



**Universitat de les  
Illes Balears**

**Títol:** "Adiós Santa Margalida, Adiós!" *L'emigració dels habitants de Santa Margalida entre 1880 i 1940*

**NOM AUTOR:** Francisco Bergas Pastor

**Memòria del Treball de Final de Màster**

Màster Universitari en Patrimoni Cultural; Investigació i Gestió  
(Especialitat/Itinerari d \_\_\_\_\_ )

de la

**UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS**

Curs Acadèmic 2014/2015

Data 24/06/2015

Signatura de l'autor

Nom Tutor del Treball: Antoni Marimon Riutort

Signatura Tutor

Nom Cotutor (si escau) \_\_\_\_\_

Signatura Cotutor

Acceptat pel Director del Màster Universitari de Patrimoni Cultural; Investigació i gestió Signatura



## Índex:

1. Introducció:.....	3
2. Estat de la qüestió:.....	5
3. Hipòtesis i Objectius: .....	7
4. Les fonts: .....	8
5. Metodologia:.....	15
6.El context nacional, l'emigració espanyola:.....	17
7. El context de les Illes; l'emigració balear: .....	18
7.1. La conjuntura de la crisi de 1898:.....	22
7.2. L'emigració Balear per zones: .....	24
8. L'emigració exterior margalidana de 1880 a 1940:.....	31
8.1. Santa Margalida en el canvi de segle; Economia, indústria i distribució de la terra: .....	31
8.2. Can Picafort; implicacions socioeconòmiques d'un nou nucli de població: .....	38
8.3. La demografia: .....	39
8.4. Santa Margalida i la crisi de 1898. Una emigració forçada:.....	47
9. L'emigració exterior margalidana: .....	51
9.1. Distribució de l'emigració i classes socials que emigraven: .....	57
9.2. Emigrar, pot ser no per necessitat: .....	60
9.3. Emigrar, una qüestió reglamentada: .....	63
10. L'emigració margalidana per zones: .....	64
10.1. L'emigració margalidana a l'Argentina:.....	64
10.2. L'emigració margalidana a Algèria: .....	71
10.3. L'emigració margalidana a Cuba:.....	83
10.4. L'emigració dels margalidans cap a Xile: .....	85
10.5. L'emigració margalidana a República Dominicana: .....	89
10.6. L'emigració margalida a Puerto Rico:.....	91

10.7. L'emigració margalidana a França: .....	92
10.8. L'emigració margalidana a altres destinacions:.....	93
11. Conseqüències de l'emigració: .....	96
11.1. La repercussió social; canvis en el caciquisme local: .....	96
11.2. Les gloses i l'emigració: .....	98
11.3. Les repercussions econòmiques i demogràfiques: .....	101
12.El reflex de l'emigració en la república i la guerra civil; els personatges:.....	104
13. Resultats: .....	105
14. Bibliografia:.....	107

## **1. Introducció:**

L'emigració a ultramar fou uns dels fets històrics més importants que viurà la Mallorca de darreries del s. XIX i començaments del XX. Dins aquest corrent Santa Margalida no en serà una excepció. Per això aquest treball vol analitzar el procés emigratori de la gent de La Vila entre 1880 i 1940, coincidint amb la segona etapa de l'emigració balear. A la vegada que ho volem fer juntament amb totes les seves repercussions econòmiques i socials, fent menció en com el procés emigratori influirà en les relacions de poder dintre del caciquisme local. I ho volem fer de tal manera que no sols sigui un treball de xifres, un treball quantitatiu, ho volem fer perquè sigui un treball que reflecteixi la realitat social del moment, de la gent, de l'economia, de la demografia...etc.

De totes maneres, en aquest treball, per la seva extensió, no podrem fer un estudi tan ampli com desitjaríem. Per això hem hagut de triar entre explicar un element concret en profunditat, o d'altra banda fer un repàs general a les causes, conseqüències i repercussions, de tal manera que sense aprofundir es pugui tenir una visió global del fet. Per tant hem optat per aquesta segona opció centrant-nos en les característiques pròpies de Santa Margalida i com afectarà aquest procés al poble, pel que pretén ser un treball més qualitatiu que quantitatiu.

A més, també sabem, i ja ho hem dit, és un procés que no sols afectarà a Santa Margalida, sinó a tot Mallorca, per això a mesura que ens sigui possible intentarem fer comparacions amb d'altres pobles de Mallorca, per així poder destacar les diferències i similituds que pugui presentar La Vila.

D'altra banda, pel que fa a la idea d'aquest treball, aquesta parteix de la voluntat d'estudiar un tema que a Santa Margalida, encara, no ha estat suficientment tractat. Per això, partint de la premissa de Joan Mascaró i Fornés de que l'estudi i el coneixement ha d'anar d'allò propi a allò més llunyà, ha d'anar de la llengua, cultura, història, geografia...etc. que ens és més pròpia a la global, intentarem comprendre el procés emigratori margalidà, amb les seves causes i conseqüències, perquè això suposa, també, comprendre el procés emigratori balear, per molt que hi pugui haver alguns trets diferencials entre un i l'altre. Per això analitzarem aquest procés com un procés local des d'una òptica de causes i conseqüències locals, tot i que inserint-lo, també, en un procés més ampli.

Altrament, també no podem negar l'interès personal en l'estudi d'aquest fenomen, i és que poques no són les vegades que he sentit contar la història del "tio" Miquel, qui se'n anà a l'Havana i tornà ric. Aquesta història, una de tantes històries que passen de padrins a néts, però que avui en dia ja s'estan perdent, és un dels principals motius, sinó el principal, que esperonen aquest estudi. Per una part, per mor que és un tema que a nivell familiar afectà a la pràctica totalitat del poble i de l'altre, perquè de cada cop més queda manco gent que pugui contar les seves vivències i històries. Per aquest motiu, l'objectiu d'aquest treball, més enllà de l'objectiu acadèmic, és el de posar en valor la vida de tots aquells margalidans que hagueren d'emigrar i que encara és viva en la memòria col·lectiva, almanco en la dels més majors.

Finalment, no podem evitar fer referència al títol que encapçala aquest treball "*Adiós Santa Margalida, Adiós!*".

Aquest títol no és de bades, sinó que l'hem extret d'una glosa apareguda a la revista *Foch y Fum* a començaments de segle i feta per un margalidà a punt de partir a l'Argentina, que podem trobar al seu apartat corresponent. Al nostre parèixer ens ha semblat un títol molt simbòlic, aquest Adiós a Santa Margalida, aquest comiat a la terra mare i en llengua castellana, aquest comiat d'aquell qui sap que deixa ca seva per anar-se'n a una terra estranya amb una llengua diferent. Per això és tant simbòlic dir Adiós Santa Margalida, Adiós! Perquè és mesclar l'origen amb la destinació. És el comiat d'un margalidà a punt de deixar la seva terra, la seva gent... i per això hem volgut que sigui el títol d'aquest treball, en homenatge a tots i cadascun d'aquells vileros que un dia hagueren de deixar Santa Margalida i pus mai pogueren veure pondre's el sol darrera la Serra des del mirador de l'església, que pus mai pogueren veure passar la processó de la Beata, que ho hagueren de deixar tot enrere, però sempre dugueren el seu poble i la seva illa dins el cor. A tots ells, perquè la seva memòria no caigui en l'oblit.

## **2. Estat de la qüestió:**

Pel que fa a l'estat de la qüestió, si ens referim a l'emigració específicament de Santa Margalida, poca cosa podem dir. El nostre és el primer treball, que coneguem, que tracta en profunditat aquesta emigració i els seus aspectes, però no per això som pioners en aquest tema, ni molt manco. Durant els anys 90 i començaments dels 2000 va anar sortint qualque espipellada a la revista *Santa Margalida*, escrites sobretot per Antoni Mas o per Rafel Bordoy i que suposarà la primera vegada que es tractarà aquest tema, aprofitant sobretot la visita d'algun descendent de margalidans.

Amb posterioritat, a l'any 2002, ens consta que es realitzà una comunicació entorn de l'emigració margalidana a l'Argentina, però malauradament aquestes jornades mai foren publicades i ens ha estat impossible consultar dita comunicació, però en tot cas sí que serà el primer treball seriós que enfocarà el tema.

D'altra banda, si volem parar esment a referències que es puguin fer a Santa Margalida en la bibliografia en general, el primer cas serien les guies de Garcías-Moll de 1918 i 1929. Però que no seran més que un llistat incomplet en que es mencionen alguns margalidans residents a l'Argentina.

Sí, que més endavant cap als anys 90 serà un moment en que es produirà un cert auge dels estudis enfocats a la emigració dels balears per part d'historiadors de la talla de Sebastià Serra, Antoni Marimon o Joan Buades. Així, Santa Margalida tornarà a aparèixer inclosa dins els seus treballs, ja sigui mencionant el paper destacat d'algun d'aquests emigrats o el nombre total de margalidans emigrats i els llocs on es concentraven, per exemple Sebastià Serra serà el primer en mencionar la principal concentració de margalidans a Mendoza. Això ocorrerà en la ponència anomenada "*l'Emigració de les Illes Balears a Amèrica*" presentada dins el marc congrés internacional d'estudis històrics "Les Illes Balears i Amèrica" a l'any 1992 i que suposarà la pedra angular per l'estudi de l'emigració dels balears, ja que aquest congrés marcarà el salt endavant de l'estudi en aquest aspecte, que per uns pot ser història social, d'altres econòmica i d'altres demogràfica.

Parlant d'història demogràfica també ens serviran per a aquest treball els estudis demogràfics de Pere Salvà, especialment els qui apareixen dins el mateix congrés que ja hem mencionat.

Així, doncs a partir de 1992, aniran sorgint nombroses publicacions que tractaran l'emigració balear. Algunes en el seu conjunt, i d'altres en espais més concrets com pugui ser la República Dominicana estudiat per Joan Buades al 1998 en el seu llibre "*L'emigració balear a la República Dominicana*", el de Cuba per Rosa Maria Calafat al 1992 amb el títol "*Les pautes socio-econòmiques i l'inici de l'emigració a Cuba: «Fer l'Havana»*" o Xile també estudiat per Buades i Garcia-Cuerdas al 2012 dins el llibre "*La emigración Balear a Chile (1880-1950)*", entre molt d'altres exemples possibles. Tot i que hem de mencionar que la gran excepció a aquests estudis seria el cas d'Algèria, exceptuant l'illa de Menorca, i algun estudi molt concret que s'hagi pogut fer darrerament com és "*El sur también existe: las relaciones migratorias entre las islas Baleares y la Argelia francesa (1830-1962)*" dins el marc de la revista de la Universitat d'Alacant *Pasado y Memoria* al 2013 d'Antoni Marimon

Hem de dir, també, que des de l'altre costat, des dels països receptors, el tema també ha estat tractat. El cas principal seria el d'Ana Jofre en llibres com per exemple "*Así emigraron los baleares en Argentina*". Publicat al 1997 pel Govern de les Illes Balears

Anant a casos més concrets, i que per tant serien més semblants al nostre, també hi ha hagut estudis enfocats a l'emigració dels habitants d'algunes de les viles de Mallorca. En aquest cas un dels pioners, de nou, seria Joan Buades amb el seu llibre "*L'emigració de campanaters a Amèrica en el segle XX*" publicat al 1993 i que faria a l'emigració campanatera una de les més estudiades, juntament amb la de Sóller. No obstant això, hi ha hagut nombrosos pobles on també s'ha espipellat el tema, ja sigui a Inca, Alcúdia, Artà, Manacor...etc.

Finalment, ja per concloure també hem de fer menció al llibre de Catalina Bernat "*L'anhel de tornar a Sóller. Emigrants: canvi social i progrés econòmic*" publicat al 1999 i que serà dels pocs que tractaran un dels temes que per al nostre treball és essencial, com és l'afectació de procés migratori a l'entramat caciquista local.

Així, a partir de tot aquest bagatge previ, en el qual no hem volgut incloure bibliografia d'àmbit nacional, ja que en cap cas parla de Santa Margalida i no ens aporta més que dades generals, ha estat possible començar a realitzar el nostre treball.



### **3. Hipòtesis i Objectius:**

Com ja hem dit a la introducció l'objectiu principal d'aquest treball és l'estudi de l'emigració dels habitants de Santa Margalida cap a l'estranger entre 1880 i 1940. Tot entenent que és un procés que forma part d'un context a nivell balear, espanyol i també europeu. Per tant, sense obviar això, ens centrarem més en les peculiaritats que marcaren aquest procés a Santa Margalida.

Així, la hipòtesi d'aquest treball és que les conseqüències de l'emigració a Santa Margalida seran molt profundes tant a nivell social, com econòmic, com demogràfic. Especialment, en l'àmbit social enfocat cap a dos punts, el primer en que hi va haver una part important de l'emigració que partirà no per necessitat i l'altre, en el fet que l'emigració canviarà les relacions de poder dins el poble.

Per tal de demostrar aquesta hipòtesi intentarem, alhora, assolir tota una sèrie d'objectius. Entre aquests, demostrar que si bé hi va haver una època en que l'emigració es feia necessària per falta de treball i problemes de subsistència aquesta durarà poc i el que realment es produirà serà un procés d'emigració per mor de les expectatives de tenir una vida millor, tot influït per les cadenes migratòries i per la imatge de l'emigrat que tornava a Mallorca. També, volem demostrar que l'emigració dels margalidans—fora especificar destinació— fou més massiva que la que proposen o indiquen els pocs estudis que s'hi refereixen. A més, també ens proposam mostrar la manera en que l'emigració va fer canviar l'espai agrari margalidà i això, al seu torn, també farà canviar les relacions de poder dins Santa Margalida, sorgint nous cacics, o donant lloc al sorgiment d'una massa de gent que podia sortir del sistema caciquista.

A banda d'aquests tres grans objectius, ens en plantejam d'altres menors, però no per això manco importants. El primer és proposar un model per a calcular els emigrants el suficientment real i sòlid com per poder donar una xifra, encara que sigui aproximada, d'emigrants. D'altra banda, també tenim l'objectiu de mostrar quina era la realitat econòmica i demogràfica de Santa Margalida, així com la seva evolució, en l'espai temporal que treballam. A més, pretenem explicar la distribució de l'emigració margalidana i les seves característiques. Tot això lligat amb l'objectiu de mostrar com era aquest viatge, les condicions, l'establiment a una nova terra, la vida allà i la disparitat de sort que tingueren els diferents emigrants. Un altre objectiu serà analitzar, en profunditat, l'emigració a Algèria, ja que la importància d'aquella destinació per Santa

Margalida fou cabdal tal com ho demostren tots els afers en torn a la família Garau i a Joan March. Altrament, com a objectiu intentarem fer una taula el més completa i àmplia possible en que es recullin totes aquelles persones emigrades que puguem localitzar.

A més, a mesura que sigui possible, anirem fent comparacions amb d'altres casos com els d'Artà, Manacor, Inca...etc.

Finalment el darrer objectiu serà el de poder establir unes bases que resultin prou clares com per entendre aquest procés migratori, les seves causes, conseqüències, repercussions i importància dins Santa Margalida, sense oblidar l'àmbit social, creant un record en la memòria col·lectiva que perdura encara avui.

#### **4. Les fonts:**

Per a l'elaboració d'aquest treball hem intentat utilitzar totes les fonts que ens han estat possibles, per variades que fossin. Així, aquestes fonts corresponen, principalment, a la bibliografia en general, les revistes *Foch y Fum* i *Santa Margalida*, les fonts de l'Arxiu Municipal de Santa Margalida (AMSM), de l'Arxiu Parroquial de Santa Margalida (APSM), de l'Arxiu del Regne de Mallorca (ARM), dels Archives Nationals d'Autre-Mer (ANOM), de la secció de Movimientos Emigratorios Ibéricos del Portal de Archivos Españoles (PARES), dels Archives of Ellis Island i, finalment, de les fonts orals.

##### **Foch y Fum:**

*Foch y fum, Setmanari mallorquí populá y castellá d'es que susa, inimích de ses penes i amích d'es bon humó* aquest era el títol del setmanari publicat a Palma entre 1917 i 1936. Es tractava d'una publicació caracteritzada pel to humorístic, irònic i satíric dirigida per Jordi Martí Rosselló, conegut amb el malnom d'"Es Mascle Ros"<sup>1</sup>.

El setmanari anava recollint notícies d'arreu de l'illa, igualment de Santa Margalida, la gran part són simples xafarderies del poble, tot i que amb certa crítica política i en algunes ocasions trobam gloses. D'entre tot això hi hem pogut destriar informació referent a l'emigració.

---

<sup>11</sup> DDAA. (1988-2006). *Enciclopèdia de Mallorca*. Tom 5. Palma: Edicions Promomallorca. Pàg 347.

### **Revista Santa Margalida:**

La revista va publicar el seu primer número el diumenge dia 9 d'abril de 1989. El seu principal impulsor i creador fou Nicolau Pons, qui per aquells temps era rector de Can Picafort i director de la revista del mateix nom, que era anterior a la revista *Santa Margalida*.

La revista tindrà més de 10 anys de vigència, fins a la seva desaparició a l'any 2000. Va jugar un paper important dins el poble, especialment en el camp de la normalització lingüística a Santa Margalida. Es tractava d'una revista majoritàriament escrita en català, tot i que no es és estrany trobar-hi articles en castellà. En tot cas serà la primera publicació, periòdica, que es produirà al municipi en català. Altrament en ella apareixien sovint articles en defensa de la unitat de la llengua i la seva promoció. A més era una revista que tractava molts aspectes culturals, i també tenia una part històrica – a càrrec d'Antoni Mas- que la convertien en una revista molt variada.

Es tractava d'una revista que era plenament local, ja que rarament hi trobam informacions de fora del municipi. El que sí que s'hi reflecteix és un cert pes de l'església, donat que el rector de la vila en aquells moments –Mateu Amorós- n'era un col·laborador freqüent. D'aquesta manera se'ns dibuixa una revista local, amb presència de temes religiosos i un important pes a favor de la llengua catalana, així com també a favor de l'ecologisme, cridant a mobilitzacions a favor de Son Real o per la no-importació de cendres al Corral Serra.

Finalment, com hem dit, la revista acabarà desapareixent al 2000, no sense haver fet una important tasca a favor de la normalització lingüística.

Pel que fa al tema que ens interessa, el de l'emigració, hem de dir que a partir de l'any 1992 s'anirà fent de cada vegada més freqüent entrevistes a margalidans retornats de l'estranger i a descendents de margalidans emigrats que visiten al poble. D'aquesta manera serà en aquesta revista on es tractarà per primera vegada el tema de l'emigració exterior margalidana, principalment inserint petits estudis o algunes dades dintre de les entrevistes a margalidans retornats, sobretot dintre de l'apartat "margalidans". Tot aquest seguit d'entrevistes hauran servit com a base per veure la vida que portaven aquests emigrats margalidans a l'exterior, tot i que majoritàriament a l'Argentina.

## AMSM:

L'Arxiu Municipal de Santa Margalida està compost per la documentació generada per l'administració del municipi d'ençà de 1229, a més d'incorporar una part de l'arxiu de Sebastià Crespí, metge i eclesiàstic margalidà que el cedí entorn a 1800 a l'Ajuntament. Els seus fons són nombrosos, entre els quals, per exemple, hi ha més de 200 pergamins. D'altra banda també s'hi destaquen el document més antic –un pergami datat a 1227- o tota la documentació referent als plets entre la Vila i el Comte Mal.

El primer intent de catalogació data dels anys 50 per part de l'investigador Jaume Lladó Ferragut. Però a partir d'aquí la documentació restarà desordenada i en males condicions per al seu manteniment fins que serà catalogat i ordenat definitivament al 1995. Aquesta catalogació va ser possible mitjançant un conveni entre l'Ajuntament i el Consell de Mallorca i l'encarregat de portar-la a terme fou Antoni Mas, amb la col·laboració de Maria Brotat, bibliotecària municipal. A partir d'aquells moments l'arxiu va romandre, a dalt de la casa consistorial, fins que serà traslladat a unes noves dependències, millor habilitades, a l'antiga escola graduada del poble, lloc on roman actualment.<sup>2</sup>

Pel que fa a les fonts que hem usat en aquest treball aquestes són principalment de dos tipus, la correspondència d'entrada i sortida i els padrons municipals. Tot i que no les úniques.

Així anant per parts; primerament cal mencionar a la correspondència. Dins aquesta hem de distingir tres tipus, la d'entrada, la de sortida i la d'entrada i sortida.

Per ordre de numeració hem consultat la correspondència d'entrada i sortida de 1878 a 1900 (AMSM 241 c. 2677) en que es reflecteix, fonamentalment, una preocupació per la fil·loxera i els soldats que ja eren cridats en ultramar en aquell període.

D'altra banda hem consultat els llibres catalogats amb els números 269 i 270 corresponents als llibres de sortida de correspondència de 1897 a 1900. Aquests ens han estat especialment útils per a l'elaboració de la taula de soldats margalidans a les guerres colonials, ja que hi ha una correspondència continua amb el Governador Militar, tot i que també amb el civil, per aquest tema.

---

<sup>2</sup> Grup de Redacció. (1995, Juny). Inauguració de l'Archiu Municipal. *Santa Margalida*. Nº 30. Pàg. 14.

Finalment també hem consultat els llibres de correspondència de sortida numerats del 296 al 339 que es corresponen al període comprés de 1877 a 1932, normalment, tot i que no sempre, solen correspondre dos volums per any. Dintre d'aquests llibres s'han destacat principalment les cartes dirigides al Governador Civil en que es parla, ja de temes d'emigració, i les cartes dirigides o bé a la comissió mixta de reclutament o bé al Governador militar, ja que continuadament es demana per soldats que no compareixen quan són cridats a files, o que bé no són localitzats, quan han de rebre la llicència, la majoria de casos per haver emigrat. Suposant aquest llibres una de les fonts més importants.

D'altra banda, una altra importantíssima font, han estat els padrons municipals. Aquests han estat usats en dos sentits, d'una part per poder veure l'augment de la població, tot i que en bastants de casos no dóna una xifra total, pel que hem hagut de recórrer a altres fonts, l'altra aspecte important ha estat per la recerca d'emigrats, molts dels quals figuren com a absents, i en alguns padrons específicament, de manera més o manco genèrica la destinació. Així hem usats els volums corresponents al número 389 de l'arxiu, que correspon als padrons de 1850-1857, per veure la situació anterior, igualment hem fet amb el volum 398 (1857-1869), també el padró de 1850 numerat amb el nombre 390 per veure quanta població forana tenia el municipi. A més hem emprat els volums 414/1 i 414/2 que corresponen als padrons de 1885 a 1889. Igualment amb els padrons de 1898, 1901, 1911, 1920, 1924, 1930, 1935, 1940, 1945 i 1955, corresponents respectivament als números de catàleg; 419, 420, 421, 422, 424, 425, 426, 428 i 430.

El primer que cal dir és que iniciat el s. XX la tendència serà la de fer padrons cada 5 anys, destacant principalment, per l'abundància de dades que aporten el de 1911 i el de 1920 ja que enumera els absents i especifica la seva destinació. Altrament, també hem cercat al padró la gent nascuda a fora en que també hi surten els seus pares per així poder veure que aquests també emigraren, tot i que ja haguessin retornat. A més a més, els padrons ens permeten saber quina era l'edat i professió dels emigrats. Finalment dir que també hem inclòs el padró de 1955 per veure si hi apareixeria gent retornada d'Algèria, però no ha estat el cas.

Altrament, una font importantíssima dintre de l'Arxiu Municipal, però que prové de l'arxiu de l'antic jutjat municipal, és el recull de llicències hi consentiments. Es tracta

d'una carpeta amb més de 200 permisos compresos entre el 1907 i el 1921 els quals són permisos firmats per pares d'emigrants, o esposos, en que donaven consentiments a altres per poder emigrar i que a més són una importantíssima font d'informació per tots els detalls que ens aporten.

Ja per acabar amb l'Arxiu Municipal una altra font important han estat els expedients a pròfugs (497/1) de l'any 1898 al 1916. Aquesta font també ha estat important per veure l'elevat nombre de gent que partia per no fer el servei militar, o que simplement partia i ja no tornava per a fer-lo. A l'arxiu només hi ha documentació referent a aquest període, però ha estat de bastant importància malgrat sols dir que els afectats es troben a l'estranger i no especificar la destinació

#### **APSM:**

L'Arxiu Parroquial de Santa Margalida es troba a dalt de l'església de Santa Margalida i ha sofert bastants de canvis d'ubicació en els darrers temps. Actualment es troba parcialment catalogat.

Dintre de les fonts que hi hem pogut consultar cal destacar principalment el llibre de proclames matrimonials de 1880 a 1940 (20/7), el llibre de notes de baptisme de 1938 a 1945 (37/3) i el llibre de notes de baptisme de 1887 a 1889 (20/8). Tant un com l'altre han estat especialment importants per la precisió de les dades que ens aporten, ja que ens diuen exactament on ha nascut cadascú i qui són els seus pares, això ens ha permès ubicar a un bon nombre d'emigrants.

Amb relació amb aquestes fonts anteriors, també hem pogut consultar els llibres de baptisme, compresos dins la secció de llibres sacramentals, la qual no està catalogada. En tot cas, dintre de dits llibres en trobam una important partida en que al marge de les notes de baptisme s'annotaven els matrimonis, i el lloc de matrimoni. Això ens ha permès ubicar a molta gent, amb gran precisió, ja que s'annotava a quina parròquia es casaven i amb qui.

D'altra banda, hem consultat una altra font en aquest arxiu, aquesta font es correspon amb tot un conjunt de fitxes sense catalogar, elaborades entorn de l'any 1970 en que es recull la població de Santa Margalida, casa per casa indicant lloc de naixement, edat, professió...etc. Amb això hem pogut veure que en aquells moments encara hi havia gent nascuda a l'exterior i d'altre retornada.

## **ARM:**

L'Arxiu del Regne de Mallorca, de propietat estatal, és l'arxiu més important de les Illes Balears, contenint una enorme varietat de documentació d'èpoques molt diverses i, també, diferents tipus de documentació. Dins de les possibilitats que ens ofereix ens hem centrat, sobretot en la secció d'estadística, més concretament la referida a l'emigració.

## **ANOM:**

*Les Archives Nationales d'Autre-Mer*, són una secció dels arxius nacionals francesos situats a Aix-en-Provence en els quals es recull els arxius de l'estat civil d'Algèria, així com tota la resta de colònies franceses, i els quals es troben parcialment digitalitzats, la part més antiga d'aquests. Dins aquesta part digitalitzada, que arriba fins a 1905 hi trobam els matrimonis, naixements i defuncions, així com judicis de totes les antigues comunes d'Algèria. Tot això juntament amb un potent motor de cerca que permet cercar per llinatges. No obstant això s'ha de dir que la recerca resulta complicada i no pot ser exhaustiva, donat que la nostra metodologia ha passat per cercar els llinatges més freqüents dintre de Santa Margalida. A més també hem hagut de tenir en compte que alguns llinatges es troben escrits de manera francesa –Flouchà per Fluxà, per exemple- i finalment, també hem trobat gran nombre de persones provinents d'Alacant amb llinatges típics de Santa Margalida, ja que es tractaria de descendents de margalidans emigrats a aquella regió.

En tot cas aquesta font ens ha estat molt útil, no a tant nivell quantitatiu, però sí a qualitatiu. A més que bona part de la gent que documentam la documentam abans de 1900, un període en que les altres fonts de les que disposam són molt escasses.

## **PARES:**

Dintre del Portal de Archivos Españoles, trobam una secció de moviments migratoris iberoamericans en que ens permet cercar emigrants per origen, és a dir, per municipi. Val a dir que el que fa aquest porta és redirigir cap a portals d'altres governs, com és el cas del CEMLA argentí. La informació que hem trobat per aquesta via no ha estat molta, però sí que és de destacar que pel que es refereix a la informació dels emigrats a Mèxic hi trobam digitalitzats els passaports.

### **Archives of Ellis Island:**

L'illa d'Ellis era l'illa a on arribaven els emigrants europeus de principis del s. XX amb destinació Nova York. Així, tot aquell volum de documentació creada va ser digitalitzada. Això, juntament també a un motor de cerca ens permet cercar per llinatges als emigrats. Cal mencionar també que la documentació es troba digitalitzada.

### **Fonts orals:**

La història oral és aquella història escrita a partir de l'evidència recollida d'una persona viva, envers de documents.<sup>3</sup> Aqueixa història sovint es basa en les vivències i records personals de la font en qüestió, cosa que fa que la reconstrucció a partir de les fonts orals pugui posseir un grau baix de fiabilitat si no es compta amb fonts independents per a contrastar-ho.<sup>4</sup>

Aquest tipus de fonts han estat incloses al treball perquè tot i que poden tenir un grau baix de fiabilitat, i necessiten contrast, són una font que sovint ens poden descobrir moltes coses que no estan damunt paper. D'altra banda, el tema en estudi no és un tema en el que les fonts puguin donar errors en excés ja que quan parlem de gent emigrada aquestes font hi tenen parents i per tant són bastant fiables. Per aquest motiu s'ha de pensar que les fonts orals ajuden a corregir altres perspectives, de la mateixa manera que les altres perspectives la corregeixen a ella.<sup>5</sup> És a dir, la combinació de fonts escrites i orals ens ajuda a complementar i contrastar informacions, a la vegada que es complementen i es contrasten una amb l'altra.

Les fonts orals que nosaltres empram s'ubicarien en un tipus de font oral concreta com és el record personal, és a dir, l'evidència oral específica basada en les experiències pròpies de l'informant, que no solen passar de generació en generació.<sup>6</sup>

Aquestes fonts provenen d'un bon nombre d'entrevistes, tant individuals com conjuntes. Bona part dels entrevistats superen els 90 anys, cosa que els fa bastant propers a aquesta època viscuda i per aquest motiu les seves vivències són tan valuoses. A més, més d'un ho va veure de manera directe, ja fos per mor dels seus pares, o per ser ells mateixos

---

<sup>3</sup> Prins, G. (1999). *Historia Oral*. Dins Burke, P. *Formas de hacer historia*. Madrid: Ed. Alianza Universitaria. Pàg. 144.

<sup>4</sup> Ibid. Pàg. 146.

<sup>5</sup> Ibid. Pàg. 147.

<sup>6</sup> Ibid. Pàg. 153.



emigrats. A més a més, hem de tenir en compte que la història oral és una necessitat en qualsevol programa que intenti documentar el segle XX. És un imperatiu.<sup>7</sup> Per aquest motiu, en aquest treball, les fonts orals tenen un gran pes, ja que sovint, en temes d'emigració hi ha més informació a la memòria de la gent que en documents.

## **5. Metodologia:**

Pel que fa a la metodologia, primerament, cal fer esment al període cronològic que volem estudiar, que va de 1880 a 1940, coincidint amb la segona etapa d'emigració balear. El motiu d'aquest tall és simple, i és que en primer lloc s'havia d'acotar el període i per fer-ho es va prendre la decisió de fer-lo coincidir amb la segona etapa emigratòria balear, com hem dit. A més, també serà una època de profunds canvis en el poble i al mateix temps serà l'època de major emigració. Això no vol dir que no facem referència a anys anteriors i posteriors, especialment pel que respecte a l'economia i a la demografia, però en tot cas el primer punt metodològic a tenir en compte és la cronologia.

Un altre punt important, com ja hem dit a l'apartat d'hipòtesis i objectius, serà el de establir un sistema de càlcul per aconseguir una xifra aproximada d'emigrants margalidans durant aquest període.

La metodologia que utilitzarem per fer-ho és la següent; utilitzant dues taules demogràfiques ja publicades, com citam a l'apartat corresponent, calculam el creixement vegetatiu del poble durant els 60 anys en qüestió i aquest creixement vegetatiu el compararem amb el nombre que dona la resta de naixements manco defuncions i que per tant és la xifra d'habitants que hauria d'haver augmentat el poble durant el mateix període. Tot i que també és cert que hi variables no podem controlar, com, per exemple serà l'arribada de població al municipi provinent d'altres zones de Mallorca.

Així, a partir d'aquest càlcul, el que intentarem demostrar és que la diferència entre creixement vegetatiu i l'augment de població és l'emigració. És a dir, si sabem que hi ha un creixement vegetatiu força superior a l'augment real de la població això ens fa

---

<sup>7</sup> Schwarzstein, D (2002). Fuentes orales en los archivos: Desafíos y problemas. *Historia, antropología y fuentes orales*. N° 27. Pàg. 167.

pensar que aquesta diferència és la gent que emigra. Per tant el seu càlcul durant aquest 60 anys ens pot donar una xifra aproximada de població emigrada.

D'altra banda, un dels principals esforços en aquest treball serà, com ja hem dit, fer una taula d'emigrants la més àmplia i concreta possible. Per fer-la ens basarem en la combinació de fonts, principalment bibliogràfiques, orals i les disponibles en l'arxiu municipal de Santa Margalida (AMSM) i l'arxiu parroquial de Santa Margalida (APSM), entre d'altres.

A partir de totes aquestes fonts, i especialment, mitjançant la seva combinació, l'objectiu serà formar una llista prou extensa d'emigrants com per poder fer una anàlisi que inclogui destinacions, estat civil, edat, professió i any d'anada. La idea amb això és aconseguir una radiografia, més o manco, precisa de l'emigració margalidana. Però tampoc ens hem d'errar, les dades, s'agafin d'on s'agafin, no són completes en cap cas pel que no podem fer un estudi complet i exhaustiu sobre tota la gent que se'n va anar a l'exterior, més aviat tota la gent que puguem documentar funcionarà com a mostra per poder elaborar les conclusions. Tot això tenint en compte que pretenem fer un treball més qualitatiu que no pas quantitatiu.

Així mateix, s'ha de fer esment a que per fer la llista hi hem inclòs sols els margalidans que se'n anaren, no hi hem inclòs els fills en primera generació. El motiu es deu a que malgrat aquests, bastants de fet, puguin retornar a Mallorca, estrictament no són emigrants, no es venen forçats a deixar aquesta terra per cap causa, simplement naixeren fora. A més a més, incloure'ls podria fer variar amb força les dades pel que fa a professions, edat...etc. Per aquest motiu hem decidit no incloure'ls com a emigrants, tot i que deixam la porta oberta a la seva inclusió en estudis posteriors relacionats amb la mateixa temàtica.

Hem d'afegir, a més, que pel que fa tant a les referències documentals, però especialment bibliogràfiques hem optat pel sistema APA de notes al peu.

En conclusió, la metodologia aplicada a aquest treball es resumeix en la combinació d'un gran ventall de fonts a partir de les quals poder elaborar una taula d'emigrats amb tota la informació possible que ens permeti poder fer un estudi de tots aquells aspectes que envolten aquest procés i període.

## **6.El context nacional, l'emigració espanyola:**

Des de l'any 1815 fins a mitjans del segle XX, més de 50 milions d'europaus abandonaren els seus països d'origen. Fou un moviment de població sense precedents que afectà tant a Europa com a un gran nombre de països extraeuropeus. L'emigració espanyola començà tard en relació a les altres nacions, inclòs els de la zona mediterrània, i no va tenir gaire importància fins a la segona meitat dels anys vuitanta del segle XIX<sup>8</sup>.

Així, aquesta emigració en massa espanyola es veurà marcada pels factors demogràfics i econòmics. Especialment pel que fa al retard econòmic i especialment industria d'Espanya respecte als altres països europeus, tot això combinat, al seu torn, amb un ascens demogràfic que no podrà ser assimilat i que provocarà en primer terme la partida de milers d'espanyols.

A les primeries d'aquest procés el corrent es va dirigir a França i també a Alger, destacant a Alger la gent provinent d'Alacant i Balears, especialment els menorquins.

No serà fins més endavant que l'emigració espanyola farà el tomb cap al continent americà, destacant un important flux cap a Argentina, especialment provinent de Galícia, una de les zones d'Espanya amb major emigració.

No obstant això, l'emigració espanyola es dividirà per quasi tots els estat d'Amèrica llatina i fins i tot arribarà als Estats Units, però de manera molt escassa.

Sí bé és cert que l'emigració a França i Alger es concentrarà abans de 1890 i a Amèrica en posterioritat a aquesta dècada.<sup>9</sup>

En tot cas, aquesta visió del procés migratori espanyol, tot i que sabem que es breu coincidirà plenament amb el cas balear, que explicam més a fons i al seu torn amb Santa Margalida. Mostrant així la globalitat d'aquest procés.

---

<sup>8</sup> Sánchez, B. (1988): *Las causas de la emigración española(1880-1930)*, Alianza Editorial, Madrid, Pàg. 27.

<sup>9</sup> Ibid. Pàgs. 27/136- 196.

## 7. El context de les Illes; l'emigració balear:

De manera canònica els historiadors que han tractat el tema de l'emigració balear han establert tres períodes. Aquests es vehiculen a un conjunt de variables d'aspectes quantitatius, política de l'estat espanyol respecte de l'emigració, perspectives que ofereixen els països receptors d'emigrants, fins a les conjuntures específiques, així com també els grans corrents migratoris europeus.<sup>10</sup> Aquestes tres etapes són;

- 1- Des del darrer terç del s. XVIII fins els anys vuitanta del segle XIX.
- 2- Des dels anys 80 del s. XIX fins als anys trenta del s. XX, amb l'interval de la primera guerra mundial.
- 3- Des dels anys 40 del s. XX fins als anys 60.<sup>11</sup>

Malgrat això, s'ha de dir que en aquestes tres etapes l'emigració balear no mostra pautes homogènies, sinó que va en diverses direccions, bé sigui Amèrica, França o Algèria. En el cas americà existeixen dos focus d'atracció, el primer –més important- es correspon amb el carib, principalment Cuba i Puerto Rico i la segona àrea correspondria principalment a Argentina i Uruguai més un seguit de destinacions menors.<sup>12</sup>

La primera de les etapes es destaca principalment per un lent procés d'emigració cap a les Antilles i la regió de Mar del Plata.<sup>13</sup> S'ha de recordar que és en aquesta etapa en la que es produiran la majoria de processos d'independència de les antigues colònies americanes respecte a la seva metròpoli, Espanya. Així es produirà un lent procés emigratori que patirà una acceleració a finals de segle. Naixent aquest procés com a conseqüència dels decrets de lliure comerç del darrer terç de segle i a la vegada amb els antecedents de gent emigrada anteriorment per mor de causes administratives, religioses o militars.<sup>14</sup>

Dins aquesta fase es començaren a consolidar els fluxos de sollerics cap a França, els primers assentaments al Rio de la Plata, els menorquins a Argèlia...etc. Les causes que

---

<sup>10</sup> Serra, S. (1992). L'emigració de les Illes Balears a Amèrica. Dins *Congrés Internacional d'Estudis Històrics "Les Illes Balears i Amèrica"*. Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics. Pàg. 13

<sup>11</sup> Ibid., Pàg 14

<sup>12</sup> Pittaluaga, E. (1992). Notas sobre la emigración mallorquina a América a mediados del siglo XIX. Dins *Congrés Internacional d'Estudis Històrics "Les Illes Balears i Amèrica"*. Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics. Pàg. 346

<sup>13</sup> Serra, S. (1992) Op. Cit., Pàg 18

<sup>14</sup> Serra, S. (1998). L'emigració de les Illes Balears Dins 1898. *La fi d'un món*. Palma: Ed. Conselleria d'Educació, Cultura i Esports. Pàg. 95.

motivaren l'emigració en aquesta etapa són bàsicament l'activitat comercial, les raons econòmiques i polítiques i, especialment, per les lleis impulsades pels governs Argentí i Uruguaià –després de la seva independència- i francès. A més a partir de 1838 la ruta comercial entre Mallorca i les colònies antillanes va ajudar a consolidar l'establiment de sollerics i artanencs a Puerto Rico.<sup>15</sup>

D'aquesta manera s'aniran situant les bases que propiciaran l'establiment de gran nombre d'emigrants illencs a la regió sud-americana, en l'etapa posterior.

Aquesta etapa posterior, la segona, per nosaltres serà la de més importància, ja que és on s'emmarca l'estudi de l'emigració exterior mallorquina.

Així, en aquesta, s'anirà produint un augment constant de l'emigració a Cuba, a Puerto Rico, a l'Argentina, Brasil, Mèxic i Xile.<sup>16</sup> Dintre d'aquesta etapa hi hem de situar dues fases, la primera, que aniria de 1880 a 1890 i la segona que aniria de 1914 a 1940. Entre i entre, 1890-1914, es produeix una crisi en el flux d'emigrants com a conseqüència de les crisis que assolaren l'Argentina en aquest període.<sup>17</sup> Malgrat això, la segona etapa, és l'etapa durant la qual la distribució espacial dels emigrants torna més concreta i les professions es fan més específiques. En el cas de l'Argentina es destaquen sabaters, fusters, fàbriques de licors, forns i comerç en general.<sup>18</sup>

És especialment destacable el cas Argentí, ja que durant aquesta etapa, i fonamentalment entre 1919 i 1931 serà el país que rebrà la major part d'emigrants illencs.<sup>19</sup> Això serà fruit d'una política iniciada amb anterioritat, ja que entre 1888 i 1890 Argentina, així com Xile, es va dedicar a concedir passatges subvencionats als immigrants europeus.<sup>20</sup>

En aquests moments els principals països receptors d'emigració balear seran l'Argentina, l'Uruguai, Xile, Cuba, Puerto Rico, França i Algèria.<sup>21</sup>

---

<sup>15</sup> Buades, J. (2009). *L'emigració Balear a Ultramar (1830-1960)*. Inca: Documenta Balear, nº 61. Pàg. 6

<sup>16</sup> Serra, S. (1992) L'emigració de les Illes Balears a Amèrica. Dins *Congrés Internacional d'Estudis Històrics "Les Illes Balears i Amèrica"*. Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics. Pàg. 18

<sup>17</sup> Ibid., Pàg. 19

<sup>18</sup> Ibid., Pàg. 20

<sup>19</sup> Caimari, B i Mestre, M. V. (1999). Els emigrants balears a Amèrica en els anys vint. Dins *XVII Jornades d'Estudis Històrics Locals "Els anys 20 a les Illes Balears"*. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics. Pàg. 141

<sup>20</sup> Buades, J. (2009). *Op.Cit.*. Pàg. 12

<sup>21</sup> Ibid., Pàg. 22

S'ha de fer esment, si bé aquesta és l'etapa en que es desplaçarà un major nombre de persones, que aquest no és un fet exclusivament Balear, sinó que s'inclou dins un vast corrent migratori atlàntic en que milions d'europaus, especialment mediterranis, partiran cap a Sud-Amèrica.<sup>22</sup>

Aquesta serà l'etapa més massiva, com ja hem dit, amb diferència, es calcula que entre 1887 i 1930 el saldo migratori balear registrà un negatiu de 42.653 persones. Cosa que és relaciona també amb l'intensíssim tràfic de passatgers a tots els ports de Balears, especialment als que les unien amb Algèria com puguin ser Porto Colom o Ciutadella.<sup>23</sup>

Les causes d'aquestes migracions són tant externes com internes. Així pel que fa a les externes, s'ha de recordar, de nou, que molts dels països americans, que rebien immigració balear, feia relativament poc que havien assolit la seva independència. A més d'això, també eren estats escassament poblats, per aquest motiu portaren a terme una política poblacionista destinada a atreure mà d'obra dels països europeus, i un dels casos més clars serà Espanya.

En aquest sentit Sebastià Serra manifesta que també s'han de tenir presents les realitats demogràfiques, econòmiques i socials dels països receptors d'emigrants. Així s'ha de tenir present la manca de mà d'obra i d'iniciativa comercial i industrial, com ja hem dit, en general, així com també les facilitats per a l'accés a la propietat de la terra en determinades circumstàncies.<sup>24</sup> Bona mostra d'això n'és la presència dels anomenats "ganxos" –gent dedicada a la captació d'emigrants pagada per alguns governs sud-americans- a diversos pobles de la Part Forana.<sup>25</sup>

Pel que fa a les causes internes, que obligaren a partir a milers de Balears cap a l'estranger, foren fonamentalment demogràfiques i econòmiques, que són les causes més habituals, tot sigui dit. Pel que es refereix a la part de demografia, durant aquesta etapa, es produirà l'anomenada transició demogràfica a les Illes. Això vol dir que s'anirà reduint la taxa de mortalitat, com a conseqüència de noves mesures higienistes i els avanços mèdics, al mateix temps que es mantindran unes taxes de natalitat elevades, això provocarà un ràpid augment de la població.

---

<sup>22</sup> Buades, J. (2009) Op. Cit. Pàg. 10.

<sup>23</sup> Ibid. Pàg. 14-15.

<sup>24</sup> Serra, S. (1992). L'emigració de les Illes Balears a Amèrica. Dins *Congrés Internacional d'Estudis Històrics "Les Illes Balears i Amèrica"*. Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics. Pàg. 20

<sup>25</sup> Buades, J. (2009) Op. Cit. Pàg. 12

Així, quan s'inicia aquesta segona etapa les balears comptaran amb una població de 312.593 habitants (1887), això suposava 49.700 habitants més que a 1857, en que les illes comptaven amb 263.893 persones.<sup>26</sup>

D'altra banda pel que fa a les causes econòmiques s'ha de fer esment a que aquestes van lligades estretament a factors demogràfics i tenen més importància, si escau, en ser les que detonen els fluxos emigratoris que no les causes demogràfiques.

Les Balears, de nou, serien un bon mirall on mirar-se, ja que si fins la dècada dels 80 del s. XIX s'havia produït un gran augment demogràfic a partir d'aquestes dates quedarà estancat. Entre 1887 i 1900 la població passarà de 312.593 a 311.649 habitants, respectivament. És a dir, es produeix una disminució poblacional. Aquesta es deu a l'emigració de més de 28.000 persones. Això és indicatiu d'una saturació demogràfica, però és de remarcar que aqueixa es produeix per una crisi econòmica. En bona part aquesta crisi prové de la crisi agrària de 1889 que, a més, enllaçarà amb la crisi de la fil·loxera de 1891, així com la pèrdua del mercat colonial a 1898. Per aquest motiu l'economia balear no va poder absorbir l'augment demogràfic, com si que havia fet en l'etapa anterior, i es generà un important flux emigratori.<sup>27</sup> És tal l'impacte d'aquestes dues crisis que entre 1887 i 1900 la població de Balears es redueix en 944 habitants, però a la vegada es produeix un saldo migratori de 28.138 persones.<sup>28</sup>

Aquest fet es va fer especialment notori a la Part Forana de Mallorca. Aquesta, en la seva majoria eminentment agrícola, tot i que sí que amb una industrialització incipient pel que fa al sector de la sabateria al Raiguer i a Lluçmajor, entre d'alguns altres punts concrets. Malgrat això la immensa majoria de la població forana treballava al camp, i com a conseqüència de l'augment poblacional patia una manca de terres.

D'aquesta manera arribada la crisi agrària a 1889 aquesta colpirà al camp mallorquí amb duresa. A això, a més, hi hem de sumar uns impostos abusius, i la ja mencionada manca de terres, que provocarà que existeixi una gran massa jornalera la qual malvivía a partir dels baixíssims jornals que es pagaven. Aquest fet va fer que el fenomen de l'emigració fos especialment important en aquesta zona de Mallorca, tan és així que de

---

<sup>26</sup> Buades, J. (2009) Op. Cit. Pàg. 12

<sup>27</sup> Ibid., Pàg. 12

<sup>28</sup> García-Cuerdas, J. A. i Buades, J. (2012). *La emigración Balear a Chile (1880-1950)*. Els camins de la quimera. Nº 10. Palma: Ed. Conselleria de Presidència. Pàg. 27.

les 28.138 persones que emigraren de Balears entre 1887 i 1900, 23.094 ho feren des de la Part Forana.<sup>29</sup>

Cal tenir en compte, a més, una altra causa que farà augmentar el flux emigratori, que tant podem considerar interna, com externa. Aqueixa són les cadenes migratòries, com ja hem dit anteriorment, els primers nuclis d'emigrants illencs establerts en països receptors, en la primera fase i començaments de la segona, oferiran treball o ajudaran a l'emigració cap a la seva zona de residència d'amics i coneguts. Aquest fet farà que molts de pobles de Mallorca dirigeixin la seva emigració cap un lloc determinat.<sup>30</sup>

Finalment, s'ha de tenir en compte l'evolució social dels emigrants. Aquesta suposarà les dues cares de la moneda de l'emigració, per un costat la creu, aquells balears que tornaren amb pocs guanys o que no pogueren tornar, i de l'altre, els que sí que tingueren sort i aconseguiren fer doblers.

### **7.1. La conjuntura de la crisi de 1898:**

No podem parar esment a aquesta segona etapa sense mencionar un tret essencial com és la guerra de 1895-1898 que portarà a perdre les colònies americanes i Filipines. Com ja és ben sabut l'any 1898 va marcar una fita pel que fa a la història d'Espanya, ara fa ja 117 anys es perderen les colònies de Cuba, Puerto Rico i Filipines. Especialment important fou la pèrdua de les dues primeres per les repercussions de l'economia illenca. Però aquest no fou l'únic sentit en el que afectà el desastre de 1898.

Hem de tenir presents dos aspectes essencials. D'un costat que tant Cuba com Puerto Rico eren un centre neuràlgic pel que fa a l'emigració Balear, i de l'altre que el conflicte que anirà de 1895 a 1898 obligarà al desplaçament d'un contingent de soldats procedents de les illes.

Pel que fa al primer dels dos aspectes hem de destacar la gran diferència existent, pel tipus d'emigració, entre l'emigració a les colònies de l'estat espanyol de Cuba i Puerto Rico i els que anaren a altres països. Això s'ha de relacionar amb els intents que portà a

---

<sup>29</sup> Buades, J. (2009). *L'emigració Balear a Ultramar (1830-1960)*. Inca: Documenta Balear. Nº 61. Pàg. 12

<sup>30</sup> Ibid. Pàg. 22



terme l'administració espanyola per tal de dirigir els fluxos migratoris cap a aquestes dues illes.

Aquest fet queda reflectit en la constitució d'una comissió, al novembre de 1881, per tractar el tema.<sup>31</sup> Les principals conclusions a que arribà aquesta comissió pel que fa a les Balears són que cada deu anys emigraven 6250 illencs, això dóna 625 balears per any.<sup>32</sup> No obstant això, s'ha de tenir en compte que quan la comissió elabora aquest informe tot just hem entrat en la segona etapa del procés migratori, la més important, pel que molts de càlculs es realitzaren sobre els darrers anys de l'etapa anterior. Per aquest motiu no hem d'entendre als 625 balears emigrats per any com una dada canònica, a mesura que avançam en dita etapa es superaran aqueixes xifres amb escreix.

Malgrat tot, aquest augment d'emigració també es produirà per la mateixa tasca de la comissió abans mencionada. Això es deu a la proposició d'un transport gratuït a aquelles persones que emigressin des d'Espanya cap a Cuba o Puerto Rico, pels treballadors de Balears i Canàries, facilitats per a l'obtenció de terres, subvencions per comprar animals i algun ormeig, garantir la seguretat d'aquets colons davant el bandolerisme cubà a través de destacaments militar i, finalment, facilitar el retorn a les persones que no es poguessin adaptar. Molt especialment es pretenia frenar l'abundant emigració a Algèria i la incipient emigració cap a l'Argentina, Uruguai i Brasil.<sup>33</sup>

Pel que fa al segon aspecte, la guerra, s'ha de pensar que el conflicte que enfrontà a l'estat espanyol amb les seves colònies d'ultramar (Cuba, Puerto Rico i Filipines) i posteriorment amb els Estats Units va repercutir també de manera important en els fluxos emigratoris.

El primer de tot que s'ha de tenir en compte és que la guerra de 1895 a 1898 va obligar a la mobilització d'un major nombre de soldats, això va afectar de ple a la població més modesta. Aquesta no tenia altre manera per escapar-ne que no fos fugir. D'aquesta manera aquesta gent era declarada pròfuga i perseguida, per aquest motiu molts d'ells solien emigrar a Amèrica o Algèria. Això, sembla, que va contribuir a augmentar la immigració en aquest període. Però no solament hem de tenir en compte l'emigració, que és pot considerar forçada, de tots els qui no volgueren servir a l'exèrcit, sinó que

---

<sup>31</sup> Serra, S. (1998) *L'emigració de les Illes Balears Dins 1898. La fi d'un món*. Palma: Ed. Conselleria d'Educació, Cultura i Esports. Pàg. 91

<sup>32</sup> Ibid., Pàg. 91- 92

<sup>33</sup> Ibid., Pàg. 92

també hem de tenir en compte a tots aquells soldats que sí que foren reclutats i desplaçats i que bé moriren pel camí o un cop a la seva destinació, normalment per malaltia.<sup>34</sup>

S'ha de dir, segons manifesta Antoni Marimon, que com mínim 3424 illencs participaren en les guerres colonials de Cuba i Filipines. La xifra de morts s'elevà a 761 persones. A Cuba hi perderen la vida 593 balears; a les Filipines 142 i a Puerto Rico 21.<sup>35</sup>

Amb tot plegat, el canvi de sobirania que suposarà la intervenció americana a 1898 serà un parèntesi en l'emigració cap a Cuba i Puerto Rico.<sup>36</sup>

## **7.2. L'emigració Balear per zones:**

Com ja hem dit els fluxos migratoris exteriors procedents de les Illes Balears no es distribuïren de manera homogènia per la resta del món. Bàsicament es dirigiren cap a Amèrica del sud, Algèria i en segons quins casos, França. A més s'ha de recalcar que, per tendència general, els habitants d'un mateix poble solen emigrar a un mateix lloc; per exemple els sollerics a Puerto Rico o França.<sup>37</sup>

Hem de recordar, no obstant això, que el procés d'estudi és un procés que abraça, si fa no fa, cent anys. Per aquest motiu les tendències i la destinació de fluxos pot canviar segons el moment, però en tot cas les àrees dites anteriorment mantindran la seva hegemonia, especialment Amèrica del Sud. Bona mostra és la distribució dels 5454 balears emigrats que es calcula pel període 1891- 1895. D'aquets 2039 anaren cap a Algèria, 1445 cap a Cuba, 646 cap a Puerto Rico, 261 cap a l'Argentina, 101 cap a

---

<sup>34</sup> Marimon, A. (1998). L'autèntic desastre: els soldats a les guerres colonials de Cuba i Puerto Rico. Dins *1898. La fi d'un món*. Palma: Ed. Conselleria d'Educació, Cultura i Esports. Pàg. 78-87.

<sup>35</sup> Marimon, A. (1997). *La crisi de 1898 a les Illes Balears*. Mallorca: Ed. El tall. Pàg. 153.

<sup>36</sup> Serra, S. (1992). L'emigració de les Illes Balears a Amèrica. Dins *Congrés Internacional d'Estudis Històrics "Les Illes Balears i Amèrica"*. Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics. Pàg. 19

<sup>37</sup> Amengual, M. A. i Cocera, M. (1999) L'emigració mallorquina a Amèrica del Sud als anys vint. Dins *XVII Jornades d'estudis històrics locals "Els anys 20 a les Illes Balears"*. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics. Pàg. 89

Filipines, 85 cap al Brasil, 65 a l'Uruguai, 40 a Mèxic, 5 a Colòmbia i 2 als Estats Units.<sup>38</sup>

- **Argentina:**

D'ençà de la seva independència Argentina va tenir una voluntat poblacionista, donat el seu vast territori, cosa que ja queda plasmada en la constitució de 1853. Als immigrants se'ls hi donaven tots els drets a excepció del de vot i el de ser votats. No obstant això, fins que no arribem al 1880 Argentina encara no serà el símbol de l'emigració a Ultramar.<sup>39</sup>

L'emigració a l'Argentina la formen majoritàriament gent jove, pel seu compte i que aspiren a que sigui temporal. Això no lleva que no pugui arribar a ser una emigració d'anys o fins i tot permanent. A més les professions que ocuparen els balears són àmpliament variades des de pagesos, a sabaters i des d'industrials a comerciants.<sup>40</sup>

A 1918 4620 balears vivien a l'Argentina, segons manifesta Garcias-Moll, però aquesta data és bastant inferior a la real.<sup>41</sup> En el cas argentí la majoria d'immigrants arribaren de Mallorca, i entre aquests predominaven pobles com Alcúdia, Pollença o Felanitx.<sup>42</sup> A més, la majoria dels que s'hi instal·laren ho feren sobretot a les províncies del nord i, especialment, a Buenos Aires.<sup>43</sup>

- **Uruguai:**

Suposa un altre pol d'atracció per a l'emigració balear, tot i que manco nombrosa que d'altres, i en certa manera menys estudiada. De totes maneres sabem que ja al 1865 a l'Uruguai es va crear una comissió d'immigració per a fomentar l'establiment d'europèus al país. Pel que iniciarà un intens flux d'immigració en aquest període.<sup>44</sup>

---

<sup>38</sup> Serra, S. (1992). L'emigració de les Illes Balears a Amèrica. Dins *Congrés Internacional d'Estudis Històrics "Les Illes Balears i Amèrica"*. Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics. Pàg. 17.

<sup>39</sup> Buades, J. (2009) *Op.Cit.* Pàg. 8

<sup>40</sup> Buades, J. Manrersa, M. i Mas, M. A. (1995) *Emigrants illencs al Rio de la Plata. La vida associativa Balear a Buenos Aires i Montevideo*. Palma: Ed. Govern Balear. Pàg. 9

<sup>41</sup> Serra, S. (1992). *Op. Cit.* Pàg. 20

<sup>42</sup> Jofre, A. (1992) *La inmigración balear en la plata*. Dins *Congrés Internacional d'Estudis Històrics "Les Illes Balears i Amèrica"*. Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics. Pàg. 74

<sup>43</sup> Buades, J. (2009). *Op. Cit.* Pàg. 24

<sup>44</sup> *Ibid.* Pàg. 8

La primera referència que tenim de balears a l'Uruguai la trobam al 1918 on se'n comptabilitzen 68, de nou xifra inferior a la real.<sup>45</sup>

- **Cuba:**

Fins devers el 1860 sembla que Cuba era la principal destinació de l'emigració Balear, especialment mallorquina.<sup>46</sup> Això es deu al fet de que les activitats comercials foren les que provocaren els primers assentaments mallorquins a partir de 1830. Tot i així l'emigració Balear no era quantitativament important fins al començament de la dècada dels vuitanta del s. XIX.<sup>47</sup>

Tal i com manifesta Sebastià Serra, a partir d'estudis d'Antoni Marimon (1992) entre 1892 i 1894 emigraren a Cuba 336 balears i entre 1895 i 1898 ho feren uns 500 més. De fet al cens de 1901 es localitzen més de 800 balears, 260 a l'Havana, 153 a Batabanó i 153 a Cienfuegos, entre d'altres localitats.<sup>48</sup>

- **Puerto Rico:**

Es pot situar l'any 1837 com a fita inicial pel procés emigratori balear a Puerto Rico. Abans d'aquestes dates els mallorquins havien emigrat poc a Amèrica. No obstant això, una vegada iniciat el flux emigratori es va demostrar que Puerto Rico era un excel·lent lloc per a acollir nova població. La gran majoria de Balears que hi anaren, no anaren a l'aventura, molts cops havien estat cridats per un familiar o amic. Això l'hi garantia que trobaria feina i un lloc de residència. Aquest fet, molts cops es va deure a la instal·lació de nombrosa mà d'obra balear a les plantacions de cafè i sucre. Tal era així que la majoria d'emigrants (73%) entre 1871 i 1908 tenien entre 15 i 17 anys.<sup>49</sup>

El flux migratori més important de Balears cap a Puerto Rico s'ha de situar entre el 1860 i el 1929.<sup>50</sup> De fet, al cens de 1897 ja hi figuren 1433 balears, majoritàriament

---

<sup>45</sup> Buades, J. (1992) L'emigració balear a l'Uruguai en els segles XIX i XX. El moviment associatiu. Dins *Congrés Internacional d'Estudis Històrics "Les Illes Balears i Amèrica"*. Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics. Pàg. 133.

<sup>46</sup> Marimon, A. (1992) Aproximació a l'emigració balear a Cuba fins al 1898. Dins *Congrés Internacional d'Estudis Històrics "Les Illes Balears i Amèrica"*. Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics. Pàg. 326

<sup>47</sup> Buades, J. (2009). *Op. Cit.* Pàg. 6-8

<sup>48</sup> *Ibid.*, Pàg. 21

<sup>49</sup> Ensenyat, J. (1992) *Mallorquins a Puerto Rico*. Col·lecció de Balears i Amèrica . Nº13. Palma. Ed. Comissió de les Illes Balears per a la commemoració del Vè centenari del descobriment d'Amèrica. Pàg. 8-17.

<sup>50</sup> Serra, S. (1992). *Op. Cit.* Pàg. 19

mallorquins. Aquests es situen principalment als pobles de l'interior de l'illa.<sup>51</sup> Bàsicament, es pot dir que a mitjans del XIX ja hi havia un nombrós grup de balears a Puerto Rico, que anirà creixent fins arribar al seu zenit pel que fa al nombre d'immigrants. És més, els balears arribaran a ser tan importants a Puerto Rico que seran el tercer col·lectiu més nombrós.<sup>52</sup>

#### - **Xile:**

Era una de les noves repúbliques aparegudes a Sud-Amèrica i també amb una voluntat poblacionista. Això va ser degut al fet de que per raons geopolítiques, econòmiques i demogràfiques no va voler quedar enrere respecte als seus veïnats. El primer moviment va ser el d'oferir un passatge subsidiat als immigrants, terres per cultivar i trasllat gratuït dintre de Xile, entre d'altres coses. Sols en la dècada de 1850 es va començar un procés –planificat– d'assentaments, especialment d'alemanys, a les regions agrícoles de Valdivia i del Llac Llanquihue. L'objectiu era ocupar de manera efectiva el territori xilè, que en aquells moments presentava una baixíssima densitat de població. Mitjançant aquesta estratègia arribaren uns 4000 alemanys. A més també hi havia la creença que l'esperit treballador dels europeus faria avançar al país.<sup>53</sup>

Al voltants de 1100 emigrants balears decidiran anar cap a Xile, ja sigui a través d'una ruta marítima, o una terrestre –desembarcant prèviament a Argentina–. Xile mostrarà cert paral·lelisme amb la República Dominicana, com veurem després, ja que és una zona que rebrà una afluència migratòria secundària, però malgrat això els que hi arribaran aconseguiran una notable prosperitat econòmica. Un bon nombre d'aquests immigrants destacaren en l'àmbit econòmic, especialment pel que fa al calçat i pells, a la restauració, als negocis d'alimentació i al comerç. Els tres principals nuclis on s'assentaren foren Santiago, Valparaíso i La Serena.<sup>54</sup>

En el flux migratori de balears a Xile distingim dues etapes, dintre del segle XX. La primera de 1900 a 1930 és la que registrarà un major nombre d'arribats, mentre que la

---

<sup>51</sup> Oliver, J. (1998). Els mallorquins de Puerto Rico davant els esdeveniments de 1898. Dins. *1898. La fi d'un món*. Palma: Ed. Conselleria d'Educació, Cultura i Esports. Pàg. 109.

<sup>52</sup> Mazaira, L. Bonet, J. Méndez, H. (1992) *Mallorca i Puerto Rico: historia d'una emigració: 1837-1900*: [Centro de recepciones, Viejo San Juan (Puerto Rico): Diciembre 1992, enero 1993. Castell de Bellver, Palma (Mallorca), febrero 1993] Muro. [S-n] (impr. Muro). Pàg. 41-42.

<sup>53</sup> García-Cuerdas, J. A. Buades, J. (2012). *Op. Cit.*. Pàg. 23

<sup>54</sup> *Ibid.*, Pàg. 13-14.

segona 1930-1950 a penes veurà arribar immigrants. De fet entre 1900 i 1930 arribaren 182 balears a Xile.<sup>55</sup>

Els principals sectors econòmics on treballaran els balears seran les fàbriques de calçat, agricultura, forns, alimentació i restauració.<sup>56</sup>

#### - **República Dominicana:**

Des de finals del XIX fins als anys 70 del s. XX s'establiren a la República Dominicana 174 balears, majoritàriament homes.<sup>57</sup> A més la majoria eren joves i fadrins i molts es casaren amb descendents d'emigrants allà establerts.

Tots aquests es poden dividir en tres etapes, les darreries del s. XIX, 1900-1936 i de la postguerra a mitjans dels 70. La segona etapa, emmarcada dins la segona etapa de les migracions en general, és, també, la que registrarà major nombre d'emigrats, fins un 66,6% del volum total.<sup>58</sup> A més la gran majoria d'ells els trobam a San Pedro de Macoris i Santo Domingo.<sup>59</sup>

L'emigració a aquesta república antillana es destacarà pel fet de que si bé va ser poc nombrosa, va aconseguir una important prosperitat econòmica. Molts dels que s'hi establiren "feren les Amèriques". La gran majoria dels que allà arribaren eren de procedència humil, ja sigui petits propietaris, jornalers, picapedrers...etc. D'altres tenien una certa formació en el sector comercial. Ara, això sí, la immensa majoria eren molt joves, menors de vint anys, fins i tot.<sup>60</sup>

#### - **Algèria:**

L'emigració de Balears cap a Algèria s'iniciarà al s. XIX amb la sortida de menorquins cap al que aleshores era colònia de França. Això ocorregué per diversos motius com la proximitat geogràfica, les facilitats ofertes pel govern francès i per l'existència de fàbriques i plantacions de tabac regentades per balears. Dins les facilitats que oferia el govern francès es destacarà la supressió del passaport i, a més, introduint una protecció a l'immigrant. Pel que fa a la proximitat geogràfica s'ha de recordar que entre les Illes i

---

<sup>55</sup> Ibid., Pàg. 32.

<sup>56</sup> Ibid., Pàg. 13-14; 83-84

<sup>57</sup> Buades, J. et al. (1998) *L'emigració balear a la república dominicana*. Palma: Ed. Conselleria de Presidència. Pàg. 25

<sup>58</sup> Ibid., Pàg. 26

<sup>59</sup> Ibid., Pàg. 27

<sup>60</sup> Ibid., Pàg. 37

Algèria disten sols uns 280 km, a més de que ja era una ruta emprada pel contraban de tabac. De totes maneres s'ha de dir que entre el 1830 i el 1880 el transport de passatgers i mercaderies entre Espanya i Algèria es feia de manera irregular amb vaixells de poc tonatge. Les primeres línies regulars seran les de Marsella-Orà i Marsella-Alger, que connectaran també diferents ports espanyols. En el cas illenc es destacarà sobretot La Isleña Mallorquina, companyia naviliera que enllaçava Catalunya, Balears i Alger mitjançant els vapors Miramar, Balear i Bellver.<sup>61</sup>

Algèria copà un dels principals fluxos d'emigració Balear, bona prova d'això n'és el fet que sols entre 1920 i 1930 hi emigraren 7329 balears. A més es destacable que en el mateix període hi ha una certa equivalència entre homes i dones. De fet el 56,6% dels emigrats eren homes i el 43,4% dones.<sup>62</sup> Malgrat tot l'emigració a Algèria té un fet característic i és el que s'ha vengut anomenant com a migració “*golondrina*”, és a dir, aquella emigració que es feia durant un cert període de temps i que era de retorn i que per tant feia que en molts de casos mà d'obra balear es desplaçés a Algèria en la temporada de recol·lecció del tabac i després tornés. D'aquesta manera hi havia una emigració d'anada i tornada constant, i en un nombre significatiu, que es feia possible per la relativa proximitat geogràfica d'Algèria respecte a les illes.

Pel que fa a la tercera, i darrera, etapa que anirà des de finals de la guerra civil als anys 60 serà molt inferior en nombre als anys anteriors. Per exemple a la dècada dels 40 sols emigraren 4418 persones. Així i tot, aquests també es dirigiran cap als punts de destinació ja típics com Argentina o Cuba, però sorgiran nous fluxos cap a països com Veneçuela.

La frenada de l'emigració en aquest període es deu, en part, a l'augment de dificultats burocràtiques per emigrar a l'Argentina i l'Uruguai, que posteriorment es relaxaran als anys 50 coincidint amb una etapa de puixança econòmica. A tot això s'ha d'afegir un factor nou que són els exiliats polítics repartits pel món que fugen d'Espanya com a

---

<sup>61</sup> Vives, J. A. i Borràs, J. (1999). L'emigració balear cap a Algèria als anys vint a partir de la font *Movimiento de buques y pasajeros. Analogies i diferències amb altres processos coetanis: el cas francès i americà*. Dins *XVII Jornades d'estudis històrics locals "Els anys 20 a les Illes Balears"*. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics. Pàg. 96

<sup>62</sup> *Ibid.*, Pàg. 97

conseqüència de la guerra.<sup>63</sup> Pot ser el cas més estudiat a nivell balear serà el de Mèxic, per Artur Parrón.<sup>64</sup>

Però després de tot, l'auge econòmic que viuran les Illes per mor del turisme posarà punt i final a aquesta onada emigratòria, a la vegada que també anirà retornant gent emigrada anteriorment.

S'ha de dir que en totes aquestes etapes les destinacions majoritàries per als Balears foren Amèrica, Algèria i França també en trobam d'altres. Algunes d'elles que poden sonar especialment estranyes com per exemple la presència de balears emigrats a Malta.<sup>65</sup>

D'aquesta manera queda definit el que seria el procés emigratori exterior balear de 1800 a 1960.

---

<sup>63</sup> Serra, S. (1992). Op. Cit. Pàg. 23-26

<sup>64</sup> Parrón, A. (2009) *L'exili balear a Mèxic*. Palma. Ed. Documenta balear.

<sup>65</sup> Fajarnés Tur, E (1903) Emigración e immigración Baleárica. *Revista Balear de Ciències Mèdiques* Tom XXIV. Dins Prats, E i Pujades, J. M. (2008). *Enric Fajarnés i Tur (1858-1934) Entre la història i la demografia*. Conselleria d'economia, hisenda i innovació. Pag. 303.



## **8. L'emigració exterior margalidana de 1880 a 1940:**

### **8.1. Santa Margalida en el canvi de segle; Economia, indústria i distribució de la terra:**

No és pot entendre la emigració dels margalidans sense entendre, primer, la situació socioeconòmica en que vivien i que en fou un dels principals detonants.

Així, partint de principis del s. XIX ens trobaríem en una situació d'enorme concentració de terres en poques mans, 11 de fet, i una gran massa de jornalers, 1248 sobre una població de 2972 habitants, a la que hem d'afegir 806 persones més considerades "labradors" a l'any 1829.<sup>66</sup>

Al mateix any documentam que dintre del terme municipal figuraven 20 quarterades de regadiu, 2880 de secà, 4 d'alzinar –per l'aprofitament de l'aglà-, 4 d'oliveres i garrovers i 150 quarterades de vinya.<sup>67</sup>

D'aquesta manera es pot veure que Santa Margalida comença el s. XIX amb un quasi monocultiu de secà, amb certa importància de la vinya. Que la major part d'aquesta terra està concentrada en molt poques mans i que això provoca una enorme massa de jornalers.

D'aquesta manera, la situació prèvia a l'allau migratòria serà la d'un municipi exclusivament agrari amb una gran massa de jornalers. Aqueixa concentració de la terra serà tal que fins a les darreries del s. XIX l'estructura de la propietat tindrà un predomini absolut del latifundisme. Les grans possessions suposaven, a 1863, un 83,44% de la superfície del terme municipal ocupant més de 7000 hectàrees. Aquestes grans propietats, a la vegada, constituïen les principals extensions no cultivades del terme, no obstant això, eren cedides en arrendament o a mitges i explotades mitjançant un gran nombre de mà d'obra, en la seva majoria jornalera. D'altra banda, la superfície restant del terme la conformaven unes 1200 parcel·les, que suposaven un 16% del territori municipal, les quals, es trobaven majoritàriament en mans dels veïnats del terme.<sup>68</sup>

---

<sup>66</sup> AMSM 494/4. Estadística general del municipio 1829.

<sup>67</sup> AMSM 494/4. Estadística general del municipio 1829.

<sup>68</sup> Bergas, X. et al. (2013). *Paper Blanc! Els darrers mesos de la república i la guerra civil a Santa Margalida*: Ajuntament de Santa Margalida. Pàg. 15-16.

A aquestes dades hi hem de tenir en compte la població del moment que al 1862 era de 2618 habitants. D'aquests, cal fer esment, 369, estaven domiciliats fora del nucli urbà.<sup>69</sup> Així, en aquests moments es produïa a Santa Margalida una manca de terres per a la població existent que havia de treballar a les grans possessions. Però no sols això, sinó que, en bona part, aquests petits propietaris no podien viure sols amb el que produïa la seva terra pel que també s'havien de llogar com a jornalers, missatges o arrendar rotes i terra. A la vegada això ocorria en un municipi en que la gran part de la terra, un 66%, no estava en explotació.<sup>70</sup> Així, la crisi finisecular colpirà especialment a Santa Margalida, tal i com reflexa la documentació, en que al 1894 es fa referència a:

*“Que las clases jornaleras de esta localidad se hallan en un estado lamentable con motivo de las malas cosechas de años anteriores y por la depreciación de los vinos, no pudiendo por este concepto los propietarios facilitar el trabajo que ordinariamente les proporcionaban pudiendo augurar que al menos quedan unas doscientas personas entre hombre y mujeres y muchachos desamparados”*<sup>71</sup>

D'aquesta manera, quan s'inicia la segona etapa emigratòria a nivell balear, l'economia de Santa Margalida es troba totalment dependent d'una agricultura en mans de grans propietaris i una mà d'obra jornalera, amb pocs recursos que va creixent.

Pel que fa a l'agricultura que es practicava, la major part d'aquesta era cerealícola i amb una forta importància de la ramaderia. Així a 1873 trobam 5000 caps de bestiar oví, 3000 de porquí, 500 de mular, 300 de somerí, 100 de vaccí i 50 de cavallí. Al mateix temps, però, es produirà, dins la tònica general de l'agricultura balear, una expansió de la superfície dedicada a la vinya com a conseqüència del bon preu i l'alta demanda del moment. Així, aquesta passarà de 79 hectàrees a 1860 a 120 a 1875<sup>72</sup> i ja a 1879 trobarem una extensió de 125 hectàrees i 76 àrees entre totes les vinyes ocupant la principal de totes elles 35 hectàrees.<sup>73</sup> Així les vinyes seguiran en creixement fins a l'arribada de la crisi de la fil·loxera al 1891. Val a dir, que malgrat tot, la vinya no assolirà mai una importància excessiva. En tot cas l'arribada de la fil·loxera provocarà

---

<sup>69</sup> AMSM. 398. Padrans d'habitants de 1857 a 1869. Padró de 1862.

<sup>70</sup> Bergas, X. Et al. (2013). *Op. Cit.* Pàg. 16

<sup>71</sup> AMSM 297. Llibre de registre de correspondència de sortida 1889-1898. Nº. 71. Carta dirigida al Governador Civil.

<sup>72</sup> DDAA. (1988-2006). *Enciclopèdia de Mallorca*. Tom 15. Palma: Edicions Promomallorca. Pàg. 181.

<sup>73</sup> AMSM. 241 c.2677. Correspondència d'entrada i sortida de 1879. Cap el final.

que s'arranquin els ceps i es comencin a sembrar, el que serà el gran cultiu comercial, ja dins el segle XX, al municipi de Santa Margalida, l'ametler.<sup>74</sup>

Altrament també hem de tenir en compte que el fi de segle XIX serà difícil en molts aspectes, en l'agricultura, ja ho hem dit, per la fil·loxera, però també en altres cultius. Ja en aquells moments l'Ajuntament fa saber al Governador Civil, al juliol de 1899 “*el estado precario de la mayoría de los habitantes de esta población por los escasos rendimientos de la cosecha del presente año*”.<sup>75</sup> De fet, aquesta crisi fou tal que per exemple a l'any 1901 s'estimava que la collita de blat al terme seria de 300.000kg<sup>76</sup> mentre que en un any normal la collita era de 800.000kg<sup>77</sup>. Mostrant la difícil situació que vivia l'agricultura margalidana en aquells moments.

Malgrat tot, a inicis del s. XX l'estructura de la terra veurà els seus primers grans canvis a Santa Margalida. Es comptava amb el precedent de la parcel·lació de possessions a Maria de la Salut, un precedent que serà importat a La Vila i entre 1900 i 1930 es parcel·laran un important nombre de propietats. Aquestes parcel·lacions es feren, generalment, en petits lots de 2 a 6 quarterades i a més es permetia pagar a termini. Però vengueren especialment motivades pel ràpid augment de la població que passa de 2625 persones de 1857 a 4054 l'any 1887.<sup>78</sup> La pressió demogràfica que es va derivar d'aquest fet, a part d'afavorir l'emigració també va generar una alta demanda de terra cosa que va ser aprofitada per alguns comerciants de La Vila, especialment la família March (a) Verga.<sup>79</sup> Aquests es dedicaren a comprar grans finques del municipi a grans propietaris que necessitaven de doblers per després parcel·lar i vendre les finques als margalidans. Aquest fet va permetre l'accés a la propietat a un bon nombre de treballadors i jornalers del municipi, donant origen a una nova classe social de petits propietaris. La importància d'aquest fenomen va ser tal que va suposar la parcel·lació d'una superfície de 3500 quarterades. De totes maneres, val a dir, que la gran majoria d'aquests terrenys estaven coberts per garriga, i era el que vulgarment es coneix com a

---

<sup>74</sup> DDAA. (1988-2006). *Enciclopèdia de Mallorca*. Tom 15. Palma: Edicions Promomallorca. Pàg. 181.

<sup>75</sup> AMSM. 298. Llibre de registre de correspondència sortida de 1898-1901. Juliol 1899. N<sup>o</sup> 274

<sup>76</sup> AMSM. 298. Llibre de registre de correspondència sortida de 1898-1901. 1899. N<sup>o</sup> 218

<sup>77</sup> AMSM. 298. Llibre de registre de correspondència sortida de 1898-1901. 1899. N<sup>o</sup> 219

<sup>78</sup> Escales, J. (1993). *Santa Margalida, 1924. Els grups socials, la seva distribució geogràfica dins el nucli urbà i estudi dels seus cognoms*. Treball de carrera inèdit. Pàg. 10.

<sup>79</sup> Mas, A (1992). Expansión agraria, turismo y desagrarización en Mallorca durante el siglo XX. Una aportación a partir del estudio de una comunidad rural, Comunicació presentada al *Segundo Congreso de Jóvenes Geógrafos e Historiadores*, Sevilla. Consultable en línia a: (<http://amasiforners.balearweb.net/get/comunicaciodesevilla.pdf>). Pàg. 3.

terres primes. D'aquesta manera entrarem en un nou escenari en que es produeix una major divisió de les terres entre la població, tot i així, el latifundi va seguir ocupant un terç de la superfície municipal.

A més a més, s'ha de dir que les parcel·lacions anaren acompanyades per un augment de la producció agrícola, així la producció cerealícola va passar de 2809 quarterades a 1863 a 3450 al 1942.<sup>80</sup> Però tampoc aconseguiren reduir excessivament el nombre de jornalers, ja que a 1940 encara suposaven un 23,2% de la població.<sup>81</sup>

De totes maneres, la principal conseqüència econòmica de les parcel·lacions, així com ja hem apuntat anteriorment amb la crisi de la fil·loxera, fou l'expansió de l'ametlerar, principalment, però també d'altres cultius destinats a ser comercialitzats. Segons fa referència Guillem Santandreu (1973) en l'amirallament de 1863 no es parla explícitament de l'ametler, sinó que s'inclou dintre dels arbres fruiters en general, això ho hem d'entendre com una, encara, escassa importància. Però aquesta situació anirà canviant a mesura que vagi avançant el segle. Tant és així que a 1938 es declarava l'existència en el municipi de 91594 ametlers de més de 5 anys i de 54308 de manco de 5 anys.<sup>82</sup> És de destacar, especialment, la xifra d'ametlers de manco de 5 anys. Ja que indica un augment espectacular, en sols 5 anys, del nombre d'ametlers a Santa Margalida i demostra el seu arrelament com a principal cultiu comercial. Tot plegat queda palès al 1955 on l'ametlerar ja figura ocupant una superfície de 1972 quarterades.<sup>83</sup> En gran part, aquesta evolució ens indica que les plantacions a gran escala començaren a principis de segle a les finques que s'anaren parcel·lant, influïnt sobretot, el preu del producte. Això va fer que l'economia de molts margalidans passés de ser una economia basada en la subsistència a una economia amb clara vocació exportadora.

Igualment, al mateix temps que s'anirà expandint el cultiu de l'ametler també s'expandirà la ramaderia porcina, que passarà a ser una de les altres grans fonts d'ingressos de l'economia dels margalidans.<sup>84</sup> A més a les "tanques" que es crearen amb les parcel·lacions també s'hi introduí la sembra de cafè mallorquí, que es solia

---

<sup>80</sup> Santandreu, G. (1973). *Apuntes sobre la evolución económica de Santa Margarita*. Treball inèdit. Pàg. 6

<sup>81</sup> Escales, J. (1993). *Op. Cit.* Pàg. 11.

<sup>82</sup> AMSM 654/1. Declaració d'ametlers i la seva producció. 30, setembre, 1938.

<sup>83</sup> Santandreu, G. (1973) *Op. Cit.* Pàg 12.

<sup>84</sup> Mas, A. (1992) *Op. Cit.* Pàg. 6

emmagatzemar, per comercialitzar-lo en moments de mala collita en les principals àrees productores.<sup>85</sup> Per finalitzar, el darrer cultiu comercial d'importància que es pot documentar a Santa Margalida és el del tabac, desconeixem la producció, però sí els productors, en aquest cas trobam les plantacions de Martí Torres Grau,<sup>86</sup> Rafel Planes Serra i Martí Oliver (a) Verdero.<sup>87</sup>

Amb el tabac cal relacionar, també, el contraban. El seu pes dins Santa Margalida i la implicació dels margalidans ens és desconegut a excepció, clar està, de Joan March Ordinas i la família Garau. Així i tot el contraban era una realitat, especialment a darrereries del XIX, quan començarem a trobar notícies com la incautació de 180 kg de tabac de contraban al 1893 o 60 bultos amb més de 400kg a 1897.<sup>88</sup>

D'aquesta manera a Santa Margalida s'aprecien dues etapes totalment diferents, coincidint amb el canvi de segle, en que una economia de subsistència, basada en una agricultura en mans de grans propietaris, passarà a transformar-se, lentament, en una economia basada en el cultiu de productes destinats al comerç com a conseqüència de l'adquisició de terra per part de petits propietaris locals ran de les parcel·lacions de començaments del s. XX.

Tot aquest procés, com no podia ser d'altre manera, té el seu reflex pel que fa a la indústria que, com l'economia, viurà dues etapes, una al s. XIX i una al s. XX. Així i tot, hem d'advertir que la indústria a Santa Margalida partirà d'una molt dèbil base, com es dedueix en una carta enviada per l'Ajuntament al Governador Civil el 9 d'agost de 1900:

*“ [...] las industrias que se ejercen en esta localidad son en muy escaso número y de poca importancia no alcanzando la mayor de ellas a cubrir las necesidades locales, predominando la clase agrícola o trabajadores del campo; no obstante existen algunos pocos talleres de carpintería, cerrajería, zapatería, herrería, no existiendo ninguna fábrica en la que propiamente puedan considerarse patronos y obreros”<sup>89</sup>*

---

<sup>85</sup> Bergas, X et al. (2013). *Op. Cit.* Pàg. 21

<sup>86</sup> AMSM. 160 c2649. Correspondència vària. 25 de maig de 1931.

<sup>87</sup> AMSM. 161 c2641. Correspondència vària. 3 d'agost de 1932.

<sup>88</sup> Rosselló, R. (2003) *Santa Margalida vista per la premsa (1785-1930)*. Santa Margalida: Ajuntament de Santa Margalida. Pàg. 38, 44-45.

<sup>89</sup> AMSM 298 Llibre de correspondència de sortida de 1898-1901. 1900, agost, 9. N° 255

A partir de mitjans del s. XIX la indústria margalidana apareixia inseparablement vinculada al desenvolupament de l'agricultura generant-se una indústria agroalimentària dedicada a la transformació de productes primaris. Així a 1845 l'activitat industrial la copsaven, en la seva majoria, els molins de vent, fariners, i l'elaboració d'aiguardents. Al seu torn el comerç era escàs i es limitava a l'exportació de la producció agrícola i a la importació d'articles de consum. Més endavant, a 1900 tenim constància de 4 farineres. 3 destil·leries, 3 teuleres, 2 botigues. 2 constructors de carros, un cafè, una carnisseria, un mercader de porcs, una farmàcia, un manescal, un fabricant de pasta, un fabricant de sabó i un venedor de vi i aiguardent. No obstant això, de nou, el canvi de segle suposarà un punt d'inflexió i l'activitat industrial anirà en augment. Així a 1928 trobam 16 fusteries, 10 botigues, 9 cafès, 7 ferreteries, 6 barberies, 6 farineres, 4 carnisseries, 4 merceries, 4 sabateries, 3 comerços de teixit, 3 forns, 3 apotecaries, 2 destil·leries, dos estancs, dues ferreries, dos llauners, dues teuleres, un veterinari, un peixater, un selleter, una taverna i una terrisseria. Això es reflectirà en la població activa que a 1940 ja emprava en el sector secundari un 9,85% de la població, mentre que la que ho feia en el sector terciari suposa un 10,8% de la població.<sup>90</sup> Cal fer esment també a que en aquest període també ja trobam la presència de Banca a Santa Margalida, almenys a 1932 ja es localitza una sucursal de la Banca March.<sup>91</sup>

Això pel que fa a la indústria en general i al petit comerç, però d'altra banda s'ha de fer esment a les grans indústries del municipi.

Principal menció mereixen les destil·leries, tant la de Salvador Piña amb 5 treballadors i una producció de 156.000 litres per temporada com la de Felicià Fuster Molinas, la qual, i amb diferència, era la major indústria del municipi, tenia una producció declarada, a 1929 de 234.000 litres per temporada<sup>92</sup>, mentre que comptava amb una trentena de treballadors.<sup>93</sup>

La importància de la fàbrica de licors de Felicià Fuster era tal que segons Antoni Mas el capital social d'aqueixa assolia a 1942 el milió de pessetes.<sup>94</sup> Però no sols per això sinó

---

<sup>90</sup> DDAA. (1988-2006) *Gran Enciclopèdia de Mallorca*. Tom 15. Palma: Edicions Promomallorca. Pàg. 181-183

<sup>91</sup> AMSM 162 c4249. Correspondència vària. 1932.

<sup>92</sup> Mas, A. (1992) Op. Cit. Pàg. 7.

<sup>93</sup> AAVV. (1988-2006) *Gran Enciclopèdia de Mallorca*. Tom 15. Palma: Edicions Promomallorca. Pàg. 183

<sup>94</sup> Mas, A. Op. Cit. Pàg 7.

també perquè ella sola absorbia el 40% de la producció de vi del terme i bona part del cafè produït a les rotes per elaborar el licor conegut com a “la malta”.<sup>95</sup>

Per la seva part la fàbrica de Salvador Piña no sols era de licors, sinó que era una fàbrica agroalimentària en que una de les seves principals activitats era l’elaboració de productes agraris per conservar. Entre aquests destaca l’albercoc, el qual es comprava a municipis pròxims com Petra, Sant Joan, Muro i segurament Porreres i que suposava, durant una setmana, la contractació de molta mà d’obra –femenina- per al seu processat.<sup>96</sup>

Tampoc es pot deixar de banda, en un municipi eminentment productor de cereal, la importància de les farineres. D’aquestes es destaquen les 3 més importants en producció; la de Bartomeu Galmés Reus (De l’estret) amb 1925 kg diaris, la de Bartomeu Alòs Avellà (D’en Xaroc) amb 4400 kg diaris i finalment la de Sebastià March Garau (D’en Verga) amb una producció de 7150 kg de farina diaris.<sup>97</sup>

Així el tombat de segle generarà un canvi en l’estructura econòmica de Santa Margalida. Si a 1834 el percentatge de població agrària era d’un 91%, aquesta es reduirà a un 83,7% a 1877 i a un 78,15% a 1940.<sup>98</sup> El darrer percentatge segueix essent molt elevat, però, tal com es reflecteix amb les dades industrials, es veu com l’economia margalidana es diversifica. Si bé és cert que la indústria que trobarem al municipi, especialment la gran indústria, és agroalimentària no podem deixar de banda que aquesta, més el sector terciari, ocupaven prop d’un 20% de la població del municipi. Percentatge que s’ha de tenir en compte. A més, s’ha de pensar en la nova orientació exportadora de l’agricultura. En línies generals, s’hauria de resumir que Santa Margalida passa d’una economia de subsistència a finals del s. XIX a una economia dedicada a l’exportació agrícola i de producció agroalimentària al s. XX. Això tindrà el seu reflex en l’emigració als anys posteriors, per mor de la mà d’obra que podrà absorbir i la que no.

En conclusió, econòmicament Santa Margalida sofrirà un profund canvi tant agrícola, com en menor mesura, industrial. A finals del XIX i començaments del XX, es passarà d’una agricultura latifundista amb majoria de mà d’obra jornalera i una indústria

---

<sup>95</sup> Mas, A.(1992) Op. Cit. Pàg 7

<sup>96</sup> Entrevista a Madò Catalina Ramis Roig. Reproduïda a l’annex.

<sup>97</sup> AMSM. 160 c.2649. correspondència de 1931.

<sup>98</sup> Bergas, X. Et. al. (2013) Op. Cit. Pàg. 25

pràcticament inexistent a l'aparició de petits propietaris que aniran comprant els nous establits i sembrant-los d'ametler donant origen a una agricultura destinada al comerç, a la vegada que el sector industrial s'anirà desenvolupant amb l'aparició de fàbriques i tallers i, igualment, el sector terciari veurà la seva expansió. Malgrat tot això, no es pot deixar de banda que cap d'aquests factors de canvi produïts al s. XX i molt manco al s. XIX evitaren la important emigració que portaran a terme els margalidans cap a l'exterior.

## **8.2. Can Picafort; implicacions socioeconòmiques d'un nou nucli de població:**

Finalment, ens restaria fer esment a un altre factor econòmic important pel municipi com és el cas de Can Picafort. La primera edificació d'aquest nou nucli urbà es documenta a 1890.<sup>99</sup> Aquesta marcarà l'inici d'una expansió urbana que necessitarà de mà d'obra, però per la freqüència i escassetat de cases que s'hi construïen aquestes construccions podien ser assumides amb tota facilitat pels mestres d'obres locals o de municipis propers. Però al mateix temps s'ha de destacar que ja a començaments dels anys 30 neix la indústria turística margalidana, donat que hi documentam el primer hotel, l'Hotel Alomar.<sup>100</sup> Però no sols això, sinó que també es plantegen, a la mateixa època, projectes turístics d'envergadura, en aquest cas parlem del projecte per urbanitzar els terrenys de Son Bauló per part del seu propietari, Joan March Monjo així com també construir un camp de golf. Aquest immens projecte no es va realitzar, però sí que es va realitzar la construcció d'un hotel més a l'interior –l'Hotel Golf- on a 1933 hi treballaven més de cent treballadors.<sup>101</sup> Aquest fet no s'ha de menystenir, en absolut, per les seves repercussions econòmiques, ja que per a l'època, 100 treballadors era un nombre bastant més que considerable. La puixança econòmica de la construcció d'aquest hotel, en particular, i de Can Picafort en general, queda reflectida en la següent missiva enviada a l'Ajuntament.

*“Primera razón, por su situación estratégica de estar tan cerca de la playa Picafort, playa visitada por bastantes turistas extranjeros, tiene muchos chalets y casas recreo y varios hoteles en construcción, uno de los más*

---

<sup>99</sup> Santandreu, G. (1973). *Op. Cit.* Pàg 10.

<sup>100</sup> AMSM 70, Llibre d'actes de l'Ajuntament. F. 36 v.

<sup>101</sup> Bergas, X. Et Al. (2013) *Op. Cit.* Pàg. 68.



*importantes de Mallorca [...]en vista de las extraordinarias circunstancias que ocurren en este pueblo debido al pujante desarrollo que va tomando la colonia veraniega de Can Picafort, máxime, ahora que se está construyendo un hotel que sin duda será uno de los más importantes de Mallorca y ante la perspectiva probabilísima de una gran afluencia de turistas a nuestras playas [...]*”<sup>102</sup>

I és que Can Picafort és un fenomen que no es pot deixar de banda, degut al seu ràpid desenvolupament, tal i com ho reflecteixen les llicències d’obres.

<b>Nombre de llicències anuals per a l’edificació de cases a Can Picafort.</b>							
<b>Any</b>	<b>1938</b>	<b>1939</b>	<b>1940</b>	<b>1941</b>	<b>1942</b>	<b>1943</b>	<b>1944</b>
Llicències per a la construcció de cases.	6	2	3	3	4	3	5

**Font:** AMSM: 74, 75 i 76. Llibres d’actes de plens de l’Ajuntament.

Així, tot i que sigui per un curt període, i al final de l’etapa d’estudi, s’endevina el creixement constant del nou nucli, que a més ja portava quasi mig segle de vida. A la vegada la urbanització de Can Picafort coincidirà amb la construcció d’altres grans obres com el quarter de la guàrdia civil de Santa Margalida<sup>103</sup> o l’escola vella anteriorment.

### **8.3. La demografia:**

El segon altre gran fenomen, que s’ha d’estudiar, i sense el qual no podríem entendre el fenomen migratori a Santa Margalida és la demografia. En aquest sentit hem de tenir en compte que les migracions també són part de l’estudi de la demografia, però en aquest cas exclourem l’emigració. El motiu és deu a que aquesta és la conseqüència de tot un procés generat per unes causes, la qual cosa és l’objecte del nostre estudi. Per aquest motiu seria un error estudiar la conseqüència, també com una causa. Així ens centrarem en la mortalitat, la natalitat, la nupcialitat, el creixement demogràfic i la immigració.

<sup>102</sup> AMSM 162 c.4249 correspondència vària de l’any 1932.

<sup>103</sup> AMSM. 69. Llibre d’actes de l’Ajuntament de Santa Margalida. Pàg. 12.

Val a dir, que el període en estudi, a l'igual que amb l'economia serà més llarg que no el període estudiat per a l'emigració, ja que tant l'economia com la demografia s'han d'entendre, en aquest cas, com una causa de llarga durada, i que a més s'interrelacionen.

Així, la demografia de Santa Margalida veurà una fort canvi entre l'inici de l'estudi, 1879, fins a 1950. Per aquest motiu, com ja hem fet amb l'economia, cal fer una divisió entre el s. XIX i el s. XX.

Aquest estudi demogràfic es basa, en els padrons municipals, pel que fa a la població global, els llibres de moviment parroquial de l'arxiu parroquial de Santa Margalida (APSM), així com en els estudis realitzats per Pere Salvà (1981). Cal posar en valor la importància dels llibres de moviment parroquial, ja que aporten moltes dades sobre la natalitat, la nupcialitat i la mortalitat. A més aquestes dades són fortament precises, ja que per a l'època que estudiam, 1879-1950, és quasi impossible que es produeixi un naixement, una defunció o un matrimoni que no passi per l'església. La comparació de les dades extretes del moviment parroquial juntament amb els padrons poden ser especialment útils per a calcular el nombre de persones qui pogueren emigrar. Així tenim dos moments a observar:

El primer moment ocupa de 1879 a 1900. Aquest moment es destaca per el ràpid augment de la població a Santa Margalida, com a efecte d'unes variables demogràfiques molt altes, especialment la natalitat, però també la mortalitat.

Cal dir que en aquest període tot i comptar amb unes taxes elevades de natalitat, a nivell de Balears, es mantindrà per davall de la mitjana espanyola, degut a l'emigració de gran nombre de homes a més anirà en decreixement. Tot i així dins la tònica balear es despuntarà Santa Margalida, ja que entre el 1878 i el 1887 serà dels pocs municipis que estaran per sobre de la mitjana nacional, no per contra la mortalitat que anirà en descens. Aquest fet farà que Santa Margalida sigui uns dels municipis que més creixin entre 1878 i 1887, per sobre de taxes del 15%. Tot això repercutirà en els corrents migratoris, hem de pensar que entre 1878 i 1887 encara no serà una àrea d'emigració,

però sí que ho serà a partir de 1888, cosa que no és pot deslligar de les espectaculars taxes de creixement, per sobre del 10 per mil, com és el cas de Santa Margalida<sup>104</sup>

Per ser més concrets, i tal com es desprèn de la taula 1 reproduïda en l'annex veiem que es produeix entre 1879 i 1900, tan sols 21 anys, un augment de 778 habitants. Això farà que la població passi de 3381 habitants a 1877 a 4114 l'any 1900.<sup>105</sup> Aquest període veurà tres moments, de 1878 a 1887, de 1888 a 1897 i de 1898 a 1900. Tot i així, en tot aquest període es detecta en qualsevol d'aquests moments una natalitat i mortalitat elevadíssimes. En el cas de la mortalitat que usualment es mou entre els 70 i els 90 morts per anys, trobarem episodis de crisis de mortalitat com a l'any 1887 en que es produeixen 171 morts, probablement per mor d'alguna epidèmia. Al seu torn la natalitat es mantindrà, usualment, per sobre dels 100 naixements per any, llevat d'algun moment concret, que ja explicarem més endavant.

Tot plegat farà que la diferència entre naixements i defuncions doni un creixement natural sempre per sobre de quaranta persones, tret de casos extraordinaris. Així mateix una altra variable important són les migracions, veiem que en un primer moment Santa Margalida és un nucli d'immigració, però això canviarà radicalment a partir de 1888, quan trobarem un saldo migratori negatiu de 485 persones en una dècada, és a dir, als voltants de 48 persones a l'any aproximadament. Per tant aquest suposarà el moment de l'esclat emigratori –no podem deixar de pensar que en aquest moment arribarà la fil·loxera i Mallorca estarà en plena crisi agrària-, però aquest esclat sembla returar-se a partir de 1898, segurament per l'inici dels establits així com d'una moderada expansió industrial al municipi.

Dades a part són les de la nupcialitat, aquesta, com totes les altres variables, tindrà un desenvolupament regular durant tot el període, llevat d'algun episodi concret, amb una mitja, aproximada de 30 matrimonis a l'any.

Altrament, pensem que en aquest moment no seria molt precís parlar de transició demogràfica, ja que si bé és cert que la mortalitat és moderada i els naixements elevats aquest no van a la par, és a dir, almanco en aquest període no apreciam una disminució

---

<sup>104</sup> Salvà, P. (1984). La dinàmica de la població de las Islas Baleares en el último tercio del siglo XIX (1878-1900). Dins *Treballs de Geografia*, N°38, Palma: Dep. de Ciències de la Terra. Universitat de les Illes Balears. Pag. 81-92.

<sup>105</sup> DDAA. (1988-2006) *Gran Enciclopèdia de Mallorca*. Tom 25. Palma: Edicions Promomallorca. Pàg. 140.

de la mortalitat fins a tocar el final de la dècada dels 90 del s. XIX en que sí que veurem que la mortalitat comença a reduir-se, tot i tenir el poble més població. Així que es podria situar aquí la transició demogràfica, tot i que la natalitat també caurà dràsticament en aquest mateix període per efecte de la guerra de Cuba, com ara explicarem. En tot cas, el ràpid augment de la població a finals del s. XIX es produirà més que res perquè la natalitat mantindrà una de les taxes més altes de les Illes, mentre que la mortalitat es mantindrà estable. En tot cas, no podem obviar que per exemple estudis com el de Pere Salvà ens diuen que el marc demogràfic de les illes entre 1878 i 1955 es defineix per un progressiu descens de taxes de natalitat i mortalitat, però un descens diferencial que implica que a darreries del XIX i primeries del XX es produeixi un creixement natural elevat.<sup>106</sup> Coincidint, plenament, això amb el cas de Santa Margalida.

Finalment hem de tenir en compte un factor molt important dintre d'aquest període que serà la guerra de Cuba de 1895 a 1898. Tot i que ja trobam soldats margalidans destinats a Cuba amb anterioritat, la guerra obligarà a una major lleva de tropes, per aquest motiu un contingent de margalidans hagué de partir cap a l'illa antillana. Això es reflectirà especialment en dues variables; la natalitat i la nupcialitat.

La immensa majoria d'homes que partiren estaven en edat de casar-se i fèrtil, per aquest motiu veiem que la nupcialitat es redueix a 16 matrimonis a 1897 i la natalitat a 34 naixements a 1898, data molt ínfima per la tendència habitual a Santa Margalida de més de 100 naixements a l'any. Això produirà un creixement vegetatiu negatiu de 17 persones per primer cop en 11 anys. Així i tot després d'acabada la guerra i el retorn dels soldats les variables es tornaran a estabilitzar.

En conclusió, el període 1878-1900, es caracteritza per unes variables demogràfiques molt altes, i per una etapa de forta emigració, però que es recuperà a final del període. Amb tot plegat a final de segle es començarà a apreciar una disminució de la mortalitat, tot i que aquest final de segle es veurà alterat per la guerra de Cuba, tot i així, en aquest període trobam les bases per a l'explicació del següent.

---

<sup>106</sup> Salvà, P. (1992) Els efectes de la transició demogràfica Il·lenca sobre el territori: el marc de l'emigració a les Illes Balears entre 1878 i 1955. Dins Congrés Internacional d'Estudis Històrics "*Les Illes Balears i Amèrica*". Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Balearics.

Així, en el moment posterior, entre 1901 i 1950, les dades de les quals podem veure a la taula número 2 de l'annex, però que nosaltres hem agrupat en la taula següent:

<b>Període</b>	<b>Morts Dones</b>	<b>Mort homes</b>	<b>Mort infants</b>	<b>Total morts</b>	<b>Baptismes</b>	<b>Diferència</b>	<b>Matrimonis</b>
<b>1901-1910</b>	233	231	293	757	1346	589	308
<b>1911-1920</b>	254	258	179	691	958	267	257
<b>1921-1930</b>	251	239	145	635	855	220	293
<b>1931-1940</b>	203	242	73	518	757	239	288
<b>1941-1950</b>	217	202	48	467	662	195	350

**Font:** Elaboració pròpia a partir de les dades que es troben en les taules 1 i 2 de l'annex.

Com podem veure a les taules 1 i 2 de l'annex la dinàmica demogràfica a Santa Margalida serà totalment diferent a la de l'etapa anterior. Tot i així, sí que en la primera dècada és manté el mateix model que a la segona meitat del XIX. Trobam una natalitat molt elevada, del 33,65%, mentre que la mortalitat al període, també la més alta, d'aquesta segona gràfica, arribà al 18,95%. Especialment important és la xifra de mortalitat infantil que a la mateixa dècada fou del 7,22% suposant, a més un 21,7% sobre el total de naixements de la dècada.

Per aquest motiu es pot dir que a la primera dècada del s. XX Santa Margalida es mantenia en transició demogràfica, si bé aquest període, 1901-1910, suposarà el punt d'inflexió pel que fa a aquest procés. A partir d'aquests moments es produirà una radical davallada de totes les variables, tot i que serà més moderada en el cas de la mortalitat que passarà del 18,95%, dit anteriorment, a un 11,67 % en la dècada de 1940-1950.

D'altra banda el que sí que experimentarà una davallada considerable fou la natalitat. Tant en nombre absolut com percentual. Així passarem d'un 33,65% a la primera dècada del s. XX a un 16,55% en la dècada de 1940-1950. Amb nombres absoluts es va passar 1346 naixements a 662, la meitat aproximadament. De totes maneres, el fet de que la natalitat es reduís força més ràpidament que no pas la mortalitat va produir que la

diferència neta, sempre positiva, entre naixements i morts es reduís constantment. Així es passa d'un saldo net de 589 persones més a 195, això a la pràctica, suposa que el creixement natural es redueix en dues terceres parts, aproximadament.

Menció a part mereix la mortalitat infantil, aqueixa a començament de segle era d'un 7,32‰ i acabarà essent d'un 1,2‰ a la dècada dels quaranta al mateix temps que passarà de suposar un 21,7% sobre el total de naixements a un 7,2%.

D'aquesta manera s'aprecia com de 1900 a 1950 el creixement demogràfic arriba al seu zenit, és a dir, la transició demogràfica arriba al seu màxim a partir del qual s'anirà reduint acceleradament, si bé és cert que tant el 16,55‰ de natalitat com el 11,67‰ de mortalitat a la dècada dels quaranta segueixen essent dades, moderadament, elevades no hi ha comparació amb les de la primera dècada ni amb el mig segle anterior. D'aqueixa manera, just per creixement natural, sense comptar la immigració ni l'emigració, Santa Margalida hauria d'haver augmentat en 50 anys ens uns 1510 habitants més a partir dels 4159 habitants de 1900 a 4497 al 1940.<sup>107</sup> Això ens donaria una diferència neta de 1172, malgrat pugui semblar un xifra bastant grossa segurament la xifra d'emigrats no és molt diferent. Clarament aquí hi caben imprecisions, matisos, falta de documentació...etc. no obstant això, la xifra d'emigrats durant aquests 40 anys hi pot ser molt pròxima si hi incloem l'emigració exterior, l'emigració a Palma, i l'emigració a altres punts de Balears. A més hi hauríem d'afegir els quasi 500 emigrats que documentam en el primer període, pel que sempre ens mouríem en una xifra total d'emigrats d'entre 1500 i 2000 persones.

Tema a part són els matrimonis, aquesta variable és la qui mostra més regularitat de totes, amb una mínima de 6,4‰ a la dècada dels vint i una màxima de 8,7‰ a la dècada dels quaranta, mantenint una mitjana de 7,46‰ matrimonis per dècada i any.

Tot aquest canvi demogràfic s'ha d'explicar per mor dels avanços metges i les mesures higienistes que permeteren una millora de la mortalitat, a la vegada que també la saturació de mà d'obra influirà en la reducció de la natalitat, d'aquesta manera es deixarà enrere un període de ràpid creixement per anar agafant una tendència contrària.

---

<sup>107</sup> INE. *Cens històric de Santa Margalida*. Recuperat 30 abril 2015, des de: <http://www.ine.es/intercensal/intercensal.do?search=1&cmbTipoBusq=0&textoMunicipio=santa+margalida&btnBuscarDenom=Consultar+selecci%F3n>

Així i tot és cert que Santa Margalida tindrà un saldo nèt molt important, en aquest cas és quan entrarà en joc l'emigració.

Finalment s'ha de fer menció a que dins aquests cinquanta anys també hi ha certs períodes de crisi. La majoria provocat per malalties. Per exemple entre 1917 i 1920 la població sols creixerà, de mitjana, unes 15 persones, molt per davall de la tendència de la dècada. Aquest fet es deu a l'aparició de l'epidèmia de grip que va assolir a Europa en aquells moments, d'aquesta en tenim algunes dades com que per exemple que a dia 21 d'octubre de 1918 hi havia 100 afectats, i que just en aquell mes moriren 17 persones a causa de la malaltia, així com 14 al novembre.<sup>108</sup> Aquesta crisi també repercutirà posteriorment, al 1921, en que es produeix un saldo negatiu degut a la reducció dràstica de nupcialitat entre 1917 i 1920.

De totes maneres, si hi ha una epidèmia que serà recordada a Santa Margalida, al s. XX, i que a més serà especialment dura és la que ocorrerà el conegut any “del mal gelat”. En aquest any es va produir, a l'estiu de 1928, una epidèmia de tifus derivada del mal estat de l'aigua utilitzada per fer gelat en un bar de Santa Margalida que va infectar a un mínim de 217 persones<sup>109</sup>, però a la vegada es pot considerar com a la darrera crisi demogràfica, ja que no hi tornarà haver un altre període de crisi de la mortalitat.

Per cloure, cal entrar a valorar els efectes de la Guerra Civil a la demografia, si bé és cert que no augmenta la mortalitat, la variable que serà especialment colpida serà la nupcialitat, degut a que molts de joves en edat de casar-se foren desplaçat cosa que va enfonsar la nupcialitat a un mínim de 12 matrimonis l'any 1938, conseqüentment això es reflectirà en els naixements. Tant és així que els anys 1938, 1939 i 1942 seran els únics, a excepció de 1921 com ja hem esmentat, de tota la sèrie en que el creixement natural serà negatiu, amb xifres molt baixes, com a molt una diferència de -4 persones, però molt significatiu si ho comparem amb els augments de devers 30 que eren els més o manco habituals en un any.

D'aquesta manera en la primera meitat del segle XX s'aprecia una reducció de les variables demogràfiques, juntament amb elements externes que provocaran algunes crisis demogràfiques.

---

<sup>108</sup> Rosselló, R. (2005) *Documents per a la història de Santa Margalida*. Noticiari. Santa Margalida: Ajuntament de Santa Margalida. Pàg. 169

<sup>109</sup> Ibid. Pàg. 182

Un altra fet a tenir en compte, en tot el període en estudi, és la immigració, en el primer període a finals de segle arribaren 132 persones, en tres anys, dades que són molt elevades. Tot i així, això pot obeir a molts de factors, entre d'altres, però segurament el més important serà l'establiment de terres, així com l'arribada de molta gent de Manacor i Petra, especialment, per a treballar les possessions del nord-est del municipi, com Son Serra, Son Doblons o Son Marí.

De fet a 1889 apareixen en el padró d'habitants 142 persones no nascudes a Santa Margalida, però que hi figuren com a residents. D'aquestes els col·lectius més nombrosos –per aquest ordre- són els procedents de Maria, Artà, Petra, Muro, Palma, Manacor, Alcúdia i Sineu. Cal afegir, a més, que de la totalitat de 142 no nascuts a Santa Margalida sols tres ho feren fora de Balears, en aquest cas, trobam una persona nascuda a Màlaga, una al Prat de Llobregat i una a Puerto Rico. A destacar el nascut a Puerto Rico –Severità Fuster Arbello- ja que és el primer que trobam, damunt padró, nascut a Amèrica, i pels llinatges es dedueix que el pare devia ser margalida i la mare natural de l'illa. A l'any en qüestió -1889- tenia 15 anys, pel que, almanco, el seu pare degué partir cap a Amèrica al 1873, tot i que desconeixem qui pugui ser.<sup>110</sup>

A això afegir, que bon nombre d'aquesta gent arribada de fora treballava o bé com a jornalero o figura com arrendatari al patró. Pel que tornam a la tesi que ja encetada l'onada emigratòria les possessions de Santa Margalida seguien necessitant de mà d'obra, i aquesta va venir dels pobles que eren més pròxim a aquestes possessions, com els de Maria, els de Petra o els d'Artà.

En definitiva, durant aquests 71 uns anys la població margalidana viurà un augment espectacular com a conseqüència d'una altíssima natalitat i una mortalitat més reduïda que aniran, paral·lelament en decreixement a partir de la darrera dècada del s. XIX, coincidint amb el zenit del flux emigratori, però tot i així trobarem immigració a Santa Margalida atreta per la demanada de mà d'obra per cultivar els extensos terrenys de les possessions margalidanes situades a prop de la costa.

---

<sup>110</sup> AMSM 415/1. Padró d'habitants de 1889.



#### **8.4. Santa Margalida i la crisi de 1898. Una emigració forçada:**

Com ja hem explicat anteriorment, existeixen dos tipus de migracions, les voluntàries i les forçoses. I dintre de les segones hi ha hagut historiadors que han convingut en considerar les guerres colonials de final de s. XIX i els moviments de població que provocaren, tant per soldats desplaçats com pels que decidiren emigrar per fugir del servei, un tipus d'emigració més. Per aquest motiu nosaltres seguirem el mateix model.

Així, recordant que a final de segle es produirà la Guerra de Cuba, de 1895 a 1898, la insurrecció Tagal de 1896 a 1897 i la guerra Hispano-nord-americana d'abril a agost de 1898, aniran tenint lloc tot un seguit de lleves per tal d'enviar tropes a les colònies. Aquest sistema de lleves funcionava a través de les quintes, així el govern establí un nombre d'homes a reclutar, aquest nombre era dividit entre les províncies per població i igualment amb els municipis de cada província. Seguidament, l'Ajuntament feia un padró general dels habitants, i d'aquí sortien els mossos que passaven al sorteig per a ser reclutats. En aquest sorteig es posava el nom dels mossos a una urna i un seguit de números a l'altra i s'anaven extraient paral·lelament associant a cada mosso un número. I després eren cridats el nombre que s'hagués establert, segons l'ordre del sorteig. Un cop havies estat triat sols hi havia tres maneres d'escapar-ne; pagant un substitut, pagant la redempció o fugir. La solució per a la majoria, pobres, va ser la de fugir.<sup>111</sup>

Així dels 6689 joves que havien de fer el servei militar entre el 1895 i el 1898 280 foren pròfugs.<sup>112</sup>

Cal dir que tampoc partiren totes les tropes, sinó que partiren diferents contingents durant els anys de la guerra. D'aquesta manera com mínim 3424 illencs participaren en les guerres colonials de Cuba i Filipines. La xifra de morts s'elevà a 761 persones. A Cuba hi perderen la vida 593 balears; a les Filipines 142 i a Puerto Rico 21.<sup>113</sup> Sols 19 balears moriren per mor de la guerra, un 3,2% del total.

---

<sup>111</sup> Marimon, A. (1996) *Els balears en les guerres de Cuba, Puerto Rico i les Filipines*. Barcelona: Ed. Barcanova. Pàg. 33.

<sup>112</sup> Ibid., Pag. 39

<sup>113</sup> Marimon, A. (1997) *Op. Cit.* Pàg. 153.

Pel cas de Santa Margalida Antoni Marimon (1996) manifesta que moriren un mínim de 3 margalidans a Cuba, 7 a Filipines i un a Puerto Rico d'un contingent de 49 mobilitzats, el 1,17% dels soldats balears, dels que 37 foren repatriats.<sup>114</sup>

Malgrat la base que això suposa, i sobretot, gràcies a la nova informació apareguda després de les publicacions de Marimon que tracten el tema (1993 i 1996), juntament amb les fonts de l'arxiu municipal de Santa Margalida, hem pogut augmentar la llista de margalidans que participaren en aquestes guerres colonials fins a un total de 88, el que suposa un 2,57% del total de soldats mobilitzats que Marimon proposa, i que nosaltres donam per bo. Altrament, d'aquests 88, 24 foren enviats a Filipines, 58 a Cuba, 1 a Puerto Rico i de 5 en desconeixem la destinació. D'aquests n'aconseguien tornar 69, un 78,40%, mentre que el 21,60% restant, uns 19 soldats moriren. Tots ells ho feren per malaltia.

Casualment la mortalitat fou molt més elevada a Filipines on moriren la meitat dels que hi anaren que no a Cuba on morí un 10,34% dels que hi foren desplaçats. És mal de dir perquè la mortalitat fou molt més elevada en un lloc que en un altre, ja que tots els morts que tingué Santa Margalida foren a causa de malaltia, però pot ser les condicions de les Filipines es feien més difícils que no les de Cuba per als margalidans, tot i així, dir que alguns d'aquests margalidans no moriren explícitament a Filipines, sinó en el camí de tornada. S'ha de dir que d'altres com Josep Bennàssar Muntaner, que nosaltres quantificam com a mort, es sospita que també podria ser que fos presoner a "Los Zágalos".<sup>115</sup>

D'altra banda dels 69 que tornaren 15 ho feren malalts, 44 bé de salut, un mutilat i 9 que en desconeixem com tornaren. Val a dir, no obstant això, que dels 15 que tornaren malalts (a territori espanyol) 5 més acabaren morint, pel que la mortalitat final de margalidans, a causa de les guerres colonials, serà de 24 persones, suposant que finalment morien el 27,27% dels soldats que participaren en la guerra.

Val a dir que també, en la seva immensa majoria, aquest margalidans procedien de classes pobres ja que no pogueren al·ludir anar al servei, com sí que ho feu un, Rafel Quetgas Riera, que va permutar el seu servei militar a canvi de doblers -el preu solia

---

<sup>114</sup> Marimon, A. (1996) *Op. Cit.* Pàg. 61,69, 71, 83-85.

<sup>115</sup> Tal i com es pot veure a la taula nº 3 de l'annex.

oscil·lar estava entre les 500 i les 1250- a Maties Pomar Riera. Així, el segon va partir cap a Cuba al novembre de 1895 on acabà morint.<sup>116</sup>

Un cop exposades aquestes dades cal dir que aquest nombre de 88 soldats és provisional, ja que possiblement no són tots els que hi anaren i fins i tot pot ser que algun d'aquests pugui no ser marginalità i hagi estat qualificat com a tal.

De totes maneres s'ha de tenir en compte que l'estudi d'aquestes llistes de soldats és complicat sobretot pel tipus de documentació de que es tracta i perquè molts cops és molt mala de transcriure. Així si hem pogut elaborar el llistat (taula 3 de l'annex) ha estat gràcies, majoritàriament, a fonts bibliogràfiques, tot i que també ha estat de gran importància el llibre de Correspondència de Sortida de l'Ajuntament de 1898-1901 (AMSM 298).

I així i tot dir que aquest llistat de ben segur que no és complet, falten moltes de dades, tant de partida de tropes, com de repatriament, i segurament també de malaltia i de mort. De moment es pot dir de que suposa una síntesi entre les fonts amb que s'ha elaborat.

A tot això afegir que a més coneixem el periple d'un soldat mentre va ser mobilitzat a Cuba, tot i que cal dir que aquest no és marginalità sinó de Petra. Parlam d'Antoni Font Bauzà, el qual residia a Santa Margalida. Aquest, demanat per l'Ajuntament a prestar declaració, manifesta el següent:

*"[...] soldado que fue del regimiento del reemplazo de 1896 y cupo de Petra, a cuyo alcalde me he dirigido interesando la presentación del referido individuo y habiéndose personado en el día de hoy ante mi autoridad y después de convenientemente interrogarlo manifestó: que en el 15 de octubre de 1897 embarco para la isla de Cuba y regresó el 8 de enero de 1899, desembarcando en Cartagena, que en su estancia en aquella isla permaneció unos diez días en el hospital militar de Manzanillo, unos trece días en el de Santo Espiritu unos veinte y ocho días en el de Santa Clara i unos treinta días en el Alfonso XIII de La Habana cuyos datos interesa V los citados".*<sup>117</sup>

---

<sup>116</sup> Totes les dades que aportam en aquest apartat es trobem contingudes en la taula 3 de l'annex.

<sup>117</sup> AMSM 298, Llibre de correspondència de sortida de 1898-1901 nº 194. 3 de juliol de 1900.

D'aquí no es pot fer més que remarcar com el principal enemic dels soldats espanyols a Cuba eren les malalties, ja que en els devers dos anys que Antoni Font va passar a Cuba, una bona part la va passar a diferents hospitals de l'illa. Això és una mostra més de que el principal problema que tenia l'exèrcit espanyol per a guanyar la guerra era l'estat en que mantenia a les seves tropes, mal alimentades i mal vestides, amb escassetat de medicines en un ambient que els hi era desconegut i hostil, cosa que donà els resultats que ja sabem.

Menció a part cal fer als margalidans que tingueren un paper destacat en aquest conflicte. Principalment el paper de dos margalidans; el primer és Francesc Fuster Martí, qui va arribar a Puerto Rico a 1864, un dels primers margalidans que ho feu de ben segur, residint primer a San Juan i després a Lares, on a 1868 treballava com a dependent d'un comerç. Allà va participar en l'aixecament independentista, segons sembla. Tot i que fou citat per la justícia per ser uns dels caps de l'aixecament, però ell ho negà.<sup>118</sup>

El segon margalidà a tenir en compte és Nadal Pastor Femenias, qui va ascendir de Caporal a Sargent després de presentar-se voluntari per anar a lluitar a Filipines, dins el Regiment d'infanteria nº1, batalló nº2. I va participar en diferents operacions militars com la presa d'Amadeo. Va tornar a Mallorca al març de 1899, després d'haver estat hospitalitzat a Barcelona.<sup>119</sup>

Per finalitzar amb aquest apartat, s'ha de dir que el tema de soldats balears a les guerres colonials és un tema que encara ara no està tancat i segurament mai tinguem la xifra definitiva, i igualment ens pot passar amb el cas de Santa Margalida, però almanco sabem que aquesta guerra va provocar el desplaçament de més de 80 al·lots joves cosa que, com ja hem vist, farà ressentir les taxes de natalitat i nupcialitat. Malgrat això, seguim fora poder comptabilitzar els que emigraren per no anar a lluitar, i igualment ens passa amb la guerra del Marroc, les dades de les que disposam són massa escasses, i no podem fer més que ressaltar el paper d'aquests margalidans que es veren obligats a emigrar, però per condicions distintes a l'altra gent, i que dels qui tornaren, curiosament, en més d'una ocasió decidiren emigrar, ara sí, de manera definitiva.

---

<sup>118</sup> Marimon, A. (1993). *Les repercussions de les guerres de Cuba i de les Filipines a les Illes Balears*. Tesis doctoral inèdita. Universitat de les Illes Balears. Pàg. 457.

<sup>119</sup> Negreira, J. J. (2006). *Baleares en la guerra de Filipinas (1896-1898)*. Palma: Ed. Lleonard Muntaner. Pag. 323.

## 9. L'emigració exterior margalidana:

Com hem anat explicant fins ara, l'emigració dels habitants de Santa Margalida cap a ultramar serà la conseqüència de tota un sèrie de causes tan econòmiques, com socials i demogràfiques. A la vegada que és un procés que viuran, al mateix temps, la resta de les Illes Balears i Espanya.

Així, les causes ja queden prou explicades en els dos apartats superiors referents a l'economia i la demografia, i és que a l'emigració margalidana, com a la balear en general, coincideix un gran excedent demogràfic, 1510 persones més de 1878 a 1940 a Santa Margalida, amb tota una sèrie de dificultats econòmiques.

Pot ser el principal reflex d'aquestes dificultats econòmiques el veiem a finals del s. XIX, coincidint amb el que s'ha anat anomenant la crisi finisecular, que es sumarà a la crisi de la fil·loxera. Aquest conjunt de factors negatius assolarà una Santa Margalida que en aquells moments estava en plena expansió demogràfica, i les conseqüències no es feren esperar, ja és el mateix Ajuntament qui en una carta remesa al governador provincial al 1894 diu:

*“Que las clases jornaleras de esta localidad se hallan en un estado lamentable con motivo de las malas cosechas de años anteriores y por la depreciación de los vinos, no pudiendo por este concepto los propietarios facilitar el trabajo que ordinariamente les proporcionaban pudiendo augurar que al menos quedan unas doscientas personas entre hombre y mujeres y muchachos desamparados”*<sup>120</sup>

No és difícil imaginar que aquesta massa de gent a la que fa referència el document constituïren una forta base per disparar el procés emigratori, el qual ja havia començat amb anterioritat, és cert, però amb unes xifres molt minses,.

A més, també hem de tenir en compte que a Santa Margalida, a part de veure's afectada per a crisi de finals de segle també tenia d'altres desavantatges importants. Per exemple el tren no hi arribava, dificultant l'exportació de producció agrícola i el sorgiment de noves indústries. No obstant això, també estem parlant d'un municipi de dimensions mitjanes, en relació a la resta de municipis mallorquins, però que té una gran quantitat

---

<sup>120</sup> AMSM 297. Llibre de registre de correspondència de sortida 1889-1898. N.º. 71. Carta dirigida al Governador Civil.

de terra en desús. Hem de pensar que cap al 1880 ens trobàvem amb un municipi, gairebé tot en mans de grans propietaris, on es cultivava quasi sols les terres bones de prop del nucli de població i algunes zones de les grans possessions més de marina, però sobre el territori predominaran les garrigues i els pinars.<sup>121</sup> Per aquest motiu es va fer molt difícil per a l'estructura econòmica del municipi, agrícola i amb una indústria més que reduïda, assimilar tot l'excedent demogràfic.

La correlació d'aquestes dues causes serà el que provocarà la partida de centenars de margalidans cap a distintes direccions.

Per tant, amb tot aquest rerefons, les conseqüències no es torbaran en sortir, així si al 1894 l'Ajuntament ja parla de 200 persones desemparades, al 1898 la situació no serà millor, ja que serà la mateixa institució la que informará del fet que

*“[...] no es de extrañar la baja que se observa en el número de habitantes de este término municipal según el último censo y con relación a la población probable, teniendo en cuenta la emigración a las repúblicas del sur de América y a la Argelia que en estos últimos años han realizado familias enteras en busca de recursos con que atender a sus más percutoras necesidades. Contribuye igualmente a disminuir las cifras del total del censo el número extraordinario de jóvenes que se hallan en el servicio de armas [...]”*<sup>122</sup>

D'aquesta manera, podem veure que com era lògic la difícil situació dels margalidans que informava l'Ajuntament amb anterioritat va ser la causa que dispararà el procés emigratori, que casualment, al 1898 encara coincidirà amb un altre fenomen que no farà més que augmentar aquesta emigració, estem parlant de les guerres de Cuba i Filipines.

---

<sup>121</sup> Aquest fet ho trobam documentat de la següent manera: “Según consta en el libro dela riqueza amillarada de este pueblo, se compone este término municipal de 12045 cuarteradas 1 cuartón 21 destres de tierra cultivo, monte alto y bajo y yermo de cuyas mencionado extensión de terrenos pertenecen 9237 cuarteradas y 2 cuarterones a propietarios forasteros y las restantes 2802 cuarteradas y un cuartón a los vecinos” AMSM 296. Registre de correspondència de sortida 1877-1889. Lligall 2968. Vers 1882.

<sup>122</sup> AMSM. 298. Llibre de registre de correspondència de sortida de 1898-1901.1898, Juliol, 23. Sortida nº22. Carta dirigida al Governador Civil.

Hem de tenir en compte que aquestes guerres provocaren el desplaçament, d'almanco, 88 joves margalidans<sup>123</sup>, per aquest motiu es parla del “*número extraordinario de jóvenes que se hallan en el servicio de armas*”. I és que, aquest massiu desplaçament de joves, si bé no és una emigració en sí mateixa suposarà un gran desplaçament de població i repercutirà especialment en dos factors demogràfics com són la nupcialitat i en conseqüència, la natalitat. Però, a més a més, també provocarà la partida de joves per tal d'evitar el servei militar. Tant és així que fins a 62 joves seran declarats pròfugs, en el període d'estudi, al no presentar-se a files quan foren cridats.<sup>124</sup>

Val a dir, no obstant això, que no tots partiren per eludir el servei militar, malgrat n'hi hagués molts, sinó que simple també n'hi havia que ja havien partit abans de tenir l'edat reglamentària i quan tornaren a Santa Margalida hagueren de fer-lo.<sup>125</sup> Malgrat això, parlant de soldats, també resulta curiós que entre els emigrats hi trobem fins a deu homes que havien anat a lluitar a les guerres de Cuba i Filipines. És una xifra important, devers el 20% dels qui tornaren i sobreviurien.

D'altra banda, si ens hem d'atendre a la documentació que anava aportant l'Ajuntament al Govern Civil el 1898 no va ser l'únic any que es degué produir una davallada significativa de la població, ja que a 1907 de nou trobam que l'Ajuntament es manifesta:

*“[...] acerca de la baja en el número de familias de esta localidad, me cabe la honra de participar a V que en concepto de esta alcaldía dicha baja obedece al crecido número de familias enteras que emigran a la Argelia y a la América del Sur [...]”*<sup>126</sup>

Així tant aquí com a la missiva anterior es dibuixen dos pols d'atracció clars pel que faria a la primera dècada del s. XX, Algèria i Amèrica del Sud, bastant amb consonància amb les tendències generals de l'emigració balear. Argentina fou la principal destinació

---

<sup>123</sup> Tal i com podem veure en la taula nº 3 de soldats destinats a les guerres de Cuba i Filipines, reproduïda a l'annex.

<sup>124</sup> Vegeu la taula d'emigrats a l'annex.

<sup>125</sup> Vegeu a tall d'exemple els números 8, 447 o 515 de la taula d'emigrats reproduïda a l'annex.

<sup>126</sup> AMSM. 307. Llibre de registre de correspondència sortida de 1907. Tom II. 1907, agost, 23. Carta dirigida al Governador Civil. Nº 190.

de quasi tots els pobles de Mallorca, podem trobar nombrosíssims casos, com el de Manacor<sup>127</sup>, Campanet<sup>128</sup>, Inca<sup>129</sup>, Artà<sup>130</sup>...etc.

De fet, aquest massiu flux emigratori va resultar ser tan preocupant per l'Ajuntament pels efectes demogràfics negatius que tenia que ja l'any anterior havia començat a fer-ne una sèrie d'estudis en els que es manifesta que:

*“[...] esta alcaldía ha procurado recoger cuantos datos, ha sido posible acerca del movimiento emigratorio en esta localidad durante los últimos cinco años de los cuales resulta: que durante el expresado lapso de tiempo han emigrado unos 125 individuos, entre ellos unos 15 matrimonios jóvenes; la gran mayoría a la República Argentina y en las provincias de Buenos Aires, Mendoza y Santa Fe. Y algunos pocos a las repúblicas de Méjico, Brasil y Chile. De las noticias recibidas se deduce que la mayor parte de ellos se encuentran en buena posición por los continuos giros de moneda que realizan a sus respectivas familias; muchos de ellos antes de emigrar arrastraban una vida difícil y llena de privaciones y hoy disfrutan de relativa comodidad y buen estar que difícilmente habrían conseguido de no realizar el cambio de residencia.”<sup>131</sup>*

Certament, no deixa de ser curiós el reconeixement explícit que fa l'Ajuntament al fet de que el nivell de vida que havien aconseguit a fora no l'haurien pogut tenir a Santa Margalida.

D'altra banda, si ens atenem a les dades ens trobaríem amb un problema, ja que primerament s'afirma que de 1901 a 1905 havien emigrat 125 persones. Mentre que nosaltres hem trobat unes 53 persones que emigraren o que podrien haver emigrat en aquest període. Aquí cal fer un apunt, i és que com es veu en la taula d'emigrats - reproduïda a l'annex- la majoria de fonts de les que disposem són molt poc específiques

---

<sup>127</sup> Bernard, J. A. (2013) *De Mallorca a l'Argentina. L'emigració en el municipi de Manacor des de 1880 fins l'inici de la Gran Guerra*. Treball de final de màster universitari. Inèdit.

<sup>128</sup> Buades, J. (1993) *L'emigració de campanaters a Amèrica en el segle XX*. Ed. Ajuntament de Campanet.

<sup>129</sup> Campillo, M i Serra, S. (1994) Emigració i Immigració a Inca. Dins *I Jornades d'estudis locals*. Ed. Ajuntament d'Inca.

<sup>130</sup> Cifre, A. Q. (2006). Aproximació a l'estudi de l'emigració en el municipi d'Artà (De l'inici del segle XIX a mitjans del segle XX) Dins. *Mayurqa*, nº 31, Pàgs. 325-339.

<sup>131</sup> AMSM. 305. Llibre de registre de correspondència sortida de 1906. Tom II. 1906, Juliol, 26. Carta dirigida al Governador Civil. Sortida N° 190



pel que fa a l'any de partida, pel que ens hem de basar principalment en aproximacions o amb dades *antequem*, cosa que en part explica aquest desajust entre els 125 emigrats que expressa la missiva i els 53 que tenim localitzats. Xifra que ja diem, per la falta de precisió, segurament és major. En tot cas, tindríem localitzats el 42,4% d'emigrats d'aquest període, cosa que si ho extrapolem al total d'emigrats que hem localitzat (1098) voldria dir que la xifra total estaria entorn d'uns 2500, cosa que excedeix els nostres càlculs demogràfics.<sup>132</sup>

De totes formes, el que resulta significatiu és que d'aquestes 125 persones que l'Ajuntament menciona 30 eren joves acabats de casar. Això també és important perquè malgrat no fos tan significatiu com el d'homes, el nombre de dones emigrades també va ser important, així com també el fet de que molta gent feia casar-se i partir, tal i com ho testimonien les fonts orals. Fins i tot també podem documentar el cas de margalidans casats per poders des de l'estranger, com per exemple Francesc Moncadas Muntaner.<sup>133</sup>

D'altra banda, s'ha de dir que la distribució territorial dels emigrats que menciona l'Ajuntament concorda força amb el que hem pogut documentar i que es troba explicat en els apartats posteriors.

Seguidament, també documentam un nou estudi de l'Ajuntament, aquest al 1908 en que diu:

*“[...] el movimiento de emigración que cabe la honra de manifestarle que según los datos recogidos por los agentes de esta alcaldía resulta que desde 1º enero al 15 del actual [Octubre] han emigrado de esta localidad 54 hombres, 10 mujeres y 26 jóvenes y niños comprendidos los hombres y mujeres entre la edad de 18 y 48 años y hasta quince los jóvenes y niños*

*Todos se dirigieron para embarcarse en el puerto de Barcelona saliendo la gran mayoría para la República Argentina y algunos pocos para el Chile y Méjico no habiendo sido posible recoger más datos.”<sup>134</sup>*

---

<sup>132</sup> Tal i com es pot veure a l'apartat de demografia. El nostre càlcul ens dóna una xifra relativa d'emigrats d'entre 1500 i 2000 margalidans.

<sup>133</sup> Vivia a l'Havana i casarà a 1916 amb Magdalena Calafat Petro. APSM. 20/7. Llibre de proclames de matrimoni de 1916.

<sup>134</sup> AMSM. 309. Llibre de registre de correspondència sortida de 1908. Tom II. 1908, octubre, 25. Carta dirigida al Governador Civil. Sortida. N° 207

D'aquesta manera, sempre segons, l'Ajuntament passariem de 125 emigrats en 5 anys a 90 en sols 10 mesos. Això no fa més que il·lustrar perfectament com des de començaments de segle el moviment emigratori anirà disparant-se fins arribar al seu zenit en les dècades del 1910-20. A més, també veiem aquest procés aplegava a gent de tota edat i sexe, de 15 a 48 anys pel període marcat, tot i que nosaltres encara hem trobat xifres més extremes.

Malgrat això, si estiguéssim d'acord amb les xifres donades, que en total ens sumarien unes 200 persones en 6 anys, hem de convenir que encara ens restarien 4 anys més, pel que el nombre absolut d'emigrats en la primera dècada del s. XX hauria de ser superior o propera a 300 persones, mentre que nosaltres trobam entre 1900 i abans 1911 a 280 emigrats, pel que si mateix hi hauria certa concordança.

No obstant això, sabem que les nostres dades no són completes i que el nombre d'emigrants que hem localitzat és inferior al real, però així i tot, donar per bo que en una sola dècada, que a més no és la dècada en que documentem la màxima fuga de gent, se'n anessin prop de 300 persones seria donar per fet que l'emigració margalidana va ser molt més massiva, fins i tot, del que nosaltres pensam. Ja que les dades exposades per l'Ajuntament parlen d'emigració exterior, és a dir, fora comptar els qui van a Palma o a altres pobles, fet que faria encara major el flux emigratori, de fet el faria elevadíssim, ja que la xifra es podria aproximar a 400 emigrats en una dècada.

D'altra banda, un aspecte a fer esment és el d'embarcar-se cap a Barcelona abans de partir cap a la seva destinació, marcant així una mica el periple d'aquest emigrants. Cosa que també es reflecteix en algunes de les llicències i consentiments per emigrar<sup>135</sup> i que no fa més que seguir la tònica balear.

Així, finalment, treballam amb una xifra de 1098 emigrats als quals cal sumar-hi els que emigraren a Palma -al voltant de 350-<sup>136</sup> i que pel que sembla amb una especial concentració al Coll d'en Rabassa i a La Soledat.<sup>137, 138</sup>. I a més hi hauríem d'afegir unes

---

<sup>135</sup> Trobam alguns casos reproduïts a l'annex.

<sup>136</sup> Mas, A. (1995, febrer) Margalidans de fora de la vila. La família ferrer Carbonell. *Santa Margalida*. N<sup>o</sup> 28. Pàg. 26-27.

<sup>137</sup> APSM 20/7. Llibre de proclames de matrimonis de 1880 a 1940

<sup>138</sup> APSM 37/3. Llibre de notes de baptisme de 1938 a 1945.

altres 150 persones que poguessin emigrar a altres pobles de l'illa i fins i tot a la península, especialment a la zona de Barcelona.<sup>139</sup>

### 9.1. Distribució de l'emigració i classes socials que emigraven:

<b>Destinacions</b>			
<b>Argentina</b>	520	Mèxic	4
<b>Algèria</b>	186	Veneçuela	2
<b>Amèrica</b>	171	Anglaterra	1
<b>Cuba</b>	107	Alemanya	1
<b>França</b>	32	Equador	1
<b>Desconegut</b>	25	Estats Units	1
<b>Xile</b>	24	Hondures	1
<b>Puerto Rico</b>	8	Panamà	1
<b>República Dominicana</b>	8	Brasil	1
<b>Uruguai</b>	6	<b>Total emigrats:</b>	<b>1098</b>

**Font:** Elaboració pròpia

A partir de la taula superior podem veure la distribució de l'emigració dels margalidans, no ens aturarem a explicar massa cosa, ja que cada destinació està prou explicada en el seu corresponent apartat. Malgrat això sí que hem de destacar la importància majúscula que tindrà Argentina, amb l'afegit que tenim 171 persones més que sols sabem que anaren a Amèrica, dels quals de ben segur més de 100 eren a Argentina, així que per les nostres dades hem de donar una xifra d'emigrats a Argentina al votant de 650 persones.

Finalment pel perfil de l'emigrant, a tenor de les dades contingudes en la nostra taula d'emigrats, podem dir que aquest era un home jove, normalment jornalero o pagès. La majoria dels que emigraren eren homes de entre 17 i 25 anys. Tot i que trobam nens que emigren molt més joves amb les seves famílies i fins i tot gent bastant major de més de 60 anys. Pel que fa a les dones que emigren, la majoria que ho fan és com a parelles de o filles de, més que pel seu compte pel que podem deduir, i el seu nombre resulta escàs.

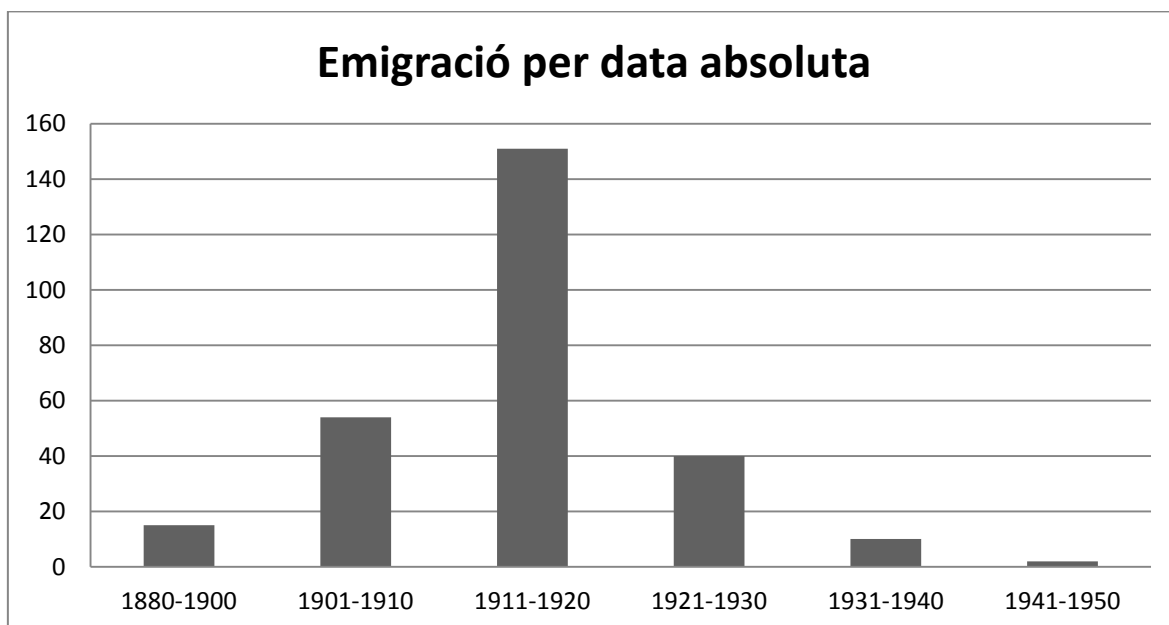
<sup>139</sup> APSM 20/7. Llibre de proclames de matrimonis de 1880 a 1940.

D'altra banda, dels 1098 emigrats que tenim documentats 893 eren homes (81,32% del total), 199 dones (18,12% del total) i 6 no ho sabem. Per tant queda bastant palès que fou una emigració essencialment masculina, fora oblidar que els percentatges variaran segons la zona, d'una banda, i de l'altra que sempre és més fàcil documentar l'emigració masculina que femenina.

Pel que fa a la professió d'aquests emigrats, ja ho hem dit, la immensa majoria eren de baixa extracció social, quasi tots eren o jornalers o llauradors, essent més nombrós el primer grup. Tot i que de manera esporàdica també trobam a qualque sabater, forner, fuster, ferrer o picapedrer que també emigra. Així el perfil de l'emigrant tipus de Santa Margalida seria el d'un jove de entre 17 i 25 anys que treballa com a jornalier.

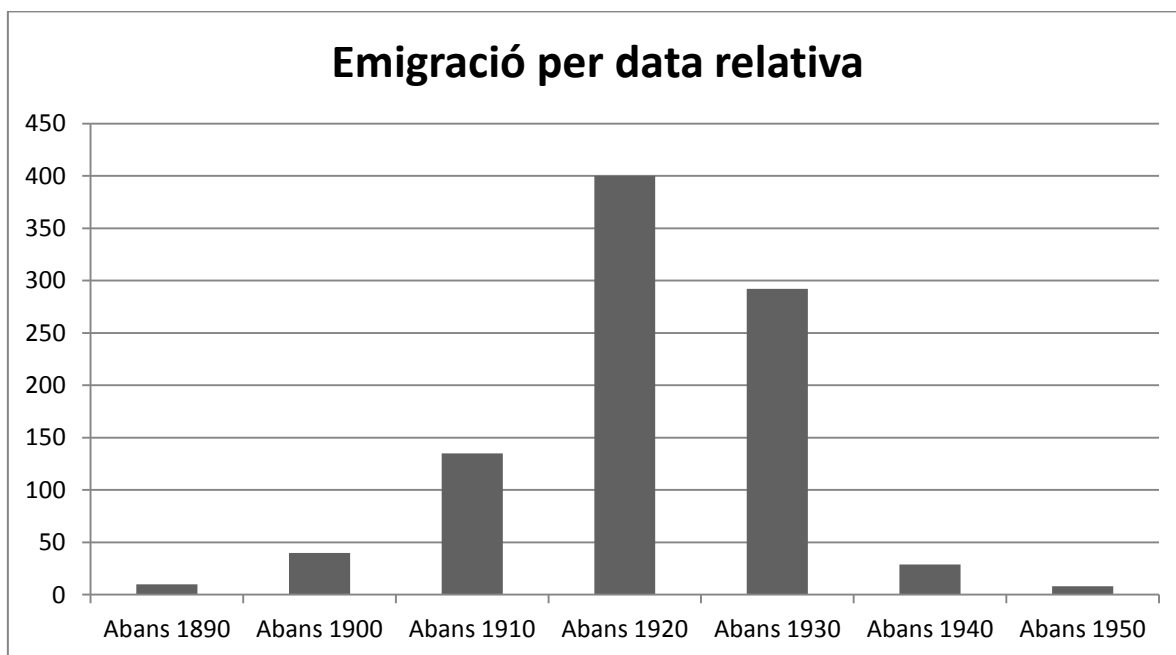
Finalment la darrera part a la que ens toca referir-nos, abans d'entrar a l'estudi de l'emigració margalidana per zones, és la dels períodes.

De nou tornam al problema de la cronologia, ja que sols en comptades ocasions disposam de cronologia absoluta, i per això ens hem de moure en dates aproximades i relatives, de les que tampoc sabem fins a quin punt són precises, però basant-nos en el criteri *antequem* abans explicat. Així, d'un costat si ens atenem a les xifres absolutes el gràfic de períodes d'emigració seria el següent:



**Font:** Elaboració pròpia a partir de les dades contingudes en la taula d'emigrats annexa.

Mentre que si ho fem a partir de les relatives, és a dir, amb datacions *antequem* el gràfic seria aquest:



**Font:** Elaboració pròpia a partir de les dades contingudes en la taula d'emigrats annexa.

En dita taula es pot veure com l'emigració anirà augmentant exponencialment des de finals del s. XIX arribant a seu zenit entre 1910 i 1930, a partir d'on caurà en picat. Així i tot cal dir que les dades compreses en abans de 1930 són, en part de poc fiar. Ja que la majoria de dades relatives a aquest període parteix de la *Guía de Baleáricos residentes en la Argentina* (Garcías-Moll: 1929), d'una part i de les llicències i consentiments conservats a l'AMSM que van de 1907 a 1921 de l'altra. En tot cas, seguiria anant en consonància amb el que passa a la resta d'illes.

Així, el major moment d'emigració a Santa Margalida coincidirà amb les tres primeres dècades del s. XX, especialment a la dècada de 1910, i anirà en reducció a partir d'aquests moments, coincidint, precisament en l'establiment, cada cop major, de terres dintre del municipi, cosa que podríem situar com una de les causes que frenarien aqueixa onada ja que no podem obviar la diferència de la Santa Margalida de 1880 a la de 1930, on ja trobam una major disponibilitat de terres i un certa indústria

agroalimentària que serà capaç d'absorbir part de la mà d'obra. Fins i tot, es produiran inversions a partir de capital aconseguit per emigrants retornats.<sup>140</sup>

Finalment, dir que també incideix en l'augment del flux demogràfic la vessant social. Especialment les cadenes migratòries en que la gent front a les penalitats de la vida a Santa Margalida tenia la sensació de que els emigrats portaven un bon nivell de vida allà on residien, a més de l'enviament de capital, amb les seves corresponents conseqüències pel que fa a l'economia margalidana. De fet, es contrasta bastant bé allò de que la vida aquí era plena de penalitats, ja que en moltes missives enviades al governador militar o al cap de reclutament, referint-se a margalidans que no es presenten a files, molts manifesten que “*emigraron en busca de trabajo con que atender su subsistencia*”.<sup>141</sup>

## **9.2. Emigrar, pot ser no per necessitat:**

Un cop explicades les causes i fets de l'emigració dels habitants de Santa Margalida cap a l'exterior cal fer esment a un tema que a la vegada constitueix un dels bessons de la nostra investigació.

Ens referim a la pregunta; realment era tan precària la condició de vida a Santa Margalida com perquè tothom hagués d'emigrar? Al nostre parer, i segons podem deduir de les fonts, no.

Si bé és cert que hi va haver molta emigració per la necessitat també hi haurà un flux molt important, qui sap si més que el primer?, que emigrava com a conseqüència de les cadenes migratòries cridats pels seus amics o familiars emigrats i que gaudien d'un cert nivell de vida, malgrat a Santa Margalida també s'hi pogués viure.

Una sèrie d'evidències que donen suport a aquesta hipòtesi ens les dóna el mateix Ajuntament. Així, si ja havíem parlat de que a finals del s. XIX l'Ajuntament fa referència a l'estat precari en que queden 200 margalidans al 1894, la situació cap a 1913 haurà canviat de manera radical. Serà la mateixa institució la que informará de que:

---

<sup>140</sup> Vegeu el número 229 de la taula d'emigrats reproduïda a l'annex, a tall d'exemple.

<sup>141</sup> AMSM. 310. Llibre de registre de correspondència sortida de 1909. Tom I. 1909, juliol, 13. Carta dirigida al Governador Militar de la Província. Sortida Nº 140.

*“[...] que en la actualidad existen en esta localidad unos ciento cincuenta jornaleros número escaso e insuficiente para atender a la demanda y necesidades de la localidad ganando un jornal medio de dos pesetas veinte y cinco céntimos. De cada día se acentúa mas la falta de brazos, preocupando ya seriamente a la clase propietaria la escasez de jornaleros para atender debidamente a los trabajos del campo, debido a la constante emigración de familias enteras a la América del sur y a Argelia.”<sup>142</sup>*

Aquest document resultat cabdal, ja que a la pràctica el que se'n desprèn és que al cap d'un cert temps d'emigració massiva –hem de pensar que el seu zenit serà entre 1910 i 1920- el nombre de jornalers s'haurà reduït tant que aquests resultaran escassos de trobar, i per tant, això ha d'indicar una pujada dels jornals. De fet, això serà el que va ocórrer, ja que altra volta torna a ser l'Ajuntament qui a 1922 ens diu que el “*Número de obreros que actualmente están en paro forzoso: ninguno. Causas del paro e industrias a que afecta: Ninguna. Salario del jornal agrícola: 3'50 pesetas*”.<sup>143, 144</sup>

Per mor d'això, per la pujada de salaris i la manca de mà d'obra, algunes famílies que abans havien tingut una economia força precària veuran millorar la seva situació de tal manera que ja no hauran d'emigrar com conta, per exemple, l'amo en Tomeu Roig:

*“[...]mon pare i ma mare també tenien el passatge tret per anar-se'n amb ells, però llavor hi va haver un home que l'hi va dir; Tomeu m'han dit que te'n vas i si no te'n vols anar et trobaré un encaix. [...] Si vols quedar passaràs d'amo a una possessioneta. Perquè va ser un amic de don Mateu Estela de Sineu que era el senyor de Vernissa, i va passar d'amo de Vernissa<sup>145</sup>”*

Tot plegat ens mostra que en qüestió d'una dècada l'emigració fou tan nombrosa que, no tan sols va acabar amb l'atur que hi havia al municipi, sinó que a més va fer pujar de manera molt important el jornal agrícola que es pagava. Però així i tot va seguir

---

<sup>142</sup> AMSM 316. Llibre de registre de correspondència de sortida de 1913. 1913, juny, 17. Carta dirigida al Govern Civil. Nº 17

<sup>143</sup> AMSM 329. Llibre de registre de correspondència de sortida de 1922. 1922, març, 17. Carta dirigida al cap provincial d'estadística. Nº248

<sup>144</sup> El mateix trobam al: ARM, Estadística de l'emigració de 1916-1922.

<sup>145</sup> Entrevista a l'amo en Tomeu Roig

l'emigració, i de nou fet molt curiós, ja que aquesta falta de mà d'obra era substituïda per gent vinguda d'Artà, Manacor, Petra o Maria, per treballar a les possessions.<sup>146</sup>

Per tant, queda clar que el mercat de treball havia millorat força a Santa Margalida i que aquest continu augment emigratori ja no es podia deure, sols, a causes econòmiques ni demogràfiques, sinó que aquí hi entraven en joc causes socials, entrava en joc la imatge d'aquell margalidà anat a l'exterior i retornat amb fortuna que els altres volien imitar i de fet això causarà un efecte cridada que les mateixes fonts orals reflecteixen, per exemple madò Catalina Ramis conta el cas del seu sogre:

*“Es padrí, se'n hi va anar, i nomia Bernat Massanet Sanç. Ell anava a jornal a sa fàbrica, a Can Feliciano, ell hi feia feina i va venir un company seu, un amic d'aquí de Santa Margalida, i l'hi va dir; tan poc que guanyés anem amb jo que en ser allà amb poc farem. [...] Llavor, cada tres mesos enviava doblers aquí, perquè havia comprat Son Fullós, on hi ha sa caseta, que eren tres quarterades”<sup>147</sup>*

Bernat Massanet va partir al 1919 deixant la dona i dos infants, i tornarà al cap de tres anys.<sup>148</sup> A més d'això destaca el fet que va partir tenint feina a Santa Margalida, una feina que li devia donar certs guanys s'hi havia estat capaç de comprar tres quarterades. De fet, això no fa més que donar suport a la nostra hipòtesi de que una part important de l'emigració fou per aconseguir un nivell econòmic superior al que podien tenir al poble. Altra volta Bernat Massanet n'és exemple ja que, segons, madò Catalina Ramis:

*“[Un cop allà] Va enviar doblers per pagar lo que faltava [de la finca comprada]. I llavor va dir; ara estiré mig any més per arreglar sa casa nova. Que és aquesta casa, que era des vells que els hi havia deixada i només era un aiguavés i va estar mig any més. I envers de fer sa casa nova compraren tres quarterades més.”<sup>149</sup>*

Així, just en tres anys d'estada a Mendoza, Bernat Massanet va poder comprar 6 quarterades, arreglar la casa i encara estalviar qualche dobler. Com ja hem vist ell havia anat allà per aquest efecte crida de fer doblers ràpids, efecte que es devia anar

---

<sup>146</sup> Tal i com es pot apreciar en els padrons i censos d'habitants de l'AMSM entre 1911 i 1940. (AMSM 421-427)

<sup>147</sup> Entrevista a Catalina Ramis Roig, reproduïda a l'annex.

<sup>148</sup> Vegeu el número 571 de la taula d'emigrats a l'annex.

<sup>149</sup> Entrevista a Catalina Ramis Roig, reproduïda a l'annex.



magnificant dins la Vila a mesura que s'anaven coneixent exemples com el seu. Un altre cas ens el conta, per exemple l'amo en Martí Pastor, referint-se als seus padrins que “[...] *Tenien un poc de terra, perquè sa meva padrina [Valentina Monjo] tenia un bocinet a Castellet que havia comprat abans de partir, o sigui que tampoc li devia anar tant malament la cosa.*”<sup>150</sup>

D'aquesta manera seguim dins la mateixa línia de que hi va haver una part de l'emigració que emigrà per mor d'aquest desig de fer doblers més que no per necessitat. Tot això fora deixar de banda la importància de les cadenes migratòries, el cas més clar és el d'en Bernat Massanet, que ja hem explicat, però les fonts orals en relaten molts d'altres.

L'exemple més significatiu de tot això, tot i que seria un cas diferent, seran les grans famílies adinerades de Santa Margalida, dintre de les quals trobam membres emigrats, òbviament, en el seu cas no emigraven per necessitat, sinó més bé per negoci especialment a l'Alger, tal i com explicam més endavant en l'apartat corresponent.

Finalment, hem de cloure amb el fet que l'emigració a Santa Margalida anirà en augment des de 1880 fins la dècada de 1920 per després anar reduint-se força cap al 1940 i que aquesta emigració serà de dos tipus, una per necessitat, segurament majoritària, però també hi haurà una altre emigració que implicarà a gent que tenia un nivell de vida suficient a Santa Margalida, però que cercaran tenir un nivell de vida superior.

### **9.3. Emigrar, una qüestió reglamentada:**

No volem acabar aquest apartat sense fer un petit esment a un fet que ocorre a La Vila i que no hem trobat, o no hem sabut trobar en la bibliografia, com a generalitzat a tot Mallorca, malgrat degué ser així. Parlam del fet que el fenomen migratori estava força més reglat del que a priori pot semblar. Per una part tenim les llicències i consentiments conservades a l'AMSM les quals eren donades per part de pares o mares als seus fills i en algun casos a esposes o mares, per tal de que poguessin emigrar, en algunes ocasions amb informacions molt concretes, amb d'altres no tant, però el fet de trobar-ne més de 200 fa pensar que per força per a certa gent era necessari demanar dit permís.

---

<sup>150</sup> Entrevista a Martí Pastor Fornés, reproduïda a l'annex.

D'altra banda, dins els llibres de correspondència trobam nombrosos casos de gent que sol·licita permís per exemple el de *“Doña Juana Barceló March de 54 años de edad, estado casada y su hija doña María Serra Barceló de 23 años de edad de estado soltera habiendo manifestado deseos de embarcar para argel para unirse a su hijos que residen en la capital”*<sup>151</sup> per mencionar-ne un, però són força nombrosos.

Finalment, per afegir encara més al tema, trobam casos de gent als quals se'ls hi fan revisions de salut a la seva tornada de l'estranger, no sabem sí com a regla, o com a excepció per alguna epidèmia.<sup>152</sup> En tot cas, el que sí que mostra el conjunt de documentació és que emigrar per res era improvisat sinó que estava sotmès a tot un procés legal, tot i que probablement més d'un no el complís.

## **10. L'emigració margalidana per zones:**

### **10.1. L'emigració margalidana a l'Argentina:**

La primera destinació on hem de fer esment no pot ser altre que l'Argentina, i no pot ser altre perquè concentra amb un 47,35% i 520 persones quasi la meitat de l'emigració margalidana que hem pogut documentar. Si bé aqueixa xifra és elevada es veu superada, percentualment, per alguns casos d'altres localitats mallorquines on l'emigració cap a Argentina superava amb escreix la meitat del total, com és el cas de Manacor,<sup>153</sup> per exemple. En canvi, si ho comparem amb localitats que tenien unes dimensions similars a l'època la margalidana és molt superior. Tenim, per exemple, el cas d'Artà que durant el període 1900-1940 registre 205 veïnats emigrats a l'Argentina,<sup>154</sup> o fins i tot també el cas de Campanet amb 256 emigrats en el mateix període.<sup>155</sup> Menys de la meitat dels qui Santa Margalida té en el mateix període. Si bé hem de destacar que Santa Margalida, tot i les dimensions de l'època, serà una de les viles de Mallorca que més població aportarà

---

<sup>151</sup> AMSM 338 Llibre de registre de correspondència de sortida de 1930. Nº 299

<sup>152</sup> Un exemple el trobam documentat de la manera següent: *“Con esta fecha el médico municipal de esta localidad Pedro Santandreu Planas participo a esta alcaldía haber visitado durante Cinco días a los vecinos de esta villa D. Antonio Ferrer Grimalt y D. Mateu Roca Dalmau que el día 9 del mes actual llegaron de Argel a bordo del vapor Balear no habiendo apreciado ningún síntoma de alteración en la buena salud que disfruta”*. AMSM 315. Llibre de registre de correspondència de 1911. 1911, setembre, 15. Nº 222.

<sup>153</sup> Bernard, J. A. (2013) Op. Cit. Pàg. 117

<sup>154</sup> Cifre, A. Q. (2006). Op. Cit. Pàg.332

<sup>155</sup> Buades, J. (1993) Op. Cit. Pàg. 51

a Argentina, tal i com reflecteix el mateix Garcias-Moll.<sup>156</sup> Basta comparar el fet que a 1929 a Argentina hi havia 145 caps de família margalidans front a una cinquantena que eren inquers.<sup>157</sup> Això crida l'atenció si tenim en compte les dimensions de cada localitat. Això fa que no de bades totes les fonts orals consultades en parla'ls-hi de gent que va emigrar immediatament parlen dels que s'anaren a l'Argentina.<sup>158</sup>

Val a dir que de totes les destinacions Argentina era de les més llunyanes i just el fet d'anar-hi ja constituïa una aventura, tal i com relata Bernat Molinas:

*“[veníamos] cinco o seis del mismo pueblo: Santa Margarita junto a centenares, en tercera clase, todos amontonados. En cada cabina 6 u 8 personas, separados por unas tablas. La comida bastante mala. [...] otros pasajeros de todos los pueblos de Italia y de España que como yo venían a hacer la América. Paramos luego de quince días de navegación, en el hotel de inmigrantes. Luego más de un día de tren. En el pasaje estaba todo incluido; total 100 duros.”*<sup>159</sup>

Així anar a l'Argentina, fer l'Amèrica, suposava començar un camí incert que podia durar més d'un mes entre que es sortia de Santa Margalida i s'arriba a port. A més, la distribució dels margalidans dins el territori argentí era molt àmplia, però sobretot concentrada en tres províncies, tal i com i ja es documenta a l'època en que l'Ajuntament esmenta que la majoria de margalidans resideixen “ [...] *en las provincias de Buenos Aires, Mendoza y Santa Fe.*”<sup>160</sup>

Certament aquestes seran les províncies que concentraran més població margalidana, molt especialment la primera. Així i tot també trobarem presència de margalidans a les províncies de La Pampa, Neuquén i Córdoba.

D'aqueixa manera, passant a analitzar la distribució dels margalidans dins el territori argentí, s'ha de dir que dels 520 margalidans que hi tenim localitzats 134 sols sabem que es trobàvem a Argentina, però no la seva destinació concreta. Seguidament, la

---

<sup>156</sup> Garcias-Moll, J. (1929). *Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina*. Buenos Aires: Ed. José Garcias-Moll

<sup>157</sup> Campillo, M i Serra, S. (1994) Op. Cit. Pàg 289.

<sup>158</sup> Entrevistes a l'amo en Tomeu Roig, madò Catalina Ramis, l'amo en Mateu Gallardó i l'amo en Mateu Mora i l'amo en Pere Cifre. Reproduïdes parcialment a l'annex.

<sup>159</sup> Molinas, M. (2002). *El oficio. A mi padre, herrero rural*. Santa Fe. Inèdit. Pàg. 9.

<sup>160</sup> AMSM. 305. Llibre de registre de correspondència sortida de 1906. Tom II. 1906, Juliol, 26. Carta dirigida al Governador Civil. Sortida N° 190

província argentina amb més presència de margalidans serà la de Buenos Aires amb 183, 55 dels quals residien a la capital i la resta, majoritàriament, a petites localitats pròximes a aquesta d'entre les quals destacaven Bahía Blanca amb 8 margalidans, Sierra Chica amb 9, 9 de Julio amb 11 i molt especialment Bolívar amb 20 margalidans.

La següent província serà Mendoza on s'hi concentraran un mínim de 96 margalidans, molts d'ells residint a la capital, però molt especialment al districte de Guallmayén en que s'hi concentraven localitats com Colonia Segovia o Rodeo de la Cruz, però molt especialment s'hi trobava Los Corralitos, una petita localitat on hi documentam fins a 42 margalidans i que per tant era la localitat argentina amb més concentració i que a més pel que sembla era una Mallorca en petit ja que devers un 80% de la població era originària de l'illa.<sup>161</sup>

El perquè d'aquesta concentració tan determinada a Los Corralitos l'hem de cercar en les cadenes migratòries. Certament poques són les referències que en tenim, llevat de fonts orals, com la de Catalina Ramis<sup>162</sup> qui hi tenia el seu sogre qui va partir-hi esperonat per un amic seu el qual ja hi havia residit, i on a més hi tenia contactes que l'hi donaren feina a la seva arribada, aconseguint-li treball a una Chacra. Això no era per res poc usual, ja que l'amo en Pere Cifre<sup>163</sup> també esmenta que els qui partien cap a Argentina no ho feien a l'aventura, sabien on anaven i molts de cops ja sabien on farien feina i de que.

Així, aquest fet, el de les cadenes migratòries, és el que explica l'alta concentració que es dóna a Los Corralitos. En aquest sentit és mal de dir quin degué ser el primer margalidà que hi arribà. No obstant això, sí que podem dir que els pioners que hi localitzam són Nadal Vallès Molinas abans del 1908<sup>164</sup> i Antoni Alòs Capó al 1909<sup>165</sup> Tot i que molt probablement no eren els primers, ni tampoc els únics.

El que sí que és cert és que tal fou la importància de Los Corralitos que encara perdura a la memòria dels margalidans que fins i tot el batiaren com "Es Corralitos"<sup>166</sup> cosa que ens mostra que era un nom utilitzat de manera molt habitual a Santa Margalida i per això es mallorquinitzà.

---

<sup>161</sup> Molinas, M. (2002). *Op. Cit.* Pàg. 104

<sup>162</sup> Entrevista reproduïda a l'annex.

<sup>163</sup> Entrevista a l'amo en Pere Cifre, reproduïda a l'annex.

<sup>164</sup> AMSM 308 registre de correspondència de sortida 1908. Registre nº171.

<sup>165</sup> AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

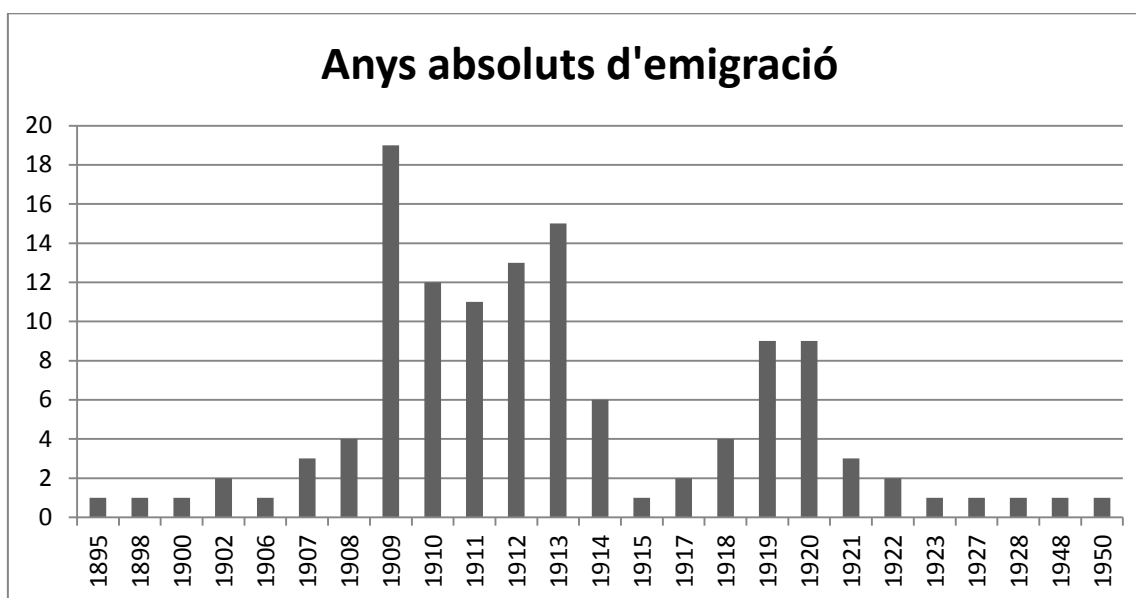
<sup>166</sup> Entrevista a Catalina Ramis Roig

Finalment, la tercera província amb un nombre significatiu de margalidans residents serà la de Santa Fe, destacant els que residien a la capital, fins a 29 que tenim documentats actualment, i també els que residien a Villa Cañas on n'hi trobam 22.

D'aquesta manera, Los Corralitos amb 42 margalidans, Villa Cañas amb 22 i Bolívar amb 20 seran les tres localitats que més població vilera concentraran a l'Argentina. Tot i que, com ja deim, la xifra de margalidans que aportam de ben segur que és inferior a la real i per tant la població margalidana en aquests nuclis deu ser major.

Un exemple del que diem és La Plata, a Buenos Aires, on nosaltres hi tenim localitzats 5 margalidans però segons fonts bibliogràfiques el nombre seria molt superior.<sup>167</sup>

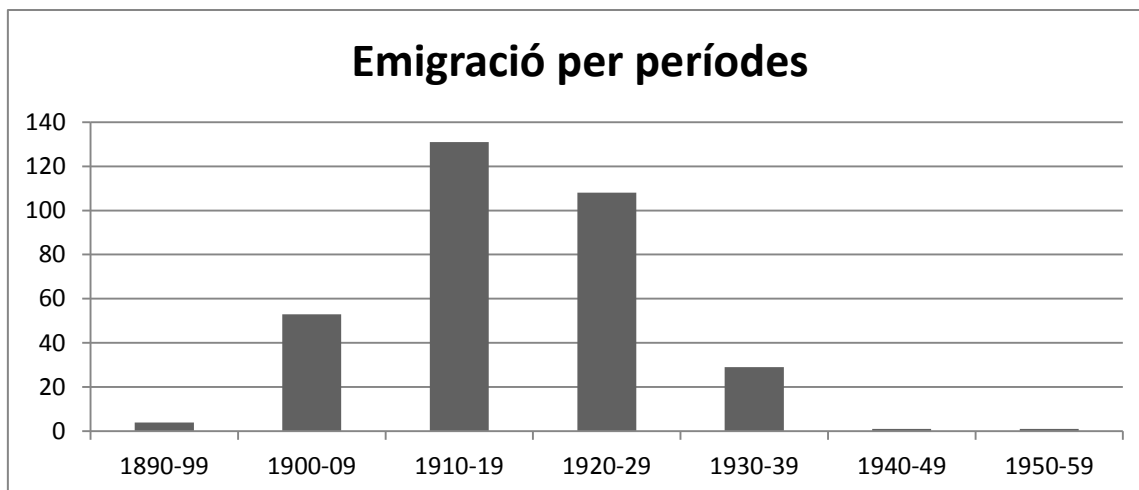
Pel que fa a l'època de major emigració cap a l'Argentina hem de dir que dels 520 emigrants localitzats sols sabem la data exacte en que partiren 131 d'ells, això en tot cas ens proporcionaria les dades següents:



**Font:** Elaboració pròpia a partir de les dades contingudes en la taula d'emigrats annexa.

Així, doncs a tenor de les dades el punt àlgid de l'emigració dels margalidans cap a Argentina seria entre 1909 i 1914 amb un lleuger augment posterior els anys 1919 i 1920. Això, pel que fa a les dades concretes que sabem. Pel que fa a les aproximades el resultat és el següent:

<sup>167</sup> Jofre, A. (1992) *La inmigración balear en la plata*. Dins *Congrés Internacional d'Estudis Històrics "Les Illes Balears i Amèrica"*. Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Balearics. Pàg. 74.



**Font:** Elaboració pròpia a partir de les dades contingudes en la taula d'emigrats annexa.

D'aquesta manera, veiem certa coincidència entre les dues taules en el fet de que el període de màxima emigració correspondria a la dècada de 1910, seguida de prop per la dècada de 1920. De fet, entre 1910 i 1929 documentam 239 persones emigrades cap a l'Argentina.

Pel que fa a que es dedicava la gent que emigrava a Argentina la gran majoria que partiren eren joves, fadrins i jornalers, tot i que també hi trobam gent casada o de més edat. Així i tot, entre aquest immensitat de jornalers trobam a forners com Miquel March, qui regentava el forn "Los Andes" a Mendoza<sup>168</sup>, el seu germà Joan qui tenia una fàbrica de licors,<sup>169</sup> ferrers com Bernat Molinas<sup>170</sup>, a més de picapedrers i fusters. Així i tot, el que queda palès, per les fonts orals, és que la immensa majoria treballaven la terra.

D'altra banda, també s'ha de dir, que la gran majoria eren homes, 441 dels emigrants localitzats ho eren, front a 79 dones, això mostra el pes de l'emigració masculina, tot i que no podem obviar que també a nivell de fonts és més fàcil localitzar als homes que a les dones.

Així, Argentina serà la principal destinació dels margalidans qui treballaran majoritàriament la terra, tenint una arribada allà que en molts de casos no era fàcil. Martí Pastor conta que els emigrats: *"de tot d'una ho passaven malament, fins que no passaven un parell d'anys i s'anaven situant, però es primer any ho passaven*

<sup>168</sup> Molinas, M. (2002). *Op. Cit.* Pàg. 75.

<sup>169</sup> Jofre, A. (1997) *Así emigraron los baleares en Argentina*. Ed. Govern de les Illes Balears. Pàg. 155

<sup>170</sup> Molinas, M (2002) *Op. Cit.*, Pàg. 9.

*malament. Perquè havien de conèixer qualcú que els hi donés ses llavors per poder sembrar, perquè no tenien res i quan collien sa collita els hi tornaven.” I afegeix; “El que passa és que quan arribaven allà se trobaven amb que no tenien res, no tenien casa ni res. S’ho havien de fer tot ells. Se feien una casa amb una xala de mais. Es tronc de mais eren ses parets de sa casa i una espècie d’uralita metàl·lica feia d’estaulada i ja tenien sa casa feta”.*<sup>171</sup> Un clar exemple és la foto inferior de la casa on residien una família de margalidans.



Imatge cedida per Margalida Ramis Vidal

A partir d’aquí la sort de cadascun era diferent, ja que n’hi havia que a la seva arribada tenien més contactes i per tant un començament més fàcil i d’altres s’hagueren de cercar la vida ells, com els padrins de l’amo en Martí o com és el cas dels pares, padrins i oncles de Manuel Cànoves.<sup>172</sup>

Tot plegat va fer que també, en molts de casos, fos la sort qui determinés el nivell de fortuna o no que arribarien a fer aquests margalidans. No obstant això, sí que queda palès que el context balear i, sobretot, unes fortes cadenes migratòries empenyeren a centenars de margalidans a intentar prosperar al nou país i cert és que n’hi hagué que ho aconseguiren, com és el cas de la família Pastor-Monjo.<sup>173</sup>

Tot plegat l’Argentina acabarà essent el punt d’unió de moltíssimes històries, les històries dels margalidans i els seus descendents que han perdurat fins avui. A tall

---

<sup>171</sup> Entrevista a Martí Pastor Fornés reproduïda a l’annex.

<sup>172</sup> Vegeu Jofre, A. (1997) *Op. Cit.* Pàg. 172

<sup>173</sup> Vegeu entrevista a Martí Pastor Fornés.

d'exemple sols explicarem el cas de Bernat Molinas, qui a la seva arribada a Argentina residirà a Mendoza capital, al forn "Los Andes", propietat del margalidà Miquel March (a) Purrillo, juntament amb nombroses persones més que dormien a una quadra annexa.<sup>174</sup> Allà començarà a prosperar treballant de ferrer i es casarà amb una margalidana també emigrada allà, amb qui tingueren una sèrie de fills i acabaren per establir-se definitivament a Argentina.

Fos com fos, si alguna cosa significa Argentina per a Santa Margalida aquesta és prosperitat. És prosperitat perquè la gran majoria partiren allà i és prosperitat per que molts dels que tornaren aconseguiren fer-hi doblers suficients com per invertir en negocis a l'illa, però principalment en la compra de terres. A més, sabem que hi hagué retornats, i que també hi hagué fills de margalidans que naixeren allà i també tornaren, però desconeixem el nombre concret.

El que sí resta és el nombrós col·lectiu d'argentins descendents de margalidans que avui en dia viuen a l'Argentina. Molts d'ells encara en primera generació, tot i que ja majors i dels que no tenim referència, tot i que sí que tenim informacions de mallorquins i d'altres pobles que recorden gent de Santa Margalida, per exemple dient que a Goyena –Buenos Aires- n'hi havia un.<sup>175</sup> Que de fet ho hem pogut corroborar, aquest era Antoni Torrens.

D'altra banda, tampoc és estrany que arribi de tant en tant, qualche argentí descendent de margalidans per conèixer el poble dels seus padrins, i no és estrany si pensam en les paraules de Amelia Morey, descendent de margalidans i resident a Suècia:

*“Recuerdo cuando era pequeña que mi abuelo siempre hablaba de Santa Margalida, y hablaba con mucho, muchísimo orgullo. Nosotros no entendíamos por qué pero estaba muy orgulloso de ser mallorquín y de Santa Margalida. Ahora ya lo entiendo.”*<sup>176</sup>

Així, almanco, aquella gent de Santa Margalida que va abandonar el poble per anar a Argentina degut a les penúries de l'època i no va poder tornar mai va transmetre als seus

---

<sup>174</sup> Molinas, M (2002) Op. Cit., Pàg 10.

<sup>175</sup> Fornés, J. (2010). *La petjada dels mallorquins al sud-oest de Bons Aires: Identitat, cultura i territori*. Vídeo Inèdit.

<sup>176</sup> Entrevista a Amelia Morey



la seva estimació i enyorança pel seu poble, sentiments que han perviscut en els seus descendents molt més que la llengua que parlaven.

## **10.2. L'emigració margalidana a Algèria:**

Tal i com ja hem fet menció l'emigració balear cap a Algèria s'iniciarà al s. XIX amb la sortida de menorquins cap a aquesta colònia francesa. Això ocorregué per diversos motius com la proximitat geogràfica o l'existència de fàbriques i plantacions de tabac regentades per balears. Dins les facilitats que ofería el govern francès es destacarà la supressió del passaport i, a més, introduint una protecció a l'immigrant. Pel que fa a la proximitat geogràfica s'ha de recordar que entre les Illes i Algèria disten sols uns 280 km, a més de que ja era una ruta emprada pel contraban de tabac.<sup>177</sup>

Així, Algèria, més coneguda pels margalidans com l'Alger, serà el segon punt que concentra més emigració, tot i que la diferència és notable respecte a l'Argentina. Ja que en aquest cas hi localitzam 186 margalidans. Així i tot, sí que podem assegurar que el nombre d'emigrats a Algèria fou molt superior a aquest. El problema, en aquest cas, és que a diferència d'altres destinacions Algèria quedava a prop. Els viatges eren molt més curts i molt més fàcils. Sovint s'hi viatjava amb petites embarcacions. De fet les fonts orals recorden com un margalidà, juntament amb d'altra gent, hi va anar des de la zona de Campos amb una embarcació petita, prèviament havent pagat al patró.<sup>178</sup>

Per això, aquesta proximitat i aquesta facilitat i menor cost pel viatge, facilitaran que sigui Algèria on més es produeixi l'anomenada emigració "Golondrina". El problema d'aquesta emigració és que deixa poques marques, ja que el fet de desplaçar-se sols un període de l'any fa que molts de cops això no és reflecteixi en la documentació. Però, en tot cas, l'emigració a Algèria per part dels margalidans era freqüent tant que sembla que els mateixos margalidans no ho considerarien emigrar.

De fer no pocs són els exemples de margalidans que viatjaven fins a Alger per veure els seus familiars o per qüestions comercials.<sup>179</sup> En tot cas sí que n'hi va haver, i molts, que s'hi establiren de manera fixa.

---

<sup>177</sup> Vives, J. A. i Borràs, J. (1999). Op. Cit. Pàg. 96

<sup>178</sup> Entrevista a l'amo en Pere Cifre. Reproduïda a l'annex.

<sup>179</sup> Vegeu a tall d'exemple, els emigrats número 660, 661 o 834 de la taula d'emigrats de l'annex.

Hem de dir, també, que un fet particular que documentam a Algèria és que l'inici de l'emigració margalidana cap a aquella zona serà molt primerenc, cosa que va en consonància amb el que passava a la resta de les Illes Balears, d'aquesta manera hi documentam 36 persones abans de l'any 1901, essent així la destinació més primerenca pel que ens aporten les nostres dades. El cas més notori seria el de Jaume Martí Ferragut qui ja residia d'abans de l'any 1884<sup>180</sup> tot i que probablement no fou el primer en arribar-hi.

Així a Alger veiem una emigració molt nombrosa i molt primerenca que a més s'anirà concentrant, sobretot, en les barriades perifèriques d'Alger com Hussein-Dey o en pobles no massa allunyats que en constituïen l'àrea metropolitana com Blida o Foundouck. La única excepció que tenim documentada a aquesta regla serà el cas de dos margalidans que documentam a Orà. D'aquesta manera destacaran sobretot 4 localitats per la seva concentració de margalidans. La primera és Crescia amb 20 margalidans documentats, cosa que no és d'estranyar ja que segons sembla serà la localitat que proveirà de tabac a la fàbrica de la família Garau.<sup>181</sup> En segon lloc tenim a Foundouck amb 11 margalidans seguit de Reghaïa i Zeralda amb 7 i 6 margalidans respectivament. Finalment, també dir que al marge d'aquestes 4 localitats en trobam 19 més on hi documentam la presència de margalidans.

Un factor al que hem de fer esment, tot i que no l'hem inclòs, és que certament a Algèria comptam amb un grapat important de nascuts allà fills de margalidans, que després retornaran, però que donades les condicions d'aquesta emigració "golondrina" que és donava a la regió podria ser que haguessin nat allà, però també anessin i venguessin. De totes maneres, donat que no tenim cap font sòlida per documentar-ho, preferim no comptabilitzar-los com a emigrats.

Pel que fa als emigrats a Algèria s'ha de destacar un fet important que no es produeix en l'emigració a destinacions més llunyanes. Com és el fet de que allà hi tingueren presència els integrants de bona part de les famílies més adinerades del poble, estem parlant de gent que formava part de les famílies March (a) Verga, Garau, Oliver (a) Verdero, Tous (a) Curt, Monjo, Ordinas, Medina, Santandreu...etc.

---

<sup>180</sup> AMMS 422. Padró d'habitants de 1920.

<sup>181</sup> Carta de Mateu Oliver als seus familiars vers 1920, Propietat de Francisca Munar.

Aquest fenomen es produeix, no de bades, sinó degut al fet de que Algèria suposarà una oportunitat d'inversió per aquelles famílies que ja eren benestants al poble i que decideixen invertir els seus doblers allà. Aquest és un fet molt destacat que a priori, donada la manca de bibliografia, no podem dir si passava o no a altres pobles.

En tot cas aquest fenomen hauria començat com a conseqüència de la instal·lació a Alger d'una fàbrica de tabac per part de la família Garau i igualment d'una altra a Orà per part de Joan March. Això hauria fet que donat les estratègies matrimonials, especialment, de la família Garau s'hi anessin acostat gent d'altres famílies benestants. L'excepció serà el cas de la família Medina, una de les que esdevindrà més pròsperes al poble, però que tindrà els seus orígens a Alger, ja que aquesta família d'origen menorquí emparentarà amb la família Martí, una família de margalidans benestants que eren propietaris a Alger, a través del matrimoni entre Francesc Medina Bonet i Manuela Martí, i que amb els doblers allà aconseguits tornaren a Santa Margalida on esdevingueren nous cacics a través de la compra de possessions i participant en la política municipal fins al punt de convertint-se en una de les famílies més influents del poble durant el període de la Segona República.<sup>182</sup>

D'altra banda, també hi residiren malgrat fos temporalment altres margalidans destacats, com Joan Mascaró i Fornés, ja que allà hi tenia tota la seva família.<sup>183</sup>

D'altra banda, pel que fa a la resta dels margalidans que allà anaren sembla ser que no aconseguir fortunes molt descades, però sí que aconseguiren fer quatre doblers, la majoria treballant de pagesos.

### **10.2.1.Els interessos margalidans al nord d'Àfrica: La família Garau i en Verga.**

Com ja hem esmentat l'emigració margalidana cap a Algèria no sols estarà formada per gent amb pocs recursos, sinó que també hi formaran part les grans fortunes del poble ja existents. El motiu era clar, l'Alger oferia, per mor de la legislació francesa, enormes oportunitats de negoci, especialment pel que fa al tema del tabac. Aquest motiu va fer

---

<sup>182</sup> Bergas, X. et Al. (2013) *Op. Cit.* Pàg. 28.

<sup>183</sup> March, J.F. (2005) *Joan Mascaró, La Vila i els margalidans.* Ed. Ajuntament de Santa Margalida. Pàg.15

que la gent adinerada d'alguns pobles, entre els quals Santa Margalida, es fixessin en aquesta destinació.

A Santa Margalida els pioners en aquest sentit foren la família Garau, especialment el cap de la família, Josep Garau i Tous. Nascut a Santa Margalida al 1857 formava part d'una de les famílies més importants del poble.

Josep Garau començarà els seus negocis a Alger de manera modesta, s'hi instal·là com un simple comerciant d'una casa mallorquina de contractació i consignació de nòlits per a l'exportació de tabacs elaborats, des de el port d'Alger cap a Gibraltar o a destinacions no especificades. En poques paraules, de primeres ja s'iniciarà amb el negoci del contraban, però en un contraban per encàrrec. Així, més que un fabricant de tabac, Josep Garau era un proveïdor de mercaderies produïdes en les fàbriques d'Orà i Alger.<sup>184</sup>

Amb el pas del temps i després de que els seus fills, Francesc i Rafel, entressin dins el negoci familiar, aquest anirà creixent de mida. D'aquesta manera, es compraren maquinària, motlos i premses per a la fabricació del tabac i la seva manufactura i un vaixell de petites dimensions. Fins i tot es creà una marca pròpia de fabricació amb destinació al mercat estranger “*La mallorquina*”. Tot i així, la fabricació dels Garau era de tipus artesanal, destinada al consum immediat.<sup>185</sup> S'ha de fer menció, també, a que la primera fàbrica dels Garau es trobava situada en la zona portuària d'Alger, la qual cosa va fer que amb la compra de tota la nova maquinària hagués de ser trasllada. D'aquesta manera construiran una nova fàbrica a la zona industrial de la barriada de Bab-El-Ouet, en un solar de 230 m<sup>2</sup>. Allà es va construir una nau d'una planta, ampliable a tres. La fàbrica es trobava situada entre els carrers Fourchaut i León Roches.<sup>186</sup>

L'estratègia dels Garau, a diferència d'altres, passava per no col·lapsar el mercat, amb una producció limitada que normalment es solia desembarcar quan l'Arrendetria de tabac no podia respondre a la demanada. Aquest serà un model totalment oposat al de

---

<sup>184</sup> Carreras, J. (2003) Apuntes históricos y documentales sobre la sociedad tabaquera “March y Garau” para la compra-venta de tabacos en hoja y elaborados, con fabricación exclusiva para la exportación. Dins *BSAL*, N ° 59,. Pàg. 176

<sup>185</sup> Ibid. Pàg. 177

<sup>186</sup> Ibid. Pàg. 180

Joan March, a qui els Garau proveiran de tabac en un primer moment, tot i no estar d'acord amb els seus mètodes.<sup>187</sup>

De totes maneres, després de la inauguració de la nova fàbrica i tenint en compte l'augment de producció la família Garau va haver de canviar les seves estratègies de venda, per la qual cosa es va diversificar la llista de gent a qui els Garau proveien de tabac.<sup>188</sup>

Per la seva part, Joan March Ordinas, 22 anys menor que Josep Garau, desembarcarà a Alger amb posterioritat als Garau, després d'haver aconseguit fer fortuna a Mallorca.

El model de Joan March serà totalment oposat al dels Garau, l'estratègia d'en Verga passarà per utilitzar tècniques agressives de contraban organitzat com si fos una empresa capitalista amb intencions clarament monopolistes.<sup>189</sup>

Això va fer que malgrat comprar mercaderies als Garau formalment fossin rivals en l'àmbit comercial. Això va quedar palès de manera clara quan Rafel Bonet, antic treballador dels Garau, passarà a treballar per Joan March. Gràcies a això va poder descobrir que bona part del tabac que comerciaven els Garau procedia d'Orà i per aquest motiu ell decidí instal·lar-hi la seva fàbrica. Dita, fàbrica serà resultat de l'adquisició de la fàbrica que posseïa la família Jorró a 1904<sup>190</sup>.

A partir de 1906 la fàbrica estarà en ple funcionament baix el nom de *Manufacture de tabacs Juan March Ordinas*. Aquest serà el moment, també, en que la rivalitat comercial entre en March i es Garau serà més important. Tant és així, que en més d'una ocasió Joan March intentà fer quebrar l'empresa dels Garau. La seva estratègia passava per enviar a diferents homes de confiança fent-los passar per clients, amb avals falsos, carregant gran quantitat de mercaderies, que no pagarien mai. A aquesta estratègia hi respongueren els Garau procurant atacs contra les embarcacions de Joan March. Tot plegat acabarà en una sèrie d'enfrontaments directes entre ambdós bàndols i que provocarà més d'una mort, la qual serà disfressada com accident de pesca, de caça...etc.

---

<sup>187</sup> Ibid. Pàg. 177

<sup>188</sup> Ibid. Pàg. 178

<sup>189</sup> Ibid. Pàg. 177

<sup>190</sup> Ibid. Pàg. 178 i 179

Aquesta lluita s'estendrà durant els anys 1906, 1907 i 1908, sense que cap bàndol aconseguís eliminar a l'altre, però sí que tingué fortes repercussions econòmiques.<sup>191</sup>

No serà fins que un cop començada la guerra de Melilla, que Joan March veurà la necessitat d'arribar a un acord amb els Garau, per tal de poder respondre a tota la demanda que s'estava generant al Marroc. La idea era la d'acabar amb les lluites per tal de poder duplicar la producció de tabac i així poder controlar tot el mercat del nord d'Àfrica.<sup>192</sup>

Així, tingué lloc una reunió formal a Santa Margalida de la que sortirà l'acord de crear una nova societat que veurà la llum el 15 d'octubre de 1909 i que es farà oficial el 9 de febrer de 1910. Dita nova societat comptava amb un capital fundacional de 300.000 pessetes, posades a mitges pels dos socis. Els Garau posaven a disposició de la societat la seva fàbrica, la seva maquinària i les seves embarcacions. Per la seva part Joan March posava les seves embarcacions i part de la producció de la seva fàbrica d'Orà. A més, cada un va aportar les seves marques i llistats de clients i proveïdors. Finalment acordaren fixar-se un sou mensual de 500 pessetes més beneficis. A la pràctica, segons Joan Carreras, aquesta hauria estat una jugada mestre de Joan March, ja que el que hauria fet seria absorbir la fàbrica dels Garau. És més, el mateix autor ho valora de la manera següent:

*“si se analizan con mucho cuidado las cláusulas referidas a la defunción de un asociado o a las causas que puedan dar lugar a la disolución de la sociedad se puede afirmar taxativamente que esta asociación de Juan March fue en todo momento realizada de muy mala fe y con la única intención de tener controlado y bajo sus órdenes a su más directo competidor.”*<sup>193</sup>

En tot cas, els primers resultats de la societat foren positius ja que al 1910 la fàbrica dels Garau no podia donar resposta a tota la demanda rebuda pel que es va posar en marxa una ampliació. A més a més, també es construirà una nova fàbrica per a la societat que estarà acabada a finals de 1912.<sup>194</sup>

---

<sup>191</sup> Ibid. Pàg. 180-181

<sup>192</sup> Ibid. Pàg. 183

<sup>193</sup> Ibid. Pàg. 184-185

<sup>194</sup> Ibid. Pàg. 186

De totes maneres, la societat tindrà un final estrepitós, quan al 15 d'agost de 1917, mitjançant terceres persones, Joan March provocarà una situació de quebra i llavor procedirà a la recompra de tota la societat, per un preu inferior al real. Això provocarà una enemistat mortal amb els Garau on hi tindrà una especial significació la mort de Rafel Garau, fill de Josep Garau.

En tot cas, durant la seva existència la societat hauria donat uns beneficis de més de 3 milions i mig de pessetes.<sup>195</sup>

Finalment, això donarà lloc a una sèrie enorme de plets que duraran fins a 1930, moment en que la mala situació de la societat Francisco Garau SA, hereva de la de Josep Garau, farà impossible seguir assumint el cost dels plets i finalment la victòria serà per Joan March.<sup>196</sup>

### **10.2.2.La mort de Rafel Garau:**

El 29 de setembre de 1916 en el camí del Grau de València fou assassinat Rafel Garau Planas, de 23 anys, fill de Josep Garau. Morí a causa de les setze ganivetades que li pegaren els seus agressors. Les seves darreres paraules foren: “Mals amics!”<sup>197</sup>

Rafel Garau treballava en els negocis tabaquers de son pare, a la vegada que també era el president del *Sindicato Agrícola Margaritense*. Era una persona molt coneguda al poble de Santa Margalida i bastant estimada. La seva mort va ser sentida per tots els margalidans.<sup>198</sup>

El cadàver de Rafel Garau fou embalsamat i romangué a casa d'Isidor Darder fins que serà traslladat a Palma, acompanyat el cos per diversos personatges com Antoni Ques i Sebastià March Estelrich, ambdós de l'òrbita d'en Verga. El cos fou traslladat fins a Santa Margalida on seria passejat pels principals carrers del poble, abans de ser enterrat, i on fou rebut per una multitud de gent.<sup>199</sup>

---

<sup>195</sup> Ibid. Pàg. 188

<sup>196</sup> Ibid. Pàg. 190

<sup>197</sup> Ferrer, P. (2000) *Joan March, els inicis d'un imperi financer*. Ed. Cort. Pàg. 233

<sup>198</sup> Ibid. Pàg. 234

<sup>199</sup> Ibid. Pàg. 235-236

Fent una mica d'història, Rafel Garau havia arribat a València el 27 de setembre amb el vaixell Jaume I, des de Mallorca. Allà l'esperava Bartomeu Monjo Rigo, aquest l'acompanyà fins a l'hotel Roma. A la vesprada del 29 Rafel Garau partí tot sol direcció cap al port, segons sembla s'havia citat amb algú que coneixia per parlar de negocis. Serà en aquest moment que serà assassinat, per la qual cosa no és d'estranyar que els assassins fossin coneguts d'ell.<sup>200</sup>

Aviat les mirades es giraren cap a en Joan March, especialment en descobrir-se, que Rafel Garau mantenia una relació amb Elionor Servera, esposa d'en Verga. Això va agafar més pes, després de la sobtada mort de Bartomeu Monjo, per saber massa coses, aparentment enverinat. El crim mai fou resolt, tot i que en més d'una ocasió s'intentà inculpar a Joan March, però aquest procurà deixar-se les espatles ben cobertes, tant, que tant el jutge com l'instructor del cas foren rellevats.<sup>201</sup>

A partir d'aquests moments la relació entre els Garau i els March va quedar rompuda i la seva enemistat declarada es va fer més que palesa. Fruit d'aquesta enemistat Joan March va intentar llevar-se d'en mig als Garau falsificant proves i fent-les arribar al govern francès en que s'acusava als Garau de col·laborar amb els alemanys, la qual cosa estava penada amb la mort. De totes maneres els Garau pogueren demostrar que les proves eren falses i que tot havia estat una trampa de Joan March.<sup>202</sup>

Així, malgrat els Garau foren exculpats aquesta enemistat no acabà mai, i Joan March seguirà intentant destruir els seus enemics. Fins i tot, un cop arribada la República i amb en Verga empresonat a la presó, aquest idearà tot un pla per tal d'acabar amb els Garau.

Així, Joan March, va enviar a Jaume Ramis, un conegut pels dos bàndols, a veure a Francesc Garau, germà de Rafel i que ja feia un temps que portava els negocis familiars, a Orà per tal de que li facilités un vaixell per transportar a una partida d'homes que haurien d'atemptar contra el president Manuel Azaña, per d'aquesta manera poder implicar directament als Garau amb el crim. Francesc Garau és negarà en redó i davant les amenaces de Jaume Ramis i un company seu, Bernat Sureda, els matarà als dos d'un tret de revòlver.<sup>203 204</sup>

---

<sup>200</sup> Ibid. Pàg. 241

<sup>201</sup> Ibid. Pàg. 242-244

<sup>202</sup> Ibid. Pàg. 245-247

<sup>203</sup> Ferrer, P. (2000) Op. Cit. Pàg. 261 apud Pou Sabater, J. M. (1934) El doble crimen de Argel. Barcelona.



Així doncs, quedarà marcat l'enfrontament entre els dos bàndols, tot i que a partir d'aquí els dos es centraran en objectius diferents. Els Garau intentaran reflotar la seva fàbrica, mentre que Joan March es centrarà en la política espanyola.

### 10.2.3. La independència d'Algèria i el pas a França:

Com ja hem dit abans l'emigració a Algèria es destaca per moltes coses, però una de les que més significació va tenir fou la independència de la fins a les hores colònia francesa i el destí tant dels margalidans com dels seus descendents que allà residien. Estem parlant d'un procés d'independència (1954-1962) que modificarà completament la vida de tots els europeus resident en la colònia francesa.<sup>205</sup>

Els balears allà residents, i també els margalidans, no en seran una excepció, tot i que alguns partiran abans de la independència.<sup>206</sup>

Així, el final de domini francès sobre Algèria va fer que la major part dels emigrats balears i els seus descendents haguessin d'abandonar el nord d'Àfrica. Bona part d'ells tornaran a Mallorca.<sup>207</sup> No obstant això, n'hi hagué d'altres, ja força més afrancesats que decidiren traslladar-se a França, convertint-se en el que s'anomenarà *pieds-noirs*.

Aquest fenomen, el repatriament que tindrà lloc al 1962, serà no una migració, sinó un desarrelament, èxode i exili que provocarà danys morals i afectius que no es resolgueren sols amb nous treballs i nous habitatges.<sup>208</sup> De fet, tal com explica Jean-Jacques Jordi

*“[...] l'exode et l'exil ont complètement renouvelé et modifié les cartes du jeu social qui régulaient la vie des Français d'Algérie, et n'en doutons point : la « communauté » pied-noire est dans ses structures sociales bien différente de celle des Français”*<sup>209</sup>

---

<sup>204</sup> Marimon, A. (2013). El sur también existe: las relaciones migratorias entre las islas Baleares y la Argelia francesa (1830-1962) Dins *Pasado y Memoria*, nº 12. Ed. Universitat d'Alacant. Pàg. 70

<sup>205</sup> Marimon, A. (2013). Op. Cit. Pàg. 73

<sup>206</sup> Ibid. Pàg. 74

<sup>207</sup> Ibid. Pàg. 75

<sup>208</sup> Jordi, J. J. (2002). Les pieds-noirs: constructions identitaires et réinvention des origines. Dins *Hommes et migrations*, nº 1236. Pàg. 20

<sup>209</sup> Ibid. Pàg. 15

Així, aquests Pieds-noirs constituïran una classe social, en certa manera, desarrelada cosa que els marcarà tant a ells com als seus descendents de per vida, tal com diu, per exemple, Sempere: “*Les derniers mois de l’Algérie française et les conditions de l’exil ont profondément marqué la mémoire de ces personés dont la plupart considérait L’Algérie comme leur pays*”<sup>210</sup>

Així, dins aquest context, els margalidans també es veuran afectats, si bé és cert que molts ja havien tornat abans a Mallorca, però d’entre els qui quedaren n’hi ha que hagueren de patir les conseqüències de la guerra de ben a prop. Un d’aquests, serà Joan Estelrich Soriano, nascut a Algèria al 1943, era fill de pare margalidà en Biel Estelrich i de Henriette Soriano Alòs<sup>211</sup>, de Muro –Alacant- qui probablement descendia de l’emigració balear a aquelles terres en el s. XVII.

Joan Estelrich i la seva família vivien a Blida, una ciutat a prop d’Alger. Eren emigrants en primera generació i per tant estaven poc afrancesats, la qual cosa marcava una diferència ja que “*aquests que arribaven les veien com a estrangers i sa gent d’allà els miraven de dalt, i tots eren espanyols!*” De totes maneres la família anirà prosperant a Algèria fins arribat el moment de que esclatarà el conflicte independentista i sorgirà el FLN<sup>212</sup>. El conflicte marcarà de prop la família i amb la por que es vivia en aquell moment, en que els europeus es veien amenaçats, Joan Estelrich ho defineix dient “*s’havia de triar o maleta o bubul*”<sup>213</sup>. Per aquest motiu ell fou un dels qui partiren abans de la independència i ho feu en direcció Marsella on ja hi havia una altra família de *pied-noir* margalidans que li donaren estada, els Llull.

No obstant això, abans de partir si que havia col·laborat amb l’OAS o almanco n’era simpatitzant com tanta altre gent:

“*[Demanat per si era favorable a l’OAS] Sí, i jo es primer, jo estava amb ells, no he lluitat, però els hi donava suport, anava a sa paret a pintar OAS o Algerie française, i mos donaven papers per donar a sa gent, i tota sa gent*

---

<sup>210</sup> Sempere, J. D. (2001). Les pieds-noirs à Alicante. Dins *Revue européenne de migrations internationales*, Vol. 17(3), Pàg. 173

<sup>211</sup> El llinatge Alòs es força comú a Santa Margalida i a les zones que aquests repoblaren. Com a la Mariana Alta, pròxima a Muro.

<sup>212</sup> El FLN o *Front Nacional de Liberation*. Fou una organització armada existent durant el procés d’independència d’Algèria, que lluitava per aconseguir la independència a través d’atemptats i altres eines.

<sup>213</sup> Bubul és la pronunciació habitual a Santa Margalida de Baül, en castellà: ataud.

*d'allà que eren mallorquins, espanyols, francesos i erem tots, era lo que volíem. Noltros volíem viure allà.” I afegeix “Es meu germà major, ja estava un poc dins s'OAS, nomia Silviere, que va estar anys aquí,[a Mallorca] perquè ja havia fet es servici ell allà i se va posar a lo de s'OAS i quan mon pare ho va saber el va enviar a ca una tia aquí, perquè sinó... jo he tengut un germà mort allà, per sa guerra, el cridaren es militars, no era voluntari i l'enviaren a sa guerra i el mataren a Alger i aquest nomia Biel al 1960.”*

S'ha de dir que aquest cas no desentona gens amb el de moltíssims altres europeus que residien a Algèria. De fet, també hi ha un punt força coincident entre els *pied-noir* i és el de culpabilitzar al general Charles de Gaulle, a qui Joan Estelrich tracta de traïdor, d'allò que va ocórrer.<sup>214 215</sup>

D'altra banda, Gabriel Estelrich, el germà de Joan Estelrich no fou l'únic margalidà mort en el conflicte Algerià, segons Antoni Mas, també hi morí un germà de Joan Mascaró i Fornés i segons diverses fonts orals -qui contenen que els margalidans es veien obligats a partir cap a França per mor de que els algerians passaven a tothom a ganivet, es deia que als homes els hi tallaven les orelles i a les dones els pits- també fou assassinat Josep Perelló (a) Meró. Pel que sembla la seva família era propietària d'una gran extensió de terres a la zona on hi tenien molta gent a jornal i un cop arribada la guerra aqueixa gent es revoltaren i acabaren matant-lo.<sup>216</sup>

Finalment, també tenim el cas de dos margalidans més que foren assassinats a Algèria, concretament els germans Joan i Josep Serra Barceló, assassinats a la seva granja a prop de Blida pels algerians l'1 d'abril de 1956.<sup>217</sup>

---

<sup>214</sup> Marimon, A. (2013) Op. Cit. Pàg. 74

<sup>215</sup> En referència a tot el que s'explica sobre Joan Estelrich Soriano vegeu l'entrevista a l'annex.

<sup>216</sup> Entrevista a l'amo en Mateu (a) Gallardó i a l'amo en Mateu (a) Mora. Reproduïda a l'annex.

<sup>217</sup> Le Journal d'Alger 1-2 Avril 1956. N° 2080. 11<sup>e</sup> année. La notícia es troba reproduïda a l'annex.



Notícia del diari. Le Journal d'Alger amb les fotografies dels margalidans assassinats. **Font:** Le Journal d'Alger 1-2 Avril 1956. Nº 2080.

No obstant això, n'hi ha que tingueren més sort, ja que aconseguiren passar a França com per exemple, Sebastià Llull i el seu germà que a residien a Marsella,<sup>218</sup> i també els descendents de Nadal Femenias o Pau Malondra.<sup>219</sup>

Així, si una cosa hem de concloure amb l'emigració margalidana a Algèria, és que aquesta fou més massiva del que apareix en els documents, que es tractava en la seva majoria de gent jornalera que va anar a treballar als voltants de la capital. Però que també hi havia una certa relació de familiaritat que permetia que les anades i vengudes per veure familiars o per temes comercials fossin molt freqüents. Pel que fa als que allà anaren, ja hem vist, que tingueren sorts diferents, n'hi ha que tornaren amb poc, n'hi ha que tornaren amb molt, n'hi ha que es veren forçats a fugir cap a França i n'hi ha que no tornaren.

<sup>218</sup> Entrevista a l'amo en Mateu (a) Gallardó i a l'amo en Mateu (a) Mora. Reproduïda a l'annex.

<sup>219</sup> Segons els seus descendents Gérard Doucet i Claire Femenias.

### 10.3. L'emigració margalidana a Cuba:

Finalment, la tercera gran destinació cap on partiran els veïnats de Santa Margalida serà Cuba. Tal i com ja hem explicat més amunt fins devers el 1860 sembla que Cuba era la principal destinació de l'emigració Balear, especialment mallorquina.<sup>220</sup> Això es deu al fet de que les activitats comercials foren les que provocaren els primers assentaments mallorquins a partir de 1830. Tot i així l'emigració Balear no era quantitativament important fins al començament de la dècada dels vuitanta del s. XIX.<sup>221</sup> A partir d'aquest moment el corrent emigratori anirà en augment, molt més després de la guerra de 1895-1898. Ja que aquesta emigració era fonamentada per les autoritats del país, com en quasi tots els casos, però amb la diferència que en aquest cas era per mor de que l'illa necessitava recuperar-se el més aviat possible de les desfetes ocasionades per la guerra, és a dir, feia falta mà d'obra per refer les infraestructures, així com per reflotar l'economia del país.<sup>222</sup>

D'aquesta manera, en el cens exhaustiu que farà en torn del 1900 en motiu de la independència de l'illa s'hi constatarà la presència de més de 800 balears.<sup>223</sup>

Així l'illa antillana esdevindrà un dels punts d'emigració preferit pels margalidans, ja que hi tenim documentats fins a 107 persones provinents de Santa Margalida, que s'instal·laran en la seva immensa majoria, segons les fonts, a L'Havana i en menor proporció a localitats com Santiago de Cuba, Mayajigüa, Yagüajay i Comogüey. Aquesta xifra no és gens de menys tenir si ho comparem amb el nombre de mallorquins provinents d'altres pobles, per exemple en el mateix període sols s'hi registren 37 campanaters.<sup>224</sup>

Respecte a aquesta gran concentració de margalidans, si bé possiblement és cert que la capital cubana va absorbir bona part de l'emigració també és cert que en la documentació, i a vegades també en fonts orals, s'utilitza L'Havana en referència a tota l'illa, pel que segurament el nombre de 75 margalidans que hi tenim localitzats no devia ser tan elevat.

---

<sup>220</sup> Marimon, A. (1992) Op. Cit. Pàg. 326

<sup>221</sup> Buades, J. (2009) Op. Cit. Pàg. 6-8

<sup>222</sup> Buades, J. (1993) Op. Cit. Pàg. 96

<sup>223</sup> Calafat, R. M. (1992) Les pautes socio-econòmiques i l'inici de l'emigració a Cuba: «Fer l'Havana». Dins *Congrés Internacional d'Estudis Històrics "Les Illes Balears i Amèrica"*. Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Balearics. Pàg. 151.

<sup>224</sup> Buades, J. (1993) Op. Cit. Pàg. 92

L'emigració a aquesta illa, altra cop, repetirà el patró típic de l'emigrant margalidà, i balear, jove, fadrí i jornalero, tot i que també hi ha gent que té altres professions, com la de fuster, a l'hora d'emigrar.

Un dels punts que crida principalment l'atenció de l'emigració dels margalidans cap a Cuba serà la relació amb l'exèrcit, especialment entre els 4 primers margalidans que hi localitzam. Així, tenim a Sebastià Pastor Ribot qui a 1889<sup>225</sup> –essent Cuba encara espanyola- emigrarà cap a Cuba un cop haurà tornat a Mallorca provinent d'aquesta illa on hi havia combatut com a militar. Idèntic cas serà el de Miquel Calafat Perelló al 1896<sup>226</sup> i el de Josep Alòs a 1898<sup>227</sup>. Tots ells havien combatut a Cuba contra els rebels i tots ells decidiren o bé quedar-hi directament, o tornar-hi. Per tant no deixa de ser curiós aquest nexa d'unió entre els primers margalidans que hi tenim ubicats. D'altra banda, pel que fa al punt àlgid de la corrent migratòria aquest l'hem de situar entre 1915 i 1925.

Finalment, pel que respecte als margalidans que residien a Cuba hem de dir que malgrat tenir-hi ubicades més de 100 persones tenim molt poca informació sobre les seves vides. Sabem que n'hi ha que aconseguiren grans fortunes com en Martí Moranta,<sup>228</sup> d'altres que també aconseguiren prosperar i d'altres que no tingueren tanta fortuna. De totes maneres si ens hem de centrar en algun cas concret aquest serien dos casos, en primer lloc el de Guillem Crespí Coll (a) Panderer.

Aquest, va emigrar de jove cap a Cuba on hi coneixerà la seva futura esposa, filla d'emigrants margalidans, amb qui es casarà i tindrà 4 fills nats allà, mentre que la resta naixeran a Santa Margalida. Sembla que el temps que hi va romandre va treballar com a carboner. El doblers que hi va guanyar l'hi permeteren comprar una finca als establits de Santa Margalida.<sup>229</sup>

L'altra cas serà el dels germans Miquel i Joan Dalmau Alòs. Aquests havien emigrat a Cuba devers l'any 1920 i construïren a L'Havana una teulera amb la que aconseguiren fer certa fortuna. Però un dels germans, en Miquel, casat i amb fills, s'acaba enyorant de la família així que va tornar al poble deixant la teulera al seu germà Joan. Aquest tindrà

---

<sup>225</sup> AMMS 296 registre de correspondència de sortida 1877-1889. Lligall 2968

<sup>226</sup> AMMS 297 registre de correspondència de sortida 1889-1898.

<sup>227</sup> AMMS 302 registre de correspondència de sortida 1905. Registre nº60

<sup>228</sup> Rubí, A. (1999) *En aquell temps... La Vila abans de 1925* (I). Col·lecció Tintinnabula nº 2. Ed. Ajuntament de Santa Margalida. Pàg. 101.

<sup>229</sup> Vegeu entrevista a l'amo en Mateu Ferrer (a) Gallardó i a l'amo en Mateu Alzamora (a) Mora. Reproduïda a l'annex.

la teulera fins a la revolució cubana, moment en que intentarà escapar de l'illa i en que serà afusellat al port de L'Havana juntament amb vint persones més pels revolucionaris cubans.<sup>230</sup>

Pel que fa al seu germà, en Miquel, a la seva tornada a La Vila, amb els doblers de Cuba pogué comprar 5 quarterades als establits de sa Teulada i a més construí una nova teulera al poble, que serà la més gran del municipi.<sup>231</sup>

D'altra banda, no sols serà en Joan Dalmau l'únic afectat per la revolució cubana, ja que també trobam els cas de Josep Alemany, aquest, fuster i resident a Cuba sembla que va perdre els seus béns després de la revolució, pel que va decidir partir cap a Estats Units, a l'estat de Califòrnia, juntament amb un grup de persones, però cap dels altres marginalidà. Un cop a Estats Units, la policia d'allà els va deportar cap a Espanya ja que s'hi trobaven en situació irregular.<sup>232</sup>

Així podríem veure certs paral·lelismes amb el cas d'Algèria, en el sentit de que molts foren desposseïts dels seus béns, tot i que està clar que el cas cubà va ser manco violent que l'algerià. Però la història seria la mateix, la de gent que va acabar perdent els béns que havia aconseguit després de treballar durant anys.

#### **10.4. L'emigració dels marginalidans cap a Xile:**

Dintre de les destinacions secundàries en que es dirigirà l'emigració dels marginalidans trobam el cas de Xile. Dita república era, i amb diferència, una de les destinacions en que més difícil era arribar-hi. La distància i les comunicacions de l'època no ho posaven fàcil. Malgrat això, els governs xilens sí que s'esforçaren en atreure el màxim d'immigrants possibles, en una clara concurrència amb els seus veïns, com Argentina, Uruguai o Brasil, tot i que amb resultats i xifres ben diferents.

Així, a la dècada de 1850 començarà tot un procés de colonització, ideat per l'estat, mitjançant l'assentament d'alemanys.<sup>233</sup> Aquesta fita serà la primera de tot un procés en que, als seus orígens, intentarà atreure immigrants mitjançant el subsidi dels seus

---

<sup>230</sup> Entrevista Antoni Dalmau Flo.

<sup>231</sup> Entrevista Antoni Dalmau Flo

<sup>232</sup> Entrevista a Antoni Alemany

<sup>233</sup> García-Cuerdas, J. A. i Buades, J. (2012). *Op. Cit.* Pàg. 23.

passatges, el repartiment de terres cultivables o el trasllat gratuït dintre de Xile, entre d'altres coses.<sup>234</sup> Això farà que es produeixi un apogeu emigratori cap a Xile entre 1882 i 1914 de 80.000 persones –molt menor al d'altres destinacions-, 25.000 de les quals eren espanyoles.<sup>235</sup> A partir d'aquest moment, a conseqüència de la primer guerra mundial, a més d'altres causes el nombre d'espanyols que emigraran cap a Xile caurà en picat, fins al punt que a l'any 1915 sols n'hi arribaran 25.<sup>236</sup> D'aquesta manera, una de les principals eines que emprà el govern xilè per atreure als immigrants fou el sistema de ganxos. En el cas mallorquí aquests arribaren a Mallorca a finals de 1888 i donà com a resultats dos embarcaments massius, un al 5 de setembre i l'altre al 3 d'octubre de 1889.<sup>237</sup> No obstant això, aquest flux migratori es veurà estroncat ràpidament donada la inestabilitat política i econòmica que viurà Xile a finals del s. XIX.<sup>238</sup>

Pel que fa als margalidans que prengueren la decisió d'emigrar cap a Xile la xifra és més bé escassa, es tractarà de 24 persones, que no representen ni el 2,5% de tots els emigrats margalidans trobats fins ara. Aquest margalidans seguiran el mateix patró que la resta de balears emigrats cap allà. Així, dels 24 que trobam 17 emigraran entre 1888 i 1913, mentre que sols 3 ho faran després. Dels quatre restants no sabem l'any de partida. En tot cas, queda reflectit quin serà el punt àlgid del procés emigratori cap a Xile.

Pel que fa a la distribució sobre el territori podem dir que aquesta fou fonamentalment urbana, a diferència de les altres destinacions, i concentrada en tres ciutats; Santiago de Xile –la capital- amb 8 margalidans, Valparaiso amb 7 i finalment Viña del Mar amb 5. Dels quatre restants no sabem on residien.

D'altra banda, hem de dir que si la corrent emigratòria fou escassa també fou bastant profitosa, ja que a tenor de la informació de la que disposam la gran majoria dels margalidans que residiren a Xile aconseguiren fer bastanta fortuna. Molts d'ells ho aconseguiren, com també molts d'altres balears, realitzant treballs relacionats amb el sector del calçat, l'alimentació o el comerç.<sup>239</sup>

---

<sup>234</sup> Ibid. Pàg. 23.

<sup>235</sup> Ibid. Pàg. 24.

<sup>236</sup> Ibid. Pàg. 25.

<sup>237</sup> Ibid. Pàg. 28.

<sup>238</sup> Ibid. Pàg. 31.

<sup>239</sup> Ibid. Pàg. 13.



Dintre d'aquests podríem destacar a Pere Ferrer Carbonell qui va emigrar cap a Xile, entre 1895 i 1900, allà s'instal·là a Santiago on juntament amb un altre soci va fundar una fabrica de suc, anomenada Lambe, on també s'hi feien licors mallorquins. Després de crear la fàbrica va tornar a Mallorca per període de dos anys, i a la seva tornada a Xile va descobrir que el seu soci l'havia venuda i s'havia embutxacat tots els doblers. Així, es va veure obligat a crear una nova fàbrica de licors mallorquins amb la qui de nou va prosperar. D'altra banda, també en serviria d'exemple el seu germà Bartomeu, qui va fundar una companyia d'assegurances.<sup>240</sup> No obstant això, els germans Ferrer-Carbonell no foren els únics margalidans que feren negoci. A Xile també hi residiren la família Sales, que era propietària d'un forn, i la família Fluxà, propietària d'una fàbrica de sabates, però poca cosa hem pogut documentar d'elles. Les tres famílies, segons sembla, participaven amb regularitat el centre català de Santiago.<sup>241</sup>

Finalment ens mancaria parlar de la família que suposarà el màxim exponent de l'enriquiment dels margalidans a Xile. Aquesta família eren la qui constituïen Martí Oliver Moranta, la seva esposa, Apol·lònia Bibiloni Cifre i els seus dos fills Miquel i Mateu Oliver Bibiloni. Aquests emigraran de Santa Margalida vers el 1897 en destinació Xile, essent els dos fills molt petits. El viatge no serà fàcil, ja que després de creuar l'Atlàntic amb vaixell fins a Buenos Aires hauran d'agafar un tren de varis dies que els portarà fins a la frontera xilena, on creuaran els Andes a esquena de mul. Una travessia certament complicada que ens fa demanar-nos que és el que degué empènyer a dita família a anar a Xile. En tot cas sembla que la decisió fou encertada. Un cop arribats allà s'instal·laren a Viña del Mar on Martí Oliver posarà en marxa tota una empresa de mercadeig d'animals, especialment de porcs, que venia a Santiago de Xile i que li dóna grans ingressos. Durant aquests període, els seus fills creixeran a Xile i un d'ells, en Mateu, aconseguirà diferents trofeus en distintes competicions ciclistes del país.<sup>242</sup>

També, s'ha de destacar que, segons la seva descendent Apol·lònia Oliver, durant la seva estada allà visqueren les conseqüències d'un fort terratrèmol (que tenint en compte les dades i el lloc on residien degué ser el terratrèmol de Valparaiso de 16 d'agost de 1906). Les conseqüències econòmiques del terratrèmol foren enormes tot i que la

---

<sup>240</sup> Mas, A. (1995, febrer) Margalidans de fora de la vila. La família ferrer Carbonell. *Santa Margalida* nº 28. Pàg 26

<sup>241</sup> Ibid. Pàg. 27.

<sup>242</sup> Entrevista a Apol·lònia Oliver Garau.

família no patí danys personals, més enllà dels psicològics ja que Apol·lònia Bibiloni sempre contava que havia vist com el carrer s'obria, segons els descendents.<sup>243</sup>

Pocs anys després d'aquest terratrèmol, al 1910, la família Oliver-Bibiloni va prendre la decisió de tornar a Mallorca, i segons, les històries orals que circulaven pel poble ho feren amb un cofre ple, amb més de 80.000 monedes d'or.<sup>244</sup> Molt probablement aquesta xifra sigui una exageració, però en tot cas és el reflex de la imatge que tenien els margalidans d'aquesta gent que havia emigrat i havia tornat amb fortuna i que en certa manera, de ben segur, va esperonar a d'altres a emigrar.

En tot cas, sí que és cert que la família Oliver-Bibiloni va tornar amb una fortuna important, tant que varen poder comprar possessions com la de Sa Dragonera –a Santa Margalida-, o altres terres com Es Coscois<sup>245</sup>. Això, sense cap mena de dubte va fer que ascendissin ràpidament dintre de l'estatus social de la Santa Margalida de l'època. La qual cosa va donar com a resultat el matrimoni entre Mateu Oliver Bibiloni i Francisca Garau Planas, filla de Josep Tous Garau, important empresari i contrabandista de tabac que tenia les seves fàbriques a Alger.<sup>246</sup> De fet, es possible que aquest matrimoni tingués un pur interès econòmic, ja que després dels enfrontaments entre els Garau i Joan March els primers veren reduir considerablement la seva fortuna i per tant s'haurien valgut dels doblers de la família Oliver per rellotar el negoci. Tant és així que la fabrica passà a estar a nom de la societat Garau-Oliver i Mateu Oliver es convertirà en la mà dreta de Francesc Garau, fill de Josep Garau.<sup>247</sup>

D'altra banda, i com a curiositat, dir que els Oliver tornaren de Xile amb un lloro, la qual cosa causà una gran sensació a Santa Margalida, ja que mai abans s'havia vist un ocell d'aquelles característiques i que molt manco pogués parlar.<sup>248</sup>

Finalment, per cloure amb la família Oliver-Bibiloni, hem de dir que a Xile també hi documentam la presència de Josep Oliver Bibiloni al 1912<sup>249</sup>, qui per la coincidència de noms, sembla que seria descendent del mencionat matrimoni, tot i que segons les fonts

---

<sup>243</sup> Entrevista a Apol·lònia Oliver Garau.

<sup>244</sup> Entrevista a Martí Pastor Fornés.

<sup>245</sup> Entrevista a Apol·lònia Oliver Garau

<sup>246</sup> Entrevista a Apol·lònia Oliver Garau.

<sup>247</sup> Carta de Mateu Oliver als seus familiars Vers 1920. Arxiu personal Francisca Munar Oliver.

<sup>248</sup> Entrevista a Apol·lònia Oliver Garau.

<sup>249</sup> AMSM 321 registre de correspondència de sortida 1916. Registre nº123.

orals els germans eren en Mateu i en Miquel<sup>250</sup>, per la qual cosa ens resta aquest dubte per aclarir.

Així mateix, també documentam a Xile a na Francisca Oliver Moranta, i al seu espòs Antoni Fullana Terrassa, ambdós emigraren abans de 1902 i pel nom d'ella possiblement seria una germana de Martí Oliver Moranta que hauria emigrat a Xile atreta per les notícies de bonança que l'hi enviava el seu germà. El matrimoni tengué 3 filles a Xile i un a Santa Margalida i tornaren a 1908.<sup>251</sup> Però poca cosa més en sabem.

Pel costat contrari, hem de dir que no tots els margalidans a Xile aconseguiren fer grans fortunes, alguns hagueren de treballar en feines més modestes, com és el cas d'Antoni Carreras Galmés, que treballava de pescador o el cas Josep Molinas Gayà, qui era comerciant.<sup>252</sup>

En conclusió, Xile en mostra una emigració primerenca, urbana i principalment exitosa, en que part important dels margalidans que hi anaren aconseguiren crear els seus negocis i fer fortunes importants, que va propiciar que alguns d'ells poguessin tornar a Mallorca, (7 almanco). Així, en certa manera a Xile se l'ha de considerar com a una destinació al marge de les altres, ja que l'emigració allà es concentrarà en molts pocs anys i els arribats seran escassos, però en tot cas forma part de tot aquell ventall de països que formaren la nova llar dels margalidans.

### **10.5. L'emigració margalidana a República Dominicana:**

La República Dominicana és una altre destinació significativa pels margalidans, ja que a l'igual que a Xile aquí l'emigració no es destacarà pel seu nombre absolut sinó per la fortuna que aconseguiren fer-hi alguns dels margalidans que hi anaren.

El cas de l'emigració a la República Dominicana és un tant particular, també, per mor de que bona part dels immigrants espanyols que s'hi establiren provenien de Cuba i

---

<sup>250</sup> Entrevista a Apol·lònia Oliver Garau.

<sup>251</sup> AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.

<sup>252</sup> García-Cuerdas, J. A, Buades, J. (2012) Op. Cit. Pàg 35-57

Puerto Rico, és a dir, eren fruit de reemigracions.<sup>253</sup> A més, com ja dèiem mai serà una xifra significativa, a 1938 s'estima que hi havia 1800 habitants procedents d'Espanya.<sup>254</sup>

No obstant això, dels pocs emigrats balears que hi localitzam sí que hi ha una presència relativament important de margalidans, 8 de 136, el tercer col·lectiu més representat.<sup>255</sup>

D'entre aquests margalidans que s'hi instal·laran s'ha de destacar el paper de Jaume Gual, qui serà el pioner i per tant farà com a cap de la cadena migratòria de la gent de Santa Margalida cap a la República Dominicana.<sup>256</sup> Així, Jaume Gual Ferrer, era el fill menor de Martí Gual Moll, qui havia emigrat a Puerto Rico, juntament amb els seus germans, en Miquel i n'Antoni. De tots el primer en partir seria en Miquel qui s'hauria instal·lat a l'illa Antillana abans de 1901. Al seu torn n'Antoni emigrarà cap al 1914, i posteriorment passarà a la República Dominicana cap al 1922, pel que és de suposar que Jaume Gual també hi arribà al mateix moment.<sup>257, 258, 259</sup>

D'aquesta manera Jaume Gual s'instal·larà a San Pedro de Macorís on fundarà una tenda ambulat de teixits pels obrers. A ell se l'hi sumaran, primerament el seu germà, també procedent de Puerto Rico, i dos nebots. Tots plegats crearan l'establiment conegut com "Los españolitos" dedicat a la venda de teixits. Jaume Gual acabarà tornant a Mallorca 1927, però deixarà l'establiment als seus fills, nats allà, Martí i Jaume Gual Ramis. Aquests fundaran la fàbrica tèxtil Gualco que comptava amb més de 50 treballadores. Posteriorment, els dos germans s'independitzaren econòmicament fundant a Santo Domingo els seus propis negocis, dedicats a la venda de teixits. Finalment, en Jaume vendrà el seu negoci al 1965 i en Martí farà el mateix cap a 1971, tornant tots dos cap a Mallorca.<sup>260</sup>

Altrament també és interessant el fet de que tant Jaume com Martí Gual Ramis es casaren amb al·lotes de Santa Margalida, amb les que també visqueren a República

---

<sup>253</sup> Buades, J; Manresa, M. A; Mas, M. (1998). L'emigració balear a la República Dominicana. Ed. Govern Balear. Palma. Pàg. 21

<sup>254</sup> Ibid. Pàg. 22

<sup>255</sup> Ibid. Pàg. 27

<sup>256</sup> Ibid. Pàg. 32

<sup>257</sup> AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

<sup>258</sup> AMSM 298 registre de correspondència de sortida 1898-1901. Registre nº187.

<sup>259</sup> AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.

<sup>260</sup> Buades, J; Manresa, M. A; Mas, M. (1998) Op. Cit. . Pàg. 35

Dominicana. En el cas d'en Martí aquest casa amb na Joana Gordillo Fornés, qui treballà de mestre a Santo Domingo, i en Jaume amb na Margalida Estelrich Roig.<sup>261</sup>

Així, podem veure com el cas de la República Dominicana serà pròxim al del Xile, una destinació secundària amb poca aflluència de margalidans, però on aconseguiran fer fortuna. De fet, el cas de la família Gual encara és recordat a Santa Margalida com un d'aquests casos d'èxit pels emigrats.

### **10.6. L'emigració margalida a Puerto Rico:**

L'illa de Puerto Rico no fou una de les principals destinacions dels margalidans, si bé és cert que els poc que hi arribaren anar tingueren un paper prou destacat. Així, per un costat trobam 8 margalidans, un dels quals figura que viu a Mayagüez. Aquest és Andreu Morey Bonet, tot i que desconeixem la dada en que va partir i és probable que ho fes abans de 1880 l'hem decidit incloure per mor de que fou el director de l'orquestra del teatre principal de la mateix ciutat, on a més donava classes de música. A més, fou l'inventor d'un nou sistema per a la clau de do i deixa una sèrie de composicions com *dragonne* o *tanda de valsos*.<sup>262</sup>

A més, també destaca molt especialment Francesc Fuster Martí, qui va arribar a Puerto Rico a 1864, un dels primers margalidans, sinó el primer, que ho feu de ben segur, residint primer a San Juan i després a Lares, on a 1868 treballava com a dependent d'un comerç. Allà va participar en l'aixecament independentista, segons sembla. Tot i que fou citat per la justícia per ser uns dels caps de l'aixecament, però ell ho negà.<sup>263</sup>

També comptam amb la presència d'Antoni Gual a Puerto Rico, però aquest després emigrarà a la República Dominicana.

El cas de la república dominicana és significatiu pels margalidans, especialment després de l'arribada de Jaume Gual, a finals del XIX, és especialment significativa perquè fou l'iniciador d'una nova corrent emigratòria cap al país antillà per part dels margalidans, tot i que també menor. Jaume Gual s'establirà a San Pedro de Macoris on fundarà una

---

<sup>261</sup> Ibid. Pàg. 32 i 44

<sup>262</sup> Parets, J, Estelrich, P et Massot, G. (1992) Músics mallorquins a Amèrica. Dins *Congrés Internacional d'Estudis Històrics "Les Illes Balears i Amèrica"*. Vol. III. Palma. Ed. Institut d'Estudis Balearics. Pag 235

<sup>263</sup> Marimon Riutort, A. (1993). *Op. Cit.* Pàg. 457.

tenda ambulat de teixits pels obrers. A ell se l'hi sumaran, primerament el seu germà, també procedent de Puerto Rico, i dos nebots. Tots plegats crearan l'establiment conegut com "Los españolitos" dedicat a la venda de teixits. Jaume Gual acabarà tornant a Mallorca, però deixarà l'establiment als seus fills, nats allà, Martí i Jaume. Aquests fundaran la fàbrica tèxtil Gualco que comptava amb més de 50 treballadores. Per la seva part Martí Gual va ser cofundador del Centro Recreativo Español de San Pedro (de Macoris).<sup>264, 265</sup>

### 10.7. L'emigració margalidana a França:

Dintre del que fa l'emigració margalidana ens hem de fixar en aquesta emigració vers França, destinació que coparà a l'època el 100% de l'emigració margalidana cap a l'antic continent.

Així, l'emigració balear vers França comença a partir dels anys 70, de segle XIX, i que hi aniran en major nombre seran els sollerics fruit de la plaga que viuran les plantacions de tarongers de Sóller, vers el 186. Aquests aniran cap a tots aquells punts geogràfics del Llenguadoc que havien mantingut un actiu comerç amb Sóller,<sup>266</sup> esdevenint l'emigració sollerica en la més emblemàtica de les Balears pel que fa al país gal., mentre que de la resta de Mallorca destacarà especialment s'Arracó.<sup>267</sup>

Tant és així que França rebrà un mínim de 32 margalidans, que són els que hem pogut documentar. La major part d'aquests sols ens consta que anaren a França, de pocs sabem la seva destinació concreta, tot i que dels qui ho sabem trobam un margalidà a Bordeus<sup>268</sup>, un a Pontoise,<sup>269</sup> un a Montauban,<sup>270</sup> un a Nimes<sup>271</sup>, un a Toulouse,<sup>272</sup> dos a París<sup>273</sup> i tres a Ville de Provins.<sup>274</sup> D'aquesta manera podem veure que es tracta d'una

---

<sup>264</sup> Buades, J. Et al. (1998) *L'emigració balear a la República Dominicana*. Palma. Ed. Conselleria de Presidència. Pàg. 64.

<sup>265</sup> Tur, M. E. (1989, Maig). Margalidans de fora de la vila. *Santa Margalida*, nº 1. Pàg. 11, 12.

<sup>266</sup> Bernat, C. M. (1999) *L'anhel de tornar a Sóller. Emigrants: canvi social i progres econòmic*. Ed. El Gall Editor, Sóller, Pàg 30-31.

<sup>267</sup> Marimon, A. (2008) L'emigració mallorquina a França fins al 1920. Dins *Illes Balears i França: Traces i intercanvis. 1730-1980*. Ed. Isabelle Bes Hogthon. Pàgs. 31-40.

<sup>268</sup> AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

<sup>269</sup> APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 173 nº 1

<sup>270</sup> APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932. F.285 nº 41

<sup>271</sup> AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

<sup>272</sup> AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre nº267.

<sup>273</sup> AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre nº267.

emigració que es centraria especialment en l'àmbit urbà, tot i que en ciutats de proporcions mitjanes i que a més es repartiria per tot el territori francès. A més és una emigració que va començar entorn del 1900. El primer margalidà que hi documentam serà Miquel Torres Ferrer qui arribarà a Bordeus abans del 1901.<sup>275</sup> A Partir d'aquí aquesta emigració s'anirà incrementant, a la dècada de 1910 hi partiran 6 margalidans, de 1910 a 1918 ho faran 7 més i fins que arribarem a un punt àlgid situat entre 1918 i 1924 en que sols en sis anys aniran cap a França 18 margalidans. A partir d'aquesta data sembla ser que aquest flux es tallarà en sec ja que haurem d'esperar fins a 1931 per trobar-hi un altre margalidà i que a la pràctica tanca la cadena migratòria cap al país gal.

Hem de dir que malgrat França sigui un país on hi trobam un col·lectiu significant de margalidans molt poca és la informació que tenim sobre a que es dedicaven o quina era la seva vida allà, ja que no hem pogut localitzar a cap descendent. En tot cas França no deixa de suposar una peça més en el trencaclosques del que fou l'emigració de la gent de Santa Margalida.

#### **10.8. L'emigració margalidana a altres destinacions:**

Finalment, per cloure amb aquest apartat ens manca parlar de tots aquells altre països on hi hagué presència de margalidans, tot i que les xifres són molt minses i es tractaria d'una emigració quasi testimonial.

Així, trobam casos de països en que l'emigració hi és molt limitada, tant que fins i tot sols hi tenim una persona documentada. Els dos casos més significatius en que sols trobam un margalidà emigrat concorden també amb dos països que resulten estranys per a l'emigració de la gent de Santa Margalida. Parlam de Guillem Santandreu Planas qui rebé permís per emigrar cap a Guayaquil, Equador, a l'any 1913. Segons el permís que l'hi donà el seu pare l'objectiu d'aquest desplaçament era el d'anar a estudiar medicina.<sup>276</sup> És una mica estrany que anés a Guayaquil, quan la costum era anar a Barcelona, tot i que no ho descartam ja que efectivament Guillem Santandreu provenia d'una família benestant del poble i a més era metge.

---

<sup>274</sup> AMSM 337 registre de correspondència de sortida 1929-1930. Registre nº50.

<sup>275</sup> AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

<sup>276</sup> AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

Una altra destinació en que sols trobarem un margalidà serà els Estats Units, concretament a la ciutat de Nova York. En aquest cas parlem de Sebastià Genovart March, de mal nom Corona. El seu cas és curiós ja que de ben petit ja hauria estat Mèxic, lloc on emigrà amb els seus pares i germans, més endavant tornarà a Mallorca i al 1920 s'embarcarà des del port de Burdeus a bord del vaixell Oscoda cap a Nova York, allà coneixerà a la que serà a seva esposa, Eufrasia Alonso, amb qui casarà el 21 de març de 1924<sup>277</sup>,<sup>278</sup> i poca cosa més sabem. Cal afegir que en el permís que se l'hi donarà per emigrar al seu germà Simó, qui per cert serà el primer batle falangista de Santa Margalida, es menciona que se l'autoritza a viatjar, també, als Estats Units, però sembla ser que canviarà d'idea.<sup>279</sup>

Altre cas particular serà el de Pere Antoni Alzamora Amengual, qui rebrà permís per emigrar a Hondures a 1920 amb 24 anys, allà, al 1928 es casarà amb Maria Olivia Milla i sembla ser que ja no tornarà.<sup>280</sup>,<sup>281</sup>

Per acabar amb les destinacions on sols trobam un margalidà ens queda el cas de Gabriel Moll Barceló, al qual documentam a Brasil, concretament a Campo dos Goytazos, a prop de Rio de Janeiro i que degué partir abans de 1900, però poca cosa més sabem.

Passant a destinacions on el nombre de margalidans fou més nombrós, tot i que també escàs, arribam a Mèxic on s'hi establiren, que sapiguem, fins a sis margalidans. D'entre aquests destaca principalment una família. La família Genovart-March estava formada pel matrimoni entre Simó Genovart Pastor i Catalina March Molinas. Aquests emigraren cap allà cap al 1910 amb els seus tres fills, en Simó, en Sebastià i en Catalina. Posteriorment, al 1911 tornaren cap a Mallorca na Catalina March en Simó i en Sebastià. La mare va morir al cap de poc temps, així que el pare va decidir tornar a casar-se amb una dona de Mèxic amb la qui tornarà a Santa Margalida. A Santa Margalida es convertirà amb una persona molt coneguda per la seva fama de curandera i passarà a ser anomenada com La Senyora Corona, ja que el mal nom del seu espòs era

---

<sup>277</sup> APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F 10 nº 116

<sup>278</sup> Ellis Island Archives. [en xarxa]

<http://libertyellisfoundation.org/passenger-details/czoxMjoiNjAyODg2MTUwMDM3ljs=/czo5OiJwYXNzZW5nZXliOw==>

<sup>279</sup> AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

<sup>280</sup> AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

<sup>281</sup> APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F16 nº 10



Corona, a més el seu fill adoptiu en Simó serà el primer batle falangista de Santa Margalida i sembla ser, segons les font, que ella tindrà un paper actiu en intentar frenar la repressió cap als republicans.<sup>282, 283</sup> Pel que fa a la filla Catalina no tenim constància de la seva tornada, i l'altre fill en Sebastià partirà cap a Nova York, com ja hem explicat.

Finalment, la darrera destinació, que hem classificada com a minoritària, que trobam serà l'Uruguai. En aquest cas tenim documentats 6 emigrants margalidans, els quals residien tots a Montevideo i bona part eren membres d'una mateixa família. Aquesta família eren els Barceló Femenia, formada pels germans Margalida, Mateu, Rafel i el germà del seu pare Joan Barceló Frau.<sup>284, 285, 286</sup> És de suposar que el primer en emigrar seria l'oncle qui actuaria com a cap d'una cadena migratòria que atrauria als seus nebots. En tot cas, poca cosa més sabem dels margalidans en aquell país, tot i que sembla que fou una emigració concentrada en la primera dècada del s. XX.

Així en conclusió, veiem que a part dels grans fluxos emigratoris hi va haver fluxos menors i poc significatius però que no deixen de formar part de la diàspora margalidana, i que ens mostren l'intent de provar sort en països en que la presència de margalidans, o mallorquins en general, era escassa, tal volta per intentar convertir-se en pioners.

---

<sup>282</sup> AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

<sup>283</sup> Bergas, X. et al. (2013) Op. Cit. Pàg 42.

<sup>284</sup> APSM 35/2 llibre de baptismes de 1878-1884.f 64 nº 124.

<sup>285</sup> AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

<sup>286</sup> AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.

## 11. Conseqüències de l'emigració:

### 11.1. La repercussió social; canvis en el caciquisme local:

L'estructura del poder local de Santa Margalida durant el període de l'emigració era una estructura caciquista no-gens diferent a la de molts altres pobles de Mallorca, en que les grans famílies del poble es repartien el poder local, en el cas de Santa Margalida això era el resultat de tot un procés històric que Jaume Escales defineix de la manera següent:

*“Fins a mitjan segle [XIX] el predomini socioeconòmic fou el d'una noblesa propietària de la gran majoria de possessions, que les arrendava a curt termini per la seva gestió. Les condicions del seu poder havien de canviar quan, en el decurs del segle XIX, l'abolició del règim senyoria i la venda de moltes de les seves propietats, donaren força a les fou dràstic, sinó progressiu, i es consolidà realment en aquell primer terç del segle passat. Hi hagué una recomposició de la classe dirigent local. Manejaran ara el govern municipal les famílies que controlen la comercialització de la producció agrícola (March i Monjo), la demanda de productes agrícoles destinats a la transformació vitivinícola (Fuster) i aquelles dedicades a la parcel·lació de les possessions (March, Mates).”<sup>287</sup>*

D'aquesta manera, veiem com en el moment de l'emigració, la concentració de terres anirà passant de manera molt ràpida a les grans famílies de Santa Margalida i de manera molt més lenta als petits pagesos.

Així i tot, a part de les famílies esmentades també hi havia d'altres famílies o bé de grans propietaris, o bé de professionals liberals o bé d'arrendadors de possessions que tenien un fort poder municipal. És el cas de famílies com els Tous, els Planes, els Ordines, els Ribas, els Fluxà o els Santandreu.

En alguns casos aquestes famílies havien iniciat el seu auge econòmic i de control de la terra després de la parcel·lació de les comunes de la vila, que foren els primers terrenys en fer-se comerciàbles. Un exemple clar en són les famílies March i, especialment,

---

<sup>287</sup> Escales, J. (1993) Op. Cit. Pàg 10.

Ordinas, la qual va comprar part de les millors terres de les comunes per crear una nova possessió, Son Alegre.<sup>288</sup>

Però com ja diem no serà fins a la crisi de l'aristocràcia que aquestes famílies pegaran el gran salt i es convertiran en terratinents. Així, els Fluxà es convertiren en els arrendataris de Sa Boleda i igual feren el Ribas amb Son Real. D'altres optaren per la compra directe de terres com els March amb S'Araix o els Ordines amb Sa Caseta Vella, igualment passà amb la compra de Son Fullós per part dels Galmés.<sup>289</sup>

D'aquesta manera, aquestes famílies establiran un sistema caciquista a Santa Margalida que durarà fins a la República en que els resultats electorals n'eren l'evidència més clara. Fins i tot durant el mateix període republicà durarà el control dels cacics damunt l'Ajuntament, així a les eleccions de 1933 encara hi trobam representants d'aquestes grans famílies com els Ordinas, Monjo, March o Ribas.<sup>290</sup>

No obstant això, com a conseqüència de l'emigració sí que començarem a veure canvis en aquest sistema. Pot ser el més notori serà l'arribada d'una nova família caciquista, els Medina, arribats des d'Alger amb una gran fortuna compraren la possessió de Sa Boleda i Francesc Medina Martí passà a formar part de la corporació municipal. En certa manera podem dir que en el seu cas el que va ocórrer va ser un ascens social que no va perseguir altre cosa que entrar a formar part del cercle de les grans famílies margalidanes.

Un altre exemple d'aquest canvi serà la família Oliver. Arribats des de Xile on havien fet una gran fortuna, compraran enormes extensions de terra, començant per Sa Dragonera, una possessió de 400 quarterades. Això els hi permetrà estar a la mateixa altura que les altres famílies benestants del poble, tot i que no mostraran interès en entrar en les lluites polítiques de l'Ajuntament. Però això no significa que no prenguessin part en la lluita de bàndols que dividia a Santa Margalida. Parlam de la lluita que enfrontava als March contra els Garau.

---

<sup>288</sup> Bergas, X. (2014) *Les comunes de Santa Margalida; desamortització i canvi agrari*. Treball de màster. Inèdit. Pàg. 27

<sup>289</sup> Bergas, X. Et al. (2013) Op. Cit. Pàg. 28

<sup>290</sup> Ibid. Pàg. 75-80

La seva alineació amb la família Garau serà clara amb el matrimoni entre Mateu Oliver i Francisca Garau. Aquest farà possible que els Garau es puguin valer del capital dels Oliver per reflotar els seus negocis a Alger.

D'altra banda, també hem vist que l'emigració havia provocat una partida de molta de mà d'obra per la qual cosa alguns margalidans pogueren prosperar, i hem explicat el cas de la família de Tomeu Roig qui esdevindran els amos de Vernissa.

Vernissa no era cap gran possessió però sí que va elevar econòmicament el nivell d'aquesta família cosa que es dedueix de les paraules de l'amo en Tomeu:

*“Allà teníem la possessió, on hi havia 11 quarterades de terra bona. Collíem molt de blat, a Can Xaroc mos feien la farina, a més teníem molts de porcs i mataven tres o quatre porcs cada anys i compraven qualche oliva si anava bé. D'aquesta manera vàrem poder tirar endavant fins que es va establir. I mon pare era molt treballador, haguéssim pogut anar a escola fins i tot, si hagués s'usat, però no s'usava”<sup>291</sup>*

En aquest cas podem veure com aquesta família aconsegueix un cert nivell de vida, que de ben segur li permetia poder escapar del control caciquista.

Això de manera molt semblant degué passar amb tots els emigrants que aconseguiren tornar amb prou fortuna com per comprar terra abastament o establir els seus propis negocis. És a dir, el fet de poder valer-se dels seus recursos feia que poguessin viure al marge d'aquest control caciquista, cosa que trobam especialment reflectida en el període de la República, com explicarem en l'apartat corresponent.

## **11.2. Les gloses i l'emigració:**

El fenomen migratori que patiren les illes, com ja hem dit, va ser més que considerable, a l'igual que ho serà per Santa Margalida. Per aquest motiu, a part de fer-se evident per mitjà de diaris o alguns estudis de l'època també va tenir el seu reflex en la cultura popular, especialment en les gloses.

---

<sup>291</sup> Entrevista a Tomeu Roig, reproduïda a l'annex.

Aquestes, vinculades amb l'emigració, les començam a trobar al 1889, glossats escrits en català, els quals hi fan referència. D'aquesta manera es publicaren conjunts de gloses que faran referència a l'emigració massiva de l'època, recalcant, bàsicament, les dificultats socials i econòmiques de Mallorca i el futur que existia a l'exterior.<sup>292</sup> Això no és res més que un símptoma de la importància que aqueixa va assolir, i a més, no poden deixar de banda el que són les gloses són en sí mateixes. I és que, *“les gloses, legitimades per la comunitat que emparava al glosador i a la seva obra, nodriren una crònica i una descripció de la societat agrària que donà lloc a la seva creació. Això fins el punt d'esdevenir també una eina de denúncia social, de vegades amb clares intencions propagandístiques”*<sup>293</sup>. Per aquest motiu no ens ha d'estranyar que a Santa Margalida, amb una societat eminentment pagesa i amb un important flux emigratori, també trobem glosats referits a aquest fenomen. Una de les mostres d'això que parlem el trobam en el glosat de Bartomeu Pastor<sup>294</sup>;

“ A n' aquest temps no hi havia

Jornals pes treballadors,

Guanyant de tres reals a dos,

I ben content es qui en tenia”

“Jo me'n vaig anar a Maó

Per guanyar més diners

Duguent escrits es papers

Com a bon treballador”

“ A n' és moment d'esser allà

Que em vàrem haver de donar treball,

No havia estat tan bé mai

Però poc de temps durà”

(...)

“ A n' aquest temps comença

A haver-hi emigració

Per tot treballador

Que a Xile volgués anar,

Donant port de franc i menjar

I un jornal superior”

“ Mon pare em diu: he pensat

D'anar-me'n a treballar

A Xile per guanyar

Dotbers i tomar aviat

Que, es ver lo que han contat

Es gran tresor que hi ha”

<sup>292</sup> Serra, S. (1992). Op. Cit. Pag 18.

<sup>293</sup> Mas, A. (1991). *La societat i la política vistes pels glosadors de Santa Margalida (Darreries del segle XIX/1945)*, treball de curs inèdit. Consultable en línia a:

<http://amasiforners.balearweb.net/get/glosesvileres1991.pdf>. Pàg. 3

<sup>294</sup> Mas, A. (1991). Op. Cit.. Pàg. 10

Aquesta glosa és especialment significativa per la manera en que il·lustre el mite de les amèriques. “*el gran tresor que hi ha*”. Això demostra que ja en aquell moment hi degué haver un nombre, si mateix, significatiu que degueren fer fortuna emigrant, donat el concepte que se’n tenia. Però també es particular el fet de que parla d’emigrar a Xile, una destinació minoritària pel que fa als fluxos balears, com ja hem vist, però que per algun motiu a Santa Margalida significava quelcom important.

Un altre exemple el trobam a la revista *Foch y Fum*, a l’any 1922.

*“Sempre me’n recordaré i sols no sé es com ni es perquè de sa casa de Can Verga i Mestre Rafel Guixé, llavor de Mestre Miquel i d’en Pere Conseller, des sastre Mestre Manuel, d’en Joan Conseller, Tià Chancho, Bernat Salas i un ganxo veig es llumet de Sant Telm, en Miquel Glosadoret, de n’andreu Valls, na Barret, Tomeu de Binissalem, en Pere Joan Molí, en Bernat Milà i a igual que es nostro corresponsal Salvador que deix aquí.*

*Cap a Bons Aires me’n vaig, adios amics!, sou germans d’amistat margalidans i d’aigo en veuré un bon raig. Adios Santa Margalida! Adios amics vertaders! ja no mos veurem mai més si Déu mos lleva sa vida. De sa soca surt s’arrel i de ses branques lo fi, si acás no mos veim aquí ja mos veurem, a ne’l, cel (am una palla a n’es cul i mos coneixerem i com que segueix una lletania més llarga que una deute incobrible, tallam a nel cel que és allà on mos trobam)*

*¡Adios! ¡Adios! ¡Adios! ¡Adios!*<sup>295</sup>”

Una altra glosa, aquesta en to més de broma era la següent:

*“ De nom te diuen en Carajo,*

*Bon nom te varen posar!*

*A L’Havana te’n vares anar,*

*I encara no has tornat guapo!*”<sup>296</sup>

En conclusió, la repercussió social de l’emigració a Santa Margalida, així com a Mallorca, fou tal que aquest queda reflectida en la tradició oral del poble. És motiu de

<sup>295</sup> Miquel Perelló Guardiola. (1922, Juny, 30). Glosas de Santa Margalida. *Foch y Fum*. Nº 183. Pàg. 4

<sup>296</sup> Font; Catalina Ramis Vidal, segons ella era una glosa que solia cantar son pare en Francesc Ramis Roig.

llàstima no poder saber l'any concret en que es feren aquestes gloses, ja que reflectirien, en certa manera la intensitat del procés segons el moment. Però en tot cas mostren el pensament de la gent de l'època sobre aquell fet, i això és un fet que no podem obviar, perquè l'aparició de l'emigració en les gloses i el glosat és una, de tantes altres, conseqüències que se'n deriven.

### **11.3. Les repercussions econòmiques i demogràfiques:**

Pel que fa a les repercussions econòmiques i demogràfiques de tot aquest procés ja n'hem anat donant un tast al llarg de tot aquest treball.

Començant per la part de les repercussions econòmiques no podem fer més que centrar-nos en tot aquell capital que aconseguiran acumular els margalidans i que bé ho aniran enviant a través de "*los continuos giros de moneda que realizan a sus respectivas familias*"<sup>297</sup> o bé ho portaran amb ells al seu retorn.

Aquesta important injecció de capital va ser fonamental, ja que va coincidir amb el mateix període en que s'aniran establint les grans possessions. Tot plegat farà possible que gent arribada de l'exterior pogués participar d'aquest procés. Ja hem vist el cas de Bernat Massanet, però n'hi hagués molts d'altres com Miquel Dalmau, Miquel Vidal i molta d'altre gent que aprofitaren els doblers aconseguits a l'exterior per comprar noves terres, dins els establits. Cosa que contrasta amb el cas de Sóller on bona part dels doblers provinents de l'emigració es destinaren més que a la compra de terres a la creació d'empreses, de banca o en la inversió en ferrocarril.<sup>298</sup>

No obstant això, hi hagués casos en que els doblers invertits s'utilitzaren no sols per comprar parcel·les, sinó per comprar possessions senceres, com les de Sa Boleda per part dels Medina i Sa Dragonera pels Oliver, com ja havíem fet referència. Tot i així, això no és un fenomen exclusiu de Santa Margalida. Per exemple a Artà, a la mateixa

---

<sup>297</sup> AMSM. 305. Llibre de registre de correspondència sortida de 1906. Tom II. 1906, Juliol, 26. Carta dirigida al Governador Civil. Sortida N° 190

<sup>298</sup> Bernat, C. M. (1999) Op. Cit.. Pàg 55.





ser exportats. De fet, els ametlers vengueren a substituir a les vinyes i per tant la correlació entre cultiu d'ametlers i parcel·lació és notòria.<sup>301</sup> Això va provocar un enriquiment de la població de Santa Margalida que poc a poc va veure millorar la seva situació i que, a la vegada, es reflecteix en el casc urbà del poble en que hi trobam a part dels casals fets amb doblers de l'exterior bon nombre de cases de tipus benestant que eren propietat d'aquesta gent que havia aconseguit prosperar per mor de l'impuls dels doblers de l'emigració.

Tot això sense deixar de banda, com ja havíem mencionat més amunt, que la manca de mà d'obra farà pujar els jornals, cosa que també contribuirà en aquest procés.

Finalment, una altra part d'aquests doblers vinguts de fora s'utilitzaran per a la fundació de nous negocis, tot i que això serà més una excepció que una norma, trobam per exemple la teulera fundada per Miquel Dalmau amb doblers de Cuba<sup>302</sup>, o la fàbrica de capells de Marti Pastor.<sup>303</sup>

D'altra banda, pel que fa a les famílies que ja eren adinerades els doblers provinents de l'emigració, principalment d'Alger, els hi permetrà construir enormes casals dins el poble per demostrar el seu poder econòmic. És el cas de les famílies Garau, Tous o Medina.<sup>304</sup>

D'aquesta manera, l'emigració margalidana, provocarà per una part la pujada de salaris, cosa que es combinarà amb un procés d'establiment de terres, al mateix moment que arribaven constants giros de doblers des de l'exterior i que anaven tornant emigrats amb petites fortunes els quals pogueren invertir majoritàriament en les terres per donar lloc a una economia d'agricultura comercial que donarà beneficis ferm als margalidans, especialment pel que fa a l'ametler.

Finalment, pel que fa a les conseqüències demogràfiques. Com ja hem explicat a l'apart de demografia cap a la segona i tercera dècada del s. XX Santa Margalida finalitzarà la transició demogràfica, reduint de cada cop més la natalitat. En aquest fet també hi afectarà de ple l'emigració de gran quantitat de parelles joves en edat fèrtil recent casades, o ja amb els seus fills cap a l'exterior. D'aquesta manera la població quedarà

---

<sup>301</sup> Rosselló V.,(1981) Canvis de propietat i parcel·lacions al camp mallorquí entre el segle XIX-XX, Dins. *Randa* nº 12, Pàg. 44

<sup>302</sup> Entrevista a Antoni Dalmau Flo

<sup>303</sup> Entrevista a Martí Pastor Fornés

<sup>304</sup> En les fotografies 1, 2 i 3 de l'annex en podem veure un exemple.

estabilitzada de 1900 a 1940 sempre entorn de les 4000 persones, malgrat ser constants el retorn de famílies d'emigrats al mateix temps que arribaven externs a les possessions i partien nous emigrants. A més, a més, a la força això hagué de provocar una certa feminització de la població, al ser l'emigració majoritàriament masculina.

Tot plegat ens mostra els profunds canvis que patirà Santa Margalida a conseqüència del procés migratori.

## **12.El reflex de l'emigració en la república i la guerra civil; els personatges:**

Avançant en el temps no podem deixar de parlar de la significació dels emigrats respecte als període de la Guerra Civil i la República.

Així, a l'Ajuntament del front popular, format per Joan Alba Moncades, Josep Alemany Perelló, Antoni Bennàssar Ballester, Gabriel Bergas Femenia i Antoni Pastor Calafat, acabarà amb el control dels cacics a l'Ajuntament. Però, l'aspecte que més ens interessa és el fet de que els dos batles que tindrà l'Ajuntament del front popular hauran viscut l'emigració de prop, tant és així que Joan Alba era nascut a l'Argentina i Josep Alemany havia passat una temporada com a emigrat a Cuba. Però no sols això, sinó que també dins el sector de dretes, dins els falangistes, també tendran un pes relatiu els retornats. En aquest sentit tenim a Simó Genovart (a) Corona, que havia residit a Mèxic i serà el primer batle de la dictadura. A aquest el succeirà en Joan Tous (a) Curt, casat amb una filla de Josep Garau i amb fortes relacions al nord d'Àfrica que el feren anar i venir més d'un cop, igualment en Llorenç Pons Gili, que havia residit un temps a l'Havana.

Així tenim que tant dins un bàndol com dins l'altre trobam presència d'emigrats a l'exterior. Tot i que és força mal de dir que això pogués condicionar les seves tendències ideològiques, llevat, tal vegada, de Joan Alba, ja que ell era l'únic nascut a fora i a més havia estudiat magisteri, el que sí que degué condicionar la seva ideologia.<sup>305</sup>

Finalment, per acabar, hem de dir que no tenim constància de que la guerra civil provoqués l'emigració forçada de ningú, exceptuant el cas de Joan Mascaró i Fornés qui partirà per no tornar fins passada la dictadura.

---

<sup>305</sup> Bergas et al. (2013) Op. Cit. Pàg 30-40.

### **13. Resultats:**

Finalment, a manera de conclusió, ja sols ens quedaria parlar dels resultats que ens ha aportat aquesta investigació.

Com ja havíem dit al principi, aquest és un estudi que no pretenia ésser exhaustiu, ni que tampoc pretenia centrar-se en un aspecte concret, hem intentat passar per tots els temes que envolten al procés emigratori de Santa Margalida i al mateix temps hem intentat donar informació suficient de cada un d'ells de tal manera que sense poder-hi aprofundir en excés es pugui tenir una visió de cada aspecte. A més, ja ho diguérem l'objectiu d'aquest treball no és ser quantitatiu, sinó més bé qualitatiu.

Per aquest motiu, a la taula final on recollim a tots aquells margalidans que emigraren hem intentat que no sols sigui un llistat, sinó que sigui allò més ampli possible, en que s'hi acumulin fonts i informació de tal manera, que essent la taula el primer pas per a la l'elaboració d'aquest treball, i sense cap mena de dubte, l'apartat més laboriós, hem aconseguit, com a resultat, crear una eina a partir de la qual ja siguem nosaltres o ja siguin altres persones es pugui començar a treballar.

A més, també hem aconseguit demostrar la utilitat del càlcul demogràfic amb una senzilla fórmula per tal d'intentar calcular el volum global de l'emigració, si bé reconeixem, que mai arribarem a saber el nombre exacte d'emigrats.

Un altre dels resultats principals ha estat plantejar el tema, i demostrar, que l'emigració no s'ha d'enfocar sols com un procés de necessitat, sinó que també hi entraren en joc factors tant o més poderosos, com pogués ser l'enveja. Al mateix temps que hem pogut aportar la novetat, almanco en el cas de Santa Margalida, que emigrar era tot un procés reglat i hem pogut reproduir part d'aquest procés.

Al mateix temps, també hem parlat de les causes econòmiques i demogràfiques que caracteritzaren Santa Margalida i marcaren el seu procés migratori, al mateix temps que després ens hem pogut returar en explicar, en que sigui per damunt, com era l'emigració i la vida de l'emigrat a les principals àrees receptores. Menció especial volem fer al cas d'Algèria, d'on ja em dit que partíem d'una escassa bibliografia i així mateix hem pogut arribar a documentar casos tant significatius com el de la família March i Garau o com visqueren els margalidans el procés d'independència de la colònia francesa.

Finalment, també hem pogut veure les repercussions econòmiques, socials i demogràfiques que tindrà l'emigració per a Santa Margalida i que aniran perdurant durant el temps fins arribada la guerra civil fins a trobar-nos el cas de trobar-nos un batle republicà nat a Argentina o el d'un batle falangista retornat de Mèxic, entre d'altres.

Tot això, sense oblidar, que ens hem pogut aproximar a les conseqüències que va tenir aquest procés en la compra de terres, la desfeta de les grans possessions i de rebot els canvis dins el caciquisme local.

Però, i ja per acabar, el resultat final, el més important, és aquell que ja mencionàvem a la introducció. Aquest és el de poder mostrar i explicar a la gent de Santa Margalida el perquè els seus avant-passats hagueren d'emigrar, a on, que hi feien, quines conseqüències va tenir pel poble. En resum, el resultat final ha estat el de donar una primera passa, que esperam que no sigui la darrera, encaminada a donar llum a un fet que fou cabdal per a la història de Santa Margalida.

#### **14. Bibliografia:**

Alzina, J. (1993). *Població, terra i propietat a la comarca de llevant de Mallorca (Segles XVII/XIX-XX). Municipis d'Artà, Capdepera i Son Servera.* Artà. Ed. Ajuntament d'Artà.

Amengual, M. A. i Cocera, M. (1999) L'emigració mallorquina a Amèrica del Sud als anys vint. Dins. XVII Jornades d'estudis històrics locals “ *Els anys 20 a les Illes Balears*”. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics.

Bergas, X. (2014) *Les comunes de Santa Margalida; desamortització i canvi agrari.* Treball de màster. Inèdit.

Bergas, X. et al. (2013). *Paper Blanc! Els darrers mesos de la República i la Guerra Civil a Santa Margalida:* Ajuntament de Santa Margalida.

Bernard, J. A. (2013) *De Mallorca a l'Argentina. L'emigració en el municipi de Manacor des de 1880 fins l'inici de la Gran Guerra.* Treball de final de màster universitari. Inèdit.

Bernat, C. M. (1999) *L'anhel de tornar a Sóller. Emigrants: canvi social i progrés econòmic.* Sóller, Ed. El Gall Editor.

Buades, J. (1992) L'emigració balear a l'Uruguai en els segles XIX i XX. El moviment associatiu. Dins Congrés Internacional d'Estudis Històrics “*Les Illes Balears i Amèrica*”. Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics.

- (1993) *L'emigració de campanaters a Amèrica en el segle XX.* Ed. Ajuntament de Campanet.
- (2009). *L'emigració Balear a Ultramar (1830-1960).* Inca: Documenta Balear, nº 61.

Buades, J. et al. (1998) *L'emigració balear a la República Dominicana.* Palma: Ed. Conselleria de Presidència.

Buades, J. Manresa, M. i Mas, M. A. (1995) *Emigrants illencs al Rio de la Plata. La vida associativa Balear a Buenos Aires i Montevideo.* Palma: Ed. Govern Balear.

Caimari, B i Mestre, M. V. (1999). Els emigrants balears a Amèrica en els anys vint. Dins XVII Jornades d'Estudis Històrics Locals “*Els anys 20 a les Illes Balears*”. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics.

Calafat, R. M. (1992) Les pautes socio-econòmiques i l'inici de l'emigració a Cuba: «Fer l'Havana». Dins Congrés Internacional d'Estudis Històrics “*Les Illes Balears i Amèrica*”. Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics.

Campillo, M i Serra, S. (1994) Emigració i Immigració a Inca. Dins *I Jornades d'estudis locals*. Inca, Ed. Ajuntament d'Inca.

Carreras, J. (2003) Apuntes históricos y documentales sobre la sociedad tabaquera “March y Garau” para la compra-venta de tabacos en hoja y elaborados, con fabricación exclusiva para la exportación. Dins *BSAL*, N ° 59

Cifre, A. (2006). Aproximació a l'estudi de l'emigració en el municipi d'Artà (De l'inici del segle XIX a mitjans del segle XX) Dins. *Mayurqa*, n° 31, Pàgs. 325-339.

Ensenyat, J. (1992) *Mallorquins a Puerto Rico. Col·lecció de Balears i Amèrica* . N°13. Palma. Ed. Comissió de les Illes Balears per a la commemoració del Vè centenari del descobriment d'Amèrica.

Escales, J. (1993). *Santa Margalida, 1924. Els grups socials, la seva distribució geogràfica dins el nucli urbà i estudi dels seus cognoms*. Treball de carrera inèdit.

Fajarnés Tur, Enric (1903) Emigración e inmigración Baleárica. Revista Balear de Ciències Mèdiques Tom XXIV. Dins Prats, E i Pujades, J. M. (2008). *Enric Fajarnés i Tur (1858-1934) Entre la història i la demografia*. Conselleria d'economia, hisenda i innovació.

Ferrer, P. (2000) *Joan March, els inicis d'un imperi financer*. Palma. Ed. Cort.

García-Cuerdas, J. A. i Buades, J. (2012). *La emigración Balear a Chile (1880-1950)*. Els camins de la quimera. N° 10. Palma: Ed. Conselleria de Presidència.

Garcías-Moll, J. (1929). *Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina*. Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll

Jofre, A. (1992) La immigración balear en La Plata. Dins Congrés Internacional d'Estudis Històrics "*Les Illes Balears i Amèrica*". Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics.

- (1997) *Así emigraron los baleares en Argentina*. Ed. Govern de les Illes Balears.

Jordi, J. J. (2002). Les pieds-noirs: constructions identitaires et réinvention des origines. Dins *Hommes et migrations*, nº 1236.

March, J.F. (2005) *Joan Mascaró, La Vila i els margalidans*. Ed. Ajuntament de Santa Margalida.

Marimon, A. (1992) Aproximació a l'emigració balear a Cuba fins al 1898. Dins Congrés Internacional d'Estudis Històrics "*Les Illes Balears i Amèrica*". Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics.

- (1993). *Les repercussions de les guerres de Cuba i de les Filipines a les Illes Balears*. Tesis doctoral inèdita. Universitat de les Illes Balears.
- (1996) *Els balears en les guerres de Cuba, Puerto Rico i les Filipines*. Barcelona: Ed. Barcanova.
- (1997). *La crisi de 1898 a les Illes Balears*. Mallorca: Ed. El tall.
- (1998). L'autèntic desastre: els soldats a les guerres colonials de Cuba i Puerto Rico. Dins *1898. La fi d'un món*. Palma: Ed. Conselleria d'Educació, Cultura i Esports.
- (2008) L'emigració mallorquina a França fins al 1920. Dins *Illes Balears i França: Traces i intercanvis. 1730-1980*. Binissalem, Ed. Isabelle Bes Hogthon.
- (2013). El sur también existe: las relaciones migratorias entre las islas Baleares y la Argelia francesa (1830-1962) Dins *Pasado y Memoria*, nº 12. Ed. Universitat d'Alacant.

Mas, A. (1991). *La societat i la política vistes pels glosadors de Santa Margalida (Darrerries del segle XIX/1945)*, treball de curs inèdit

- (1992). *Expansión agraria, turismo y desagrarización en Mallorca durante el siglo XX. Una aportación a partir del estudio de una comunidad rural*,

Comunicació presentada al Segundo Congreso de Jóvenes Geógrafos e Historiadores, Sevilla

- (1995, febrer) Margalidans de fora de la vila. La família ferrer Carbonell. *Santa Margalida*. N° 28. Pàg. 26-27.

Mazaira, L. Bonet, J. Méndez, H. (1992) *Mallorca i Puerto Rico: historia d'una emigració: 1837-1900*: [Centro de recepciones, Viejo San Juan (Puerto Rico): Diciembre 1992, enero 1993. Castell de Bellver, Palma (Mallorca), febrero 1993] Muro. [S-n] (impr. Muro).

Molinas, M. (2002). *El oficio. A mi padre, herrero rural*. Santa Fe. Inèdit.

Negreira, J. J. (2006). *Baleares en la guerra de Filipinas (1896-1898)*. Palma: Ed. Leonard Muntaner.

Negreira, J. J. i Mesa, J. L. (1998). *Mallorquines, Menorquines y Pitiusos en la guerra de Cuba (1895-1898)*. Palma: Ed. José J. de Olañeta.

Oliver, J. (1998). Els mallorquins de Puerto Rico davant els esdeveniments de 1898. Dins. *1898. La fi d'un món*. Palma: Ed. Conselleria d'Educació, Cultura i Esports.

Parets, J, Estelrich, P et Massot, G. (1992) Músics mallorquins a Amèrica. Dins Congrès Internacional d'Estudis Històrics "*Les Illes Balears i Amèrica*". Vol. III. Palma. Ed. Institut d'Estudis Baleàrics.

Parrón, A. (2009) *L'exili balear a Mèxic*. Palma. Ed. Documenta balear.

Pittaluaga, E. (1992). Notas sobre la emigración mallorquina a América a mediados del siglo XIX. Dins Congrès Internacional d'Estudis Històrics "*Les Illes Balears i Amèrica*". Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics.

Prins, Gwyn. (1999). Historia Oral. Dins Burke, P. *Formas de hacer historia*. Madrid: Ed. Alianza Universitaria.

Rosselló, R. (2003) *Santa Margalida vista per la premsa (1785-1930)*. Santa Margalida: Ajuntament de Santa Margalida.

Rosselló, R. (2005) *Documents per a la història de Santa Margalida. Noticiari*. Santa Margalida: Ajuntament de Santa Margalida.



Rosselló V.,(1981) Canvis de propietat i parcel·lacions al camp mallorquí entre el segle XIX-XX, Dins. *Randa* n° 12

Rubí, A. (1999) *En aquell temps... La Vila abans de 1925* (I). Col·lecció Tintinnabula n° 2. Ed. Ajuntament de Santa Margalida..

Salvà, P. (1984). La dinámica de la población de las Islas Baleares en el último tercio del siglo XIX (1878-1900). Dins *Treballs de Geografia*, N°38, Palma: Dep. de Ciències de la Terra. Universitat de les Illes Balears.

- (1992) Els efectes de la transició demogràfica il·lenca sobre el territori: el marc de l'emigració a les Illes Balears entre 1878 i 1955. Dins Congrés Internacional d'Estudis Històrics "*Les Illes Balears i Amèrica*". Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics.

Sánchez, B. (1988): *Las causas de la emigración española(1880-1930)*, Alianza Editorial, Madrid,

Santandreu, G. (1973). *Apuntes sobre la evolución económica de Santa Margarita*. Treball inèdit.

Schwarzstein, D (2002). Fuentes orales en los archivos: Desafíos y problemas. Dins *Historia, antropología y fuentes orales*. N° 27.

Sempere , J. D. (2001). Les pieds-noirs à Alicante. Dins *Revue européenne de migrations internationales*, Vol. 17(3)

Serra, S. (1992). L'emigració de les Illes Balears a Amèrica. Dins Congrés Internacional d'Estudis Històrics "*Les Illes Balears i Amèrica*". Vol. III. Palma: Ed. Institut d'Estudis Baleàrics.

- (1998). L'emigració de les Illes Balears Dins 1898. *La fi d'un món*. Palma: Ed. Conselleria d'Educació, Cultura i Esports.

Tur, M. E. (1989, Maig). Margalidans de fora de la vila. *Santa Margalida*, n° 1.

Vives, J. A. i Borràs, J. (1999). L'emigració balear cap a Algèria als anys vint a partir de la font Movimiento de buques y pasajeros. Analogies i diferències amb altres

processos coetanis: el cas francès i americà. Dins XVII Jornades d'estudis històrics locals “*Els anys 20 a les Illes Balears*”. Palma: Ed. Institut d’Estudis Baleàrics.

Grup de Redacció. (1995, Juny). Inauguració de l’Archiu Municipal. *Santa Margalida*. N° 30. Pàg. 14

DDAA. (1988-2006). *Enciclopèdia de Mallorca*. Tom 5. Palma: Edicions Promomallorca.

DDAA. (1988-2006). *Enciclopèdia de Mallorca*. Tom 15. Palma: Edicions Promomallorca.

DDAA. (1988-2006). *Enciclopèdia de Mallorca*. Tom 25. Palma: Edicions Promomallorca.



**Apèndix:**



## Índex:

Taula 1: Taula demogràfica de 1878 a 1900 .....	3
Taula 2: Taula demogràfica de 1901 a 1950. ....	4
Taula 3: Taula de soldats destinats a les guerres de Cuba i Filipines.....	5
Taula 4: Emigrants per dades absolutes i anys. ....	9
Imatges; Cases construïdes mitjançant doblers provinents de l'emigració: .....	11
Transcripció d'entrevistes: .....	13
Entrevista a l'amo en Tomeu Roig Muntaner (a) de s'Agència: .....	13
Entrevista a madò Catalina Ramis Roig (a) Ramis.....	17
Entrevista a l'amo en Mateu Ferrer (a) Gallardó i a l'amo en Mateu Alzamora (a) Mora.....	25
Entrevista a l'amo en Pere Cifre Capó.....	40
Entrevista Amelia Morey .....	47
Entrevista Martí Pastor Fornés (a) Ros .....	49
Entrevista a Joan Estelrich Soriano. ....	57
Entrevista Apolonia Oliver .....	64
Transcripció mort de dos margalidans a Alger: .....	70
Taula d'emigrats a l'exterior: .....	75



**Taula 1: Taula demogràfica de 1878 a 1900**

Any	Morts	Naixements	Diferència	Migracions	Total	Nupcialitat
1878	68	118	50	75	673	19
1879	74	140	66			12
1880	68	148	80			33
1881	69	138	69			21
1882	91	146	54			33
1883	76	152	76			27
1884	69	160	91			28
1885	98	149	51			26
1886	71	149	78			38
1887	171	153	-18			24
1888	94	141	47	-485	-112	20
1889	74	152	78			37
1890	81	137	56			35
1891	97	117	20			38
1892	97	124	27			30
1893	89	133	44			17
1894	78	139	61			46
1895	81	96	15			25
1896	89	104	15			36
1897	68	78	10			16
1898	51	34	-17	132	217	21
1899	74	126	52			39
1900	68	118	50			41
<b>Total</b>	1896	2952	1056	<b>-278</b>	778	662

**Font:** Elaboració pròpia a partir de les dades aportades per Salvà Tomàs, P. (1984). La dinàmica de la població de las Islas Baleares en el último tercio del siglo XIX (1878-1900). *Treballs de Geografia*, N°38, Palma: Dep. de Ciències de la Terra. Universitat de les Illes Balears. Pag. 103-120.



**Taula 2: Taula demogràfica de 1901 a 1950.**

Any	Mort dones	Matrimonis	Mort homos	Mort nins	batiaments	total
1901	19	40	21	32	129	57
1902	28	42	31	29	167	79
1903	24	38	18	29	148	77
1904	31	33	25	26	148	66
1905	26	24	26	25	131	54
1906	20	32	27	18	142	77
1907	18	30	20	50	132	44
1908	24	21	15	28	131	64
1909	33	23	22	29	126	42
1910	10	25	26	27	92	29
1911	21	32	26	7	108	54
1912	23	15	35	13	95	24
1913	16	32	20	12	97	49
1914	23	34	19	26	97	29
1915	23	23	23	18	103	39
1916	28	28	28	24	109	29
1917	34	16	22	22	81	3
1918	33	27	30	28	101	10
1919	21	25	24	14	87	28
1920	32	25	31	15	80	5
1921	32	25	29	31	77	-15
1922	27	36	25	16	78	10
1923	26	26	25	14	90	25
1924	22	32	25	10	77	20
1925	28	25	24	10	98	36
1926	19	27	29	13	94	33
1927	26	27	14	27	89	22
1928	26	20	34	5	71	6
1929	21	29	13	15	100	51
1930	24	46	21	4	81	32
1931	19	33	29	15	91	28
1932	24	36	28	12	95	32
1933	20	35	20	15	79	24
1934	24	28	25	4	77	24
1935	5	32	21	7	83	30
1936	22	23	20	2	74	30
1937	20	17	19	6	85	40
1938	27	12	35	6	64	-4
1939	25	26	18	5	43	-5
1940	17	46	27	1	66	21
1941	19	40	22	2	72	29
1942	26	50	18	8	50	-2
1943	21	38	16	5	86	39
1944	25	41	19	10	76	22
1945	17	30	11	7	73	38
1946	24	21	31	4	62	3
1947	23	33	25	1	53	4
1948	20	29	18	4	73	31
1949	22	37	25	5	62	10
1950	20	31	17	2	55	16

Font: Bergas, X. Et Al. (2013). *Paper Blanc! Els darrers mesos de la República i la Guerra Civil a Santa Margalida*. Santa Margalida: Ajuntament de Santa Margalida. Pàg. 221

**Taula 3: Taula de soldats destinats a les guerres de Cuba i Filipines.**

<b>Nom</b>	<b>Desplaçat</b>	<b>Lloc</b>	<b>Tornada</b>	<b>Informació</b>
<b>Bartomeu Fiol Gomila</b>		Cuba	14-09-98	Soldat
<b>Joan Tous Calafat</b>		Cuba	25-09-98	Soldat
<b>Josep Fluxà Fura</b>		Cuba	09-10-98	Soldat
<b>Mateu Dalmau</b>		Cuba	06-11-98	Soldat
<b>Antoni Moragues Pastor</b>		Cuba	06-11-98	Soldat
<b>Nicolau Company Serra</b>		Cuba	01-12-98	Soldat. El seu germà Antoni ja havia servit a Ultramar.
<b>Cristòfol Pastor Aloy</b>		Cuba	17-12-98	Soldat
<b>Pere Gayà Estelrich</b>		Cuba	01-01-99	Soldat. Segons altres fonts es repatriat des de Puerto Rico.
<b>Guillem Albis</b>		Cuba	01-01-99	Soldat
<b>Francesc Muntaner Pastor</b>		Cuba	01-01-99	Soldat
<b>Sebastià Sancho Timoner</b>		Cuba	15-01-99	Soldat
<b>Sebastià Perelló Llinàs</b>		Cuba	15-01-99	Soldat
<b>Joan Roig Bibiloni</b>		Cuba	25-01-99	Soldat
<b>Mateu Comellas Malondra</b>		Cuba	25-01-99	Soldat
<b>Joan Fornés Ginal (Ginart?)</b>		Cuba	25-01-99	Soldat
<b>Joan Tous Torres</b>		Cuba	25-01-99	Soldat
<b>Miquel Calafat Perelló</b>		Cuba	01-02-99	Soldat. Torna malalt de sarna
<b>Mateu Molinas Amengual</b>		Cuba	08-02-99	Soldat. Rep creu vitalícia per la seva acció a El Potrero San Juan de dia 29 de novembre de 1896.
<b>Miquel Ribas</b>		Cuba	08-02-99	Caporal
<b>Francesc Cladera</b>		Cuba	08-02-99	Soldat
<b>Miquel Dalmau</b>		Cuba	08-02-99	Soldat
<b>Miquel Cladera</b>		Cuba	08-02-99	Soldat
<b>Miquel Fuster</b>		Cuba	08-02-99	Soldat
<b>Joan Cladera</b>		Cuba	08-02-99	Soldat
<b>Antoni Oliver Alemany</b>		Cuba	08-02-99	Soldat voluntari. Repatriat.
<b>Gabriel Palmer Alou</b>		Cuba	04-03-99	Soldat
<b>Joan Ferrer Muntaner</b>		?	06-01-99	Soldat
<b>Pere Riutort Reus</b>		Filipines	19-03-99	Soldat
<b>Guillem Pastor Font</b>		Filipines	26-03-99	Soldat del Batalló de caçadors.
<b>Pere Josep Ferrer</b>		Filipines	01-04-99	Soldat
<b>Simó Calafat Perelló</b>		Puerto Rico	26-05-98	Soldat. Torna malalt
<b>Martí Monjo Tauler</b>	??-09-96	Cuba	03-02-98	Soldat. Torna malalt
<b>Jaume Munar Munar</b>	??-11-95	Cuba	03-01-	Caporal. Torna malalt

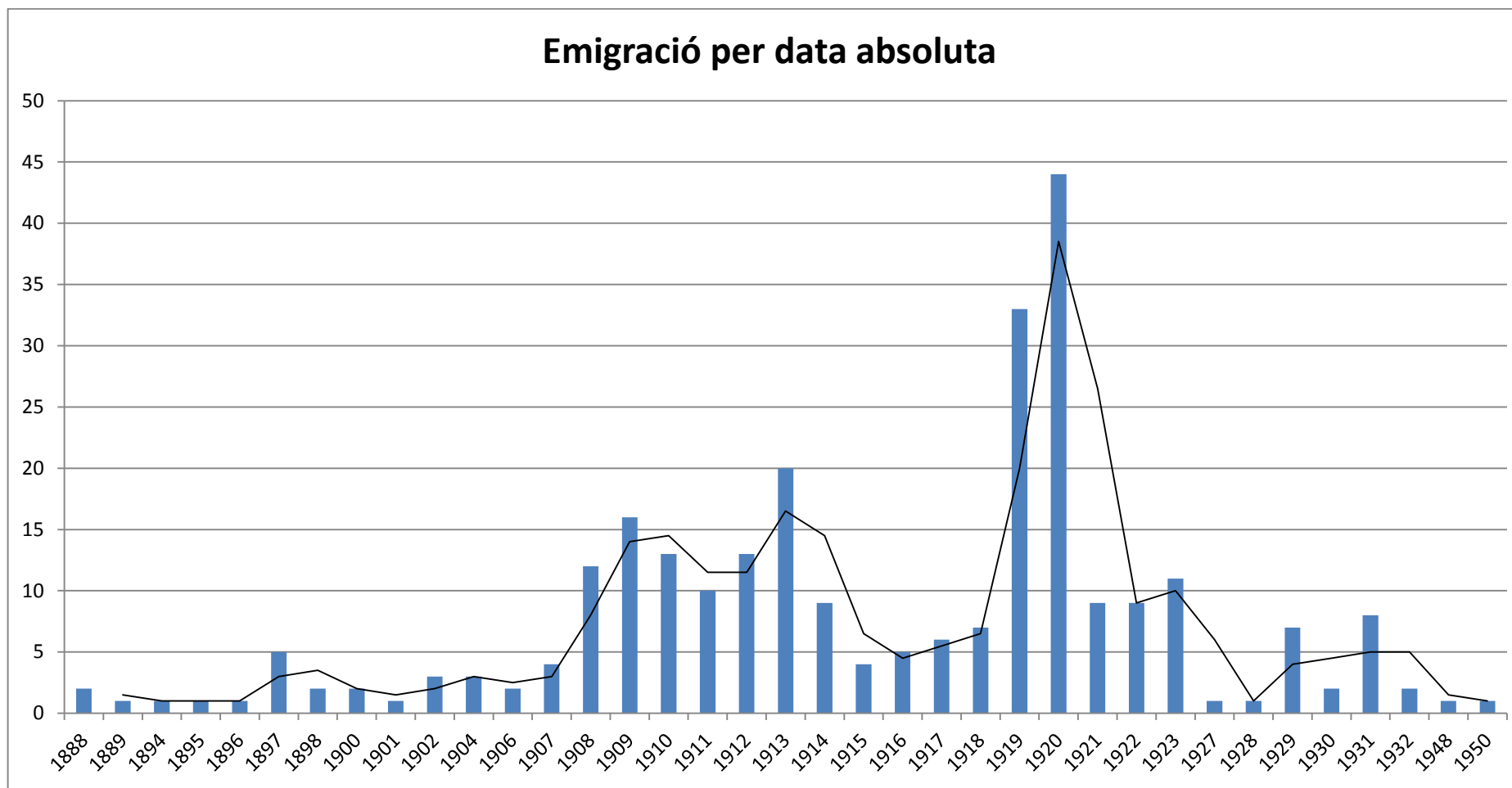
96/97				
<b>Francesc Borràs Monjo</b>	??-12-96	Cuba	27-05-97	Soldat. Torna malalt
<b>Bartomeu Ruiz Perelló</b>		Cuba	16-10-97	Soldat. Torna malalt
<b>Jaume Grimalt Garau</b>		Filipines	16-08-97	Sargent repatriat per malalt, que va desembarcar a Barcelona el 16 d'agost on acabarà morint el 26 del mateix mes al sanatori de la Creu Roja.
<b>Guillem Aloy Bassa</b>	??-11-95	Cuba	??-12-98	Soldat. Torna ferit.
<b>Gabriel Cànoves Ferrer</b>	??-11-95	Cuba		Soldat Mort dia 7 de març de 1897 a Pinar del Rio de malaltia o accident
<b>Andreu Duran Tous</b>	??-11-95	Cuba	??-07-96	Soldat. Torna malalt
<b>Miquel Femenies Alzamora</b>		Cuba	??-12-98	Soldat
<b>Miquel Fuster Pomar</b>	??-11-95	Cuba	??-12-98	Soldat
<b>Joan Mateo Buñola</b>	??-11-95	Cuba	??-12-98	Soldat. Va ser condecorat i per error se'l donà per mort a l' <i>Ultima Hora</i> de 28 de maig de 1896
<b>Francesc Muntaner Pastor</b>	??-11-95	Cuba	??-12-98	Soldat
<b>Andreu Pastor Llull</b>	??-09-96	Cuba		Soldat. Mor dia 28 d'octubre de 1896 a l'Habana de febre perniciososa
<b>Maties Pomar Riera</b>	??-11-95	Cuba	?????	Soldat. Permuta a Rafel Quetglas Riera. Mor al 7 de desembre a l'hospital militar de Barcelona.
<b>Pere Ribas Fluxà</b>	??-11-95	Cuba		Soldat condecorat, va morir el 7 d'octubre de 1897 a l'Habana de malaltia o accident
<b>Joan Santandreu Font</b>	??-11-95	Cuba		Soldat
<b>Joan Timoner Torres</b>	??-11-95	Cuba		Soldat. Va morir el 16 de novembre de 1897 a l'hospital de San Ambrosio de malaltia o accident
<b>Miquel Torres Capó</b>	??-09-96	Cuba	??-12-98	Soldat
<b>Miquel Gual Font</b>		Cuba	??-10-97	Soldat voluntari.
<b>Martí Perelló Ferrer (Fornés?)</b>		Cuba	??-12-98	Torna malalt de paludisme
<b>Bartomeu Capó Amengual</b>		Filipines	??-12-98	
<b>Pere Llull Torres</b>		Cuba	??-12-98	
<b>Pere Gayà Mateu</b>		???	??-12-98	
<b>Gabriel Dalmau</b>		Cuba	??-03-99	
<b>Pere Antoni Amengual Ferrer</b>	19-03-96	Cuba	??-12-97	Soldat. Torna malalt reumàtic, des del 12 de febrer havia estat ingressat a

				l'hospital Alfonso XII malalt de febres tifoides . Acabarà morint a la Vila ja a l'octubre del 1899.
<b>Joan Molinas Gayà</b>		Cuba		Al setembre del 1897 es trobava a Calabazar
<b>Mateu Flor Ribes</b>	??-02-98	????		
<b>Miquel Calafat Femenies</b>	??-02-98	????		
<b>Damià Torres Capó</b>		Filipines		Mort a Manila el 20 de desembre de 1897 d'accident. Segons altres fonts repatriat per malalt al desembre del mateix any.
<b>Gabriel Femenies Gayà</b>		Filipines		Mort a Cabanatuan el 26 de gener de 1898 d'accident.
<b>Jaume Aloy Ferriol (Ramis)?</b>		Filipines		Soldat mort per malaltia el 27 d'agost de 1897 a Manila.
<b>Nadal Femenias Pastor</b>		Filipines	??-03-99	Va ascendir de caporal a Sargent del regiment d'infanteria nº 1 al batalló nº 2 per haver-se presentat voluntari. Entre d'altres accions va prendre part en la presa de Amadeo en la columna del general Lachambre.
<b>Pere Ferrer Grimalt</b>		Filipines	??-04-99	
<b>Joan Font Serra</b>		Filipines		Soldat va morir de malaltia a Manila el 8 de juliol de 1897.
<b>Joan Molinas Gual</b>		Filipines		Soldat va morir per malaltia el 6 de novembre de 1896 durant la travessia per mar
<b>Mateu Perelló Pizà</b>		Filipines		Soldat. Va morir per malaltia el 3 d'abril de 1897 a Manila
<b>Miquel Creus (Ribas?)</b>		Filipines		Mort al gener de 1898 en la seva travessia de tornada a Mallorca.
<b>Miquel Alemany Monjo</b>		Filipines		Va morir dia 30 d'agost de 1897 a l'hospital militar de Malate, a Manila.
<b>Guillem Calafat Alzamora</b>		Filipines		Al 8 d'agost de 1898 ja era mort.
<b>Guillem Fornés Morey</b>		Cuba		Al 19 d'agost de 1898 ja era mort
<b>Bartomeu Femenia Bergas</b>		Filipines		Artiller de districte mort al juny de 1898.
<b>Miquel Crespí Ferrer</b>		Cuba		Al 1898 servia amb caràcter voluntari a l'exèrcit de Cuba. Tot i que per altra banda consta que va morir a l'hospital militar Alfonso XIII de l'Havana dia 8

d'agost de 1897.				
<b>Mateu Alzamora</b>	<b>Pastor</b>	????		Mor al 1898.
<b>Gabriel Vallés</b>	<b>Frontera</b>	Cuba		Soldat retornat ferit i declarat inútil que es troba a l'Hospital Provincial
<b>Joan Torres Torres</b>		Filipines		Soldat repatriat que queda inútil a causa de les ferides.
<b>Pere Josep Morey</b>	<b>Ferrer</b>	Filipines		Soldat retornat que hi servia com a voluntari.
<b>Nadal Molinas</b>	<b>Femenias</b>	Filipines	13-06-99	Soldat repatriat
<b>Miquel Fornés Capó</b>		Cuba	28-07-99	Soldat retornat
<b>Pere Carreras</b>	<b>Molinas</b>	Cuba	??-08-99	Soldat retornat
<b>Maties Pomar Pieras</b>		Cuba	??-08-99	Soldat retornat
<b>Miquel Gayà Ribas</b>		Filipinas	16-02-98	Mor en la data dita de tornada dins el vapor Isla Mindanao
<b>Maties Font Pomar</b>		Filipines	17-12-98	Mor a Barcelona en la data dita.
<b>Josep Muntaner</b>	<b>Bennàssar</b>	Filipines		Va servir de voluntari a l'exèrcit, no ha tornat de Filipines i se'l pressuposa mort o presoner a Los Zágalos.
<b>Bartomeu Perelló</b>	<b>Llull</b>	Cuba	1899	Repatriat. Soldat voluntari
<b>Miquel Fluxà Pastor</b>		Cuba	1900	Soldat repatriat
<b>Pere Ribot Sansó</b>		Cuba	1901	Figura com a soldat repatriat.
<b>Miquel Fiol Mora</b>		Filipines	??-04-97	Mor a l'hospital de la Creu Roja de Barcelona.
<b>Total Soldats: 88</b>				

**Font:** Elaboració pròpia a partir de les fonts següents: Marimon, A. (1996) *Els balears en les guerres de Cuba, Puerto Rico i les Filipines*. Barcelona: Ed. Barcanova. Pàg. 80; Marimon Riutort, A. (1993). *Les repercussions de les guerres de Cuba i de les Filipines a les Illes Balears*. Tesis doctoral Inèdita. Universitat de les Illes Balears. Pag. 584, 1263-1264; Negreira, J. J. i Mesa, J. L. (1998). *Mallorquines, Menorquines y Pitiusos en la guerra de Cuba (1895-1898)*. Palma: Ed. José J. de Olañeta. Pàg. 280-324; Negreira, J. J. (2006). *Balears en la guerra de Filipinas (1896-1898)*. Palma: Ed. Lleonard Muntaner. Pag. 300-333; Rosselló, R. (2005). *Documents per a la història de Santa Margalida. Noticiari*. Santa Margalida: Ed. Aj. Santa Margalida. Pag. 154-160; Rosselló, R. (2003) *Santa Margalida vista per la premsa (1785-1930)*. Santa Margalida: Ed. Aj. Santa Margalida. Pag. 45-46. I finalment; AMSM 298, Llibre de correspondència de sortida de 1898-1901.

**Taula 4: Emigrants per dades absolutes i anys.**



**Font:** Elaboració pròpia a partir de les dades contingudes en la taula d'emigrats annexa.



**Imatges; Cases construïdes mitjançant doblers provinents de l'emigració:**



Posada de Sa Boleda. Construïda per la família Medina, emigrants a Algèria.



Can Tous, construïda per la família Tous amb doblers d'Algèria





Casa pairal de la família Garau, emigrats a Algèria.



Can Fluxà, casa construïda per Josep Garau amb doblers d'Alger

## **Transcripció d'entrevistes:**

### **Entrevista a l'amo en Tomeu Roig Muntaner (a) de s'Agència:**

05/05/2013

- **Vos a quin any vàreu néixer?**

L'any 1915

- **I el vostre pare quants de germans eren?**

8 germans eren. Primer estaven a Son Bauló, fins que se va establir i passaren a s'Alqueria. I els he coneguts a tots manco un, es major, se'n va anar a Argentina. I jo amb en Tolo i na Mari hi vaig anar a Argentina, i hi vaig estar 19 dies. Vàrem procurar veure si el trobàvem, però és tan gran l'Argentina...

Ens daren uns pocs indicis però es va extravenir que eren 4 o 5 socis caçadors i eren a una finca a caça, i no el pogueren localitzar. Així com per exemple se'n havia anat en Rafel de madò Coves, eren dues germanes i la major era casada. Tenia un fill que nomia Rafel i es fill i son pare i sa mare se'n varen anar a Argentina, però a aquest Rafel, en Tolo amb so llestí de telefònica el va trobar. Tenia una panaderia.

El va telefonar i l'hi va dir que estaven de visita. Mos posarem d'acord i mos verem i estarem un dia amb ell. Vàrem trescar molt per tot, passarem per molts de llocs. Però al tio Joan no el trobarem.

- **Qui era el tio Joan qui va partir?**

Sí, el tio Joan, des germans de mon pare però.

- **I aquest tio Joan vos contaren mai si se'n va anar a fer es servici a Cuba, que hagués anat a la guerra de Cuba?**

Llavor tothom feia es servici, no és com ara, que s'ha dissolt es servici i heu tocat amb un dit al cel, ses coses així com són. Aqueixa pega des servici ara se pensen qui no és res però llavor era sagrat. Perquè una mare que tenia un fill, o en tenia dos, o en tenia tres, només resava perquè no els hi tocàs anar a la guerra.

Llavor hi havia guerres seguit seguit, sa guerra de Cuba i sa del Marroc...

- **Però aquest tio vostre hi va anar a la Guerra de Cuba?.**

No ho sé, no me'n record. Només sé que tothom passava per sa brida, tothom feia es servici.

[...] En aquest fragment l'entrevista deriva cap a les vivències de l'entrevistat envers a la guerra civil.

- **I de primer, a Santa Margalida, vós que heu dit que teníeu aquell tio que va partir cap a l'Argentina, hi havia molta més gent que partís?**

D'aquest tio que va partir no vàrem poder saber res d'ell. Però ma mare tenia 5 germans, quatre germans i una germana, i se'n anaren tots. Tots se'n anaren perquè aquí no hi havia de menjar. I mon pare i ma mare també tenien el passatge tret per anar-se'n amb ells, però llavor hi va haver un home que l'hi va dir, Tomeu m'han dit que te'n vas i si no te'n vols anar et trobaré un encaix. Perquè no teníem ni pala ni forca, ni lloc on ventar, com deim en mallorquí. Si vols quedar passaràs d'amo a una possessioneta. Perquè va ser un amic de don Mateu Estela de Sineu que era el senyor de Vernissa, i va passar d'amo de Vernissa. Però es altres, 4 germans i una germana se'n anaren a l'Argentina.

- **Què eren de nom aquests germans?**

Ma mare, al cel sia, nomia Joana Muntaner Brotat, descendia d'una cama de Muro i de l'altre de la Vila. Els germans un nomia Simó, un nomia Tomeu, un Josep i l'altre Toni.

- **D'aquests no en va tornar cap mai a la Vila?**

No en va tornar cap mai perquè aquí no tenien de que menjar i allà tot d'una que arribaven els hi donaven un Terme de terra i defensaven. I ara darrerament, que se va posar tan malament aquí n'han vengut cada any 3 o 4.

I jo a rel de lo que vaig fer essent soldat que me deien me duràs un llibret de fumar, me duràs un paquet de filet...etc. Era com si fes d'agència i a rel d'això, quan me varen llicenciar vaig dir ara posaré una agència, que a vaig posar damunt camió de càrrega del meu cunyat. Vaig anar pentura un any, però tot d'una vaig fer créixer l'agència. El dia que vaig començar només me'n vaig dur dues cartes.

Però l'agència va créixer va créixer i el padrí, el pare de la meva dona venia a l'estació de muro amb so carro a cercar genero, perquè amb so camió no hi podíem posar lo més feixuc. I així m'enginyava, i així com vaig poder pelear.

Perquè a Vernissa sempre vàrem estar bé, perquè podíem menjar, i hi havia molta gent que no podia menjar.

- **Quan estàveu a Vernissa encara no ho havien establert a tot allò?**

No s'havia establert no, ni de molt, va ser després. Allà teníem la possessió, on hi havia 11 quarterades de terra bona. Colliem molt de blat, a Can Xaroc nos feien la farina, a més teníem molts de porcs i mataven tres o quatre porcs cada any i compraven qualque oliva si anava bé. D'aquesta manera vàrem poder tirar endavant fins que es va establir. I mon pare era molt treballador, haguéssim pogut anar a escola fins i tot, si hagués s'usat, però no s'usava, tot i que mon pare trobava que ses al•lotes no hi havia d'anar perquè deia que les dones no han de fer servici no emporta sàpiguen lletra, però com qui els homes l'han de fer han de poder escriure una carta a sa seva família. Així a 11 anys m'enviaren a escola a ca els hermanos.

- **I de la gent de Santa Margalida que va partir, a part d'aquests tios vostros va partir molta gent cap a Argentina?**

En fugiren molts, però no pots un poble que la gent no se'n anàs, de Felanitx hi ha via una gentada.

- **De Santa Margalida coneixíeu molta gent que partís cap allà?**

No, de la Vila, no me'n record, lo que més sé és que tota la meva família se'n va anar allà i mos escrivíem, però arriba que se perd.

- **I de gent de Santa Margalida que partís a Algèria sabeu res, amb tot el tema del tabac?**

De tabac? Jo me'n vaig endur molt a Palma de tabac, d'allà no sé res, però les coses així com són. Quan vaig posar s'agència a la Vila no hi havia suficient per viure dues agències, i ja n'hi havia una i me vaig haver de tirar a l'estraperlo. I amb l'estraperlo el tabac, perquè ara parlen de crisi i no n'hi ha ni la coneixen a sa crisi aquí a Mallorca, ni a Espanya que no la coneixen. Si haguessin viscut de l'any 15 a l'any 30 sabrien que és crisi. Llavor hi havia crisi!

La qüestió, que de La Vila me duien moltes senalletes de tabac, pastilles, fetes de tabac mallorquí, i jo ho admetia perquè eren doblers. Si me duien tabac m'ho havien de dir i cobrava una mica més. I vaig anar fent créixer el negoci, m'aferrava a tot, però fora robar res a ningú!. Carregàvem ses senalletes i les duem a Muro, quan erem a muro,

carregava de pa, i me'n duia 50 o 60 pans amb s'agència a Palma i a l'estació de muro carregàvem el gènere i a Palma descarregàvem i repartíem, posaven una parella de servici de carrabiners i després guàrdia civils, però aquests volien que si passaves un gènere d'estraperlo que li diguessis; vet aquí 5 reals i passaves lo que volies!

- **I aquests tios vostros que varen partir cap a l'Argentina se varen casar allà?**

N'hi havia que se'n dugueren 4 al•lots, però no sé molt.

[...]

## **Entrevista a madò Catalina Ramis Roig (a) Ramis**

06/05/2013

- **Vós coneixeu qualcú que se'n anés a l'Argentina?**

Es padrí, se'n hi va anar, i nomia Bernat Massanet Sanç. Ell anava a jornal a sa fàbrica.

- **Quina fàbrica?**

A Can Feliciano, ell hi feia feina allà, i va venir un company seu, un amic d'aquí de Santa Margalida, i l'hi va dir; tan poc que guanyés anem amb jo que en ser allà en poc farem.

- **Hi aquest home ja hi estava allà?**

Aquest home ja hi estava allà, i era de Santa Margalida, era un que l'hi deien en Llisset, però no sé es nom. Se'n va anar amb ell i va deixar es dos al·lots i sa padrina.

- **Devers quin any era això, ja era nat el vostre home?**

Sí, pensa tu, en Bernat tenia 3 anys i en Toni en tenia 1 quan son pare se'n va anar. Llavor, cada tres mesos enviava doblers aquí, perquè havia comprat Son Fullós, on hi ha sa caseta, que eren tres quarterades i ho va comprar.

- **Amb els doblers que va fer a l'Argentina?**

No, quan era aquí. I no podia pagar, i un que l'hi deien l'amo en Martí de Son Fullós, un que era molt aferrat i molt ric els hi deia que si no ho podien pagar ho havien de tornar. Però ja havien tret rabasses i llenya i l'hi sabia greu tornar-ho. I aquest company seu l'hi va dir; si vens en tres mesos ho tendràs pagat.

I clar, ell se'n hi va anar, només per pagar sa finca. Va enviar doblers per pagar lo que faltava. I llavor va dir; ara estiré mig any més per arreglar sa casa nova. Que aquesta casa era des vells que els hi havia deixada i només era un aiguavés i va estar mig any més. I envers de fer sa casa nova compraren tres quarterades més.

- **Va fer molt de doblers allà idò?**

Si, pensa.

- **I on estava ell de l'Argentina?**

Me per mi que era a es Corralitos, a Mendoza. Hi havia molts de veïnats de Santa Margalida. N'hi havia dos.

- **Sabeu qui eren aquests dos?**

Sí, un que l'hi deien en Bernat Roig, s'altre no te puc dir qui. I se feren molt amics. Aquell va quedar allà i l'hi deia; no te'n vagis beneit no te'n vagis, però ell va voler venir aquí. I amb es doblers va comprar ses tres quarterades més i ja se va sentir ric i llavor va seguir anant a jornal a sa fàbrica. I es dissabtes i es diumenges que no feien feina tampoc. Es dissabtes feien feina, però més poca, no com ara qui tenen tot lo dia. Per mi només tenien una tanda.

Anaven a Son Fullós a treure llenya i donava ses rabasses a qui les volia, perquè primer tothom feia foc i d'aquesta manera arreglaren Son Fullós.

- **I a l'Argentina de que feia feina ell?**

Feia feina a un lloc que segaven, i llavor aquesta possessió allà on ell anava. Perquè aquest company seu l'hi va cercar aquest lloc. Hi havia 16 homes que feien feina amb ell i quan feia un mes que hi era l'hi va dir es senyor si volia fer de cuiner, perquè es cuiner que hi havia va estar malalt o no sé que. I va dir que sí, i se va posar a fer de cuiner, i tots com qui n'hi havia que no en sabien estaven molt contents des seu menjar. I llavor també els hi va dir; jo també sé fer de barber, qui no era ver, però els hi tallava es cabells i els arreglava així com sabia, perquè llavor no era com ara. I així guanyava dues pagues, pots pensar aviat va fer un dineral. I llavor quan va ser aquí anava seguint a jornal a sa fàbrica.

- **I un tio vostre, el tio Joan, no se'n hi va anar també?**

Jo no el vaig conèixer, era un germà de sa padrina Ramis, i se'n va anar a l'Argentina i se va casar amb una de Santa Margalida que l'hi deien na Palanqueta, i se'n anaren allà, però llavor ja no tornaren.

- **Se'n anaren casats o es casaren allà?**

No, se'n anaren casats. Aquests no tornaren, varen quedar allà i deien que els hi va anar molt bé sa cosa.

- **I d'aquest tio Joan vostre vos sona que hagués estat soldat a Cuba? No vos varen contar res mai?**

No, no me sona. Perquè ells se'n anaven tots a sa guerra, perquè tots eren soldats. I es padrí, es padrí Ramis coneixia un capità que havien estat amics de nins, te diré jo. I l'hi va dir no passis pena es teus fills no hi aniran i quan havien de sortejar per anar-se'n allà els donaven per malalts, i no hi estaven, però els donaven per malalt i ja no se'n anaven. Tant el tio Toni, com el tio Joan, com el tio Simó no se'n hi anaren. Però ni havia molts que hi anaren.

- **I de Santa Margalida coneixeu més gent que hagués partit cap a l'Argentina, o Algèria?**

Sí, aquí a ca na Justa, aqueixa dona de veïnat de ca na Coves, tenia un fill i una filla i se va quedar viudo son pare i se va casar amb aqueixa que l'hi deien na coves i maltractava es fills i se'n anaren a bons aires, tots dos.

- **Els fills?**

Sí, es fill i sa filla

- **I sabeu que nomien aquests dos?**

No, no t'ho puc dir. Però sa filla aqueixa. Manento, es Manento l'hi deien. Fornés. Aquest Manento quan va fer molts d'anys que estava a Bons Aires va venir a Mallorca a cercar s'hisenda que tenia i aquesta casa que fa cap de cantó. Aqueixa casa era d'aqueixa dona i l'hi va vendre a una altra Manenta que era una fadrina vella que tenia molts de doblers. I aqueixa dona va venir i nomia Catalina, era una dona molt guapa i feia molt de cas a sa gent, i se'n va tornar a Bons Aires.

- **I no sabeu de ningú pus que se'n hi hagués anat? O gent que fes feina a ses fàbriques de tabac?**

No, no conec ningú.

- **I la gent com així se'n anava? Què és que a Santa Margalida no hi havia feina?**

A Santa Margalida hi havia molt poca feina, i sa gent no tenia per menjar i allà els hi deien que els n'hi donarien, que guanyarien doblers. I per això se'n anaven a Bons Aires. Molts se'n hi anaren.

- **I com era Santa Margalida en aquells temps?**

Jo no sé que dir-te, jo era com aquesta nina (senyalant a la seva besnéta de 7 anys) en aquells temps i no me'n record.



- **No hi havia fàbriques?**

No, no hi havia res.

- **La gent feia de pagès?**

La gent feia de pagesa i no feien res. I batien damunt s'era i ni hi havia corrent, ni hi havia electricitat ni res d'això. [...]

- **I de gent de Santa Margalida de sa vostra edat que naixessin a fora vos sona ningú; com per exemple en Simó (a) Corona?**

No, no en conec més d'aquests.

- **Vós a quin any vàreu néixer? A l'any 20 més o manco?**

L'any 21.

Llavor aqueixa una que l'hi diuen na Pixedis. Aquells també tenien un germà que se'n va anar també a Bons Aires i se'n va anar i me per mi no va tornar.

- **Un germà de qui? De madò Pixedis?**

De sa mare. I sa mare, va aprendre de brodar i primer no hi havia ningú que brodés, però si feien qualche miqueta, no hi havia ningú pus a nes poble. Anaven a n'aqueixa i aquest germà seu quan veia que sa seva germana guanyava i ell no guanyava res se'n va anar a Bons Aires, i no crec que tornàs aqueix. Me pareix que se va casar per allà i no crec que tornàs.

- **Idò, tothom que se'n anava de Santa Margalida se'n anava a l'Argentina? No anaven a altres bandes?**

No sé que t'he de dir, no. No me sona ningú que hagi estat a altres bandes. Ara gent d'aquí que se'n anava a Palma sí.

- **També hi havia molta gent que se'n anava a Palma de Santa Margalida?**

Sí, aquí, aquesta casa de Can Xic, era de uns que els hi deien es Caps d'Ous i aquesta portassa que hi ha aquí davant ca ses Calafats i a ca na Sunyera que és a s'altre part, era un corralet que era d'aquesta casa també. I aquells son pare va estar malament des cap i no podien menjar, i se'n anaren a Palma perquè tenien un parent que feia de carnisser i els hi va dir; si veniu aquí per ventura menjareu. I se'n anaren a Palma i s'hi varen posar molt bé. Llavor vengueren aquesta casa a sa mare de na Xica i varen seguir a Palma. I aquests Cap d'Ou redefills encara venen aquí.

- **I que nomien aquesta gent?**

Gaspar Aguiló, i sa seva dona era de Muro, i l'hi deien na Maria Valls.

- **I dels germans de la mare de l'amo en Tomeu Roig, cosí vostre, que se'n anaren en sabeu res?**

No, jo no en vaig conèixer cap.

- **I de cosí vostre cap se'n va anar allà?**

No, cosins, no crec que se'n anés cap. No en tenc record.

- **I tots els altres germans de la vostra mare estaven aquí?**

Si, tots, a no ser el tio Joan que se'n va anar a Bons Aires i ja no va tornar. I se'n va anar casat d'aquí amb aqueixa que l'hi deien na Palanqueta.

- **I tota la gent que va comprar finques com ara el vostre sogre a Son Fullós, com així ho va poder comprar? També feren doblers a fora?**

N'hi va haver molts que se'n anaren a fora per fer doblers, però. Llavor a veïnat de lo nostro hi ha una finca que és Can Prim, però es bessons ho compraren. Perquè no varen tenir al·lots i en varen treure una de la Misericòrdia, que és aquella Maria, qui està a s'abeurador devora es Pouàs, que té tres fills. Ja són casats. Un es casat amb una Argentina.

Aqueix homo tenia tres fills aquest Prim i se'n va anar a Bons Aires i va fer molts de doblers

- **Ell hi va anar?**

Sí, ell només. Es vell.

- **Que nomia ho sabeu?**

Sí, Esteve. Esteve Prim

I llavor quan va venir de Bons Aires, que va ser molt ric, a ca seva l'hi tenien enveja perquè tenia molts de doblers i es altres germans. I ell es va casar amb una que l'hi diuen na Llufriva i no varen tenir cap al·lot i com qui tenien molt. Perquè aquestes cases aveïnat de sa carnisseria de Can Foc era seu. I llavor aquesta finca de Son Fullós que són 6 quarterades també, ho varen comprar. I tragueren una nina de la Misericòrdia, que va ser aquesta Maria, que és qui ho va vendre a nes Bessons.

- **I gloses d'aquell temps que parlessin del tema, en coneixeu cap?**

No, no me'n sona cap ara.

- **I totes aqueixes terres que se compraven, que és que els amos les havien abandonades?**

No, no que havien de master doblers i les venien.

- **I devers quin any era això?**

Varen poder comprar perquè no la pagaven d'un pic, pagaven en un parell de vegades.

- **Perquè el vostre pare, si no ho duc malament també va comprar per allà.**

També, perquè havia estat a sa possessió Son Fullós i tenia molts d'animals i va fer molts de doblers i va poder comprar Son Fullós, perquè si no ho feien així...

- **S'havien de llogar primer, havien de fer de jornalers?**

Si, s'havien de llogar, havien d'anar a jornal.

- **Hi havia molta gent que fes de jornalera en aquell temps?**

Uuh! Tothom! I llavor fins que es sol era post els hi feien fer feina, se'n anaven a peu, jo te diré Can Picafort, o Son Bauló per allà.

- **Can Picafort en aquells temps ja hi era?**

Can Picafort no hi havia res, però fins a Son Bauló se'n anaven a peu i tornaven es vespre després d'haver fet feina tot lo dia.

- **I ara que deim de Son Bauló, i l'amo en Miquel Vidal, que va comprar per allà, no hi va estar a l'Argentina?.**

Aqueix se'n va anar a Bons Aires, i a ca seva no ho volien que se'n anàs, però se'n va voler anar a Bons Aires i va dur molts de doblers.

- **I se'n va anar tot sol?**

Sí, tot sol. I va dur molts de doblers. Quan va venir va comprar aqueixa finca de Son Morro i va donar doblers a sa mare per fer sa casa nova, que està aveïnat d'on hi havia sa tenda de Can Lluís. I llavor, es cap d'un parell d'anys se va casar amb na Vidal. N'hi havia molts que se'n hi anaven en aquell temps!.

- **I a Santa Margalida en aquell temps, sabeu si hi havia molt de contraban?**

Uuh! Sí en Verga va fer desastres.

- **Vós el vàreu arribar a conèixer a en Verga, o a son pare?**

No, a cap des dos. Però aqueix Verga va fer molt de mal.

- **I a Santa Margalida hi va haver molta gent que en traginava de contraban?**

Sí perquè eren doblers.

- **I tornant al vostre sogre, m'heu dit que va partir quan el vostre home tenia un any?**

Sí

- **I quan va néixer ell, el vostre home. Era major que vos?**

Sí, mos guanyaven de 3.

- **Idò ell degué néixer al 1918 si vos ho féreu a 1921?**

Sí, és segur.

- **I Can Feliciano en aquell temps ja estava obert?**

Homo, és segur.

- **Vós sempre ja l'heu vista oberta?**

Jo no me'n record. Sé que ell anava a sa fàbrica a jornal.

- **En aquell temps que la duia en Feliciano que va ser batle o son pare?**

No, de son pare. No, des padrins me pens. Ja era des padrins sa fàbrica.

- **I altres fàbriques de licors no n'hi havia dins Santa Margalida?**

No, no. Era s'única que hi havia.

- **No hi havia una fàbrica d'albercocs o de conserves també?**

A sí, a Can Clapat, en Salvador Clapat, comprava albercocs a tots es que n'hi duien i tenia dones a xapar albercocs, les xapaven i les arreglaven i enviaven pots a Barcelona i per tot.

- **I on tenia sa fàbrica?**

Saps, aquí on hi ha ca es Selvatgí. A Can Parric? Idò aquí hi havia tota aquesta finca d'en Parric, que és molt gran. Idò aquí xapaven es albercocs i ells estaven davant ca madò Maria Verga. Idò aquí era Can Clapat que era es senyor i duen vi també i amb raïms que comprava i el duien a Palma amb es carro. I es padrí d'en Baltasar Torres duia això a Palma i com qui en aquell temps ja hi havia estraperlo quan era pes camí sa

guàrdia civil l'aturava i com qui se'n anaven dos i un duia una bicicleta per si passava res, i aquest venia escapat a la Vila per cercar un paper de com mentre tenien força i allà on ho duien, perquè hi havia molt d'estraperlo en aquell temps.

- **I a la fàbrica d'en Salvador Clapat hi havia molta gent fent feina?**

En s'estiu, en tocar els albercocs, moltes dones de la Vila, per guanyar 4 doblers hi anaven. Per ventura n'hi havia 40 que anaven a xapar es albercocs. I en 7 o 8 dies s'acabaven, perquè duren poc.

- **I a Santa Margalida què és que hi havia molts d'albercoquers?**

No, les compraven, de per Muro, de per Petra, de per Sant Joan.... amb es carro duien carretades d'albercocs.

I ara que hi pens me'n record d'un altre que se'n va anar. L'amo en Baltasar Calafat. Que se'n va anar a Bons Aires.

- **I qui era, son pare de les Calafats?**

Sí, de ses d'aquí davant i de sa qui ja és morta i se'n va anar a Bons Aires. I també va fer molt de doblers i llavor quan va venir va regalar doblers a molta gent. I ell va comprar una finca a Ca na Ribas que l'hi diuen allà que hi ha això d'en Carreres. Llavor quan va venir sa guerra, que hi havia guerra aquí, hi van posar es polvorí.

- **Es polvorí de què, de l'exèrcit?**

Sí, es polvorí de s'exèrcit aquí. I aquest homo estava rabiós, perquè pensa hi havia quatre soldats sempre que vetllaven a dins lo seu. Com qui l'hi varen envair tota sa caseta. Però l'hi feren un altre apartament per a ell estar, com un quartet i una mica de ninxo, perquè primer no hi havia lo que hi ha ara. I venia aquí més rabiós. I aquells soldats reien.

Ell va ser un no sé que t'he de dir, i també va dur es doblers de Bons Aires.

Ara he pensat amb aqueix.

**Entrevista a l'amo en Mateu Ferrer (a) Gallardó i a l'amo en Mateu Alzamora (a) Mora.**

(12/05/13)

- **Vós a quin any vàreu néixer? (a l'amo en Mateu (a) Gallardó)**

Jo, l'any 1920. Dia 9 de desembre. I ara tenc 92 anys i n'he de fer 93.

- **I en aquells temps com era Santa Margalida que se'n anava tanta de gent?**

Perquè aquí no hi havia vida, diuen. I se'n anava molta gent allà com ara venen aquí.

- **No hi havia fàbriques?**

Sí, sa fàbrica aquella d'en Fèlix, que ja veus està abolida.

I jo vaig començar de fuster a 11 anys, perquè llavor era així no estudiàvem. I al 36, va estellar sa guerra, i a 18 anys –jo sóc des més joves de sa quinta del 41- i jo així com feien es 18 sa meva quinta s'entregava per trimestres, i jo me va tocar i vaig anar a files.

- **Vós va tocar anar a files a sa Guerra?**

No, a sa guerra no. No hi vaig anar a sa guerra, però aquí ha incorporar-nos, a fer el servici militar i el servici militar en vaig menjar 7 anys.

[...]

- **I a Santa Margalida, de negocis, fusteries, tallers i això, n'hi havia?**

Sí. 7 o 8.

- **7 o 8 fusteries?**

Però homo, avui sa fusteria saps que ha canviat d'aquell temps. Jo ara som es primer que portes d'aqueixes encara en faria (assenyalant unes portes i persianes típiques mallorquines) però avui s'ha complicat tot. Jo tenia una màquina, només sa universal que deien.

- **Vós ho devíeu fer més amb sa mà**

Amb sa mà i amb sa màquina, no i sempre vaig fer feina amb una màquina. A ca es meu mestre hi havia una màquina, però una, que l'hi deien sa màquina universal; forada, cepillava i borino, tres coses i mos sobrava per fer aquella feina d'aquell temps.

- **I fàbriques de farina, molins i això, n'hi havia?**

N'hi havia també.

- **Quantes n'hi havia?**

Jo molins de vent aquí n'he vist un que anaves a nes cementeri, que encara hi és, un. Un aquí on en Damià des molí a s'enfront des carrer de can Fumet, un altre, llavor hi havia sa farinera d'en piulo que la va posar farinera llavor, també l'he vist moldre, aquí vaig a lo d'en Serra, també l'he vist moldre, aquí a aquest turó d'aquí, cap a dins es poble hi havia tres molins de vent.

- **I tots es dedicaven a fer farina?**

A fer farina, sí. Feia vent, que per cert ric, perquè en aquell polvorí que vaig estar era d'un home fadrí vell que l'hi requisaren sa casa i ell no hi va voler jeure, es tinent coronel l'hi va dir; podeu jeure aquí dalt. I ell no va voler.

- **Un tal Baltasar Calafat, pot ser que només?**

Pep, Pep.

- **Pep nomia?**

Sí aquell vell, un germà de son pare d'en Pep, un tio seu, els hi va deixar aquesta finca. Però no va acceptar mai estar allà damunt, ja ho veus tot carregat de bombes per allà dedins, no, no, no, no volia.

- **I sabeu si aquest home se'n va anar?**

Se'n va anar, me diuen, a França. I sempre mos deien, perquè passàvem sa vetllada com ara noltros, mos deia; ja ho veureu en haver acabat aquesta guerra només veureu aparatós que vendran de cotxes i de tot, i té raó perquè és tot lo que ha vengut.

- **Quan vós estàveu a nes polvorí ell ja havia tornat de França?**

Sí, no sé quan hi va anar, però sí.

- **Vós ja el vàreu conèixer major?**

Sí, ja era vell, era per ser es padrí. Noltros erem joves, i estàvem amb ell. Era molt bon home. I des polvorí ja te dit mos enviaren a Cabrera. I de lo altre ja t'he dic jo he conegut ses farineres, que n'hi havia tres; en Verga, en Xaroc i en Piulo aquí dalt i en presumit, tot això. Perquè durant sa guerra, jo som es primer quan vaig posar es taller, jo encara era fadrí, festetjava, i rodàvem per sa farina, noltros.

[...]

[Ara arriba l'amo en Mateu (a) Mora]

- **Què en sabeu d'aqueixa gent que se'n va anar a fora?**

N'hi ha molts, en Joan Porro, que es son pare des sogre (l'amo en Mateu Gallardó diu que s'hi va morir a Amèrica) de'n Sebastià Merro, son pare de sa dona. O sigui son pare de sa padrina d'en Sebastià aqueix va deixar a aqueixes dues nines i se'n va anar a s'Argentina. (l'amo en Mateu diu que va fer una temporada de fuster amb ell).

- **I què nomia, ho sabeu?**

Joan Moragues. I llavor te'n puc dir un altre cas, perquè no està dins cap sac. A Santa Margalida hi havia un capellà que era don Jaume Planas, i estava a Moscari de Rector, i va embarassar a una al·lota, i no la va voler tudar, no sé si entens sa paraula?. Va tirar es vestit de capellà i se'n va anar a s'Argentina amb aquesta al·lota, i era un germà des padrí de na Margarita, casada amb en Toni Pastor. L'amo en Mateu l'hi demana si no és aqueix de can Just? I ell respon que és don Jaume Just, germà de l'amo en Joan. Estava de rector a Moscari, un llogaret de Selva, va embarassar a aquesta al·lota, va sortir de capellà i se'n va anar a s'Argentina, perquè llavor era una vergonya.

També deus saber que l'any passat o deu fer dos anyets que en Jaume Fornés se'n va anar un any a s'Argenitna per investigar, es fill d'en Joan Fornés es mecànic.

- **I a Vós vos sona que hi hagués gent de Santa Margalida que se'n anés per no fer es servici?**

Sí, però és que no se'n anaven a s'Argentina aquells. Aquells se'n anaven a viure a sa Colònia de Sant Pere i s'alliberaven des servici. Aquí hi va haver homes que se'n anaren i se casaren per allà. Don Miquel de Betlem va tenir un missatge 24 anys que l'hi deien



en Pep Franco, perquè era de Vilafranca, i se va casar a sa Colònia de Sant Pere. Devia ser una cosa que alomillor interessava a nes govern per poblar sa Colònia.

Es que en sa vida passen coses rares, jo tenc un cunyat, s'homo de sa meva germana major i aquest sí que se va alliberar des servici per haver estat a s'Argentina. I et diré que va passar.

- **Què nom aqueix home?**

Antoni Mir Payeras

- **No és de Santa Margalida?**

Casat amb una germana meva.

- **Casat aquí?**

I va néixer a s'Argentina, quan va tenir 5 o 6 mesos varen venir son pare i sa mare i es nin i son pare se va morir que ell tenia 14 anys i són 8 germans. Com que estaven molt pobres i sa mare viuda, però coneixia a Sa Pobla un militar d'envergadura, no sé si era coronel, però era gros i quan es meu cunyat que era es major va ser quinto madò margalida, sa mare, se'n va anar a xerrar amb aquest major i va dir; es meu fill Toni es quinto enguany i què de fer? I es coronel l'hi va dir; no digueu res. I va passar per malla, però quan va tenir 40 o 41 anys amb un permís d'arma a nes quarter de sa Guàrdia Civil l'hi varen dir; i tu no vares fer es servici, i tu on eres quan vares córrer sa quinta? Diu, aquí. I diu alomillor l'hauràs de fer. I ell se va espantar, però era molt amic de don Llorenç, des capellà vell que hi va haver a Can Picafort, i se'n va anar a contar-li. I aquest Don Llorenç abans d'en Pizà comprà sa finca de Can Arbona, Don Llorenç aquest menava es cotxo a ses senyores de Can Arbona i en Toni, es meu cunyat, estava de per amitger allà i l'hi va contar aquest cas i don Llorenç, feien l'església, i va dir vine un parell de dies a fer feina a l'església i jo ja t'ho arreglaré a això. Perquè, l'amo en Mateu ho sap, es capellans primer tenien poder, eren escoltats, eren els.

[Ara parla l'amo en Mateu (a) Gallardó]

Jo aquí hi vaig passar per mor de l'amo en Adolfo Dameto, que era es senyor de sa teulada, que són mil quarterades me deia es senyor, Don Adolfo Dameto, que vivia a un carrer darrera es born i es vicari Roig d'aquí, jo l'hi duia quilos de farina d'aquest

senyor, ara pensa!. Qui tenia mil quarterades, que jo hi anava, i jo l'hi vaig dir, i vostè don Adolfo perquè va vendre sa Teulada? I diu; perquè es doblers mos daven més que sa finca, i dic s'hi li agrada es caçar s'hagués deixat fer 100 quarterades que són ses de ses cases que hi ha ara des senyor i es pagès. Però es vicari Roig hi anava allà i deia missa a dins una capella, dins un saló i tot era lo que jo te dic. Res fillet, vet aquí el món com l'hem passat noltros.

[ Ara parla l'amo en Mateu (a) Mora]

Jo sé varis noms de sa llista que ha fet ell (l'amo en Mateu (a) Gallardó) si ell ha posat es malnom. L'amo en Sebastià Colau, d'en Galdeta, nom Sebastià Nicolau, perquè es colaus són Nicalaus de llinatge i sa seva dona, Joana Aina Estelrich.

- **I aquests varen partir a l'Argentina?**

Sí, i l'amo en Tomeu Gerrer, nomia Tomeu Perelló i sa seva dona que era Coves i que era germana de l'amo en Manento vell, que era un tia de l'amo en Manento que va ser batle, nomia Fornés, Fornés Femenia nomia.

- **Aquesta Coves és una qui estava a sa creveta, que me sona que m'en han parlat que varen partir amb sos fills i llavor es fills tornaren?**

No, aquells que se'n anaren hi havia dues germanes fadrines i estaven a nes carrer major, aquí on està ara na Bàrbara llisseta qui era casada amb en Genís, aquí era ca ses coves i l'amo en Tomeu era casat amb una germana d'aqueixes i tenia un fill que nomia Rafel i una filla Joana Aina i se'n anaren a l'Argentina (L'amo en Mateu (a) Gallardó diu que en Rafel anava a escola amb ell) a Mendoza, per cert. Quan varen venir, ara fa set o vuit anys aquells qui deien Enyorança, es viatge que es govern pagava es viatge.

Llavor se'n va anar el tio Joan qui era un cosí de ma mare, el tio Joan de s'estret que era un tio d'en Tomeu des Pou, un germà de son pare que està a sa marmolina. I el tio Joan aqueix nom Joan Riera Bibiloni.

En Bernat Tovell de madò Martina Verga , que na Martina Verga es germana de sa tia Maria de can Carreres. En Bernat Tovell nom Bernat Ordinas Monjo i sa seva dona nom Martina Perelló March, perquè sa tia Maria és Perelló March i és una germana seva. Perquè el tio Guillem i sa tia Maria i el tio Pep Tovell i sa dona hi anaren fa 15 anys. Perquè es anys passen aviat eh!. A nes juny dia 30 de juny ja en farà dotze que es mort

el tio Guillem. Dia 30 de juny, se va morir dia 30 en guillem i en manera dia 29 només hi va haver un dia. Sa meva sogre se va morir es mes qui va venir, dia 11 d'agost i dia 16 d'agost, es dilluns de la mare de déu d'agost de can picafort se va morir en Joan Serra.

Llavor l'amo en Guillem de sa Clova, tenia un germanastre només eren germans de banda de pare que és en Miquel Martorell, que era de s'edat de l'amo en Pep Calafat, era un jove que era molt caçador, perquè veia es conills a dins es jaç i sense escopeta, passava arran, i quan era a devora es conill l'hi pegava grapada, i d'això n'hi ha molt pocs de persones d'aqueixes, però, en Miquel Martorell el contaven un extra, per això perquè veia d'un tros enfora on hi havia es conill de dins es jaç.

**- I des altres que teniu a sa llista que heu feta a qui més teniu?**

Jo he apuntat l'amo en Toni de Tanca, que és Toni Galmés. Llavor haguéssiu pogut apuntar a l'amo Esteve Silis, que era Esteve Monjo, que es es padrí d'en Pedró Aguiló, en Toni Silis, de n'Esteve qui ara està a sa residència que es Grinns es seu, que és un cunyat de l'amo en Miquel de Sa teulada. Idò aquests també varen fer sa fortuna per Argentina.

Llavor, que l'hi he dit a l'amo en Mateu se'n va anar una dona que aquí on està en Pepe aveïnat de s'escola de música aquí hi havia una dona que l'hi deien Madò Francisca Pava i un germà seu que tenia que nomia Benet va venir a cercar-la i varen vendre s'hisenda d'aquí se'n varen anar a l'Argentina.

**- El seu germà ja hi estava a l'Argentina?**

Sí, sí, ja estava allà, ja se'n havia anat d'aquí.

**- I vós a qui més teniu apuntat l'amo en Mateu?**

Aquest quasi les m'ha anomenat tots! Jo he apuntat primer, Mateu, l'amo en Toni de Tanca.

Llavor (diu l'amo en Mateu Mora), però no me'n record des llinatge, aquí a on està aquesta al·lota que és municipala de Calvià que es família de ca na Branca, aquesta casa un que l'hi deien en Toni es Fraret se'n va anar a s'Argentina i va vendre sa casa a son pare d'aquesta al·lota que llavor l'hi deien en Joan de Son Auba. En Toni Fraret era un

fadrí vell que se'n va anar a s'Argentina. Llavor també se'n va anar a l'Argentina l'amo en Vicenç Maneta, que sa dona era palanqueta, era un tia de sa dona d'en Colau.

Hem parlat de s'Argentina, se'n va anar en Joan Muntaner, si no estic equivocac Estelrich de segon de malnom en Joan de Son Morro, un germà d'en Simó i d'en Toni, se'n va anar Veneçuela.

- **Això són uns tios de l'amo en Tomeu de s'agència?**

No, no són aquests. Aquests homes estan a nes cap de cantó de s'auditori. Un germà d'aquests se'n va anar.

Se'n va anar també un germà de son pare d'en Tòfol Calet, que també nomia Tòfol, i no ha tornat que era l'amo en Calet vell, es municipal vell, tenia quatre fills; tenia son pare d'en Tòfol, tenia en Miquel que ha tengut na Caquera que està per Palma, llavor en Tòfol i en Toni que és son pare d'en Tofolet qui garna i es fill Tòfol s'en va anar i no ha tornat.

(l'amo en Gallardó respon)

En toni Llisset se'n va anar, que feia feina amb jo, se'n va anar allà com a per vacances i ho va dir, quan tornava ses llàgrimes els hi queien a nes mallorquins perquè no podien tornar. Lo vist, La Vila, hi ha una gentada.

(Ara l'amo en Mateu Mora)

L'amo en Toni Canet, que és es sogre d'en Pasqual Torrens, també se'n va anar i va estar un parell d'anys.

En Jaume Aloy, saco, també se'n va anar a Veneçuela. Ara, llavor, perquè tot això seguim parlant. L'amo en Rafel de sa murera, nomia Rafel Tous, que era un germà de sa mare d'en Tòfol Calet i sa dona era germana de son pare d'en Tomeu Maneta i tots aquests. En Rafel de sa Murera se'n va anar que hi ha un poc d'història amb l'amo en Rafel. L'amo en Rafel de sa murera, l'amo en Mateu ho sap més que jo, no tenia ofici, a ca seva sa mare tenia una botiga i ell vivia des cuento i va fer un avión a damunt sa sala, i quan va tenir s'avió fet no l'hi va passar per sa finestra, i se'n va anar a s'Argentina i va morir a s'Argentina.

Jo sa finca que tenc a nes Pujol abans d'arribar a s'Hort d'en Guillem Santandreu, idò això, jo ho vaig comprar a sa filla d'en Rafel de sa murera, que en Jaume Verga es es seu padrí jove de sa filla de na Barbarín aqueixa.

Llavor, si voleu que hi entri, a tots es Guals, varen fer sa carrera a Puerto Rico. Son pare de Don Martí Gual que era mestre d'escola, es padrí d'en Joanet Cantallops va ser es primer que hi va anar i llavor hi va anar es seu germà Jaume, es seu germà Toni, llavor hi anaren es nebots, en Coixet, don Martí Coix, va venir.

- **Que nomia aqueix home?**

Martí Gual.

- **I tota aqueixa gent que heu dit abans que se'n varen anar a Veneçuela devers quin any se'n hi varen anar, passada sa guerra ja? O abans?**

No, aquests que se'n anaren a Veneçuela jo ja tenia, perquè els se'n anaren a 23 o 24 anys i m'he guanyen de.. e, Jaume Aloy me guanya de dos anys, en Toni, es sogre d'en Pasqual Torrens me guanya de 3 i en Joan de Son Morro me devia guanyar de 5 anys.

- **Vós a quin any vàreu néixer ( a l'amo en Mora)?**

L'any 33.

- **I de gent que se'n anigués a Algèria a fer feina i tornessin vos en sonen cap?**

Se'n anaven a l'any 50.

- **I la gent que anava i tornava a Alger vos en sona cap?**

A Alger? A Alger. Coneix madò Rosa, aqueixa des pouàs? Que en Jaume Mirallet és un fill seu, es de correus. Aquests, es seu padrí. L'amo en Mateu Pixedis, tenia 4 filles i un fill. Perquè en Mateu qui era es major, ja va quedar a Mallorca. Però ell se'n va anar a Alger amb ses 4 filles, que ses dues majors es varen casar durant aquell temps, n'Antonina i na Bàrbara. I na Rosa que era més jove encara va venir fadrina i sa dona d'en Joan Roca que està a cap de Cantó a nes carrer de Ca'n Rafel Curt.

- **I aqueixa gent que nomien heu dit?**

Sí, sí, aqueixa gent són.... ara no sé que nomen de llinatge. Aquests se'n anaren a Alger i estaren bastants d'anys.

(l'amo en Mateu Gallardó demana on se'n va anar l'amo en Pep Calafat, confirmen que estava a França) l'amo en Mateu Mora respon; aqueix era Calafat de Llinatge, no mentides dic, Cladera.

- **I d'un home que nomia Esteve Prim el coneixeu?**

L'amo Esteve Prim era son pare de na Maria Llofriva, que té en Tolo i té n'Esteve i té a n'aquells que són uns néts de l'amo Esteve.

- **I aquest home que era de llinatge?**

Ribes, Ribes era.

Aquest home, jo te diré, que aquest home va dur doblers i tota sa vida va estar barallat amb sa família, amb son pare i sa mare i ses germanes perquè volien es doblers que ell havia guanyat. I ell va comprar una finca a son Fullós, que ara la té en Tomeu Bessó. I llavor va comprar un camión de càrrega, de Gasogeno i anava de socio amb en Toni Verdero, es sogre d'en Biel Fuster i tenia una caixa fort, això no està bé es nomenar-ho [...].

- **Idò per lo que heu dit, tota aquesta gent que se'n anava tornaven amb doblers llavor?**

Sí, llavor molts anaven i estaven un parell d'anys allà. Aquest que hem anomenat, l'amo en Toni de Tanca va venir i va comprar 28 quarterades dins sa Teulada i 7 a dins Vernissa.

- **I tota la gent que se'n anava allà a l'Argentina a on se col·locava?**

N'hi havia qualcun, diguem, que se'n anava recomanat perquè hi tenia qualche conegut o qualche parent i ja sabia a on anava. Però n'hi havia que no eh!, n'hi havia que se'n anaven , i se'n anaven visca l'aventura i alomillor estaven un mes a trobar feina. Però a s'Argentina, per lo que veig, l'any 1900, fa 100 anys et daven possibilitat d'agafar tot es terreno que volies.

- **I aquests vileros, allà, quina feina feien?**

A s'Argentina era qüestió de conrar, l'amo Esteve Silis que noltros l'hem conegut com a senyor, qui era es padrí de n'Esteve aqueix que té dit i es padrí d'en Pedro Aguiló. Va venir va comprar dotze quarterades dins Rafal Roig, sa casa des carrer major, que ara des Tomeu que era administrador. I va ser batle de la vila i me va dir una vegada es seu fill major, l'amo en Toni Silis. Sa dona de l'amo en Toni Silis és una cosina meva, i amb ca l'amo en Toni de Tanca estaven a devers 5 km un de s'altre i com qui era un territori, que no hi havia telèfons ni res, i amb senyes, feien foc, si els hi passava una cosa o s'altre, o si els hi neixia un infant, o si tenien una cosa o s'altre. I com qui s'Argentina deu esser un terreno molt pla, a can Toni de Tanca, passa qualque cosa, hi ha foc, i hi anaven i havien tengut un infant o havien tengut una cosa o s'altra.

- **I a Santa Margalida que és que no hi havia gens de feina que sa gent hagué de partir?**

Mira, Santa Margalida, ses possessions arribaven a nes poble, i no hi havia feina, a molts d'al·lots de nou o deu anys anaven a l'amo de sa possessió; que vols es meu nin de porqueret i per mantenir i vestir, res de paga. I ja que som aquí te diré una altra cosa, en March, tot es poble està que va ser un cacic, però abans llevem de que fos un cacic, llevem que fos ver que fes matar en Garau, abans de tot això, perquè jo he llegit es llibre en March va dar vida a nes poble, a la Vila i a molts de pobles més, perquè va fer, va establir i t'ho donaven. Hem parlat de sa teulada, i hem parlat de son Fullós i Son Morro, i Vernissa, i Alacantí, es Pujol.. tot això se va establir i t'ho donaven a pagar en molts d'anys i varen donar vida a nes poble, però abans d'això era perquè se'n anaven. Jo, es meu padrí, son pare de ma mare, s'única foto que he vist jo, perquè se va morir quan ma mare tenia 11 anys, i tenia guardaven un carnet d'identitat que el se'l va fer per anar a fer sa temporada de feina a França, perquè molts d'homes se'n anaven a fer sa temporada, perquè a França hi havia moltes vinyes, se'n anaven a fer sa temporada a França. A Alger, a Alger.

- **I ara que hi pens, gent que voltros heu conegut, com ara per exemple en Joan Alba, que va ser batle, o en Simó en Corona, i tota queixa gent que va néixer a fora, que en sabeu?**

En Simó Corona va néixer a s'Argentina. I l'amo en Joan Tous, cap on va anar demana l'amo en Mateu Gallardó, no sé si hi va anar ell o si a ca seva ja hi eren, respon l'amo en Mora; perquè en Biel es dentista.

- **Qui és això que deis ara?**

Es padrí d'en Biel es dentista, a s'Argentina encara hi té patrimoni. Fa 14 o 15 anys que hi va anar en Biel per a vendre-ho, a Mendoza.

- **I això era son pare qui se'n havia anat?**

Es padrí

- **I es padrí que nomia?**

Joan Tous, es batle gros. I en Tolo Tous era un fill seu. I de na Catrin, que era catedràtica, i era sa mare d'en Biel i se va casar amb so metge Ferraguet de Muro.

- **I no sabeu de ningú pus que també hagi nascut a fora?**

No, això són gent que se'n anava. Ja te dic, jo de mu mareta ho sentia que m'ho deia, tothom se'n va, perquè ella hi tenia nebots. Partia més gent que no quedava, se'n anava a roll seguit. Però jo això no ho he conegut.

- **En temps de la Guerra, no se'n anava molta gent?**

No a sa guerra, no.

Vós –diu l'amo en Mora- quasi quasi devieu haver conegut, i si no l'heu conegut heu conegut a ses seves filles, de l'amo en Pep Genís, casat amb un de sa Boleda, que ara una filla seva va estar un parell d'anys per La Vila, i una de les quals s'havia casada allà amb un germà de ses sigalones.

I aquests Guals, també, que varen venir de'n Paco Gordillo...

I en Colau, que era germà des coix, se va casar.

- **A Puerto Rico se va casar?**

Sí, lo que amb s'idea, perquè en Colau aqueix s'havia fet molt ric a Puerto Rico, i se va casar amb una mulata, sa dona jo la vaig veure i es mulata, però tenia molt. Va casar dues filles que tenia amb dos mallorquins, en té una casada amb un que l'hi diven en Sanç, que té un xaletasso a devora s'hexagon. I el tio des corròns, en Macià. Aquests varen estar a Panamà.



- **Qui eren aquesta gent?**

Cosins, tu coneixes en Macià Corró i en Mateu Corró?

- **Quina edat té aquesta gent?**

En Mateu Corró té 70 anys.

- **I aquests que eren nats a Panamà?**

No, un germà de son pare, se'n va anar a Panamà i tenia 4 fills.

- **I que nomia aqueix homo, ho sabeu?**

Corró, de llinatge, però es nom no el sé.

Llavor, també qui hi havia que va anar a l'Havana a Cuba, que va fer una doblorada, però llavor va canviar es govern, va entrar en Fidel Castro, i els hi ho varen fotre tot, era un germà des padrí de sa qui era casada amb en Jaume es Francès. Es seu padrí va venir amb un cotxo com d'aquí a nes marge de l'església.

- **I a aquell temps no feien gloses sobre l'emigració?**

No, me'n sona cap. N'hi ha una que diu En Rasca va anar a Burbon aposta per fer carrera i va venir amb una cabellera que servia per garnera, aposta per garnar es forn. És un dit que diven, que degué venir pelat. L'amo en Tomeu Pastora, va venir ric de doblers, de s'Argentina. No va invertir, no va comprar i tenia una doblera i va acabar que ho passava ben negre, com aquells senyors que ho varen vendre tot.

- **En aquell temps varen vendre molts de senyors?**

Sí, possessions i tot està establert; Vernissa nou, Vernissa vell, Son Morro, tot està establert, Santa Eulàlia mateix.

Això, perquè ho tornaré a repetir, en March va ser un mal vist perquè en March, fos ver no fos ver, diuen que es ver l'hi varen posar sa calumnia que havia fet matar en Rafel Garau, i en Garau era un contrabandista com ell, l'hi feia sa competència, i el va fer matar a València, però el dugueren a enterrar a la Vila. Abans de tot això va girar moltes finques. Llavor només hi havia s'u per cent que sabia llegir, i ell ja era de bona casa, de més d'això ja l'hi va ajudar. Perquè també se diu que sa primera barcada que va

fer de blat, va robar una barcada de blat a son pare, de Son Fiol, per doblers per fer una barcada de tabac, i ell era intel·ligent, no tenia escrúpols, tenia es carabineros. Perquè es qui guardaven sa vorera de mar els hi deien carabiners no els hi deien guàrdia civils. Ell les tenia comprats, i si es carabiners guardaven a sa Calònia de Sant de Jordí ell descarregava sa barca dos quilometres enfora.

Mon pare –qui es fresc- (diu l'amo en Mateu Gallardó) l'hi ajudava a transportar, eren 6 germans mon pare, i me contava que els hi deia heu de passar per aquí tabac, si veies es carabineros passau, és igual, perquè en feia passar 10 saques per aquí i en treia trenta de per allà.

- **Què hi havia molta gent de Santa Margalida que feia contraban?**

Sí, senyor. Mon pare, varen estar es Gallardons a Son Fiol. Aquí es carabiners anava a fer es servici a nes Serralot, perquè era un lloc on solien desembarcar molt de tabac. I es guàrdia civils, llavor en bicicleta, estaven 24 hores allà. I llavor hi havia homes que els llogaven i amb so sac a s'esquena venien cap a La Vila o se'n anaven cap a Petra, o cap a Maria. En sa nit amb so sac a s'esquena. Pot ser per un duro o dos, no te pensis guanyessin molt.

- **I a Santa Margalida, idò, quasi tothom se'n anava a l'Argentina?**

Sí. Abans n'hi havia haguts, perquè es qui anaren a l'Havana i tornaren, varen dur sa sort de venir abans d'entrar en Fidel Castro, perquè abans d'en Fidel Castro hi havia en Batista. I va ser amb el Batista que varen fer doblers perquè hi va haver es Panderers, l'amo es Panderer, qui va comprar sa punta. Aquells varen venir i varen comprar i estaren allà. Perquè a ca es Panderer, l'amo en Guillem, tenia 6 fills, 4 nats allà i 4 a la Vila. I va venir, jo no sé si hi va estar 10 o 12 anys allà i va comprar una finca aquí i va fer una casa nova.

- **De per allà no vos sona cap poble que hi hagués molta gent de Santa Margalida?**

Allà, a Mendoza inclús hi ha un carrer que se diu Calle Santa Margarita, perquè a Mendoza no és sa capital de Bons Aires, però a Mendoza és allà on hi ha més margalidans. Hi ha altres punts, però a Mendoza, estaven a Mendoza, i el tio Joan de s'estret i això estaven a Mendoza.

- **I devers l'any 50 o 60 quan hi va haver tant de trull a Alger, que hi havia es francesos, que llavor les varen treure a defora..**

Sí, Sí. A lo vist es govern de França els hi va donar suport, els qui varen voler passar dins França, hi passaren.

- **Però no sabeu si hi havia ningú de Santa Margalida en aquell temps?**

No, i en mataren un de la Vila.

- **Devers el 60?**

En Pep Capó, es fill de l'amo en Tomeu maró, aquell gran.

- **Que estava allà?**

Sí, perquè aquests tenien un patrimoni de por, i a lo vist alomillor les malmenaven un poc a sa gent que tenien a jornal i el mataren, de mala manera.

- **I son pare que va fer? Va tornar a Santa Margalida?**

Sí, i una germana que tenia, que encara es viva.

- **Que nom?**

Perelló són de llinatge, Pep Perelló, carrer clavell. Aqueix home que jo dic era 5 0 6 anys més vell que jo hi havia estudiat. Son pare anava i venia.

- **No vos sona ningú pus que tornes per mor de sa guerra?**

Aqueix que jo t'he dit, es padrí de'n Jaume Mirallet, deien que si no hagués vengut el s'haurien carregat, perquè era un verdugo, que estava allà i feia de majoral a moros i això.

- **Això és aquest Perelló que m'heu dit?**

No, això és l'amo en Pixedis, i ara no me'n record que nom. Alòs? Nom. Alòs nomia.

- **I aquest també estava a Alger?**

Sí.

- **I ho degueren perdre tot quasi?**

Sí, però ja te dic a França els recolzaren perquè ara es cunyat de n'Estevet, que l'hi diven en Sebastià Llull, que va morir a França, aquests és a Alger que anaren, però llavor de dins Alger passaren a França. Estaven a Marbella (Marsella) en Sebastià Llull, aqueix, que va dur sa desgràcia perquè anava hi venia i se'n va anar a Alger, per estar-hi un mes o dos, és segur i té una filla. I me pens si havien d'arreglar un arbre i es seu germà l'hi va dir fuig, i ell va dir no pujaré jo, i va caure i se va matar i el varen dur a enterrar aquí, en una setmana varen fer sa tomba, quan feien es cementeri nou.

- **I no sabeu res més de gent que partís idò?**

Hi havia es qui se'n anaven a Palma, perquè a Palma, perquè ara l'amo en Mateu de quan va fer es servici a ara el molles a dins Palma i no ho coneix. Ara jo s'altre dia, fa dos mesos, vaig haver de quedar un vespre a Sa Juaneda, i a ca sa meva dona tenen un pis a Santa Catalina, que és veïnat de Son Espanyolet i sa Juaneda estava a fora vila i ara a darrera és tot obra. Però n'hi ha molts de matrimonis que se'n anaren a Palma, lo que molts per comprar-se un pis allà varen vendre lo de qui, en canvi a Ariany, a Ariany hi ha mig poble que se'n va anar a fer feina a Palma, però es cap de setmana tenen sa casa a Ariany i davallen.

- **I es Medines, ara que hi pens?**

Els varen venir d'Alger, i compraren sa Boleda.

- **Idò no és que fossin rics d'enrere, és que varen fer es doblers allà?**

Sí. Ara per exemple no trobaràs famílies a no ser ells que siguin Medines i és per que es llinatge Medina ve d'Alger.

## **Entrevista a l'amo en Pere Cifre Capó**

19/05/2013

[...]

Te puc dir una cosa; que fa 150 anys o 200 que tothom se'n havia d'anar o a L'Havana o a s'Argentina, aquí només hi havia feina, no n'hi havia gens, ni cap duro.

- **I tothom se'n anava?**

Se'n anaven; n'hi havia qui se'n anaven tres mesos a L'Havana, o a Bons Aires, no ho sé. Es moment que havien de collir sa collita, anaven dos o tres mesos, igual que ara es temps d'ametles...

- **I gent de Santa Margalida en va partir molta?**

Jo crec que hi hauria dos pobles des poble de Santa Margalida

[...]

- **Que se'n varen anar?**

Que se'n varen anar. Bé, jo amb so temps meu no se'n va anar gaire gent fa 80 anys, o 70 anys, fa que se'n anaven o en deu fer més. N'hi havia molts de joves que aquí.. hi havia feina, però guanyaven poc i allà deien que guanyaven molt i se'n anaven.

- **Coneixeu qualcú que se'n hagués anat?**

Sí.

- **Qui sabeu?**

En Joan Malet, es vell de bar, l'amo de sa finca. Una germana seva se'n va anar amb un que feia feina amb jo aquí a ses pedreres. Se'n va anar a Mendoza , se varen casa, se'n anaren casats d'aquí, però feia 15 dies. Aquell se'n va anar.

- **Que nomia?**

Borràs, Francesc Borràs. Ja no hi ha família a la vila d'aquests. Va morir allà i feia feina amb jo a sa pedrera, trèiem marès, amb jo i tot sol. Però quan va venir es servici devers l'any 40 va venir un tio seu de per Bons Aires i tenia una fàbrica de conserves i se'n va

anar amb ells, però va resultar que aquell que les se'n va menar les tenia a ca seva, perquè eren família, de sa dona però, i se varen posar a fer feina a sa fàbrica i ses idees seves era de no pagar-los. I un fill seu de l'amo de sa fàbrica li va dir es dissabtes quan passin llista o quan havien de donar ses hores, les heu de donar o sinó no cobrareu. I quan va haver cobrat un pic o dos que ell se'n va témer ja no lliuraven plegats i se'n varen haver d'anar de ca seva. Però quedaren a Mendoza.

Llavor hi havia en Jaume Bibiloni, aqueix homo també se'n va anar. I aquí si no anaves a sa pedrera hi havia poca feina, i aquí feia mal viure.

- **I éreu molts que hi fèieu feina?**

40 o 50 dins 30 quarterades.

[...]

I a on va fugir un altre eren, un que feia es servici amb jo, però feia tres anys que l'haviem fet, devers el 41 i mos llicenciarem al 45 que va ser que se'n va anar cap a Bons Aires, va tornar i me pareix que ara es mort a Sa Pobla. Quan va tenir 60 anys o 65 que el jubilaren allà..

Feia feina per una empresa nord-americana, una fàbrica que devien fer peces...

Aquest també se'n va anar i va tornar, però no va dur cap duro.

- **I tothom que se'n anava, la majoria de gent tornava o quedaven allà?**

No, aqueix que t'he dit jo que era de can Bibiloni ha vengut tres vegades aqueix.

- **Però ja no tornaven per quedar?**

No, i s'altre va comprar terreno allà d'uns tios seus que havien d'abandonar i va comprar i era cosa de vinya i la va cuidar un parell d'anys i va durar uns anys que se va posar malalta. Això és es primer, qui era un cunyat d'en Bovet, se va posar malalt i va venir devers 2 o 3 mesos aquí i llavor se'n va tornar i va morir allà i sa dona ja era morta.

I té un fill allà, però no ha vengut cap vegada.

- **I sa gent de Santa Margalida a on se'n anaven? A Mendoza?**

No, n'hi havia que se'n anaven a Santa Fe, llavor n'hi havia un altre que va fugir i se'n va dur, no sé ara que se diu, se'n va dur coses per adobar, colleres de bistis, aquest tenia un tio per allà i a més aqueix era un home que per aquí va conrar i era un any o dos més vell que jo.

- **I què nomia?**

Colau, era un germà de son pare d'en Colau que tenia es tren. Sa seva dona era de can Rafel Galdet Se va casar amb aqueixa dona, en Sebastià Colau

Això, que fa 150 anys, se'n anava tothom que podia.

- **A vós vos contaren històries de gent que se'n anés quan éreu petit?**

Sí, aqueix que es padrí de sa meva dona se'n va anar amb 18 anys i feia de ferrer.

[...]

Se'n anaren molts, un que li deien en Fraret i família.

- **Això des de sa vostra edat?**

Quan jo tenia 20 anys o una cosa així. No se'n anava gaire gent, perquè valia 1500 duros es viatge i no n'hi havia de duros. No se'n anaren gaire de la Vila, els únics que se'n anaren. Ara fa 150 anys per enrere, si venguessin a la Vila hi hauria dos pobles, perquè hi ha per Montevideo, hi ha per Bons Aires i diuen que es molt gran.

Jo me'n volia anar també, perquè picar sa pedrera era una cosa que no podies fer negoci. Només guanyàvem ses peces que fèiem i venien camions i ho duien allà on els ho comanaven.

- **I vós que heu dit que se'n anava molta gent cap a Montevideo i això...**

A Bons Aires se'n anava una gentada fa 150 anys..

- **I a l'Alger?**

I Alger també hi anava molta gent, però a nes d'Alger no els hi va anar bé, perquè els qui eren d'Alger nadius els hi varen dir que si no se'n anaven els matarien a nes que havien comprat terres allà. I es qui no se'n anaren no en va quedar cap de viu.

- **I en mataren de gent de Santa Margalida?**

En mataren, no sé si eren moros, els qui eren nadius d'Alger. Tots es que hi havia anat a fer feina, i era un bon puesto perquè deien que guanyaven molts de doblers i molta vinya, diuen que anava bé. N'hi havia tots els qui no se'n anaren no te salvaves d'ells.

- **No sabeu ningú de Santa Margalida que el matessin?**

A Santa Margalida hi havia molta gent a Alger.

- **Però dic si sabeu ningú que el matessin allà?**

Vet si n'hi havia, lo que jo no te puc dir. Un que l'hi deien en Capó, aqueix me record. I ara et diré una cosa que no l'he dita mai a ningú a ses dones els hi tallaven ses mames, allà. El hi feien patir, i als homes també. Feien patir a tothom, els hi tallaven ses orelles. No sé si eren moros, perquè això era un protectorat francès i es qui no se'n anava va morir. Se'n havien d'anar a França o havien de venir a La Vila. Si anaves a França no, però Alger era un protectorat francès.

- **I Va venir molta gent a Santa Margalida?**

D'això no me'n record, però sentia això.

- **Devers l'any 60?**

No, era més prest, era devers l'any 30 a 40, quan hi havia sa guerra d'aquí.

També hi va haver una revolució a L'Havana, no sé qui any era. De la Vila n'hi havia un, que era son pare d'en Toni Lloret, era molt gest aquell.

- **En Josep Alemany deis?**

Sí, va ser es batle de Santa Margalida de ses esquerres. Aqueix feia feina a L'Havana, que també era un puesto de guanyar molts de doblers, molta gent se'n hi anava i aqueix i un parell se'n anaren a nes Estats Units envers de venir cap a Espanya, i arribaren a San Francisco. Sa policia els va agafar se'n va témer i les va acompanyar cap a sa frontera espanyola.

- **I es altres que anaven amb ell també eren de Santa Margalida?**



No, eren gent qui feia feina a L'Havana i aqueix Alemany feia de fuster i tots es altres també.

- **I si mateix va tornar gent idò?**

N'hi ha que de L'Havana no han vengut i si no són morts encara hi són.

- **I la gent per allà feia doblers?**

N'hi havia que hi anaven per tres mesos per fer feina a nes camp, per plegar es mais, sa temporada només eren tres mesos, n'hi anaven bastants de Santa Margalida, lo que jo no te puc dir qui eren, però ho he sentit contar moltes vegades.

- **I cap a França no se'n va anar ningú?**

A Alger hi anaven també, però a França no. Ara n'hi ha que hi anaven a vermar, però no. I a Bons Aires també, però diuen que hi ha molta gent que se diuen tucumans i diuen que jeuen a defora i són més mal que es gitanos d'aquí. No cerquen casa jeuen a sa finca on fan feina a defora però. Jo ho he sentit contar moltes vegades a això.

- **I a Santa Margalida en aquell temps hi havia molt jornalers?**

N'hi havia que tornaven tot d'una que tenien doblers i n'hi havia que quedaven allà.

- **I es qui tornaven no compraven terres per aquí?**

N'hi havia que sí, un en Maties es seu sogre era a Bons Aires i va dur bastants de doblers va comprar dins Vernissa vell qui s'establia moltes quarterades i aquí on en va comprar moltes és a sa Teulada va comprar devers 30 quarterades aquí i en va vendre bastantes, però se'n va quedar per ell, i això era es sogre d'en Maties. Aquí va comprar això i ho va establir.

- **Dels Medines de sa Boleda heu sentit contar res?**

Aquests de sa Boleda, jo no sé si des vells, perquè això ja fa dos cents anys, no sé si deien. Ho he sentit dir que tenia un querido ric i quan se va morir aquell d'allà varen venir a comprar sa Boleda amb doblers d'allà. Estaven per Alger es de sa Boleda, però no varen fer sa carrera ells, qui la va fer diuen és lo que jo te dic

- **I gent com en Simó corona nada a fora?**

A aqueix..

- **Son pare no el vàreu conèixer?**

I bé, i he jugat amb ell a doblers a dins can Manento. L'any 36 aqueix homo tenia 45 anys i era un des revolucionaris de Santa Margalida. I llavor me'n record bé, quan va sortit un altre batle, en curt son pare des dentista. [...]

[...]

Jo també tenia ganes de anar-me'n tenia es papers. Feia 5 o 6 anys que havia de menester es permís de desembarc allà i no m'ho enviaven.

- **On volíeu anar vós?**

A Mendoza. A Santa Fe era es qui m'enviava a demanar, però jo hagués anat amb es cosins de ma mare a Mendoza.

- **I qui és que vos enviava a demanar?**

Una germana de ma mare

- **Que nomia?**

Magina Capó Alòs. Estava a Santa Fe. Però jo hi havia aquells que feien feina amb jo se'n anaren a Mendoza i alomillor haguéssim fet societat amb ells, i a més tenia aquest cosins de ma mare que vengueren l'any 49 varen estar devers un mes o dos a la vila. D'aquests en vengué un que anava coix, caminava molt malament i aqueix era molt llest, deien, i va ser quan se'n tornaren que se'n va cuidar de treure'm es permís de desembarc. Perquè sinó te tornaven.

- **Allà a Mendoza hi havia molta gent de Santa Margalida, idò?**

Hi havia quasi un poble a Mendoza, i n'hi havia que venien tot d'una, n'hi havia un que deia jo, una glosa que va fer, deia: jo me'n tornaré perquè es països estrangers mai m'han vengut bé. I va tornar aqueix tot d'una que va poder.

- **Gloses n'heu sentides contar més?**

No, no en sé més. Això era un que era per allà, però no te puc dir més. Aqueix va tornar. I llavor una altra cosa que te diré. Un vespre, perquè a Alger, diuen que amb un vespre

amb una barca hi eren a temps, desembarcaven a Alger i no havien de menester papers ni res. Costava poc i un va tenir molt de mal temps per arribar a nes port d'Alger i varen haver de tornar enrere i quan varen esser a sa badia de Campos un va dir a nes patró de sa barca; i on som ara?; I respon ara som a sa vorera de Campos; i va sortir escapat perquè n'havia pegat una bona panxada amb so anar i venir i va caure dins la mar i si no l'haguessin agafat hi hauria quedat.

- **I aqueix era de Santa margalida?**

Sí.

- **Qui era?**

Això era, família d'en Joan Gil que viu a nes carrer de na Grins.

- **Era en Joan Gil que se'n va anar o era un altre?**

Se'n va anar a Alemanya.

- **No, però dic es qui va pegar dins la mar.**

Si no l'haguessin tret.. aqueix era un germà de son pare.

- **I que nomia?**

No ho sé, Gil. Però aqueix no ho sé.

- **Que són Gil de mal nom o de llinatge?**

I no ho sé, de can Pere Gil.

Llavor hi havia un germà que se'n anava a L'Havana i deia que se'n hi anava col·locat, jo no l'he conegut. Se'n hi havia d'anar perquè hi tenia germans i deia me'n he d'anar a L'Havana; i li deien i que has de fer allà?; I deia me'n vaig col·locat; i l'hi deien i que has de fer allà?; Carbó!, se'n anava col·locat. Diuen que n'hi havia molts que feien carbó per allà perquè tothom feia carbó.

[...]

## **Entrevista Amelia Morey**

[29/07/2014]

Yo me llamo Amelia Morey, soy biznieta de Francisco Morey y de Maciana Capó y lo que sé es que mi abuelo, Antonio Morey nació en la provincia de Buenos Aires en Chivilcoy en 1902. Luego se casó en General Villegas, con mi abuela, que nació en 1911 en general Villegas.

- **Es decir ellos nacieron en Chivilcoy y luego se fueron a vivir a General Villegas?**

Sí.

- **Y allí, tenían algún negocio, trabajaban en el campo..?**

Creo que tenían panadería allí también. Y mi abuela era hija de un hacendado, la abuela que es Ortíz.

- **Y tuvieron tres hijos?**

Sí, bueno, mi bisabuela, Maciana Capó y Francisco Morey tuvieron en Santa Margalida a tres hijos Francisca, Antonio y Juan.

- **Y los tres quedaron a vivir en Argentina, no volvieron nunca a Mallorca?**

No, no sé mi tío Juan, él no vivía en Argentina vivía en España y jugaba a la pelota vasca.

- **Pero nació en Argentina?**

Sí, y más tarde vino a España. Y luego Antonio Morey y Maria Teresa Ortíz, tuvieron a su vez dos hijos. Como Antonio Morey fue militar, teniente coronel, viajaba en toda la Argentina, era ingeniero y escribió un libro de turismo sobre Argentina. Estos tuvieron dos hijos que son mi padre, que ya falleció, Carlos Morey, y mi tía Alicia Morey que vive en Barcelona.

- **Sabe si sus bisabuelos tenían hermanos en Argentina?**

Que yo sepa ellos emigraron solos.

- **Y siempre vivieron en la provincia de Buenos Aires?**

Por lo menos cuando naciero mi abuelo.

- **Y visto que tenían panadería le suena si hacían algún tipo de repostería típica de Mallorca?**

No, no sé, no me contaron nunca.

- **Y la mantaza del cerdo?**

No eso tampoco.

- **Y el idioma?**

Me suena que en algún momento hablaron mallorquín entre ellos.

- **Y en el pueblo había más gente, no solo de Santa Margalida, sino también de Mallorca?**

En general Villegas, bueno, que yo sepa había en toda la provincia de buenos aires, pero en general Villegas también.

- **No eran mayoría?**

No

- **Su padre o su abuelo hablaban de Mallorca?**

Mi abuelo hablaba algunas veces, yo sé que eran de Santa Margalida.

- **Hablaban con añoranza?**

Sí. Recuerdo cuando era pequeña que mi abuelo siempre hablaba de Santa Margalida, y hablaba con mucho, muchísimo orgullo. Nosotros no entendíamos el porque pero estaba muy orgulloso de ser mallorquín y de Santa Margalida. Ahora ya lo entiendo

## **Entrevista Martí Pastor Fornés (a) Ros**

04/08/2014

### **- Que nomeu i a quin any vàreu néixer?**

Martí Pastor Fornés i vaig néixer l'any 35

### **- Qui era la vostra família que va emigrar?**

De sa família va emigrar, mon pare, i una germana seva i amb sos seus pares que eren en Martí Pastor i na Valentina Monjo. Se'n anaren l'any 1910 i quan varen ser allà varen arribar a devora Bons Aires a un poble que se deia General Pinto i allà llavor els hi digueren que si anaven a Mendoza trobarien terra de gratis, que podrien cultivar. Perquè clar eren gent de fora vila. I se'n anaren cap allà i mira que estava en fora de Bons Aires a Mendoza 1200 km.

I allà varen agafar uns terrenos perquè clavaves unes estaques i agafaves lo que vulies. No havien de comprar ni pagar cap cèntim domés havies de dir jo vull cultivar tantes hectàrees. Però allà tenien una pega, sa gent que hi vivia deia que aquells terrenos eren la mar antigament. Era xerec per sembrar perquè sa terra tenia sal i si tu sembraves una planta, per exemple maiz naixia, però quan treia a defora s'anava secant secant i se muria. I llavor uns altres que ja feia estona que hi estaven els hi digueren el que heu de fer és inundar sa terra i rentar-la i després sembrar-la i ho feren així i s'any qui va venir ja tengueren cosetxa.

### **- Agafaren un bocí molt gros allà?**

Sí. Varen agafar un parell d'hectàrees.

### **- Eren totes per sa família que diguem?**

Sí, pes padrins i ells fills. Mon pare tenia 5 anys quan se'n va anar d'aquí.

### **- Havia nat aquí?**

Sí, i sa seva germana, Joana aina, també. Tenia 10 anys. Era sa major. I després allà en varen tenir dos més, en Martí i una altre, maria. Però llavor varen agafar i varen muntar un negoci, a Mendoza, a Rodeo La Cruz, que se deia tres esquinas, era com una barriada, com qui és tan gran. Hi havia molts de vileros que hi vivien, perquè vàrem anar a veure uns familiars d'en Pedro Manento.

I els varen posar un negoci que se dedicava a un munt de coses, venien per menjar, blat, farina, com una espècie de botiga. Però a més d'això feien menjar, com si fos un restaurant, i també tenien barberia, varen posar un munt de coses, perquè clar un duro d'aquí, un duro d'allà..

I hi va estar mon pare 28 anys allà. A nes 33 anys va venir aquí per fer un viatge perquè s'havien mort es padrins d'aquí, perquè volien vendré una casa que els hi havien deixada i després un parell de quartos de terra que tenia. Va venir amb sa mare aquí, mon pare, per vendré això i se va trobar que sa casa que tenien llogada mu mare hi vivia que feia de planxadora i se varen conèixer. I ell li va dir a sa mare; mu mare, vos en anau, es d'allà que tengui lo d'allà i jo tendré lo d'aquí. I ell va quedar aquí i ja no se'n va anar. Això és sa història.

I ara allà varen quedar es altres tres.

- **Tots els altres germans quedaren allà?**

Tots han quedat allà, han vengut tots. Bé, tots manco un. Varen venir aquí de viatge hi mos vàrem conèixer i llavor noltros hi vàrem anar perquè mos deien heu de venir, heu de venir. I a més me feia il·lusió, perquè mon pare me contava moltes coses de per allà i ho volia conèixer.

- **I tant els vostres padrins com els vostres tios moriren allà?**

Sí. Varen venir aquí només de visita. Bueno, es padrins no, només va venir sa padrina acompanyant a mon pare, perquè venien a vendre lo que tenien aquí. I llavor només tornaren es fills de visita.

- **I es viatge en barco vos ho contaren si era llarg, si era curt..?**

Tres mesos.

- **I anaven amb molta gent?**

Uh! Hi havia molta gent. Generalment, molts que ja estaven allà els enviaven a demanar. Els hi deien venir que noltros.. hi va anar també un familiar nostro, un poc d'alluny, que era es blanco en toni que li deien des parral.

- **Que nomia de llinatge?**

Ferrer, Toni Ferrer.

- **També estaven a Argentina?**

Els seus germans, que eren germans de mu mare.

- **Els germans de la vostra mare també estaven a Argentina?**

També varen anar a Argentina. O sigui jo, era tot sol aquí se pot dir. Tota sa família estava a Argentina, uns estaven a Mendoza, que eren de sa part de mon pare i es altres de sa part de mu mare vivien a Santa Fe.

- **A on de Santa Fe?**

A un poble, que se deia Tortugas.

- **I aquests dos germans de la vostra mare que nomien?**

Un Joan Fornés, que llavor se separaren perquè anaren plegats però un sen va anar devora bons aires llavor.

- **No tornaren mai?**

No, no tornaren mai ni ells ni es fills

- **Que eren de segon llinatge ho sabeu?**

Fornés Estelrich

- **I quan se'n anaven allà perquè era? Perquè ja tenien família? Tenien un amic que els cridava?**

No, gent que els hi deia que si se'n anaven allà porien agafar sa terra que volien de gratis. El que passa és que quan arribaven allà se trobaven amb que no tenien res, no tenien casa ni res. S'ho havien de fer tot ells. Se feien una casa amb una xala de mais. Es tronc de mais eren ses parets de sa casa i una espècie d'uralita metàl·lica feia d'estaulada i ja tenien sa casa feta.

Després poc a poc anaren millorant ses cases i fent cases poc més o manco com aquí. Eren des primers que arribaren allà. I allà, una barbaritat de mallorquins que fa por.

- **I se devien conèixer entre ells és segur..**

Sí, sí. Però si ara noltros podem anar allà a guaymallén. Anaves pes carrer, per ses tendes veies que tot eren llinatges mallorquins.

- **I els qui són es vostres cosins, els fills dels vostres tios encara el xerren a nes mallorquí o ja l'han perdut?**



N'hi havia que sí, i n'hi havia que no. I l'entenien, perquè sa meva dona quan hi vàrem anar ella ho té mal de fer agafar es castellà, no se'n tem i xerra en mallorquí i teníem familiars que l'entenien beníssim.

- **I tot lo que era fer matances i aqueixes coses ho mantenien?**

També, també feien matances i inclús mos feren panades i encara ho mantenen, perquè no fa tants d'anys. Després tenien una casa que hi anaven tots es mallorquins. Un circulo mallorquí se deia. Es meus cosins m'hi dugueren un vespre i vaig conèixer allà un munt de mallorquins i me varen demanar que els hi llegeix ses cartes que els hi enviaven des govern balear perquè ells no sabien llegir en mallorquí i no ho entenien. I me'n feren llegir no sé quantes.

- **I allà, quan eren allà també els hi feien fer el servei militar?**

Sí, sí, ben igual que aquí.

- **I de la vostra família qui era que estava casada amb en Bernat Molinas?**

Sí, era sa germana major, na Joana Aina. En berna Molinas era parent de cas cifres i se'n va anar cap allà i allà va anar a Mendoza i allà va conèixer a sa tia i se varen casar.

- **I vos sona altre gent que estàs per allà que fossin de La vila, com en Miquel March, vos sona?**

No

- **I es altres germans del vostre pare també es casaren amb gent mallorquina?**

N'hi ha que se varen casar... sí, el tio Martí se va casar amb una descendent de Santa Margalida, Ana Fullana. Els seus pares eren de Santa Margalida i ella va néixer allà. Llavor sa tia Maria que se va casar amb un felanitxer.

- **És a dir, se casaven mallorquins amb mallorquins?**

Sí.

- **I per allà no feien molt de vi?**

Síii, per allà un queda admirat de sa quantitat enorme de vinyes que hi ha.

- **I allà a Argentina, quan hi anaren els vostres padrins de tot d'una feia bon viure, feia mal viure..?**

De tot d'una ho passaven malament, fins que no passaven un parell d'anys i s'anaven situant, però es primer any ho passaven malament. Perquè havien de conèixer qualcú

que els hi donés ses llavors per poder sembrar, perquè no tenien res i quan collien sa collita els hi tornaven.

- **És a dir, funcionava molt això de tenir-hi familiars o amics?**

Sí, clar quan arribaves t'ajudaven.

- **I al vostre pare li agradava viure allà?**

Sí, li agradava. Però allà tenia problemes allà amb sa política. Perquè allà es qui té doblers tot d'una li cerquen ses puces.

- **A quin any va tornar aquí?**

Hombre, se'n va anar 1910, i degué tornar cap al 1943. Hi havia molts de governadors que volien fer doblers damunt els quatre que havien progressat

- **Perquè més endavant del 40 es va aturar d'anar-hi tanta gent.**

Sí, perquè llavor la cosa ja va canviar. Però s'Argentina és un país que té de tot i molt, però tenen mals dirigents.

- **I a nes vostre pare, com qui se'n va anar jove, sabeu si els seus pares li parlaven de Santa Margalida?**

Sí, a ell li contaven coses. Ell sabia que havia nascut a nes pou de Sa Garriga. I li contaven coses.

- **Es vostres padrins ho enyoraven?**

Sí, sí. Tothom enyora sa terra allà on ha nascut.

- **I ara encara, els qui són els vostres cosins, en parlaven de Santa Margalida?**

Sí, ves, en parlen.

- **Els hi agradaria venir aquí i veureu?**

No, és que quasi tots han vengut, llevat d'un. Es meus cosins estaren molt contents de conèixer es seu poble, anaren fins a nes Pou de sa garriga a veure on havien nascut es padrins.

- **I es vostres padrins quan estaven a Santa Margalida de que treballaven?**

No tenien cap negoci, eren foravilers

- **I a on tenien?**

Tenien un poc de terra, perquè sa meva padrina tenia un bacinet a Castellet que havia comprat abans de partir, o sigui que tampoc li devia anar tant malament sa cosa. Va comprar aquells tres quartons a castellet.

- **I a Santa Margalida, en aquell temps, fàbriques o negocis?**

No hi havia res. Tot era agrícola.

- **I de la banda de la vostra mare els vostres dos tios també feien de pagesos?**

Sí, de pagesos. Ja havia gent que se'n havien anat abans, alomillor cosins, i els hi varen dir veniu que aquí tendreu feina.

- **I es passatge de barco era molt car per anar-se'n?**

No en tenc ni idea d'això.

- **I vos parlaren de més gent de Santa Margalida que estassin per allà?**

No, perquè només parlaven de sa família.

- **Però vos en sabeu de més gent que se'n hagués anada?**

Hombre, jo sabia gent, però ja és molt de lluny. O sigui, una germana de sa meva padrina també ja hi tenia família allà que se'n havia anat. De sa banda que no eren Monjo. Eren de sa part de mu mare que també ja hi tenien família allà.

- **I de malnom la banda de sa vostra mare si eren Fornés, que eren Manento?**

No Rossa, li deien.

- **I quan el vostre pare va tornar d'Argentina, quina feina feia?**

Se va posar de capeller, feia capells, aquí a la Vila. Jo encara tenc tota sa maquinària que empleava.

- **I allà havia aconseguit fer quatre duros a Argentina?**

Sí, ells havien fet molts de doblers a Argentina. Perquè es problemes que tengueren allà era precisament perquè havien fet doblers. Hi va venir aquí per mor d'això, però no va dur doblers. Però sa padrina Valentina perquè trobava que sa part d'aquí era més petita que sa d'allà. Va fer que un homo de Sineu que havia vengut a Mallorca per vendré li donés es doblers a mon pare i ella quan va tornar a Argentina els hi va donar, per anivellar ses parts.

- **I es mallorquí es vostro pare el sabia xerrar bé o tenia com accent argentí?**

No, el xerrava bé, perquè sempre havia estat amb son pare i sa mare i sa padrina mai va xerrar allà es castellà. Sempre va xerrar en mallorquí, hi anàs qui hi anàs, si l'entenia bé i sinó també.

- **Perquè també, és segur, tothom devia ser mallorquí per allà?**

Sí, n'hi havia molts. I ella era d'aqueixes. Volia xerrar es mallorquí.

- **I de sa banda de sa vostra dona que heu dit que també se'n va anar gent, qui era que se'n va anar?**

Era un germà des padrí de sa meva dona que li deien Genís. Eren perelló Ribas.

**[Parlant del tema de les distàncies a Argentina]**

Sí també vaig anar a entrevistar a madò Polín, i me va dir que son pare varen travessar els Andes amb un ase, en aquell temps.

La conec en aqueixa història. Perquè ma mare va estar amb ells, llogada per teta, amb aquesta gent quan varen tornar. Aquest homo, que era en Martí també va venir de Xile cap aquí i va dur 80.000 monedes d'or. Se va passar tot es temps de... o sigui, quan varen venir, varen venir de Bons Aires, i tot es trajecte cap aquí no va sortir de dins es camerot, mai, mai, mai. Es capità des barco, me contava mu mare, el va enviar a demanar i li va dir; escoltau, deveu dur qualque cosa de molt de valor que sempre esteis dins es camerot i no surtiu. I era això, duia tota sa fortuna que havia fet allà. Ho varen buidar dins un arer i va esser ple. I aquí varen comprar una casa, finques, compraren Sa Dragonera sencera, lo que la tornaren a vendre. Després va posar per anar a Palma, va haver de dur un xofer de Barcelona, perquè aquí no hi havia qui en sàpigues menar, però clar, llavor es tren li va tirar es negoci a baix.

**[L'amo en Martí també conta que sa mare també havia d'emigrar a Argentina, però que al final no ho va fer per el motiu següent]**

Ma mare se'n havia d'anar però gent que hi havia estat li va dir que allà vivien dins una barraca, que hi havia serps, que hi havia granots i ma mare en sentir tot això va dir, jo estic molt bé aquí no me'n vaig si hi ha tot això.

- **I amb qui havia de partir?**

Amb els seus germans, que eren allà, i l'enviaven a demanar, però en saber que hi havia allà no va voler partir. I això que ja tenia tots es papers, estava tot arreglat per anar-se'n.

**[A tall d'anècdota, l'amo en Martí explica el següent]**

Allà contaven que un mallorquí que just havia arribat a l'Argentina era a casa d'un familiar seu. Aquest el va enviar a ca un veïnat a cercar un objecte perquè li deixés. Aqueix se'n hi va anar i en ser allà li va demanar el que li havien mandat. El veïnat li va contestar “como no amigo”, i ell en sentir això tot d'una va tornar cap a ca seva. En arribar la família li va demanar si duia lo que li havien mandat, i ell va dir que no, perquè el veïnat li havia dit “como no”. I amb això sa família li va dir; però si “como no” vol dir que sí!. A lo que aquell va respondre, Idò si “como no” vol dir que sí, jo me'n torn cap a Mallorca!

## **Entrevista a Joan Estelrich Soriano.**

[31/08/2014]

- **Quin any vareu néixer i a on?**

Jo vaig néixer a Algèria, l'any 43. I mon pare se'n va anar d'aquí en haver acabat es servici. Va anar allà, va trobar altres mallurquins també, perquè n'hi havia molts allà. I va trobar mu mare allà i se va casar allà.

- **I d'on era la vostra mare?**

D'un poble d'Alicant, es varen conèixer allà i varen néixer els meus germans i jo al 43.

- **Vós ereu el més petit?**

Sí

- **I allà on vivieu a la capital?**

No, estàvem a una ciutat que es deia Blida, que estava a prop d'Alger. Per mon pare va ser molt dur perquè se'n va anar tot sol, sense conèixer a ningú. I llavor sa gent d'allà eren espanyols, però com qui hi estaven de feia un parell de generacions, eren fills d'emigrants, se pensaven que eren francesos. I aquests que arribaven les veien com a estrangers i sa gent d'allà els miraven de dalt, i tots eren espanyols! I com qui mon pare va arribar més tard.

- **Ell se'n va anar per provar sort o coneixia a qualcu?**

Sí, si per provar sort. Per que aquí no s'hi poria viure, eren molt pobres. Sempre ha estat així Mallorca. Quan jo tenia 14 anys ja hi havia diferència entre aquí i allà, allà estaven asfaltats es carrers, aquí no.

I dic jo a Alger mon pare va haver de lluitar, se'n anava amb bicicleta i guanyava quatre doblers aquí i quatre doblers allà. I va porer comprar quatre vaques amb un moro d'allà. No tenien terra, tenien ses vaques i les pasturaven a terres de qualcun gros, perquè aquells d'allà vulien que quan arribaves quedassis pobre no puries prosperar.

- **Idoi allà feia de pagès?**

Sí, feia de pagès, va porer comprar una mica de terra. A prop d'una gent de Santa Margalida que eren Llull, que llavor estaren a Marsella. I ells han fet de pagesos i també de picapreders, es llulls. Feien feina a una empresa grossa de picapreders i l'hi varen dir a mon pare que si vulia l'ajudarien a trobar feina, que podria fer de picapreder amb ells.

I llavor hi va haver sa guerra, hi va haver sa independència i mos varen dir a nes espanyols i a nes francesos, vos n'heu d'anar, heu de triar o maleta o bubul. Això mos varen dir, te'n has d'anar. I mon pare, justament en aquell moment començava a estar bé, s'havia fet un xalet ell

mateix. Feia feina de dia i en sa nit feia sa casa, tenia un cotxo. El xalet estava fet i el va haver de vendre a mal preu.

- **I va partir l'any de la independència o va haver de partir abans?**

No, justament

- **L'any 62?**

Sí, l'any 62, l'any de s'independència. Jo me'n vaig anar tot sol abans. Perquè tenia por, passaven coses, agafaven gent i no les tornaven veure. Vaig anar a can Llull a Marsella, perquè noltros no coneixiem ningú a França. I me donaren un poc de feina. I mun pare va quedar allà, perquè hi tenia sa casa. Va quedar més estona. Però es vespre venien es moros a fer por perquè se'n anés. Li volien prendre es xalet sense pagar, sense res.

- **Li volien fer por?**

Sí, que se'n anés, cada vespre venien i com qui mon pare xerrava es moro més que es francès. Com qui sempre havia fet feina amb moros, també, i xerrava es moro més que es francès i xerraven amb ell. I ell els hi deia; sí, me'n aniré, me'n aniré. Però, llavor per darrera, se va posar d'acord amb un veinat i l'hi va vendre sa casa, però li va vendre per no res. Perquè aquell xalet valia deu o dotze milions de francs i el va vendre per un. Molt barato. I si hagués sabut això no l'hagués venut i a França hauria cobrat més. És a dir, va fer tot això per no res. Va quedar amb aquest quatre doblers. Va ser molt dur per ell.

- **I els anys que visquereu allà, abans de que comencés el tema de la independència, com eren?**

Estava bé, estava bé, estava tranquil. Hi havia feina, hi havia doblers també.

- **Hi anaveu a escola allà?**

Sí, perquè jo, mon pare se va fer francès llavor, a l'any 1947, perquè noltros poguéssim tenir es mateixos drets que es altres. I vaig estudiar allà, fins es 19 anys que vaig partir.

- **I abans de la guerra, la gent de per allà es mesclava?**

Síii, mesclats casats no, però vivien. Ells vivien aquí, i noltros aquí. Però no estava prohibit, noltros podíem anar allà on estaven ells i ells podien venir. Ells també no volíen viure com noltros, perquè ells tenien es seus costums, i molt bé així. No hi havia cap problema. Ara sa gent d'ara, amb so racisme si n'hi ha hagut i tal, no n'hi era no hi havia apartheid, viviem bé, cadascú feia lo que vulia, ells feien ses festes seves i música i renou. I lo que passa ara, com a França, és que viuen tots junts i no és possible perquè cadascú té sa seva manera de viure i no pot anar bé això. Però allà, abans de sa guerra s'estava bé, quan es moros feien festa sempre venien amb un plat de pastissos que fan ells, i sempre venien. No hi havia cap problema allà.

- **I com va començar a sortir tot aquest tema de la independència?**

Els volien sa independència, però sa culpa, ara, sa culpa és França qui té sa culpa de tot això, si França hagués dit, venga vos donam sa independència, però no tot d'una, en bones, estireu tots junts allà, posarem ses coses bé. Però no, envers d'això agafaren sa solució més fàcil, independència i es altres que s'arreglin. És a dir, que a noltros, no mos han ajudat gens de França, i encara a França no mos poden veure allà, mos deien Pieds-Noirs.

- **Per la gent de França, els qui venien d'Algèria no eren com ells?**

No, no, allà hi havia una propaganda des partit comunista de França que deien que tots es cristians d'Algèria eren molt rics i que feien fer feina a nes moros, i no era vera, de noltros n'hi havia més de pobres que de rics, igual que a França, igual que per tot. Però aquesta propaganda va fer que es francesos, com qui no sabien ses coses com ara. Clar sa gent s'ho creia a n'això.

- **És a dir, quan la gent va fer el pas a França el govern no la va ajudar?**

No, jo quan me'n vaig anar vaig quedar tot sol. A un aeroport, amb sa gent dormint en terra, perquè tothom se'n volia anar, jo vaig estar quatre dies dormint allà, esperant un avió. I mos donaren un número i quan te tocava i agafes s'avió que tocava, si a Marsella, a Marsella, si a París a París, i jo me va tocar a París i jo no coneixia res ni ningú, no m'havia mogut mai d'allà. I vaig arribar a París, hi va haver gent que mos va ajudar, particular, no es govern, i mos varen ajudar, una dona me va dur fins a nes tren per anar cap a Marsella. Però no mos han ajudat gens, gens, gens.

- **Per vós la culpa va ser més del govern de França?**

Sí, per jo és això. Perquè en De Gaulle, perquè en aquell temps era en De Gaulle es president. No va fer ses coses bé, perquè es moros feren una cosa militar. I aquells les abandonaren allà.

- **Ara que deies això, quan va començar aqueix tema allà hi havia l'OAS, i l'altre el FAN:**

Primer hi havia FAN, que eren moros i al 58 hi hagué un cop d'estat hi hagué com un cop d'estat que va ser quan va entrar en De Gaulle, i tothom se pensava que amb ell s'arreglaria bé sa cosa, però va ser al revés. Perquè ell, es primer pic que va venir a Alger va dir que Algèria seria francesa, i tothom deia molt bé. Sa guerra estava casi acabada, i es moros se'n donaven compte que no... i després va començar a poc a poc, s'autodeterminació i tal i és així que va néixer s'OAS, que són militars.

- **I això eren els moros?**

No, això eren es francesos quan se'n donaren compte que en De Gaulle era un traïdor, perquè mos va dir una cosa i llavor va fer al revés. Havien agafat es camí per anar a sa independència, i



tot d'una no era això. I quan se'n donaren compte es militars feren OAS, posaren bombes també i mataren gent i bé...

- **I el que era la gent mallorquina d'allà, també s'hi va passar a l'OAS?**

Sí, i jo es primer, jo estava amb ells, no he lluitat, però els hi donava suport, anava a sa paret a pintar OAS o Algerie française, i mos donaven papers per donar a sa gent, i tota sa gent d'allà que eren mallorquins, espanyols, francesos i erem tots, era lo que volíem. Noltros volíem viure allà. I mon pare havia venut tot lo que tenia aquí i allà ja s'havia posat bé, però mos ha passat això. Tothom volia quedar allà, i si no hagués estat per mor de maleta o bubul i s'OAS, havies de triar.

- **Dins Santa Margalida deien, que els moros feien molts de desastres, era així la cosa?**

Quan hi hagut sa guerra, sí, sí. Jo me'n record una finca, perquè anaven a sa finca a matar gent, i me'n record jo, que allà hi havia, era prop d'Alger, mataren tota una família mallorquina. Nomien Serra.

- **Eren de Santa Margalida pot ser?**

No ho sé.

- **Joan i Josep eren?**

Sí, sí crec que era això

Saps que n'han mort, abans de sa guerra se podia viure tranquil, bé sempre robaven, perquè es moros són així, sempre roven ells. Però per matar qualcú, perquè cristià o al revés no passava. Jo quan anava a escola anava amb moros i tot.

- **L'escola era mesclada?**

Sí, noltros vivíem bé amb ells, no hi havia cap problema.

- **I el tema de les fàbriques de tabac que hi havia gent de Santa Margalida, com en March, n'heu sentit parlar?**

Sí, en March feia negoci, però jo era petit en aquells temps, no me'n record, però ho sé que es mallorquins que estaven a Alger passaven tabac.

- **I lo que era la gent mallorquina o cristiana d'allà, feien matances o coses així?**

Sí, sí. Això sí, com aquí, ben igual. Se vivia bé, i llavor quan se gent mallorquina que hi havia se coneixien, un anava a ca un o ca un altre. Com viure aquí, com que hi havia molts de mallorquins també. No estaves despistat, tot d'una sí, com quan mon pare va arribar allà. Perquè n'hi ha que varen anar i tornaren tot d'una.

- **I mentre viviu allà no tornareu mai a Mallorca?**

Sí, jo tenia tretze o quatorze anys es primer pic que vaig venir aquí.

- **I que trobareu del poble, perquè supòs que el vostre pare vos en devia parlar de Santa Margalida?**

Sí, però jo no me pensava que fos així, no me pensava hi hagués tant de retràs. Perquè a Algèria estavem més avançat, ses cases tenien aigo, i aquí cisternes i aquí no hi havia quartos de banyo, pentura un ric, però per Santa Margalida era pobra, sa gent estava per aquí i es porc se menjava sa merda i això a Alger no hi havia això.

- **I quan vós estàreu a França amb sa família Llul, lo que era Espanya com ho veia sa gent diguem, vós que es vostro pare era d'allà i hi havia sa dictadura?**

Si eren francesos, s'havien fet francesos, podies votar normal, domés que noltros teniem un doblers diferents. Es francs no eren igual a Alger que a França.

[...]

I llavor mon pare va venir, i jo tenc un tio allà, que va venir allà i llavor en coneixia un d'Alger que era francès, que era de per Bordeus que me va dir si vens a França vine a ca meva i així ho feu de Marsella cap allà i quedarem una temporada per allà, que fou un hivern molt fred i jo l'hi vaig dir no vull quedar aquí. I mon pare no se podia jubilar perquè tenia devers 56 anys i va haver de quedar a fer feina allà.

Jo vaig venir a fer feina aquí, una temporada a la vila, però llavor sobretot a Calvià, però llavor se guanyava en s'estiu, però en s'hivern no hi havia res i se gastava tot i no s'havia que fer. I jo m'havia d'anar a puntar cada tres mes a sa policia perquè era estranger i a nes nou mesos me demanaren un paper des consul de França i aquest me va dir que has fet es servici? I li dic no, i me diu idoi pots quedar aquí, però si no fas es servici no podràs tornar a França, i jo tenia a mon pare i ma mare i es meus germà. I vaig dir bé, faré es servici. I quan el vaig acabar hagués tornat, i vaig trobar feina per allà, i vaig fer feina amb mon pare que s'havia posat pes seu compte, però llavor vaig estar de policia i vaig quedar allà. I quan me vaig jubilar vaig tornar aquí. Ses arrels estan aquí. I jo també he recuperat sa nacionalitat espanyola també. Perquè jo coneixia una monja allà, espanyola i vaig xerrar amb ella i li vaig dir quan jo vaig a espanya allà sóc estranger, i això m'emprenyava no m'agradava, i ella me va dir jo ho miraré. Me feren tots es papers.

- **I els vostres pares que nomien?**

Mon pare Biel Estelrich moragues, i ma mare Soriano i de segon llinatge Alòs, que aquí n'hi ha molts, i tenia es nom francès Henriette, però ella tenia es nom francès, no sé perquè, perquè ella

havia nascut a Espanya va arribar a Alger amb un any amb sos padrins. No com mon pare que va venir just després de fer es servici a Inca, perquè allà no hi havia res.

N'hi havia un també que se'n havia anat a Cuba, a l'Havana, en Moranta, de la Vila. Aquest va tornar sense res. Se'n va anar allà, i se va topar amb en Fidel Castro i va haver de tornar i estava a veïnat de noltros a Santa Margalida.

I jo a l'any 82 anarem a Alger en un viatge de Pieds-Noirs, feia 20 anys que havíem fugit i vaig anar fins a ca nostra, vaig entrar dedins i me mostraren. I mon pare, lo trist, tot lo que va fer allà fou per res. Si es govern francès hagués ajudat, si hagués estat d'una altra manera..., sense problemes.... Mon pare hagués pogut tornar a Mallorca. I llavor mon pare va comprar una casa aquí i ma mare va morir aquí i ell a França. Ha tengut una vida...

- **Degué ser tornar començar passar a França?**

Sí, però veus, quan va arribar ell allà, no coneixia ningú, però llavor quan anarem a França, que jo ja havia nascut a Alger i estudiat francès, per jo ja era igual, perquè tenia denou anys, però per mon pare va ser més difícil, a 55 anys, haver de tornar a començar. Sort que encara tenia un parell de doblers que va poder endur-se'n. Perquè mon pare era molt fener, i sort que estava bé de salud i mos ha pogut donar menjar a tots.

- **I quan estaveu a França vos sona una revista que se deia Paris-Baleares?**

No, no me sona. No l'he vista.

- **També, vaig parlar amb un home que també està a Alger, i també va dir que el govern francès les va tractar malament.**

Així és, es govern francès no mos va ajudar gens gens, mos han abandonat. Perquè quan mon pare se'n va anar allà. No t'ajudaven com ara, amb això social, en aquell temps això no hi era. Si volies menjar havies de fer feina. Per això te dic ha estat molt dur per un final de res.

- **I sobretot aquells temps de la guerra i debia haver por, la gent que hi vivia, si hi havia atentats?**

No s'hi podia viure bé, no, jo he començat a viure sa meva joventut a denou anys a França, perquè allà hi havia toque de queda i noltros pentura de les vuit a cases, fins lo dema a les 7, un jove no podia viure així.

- **I el govern francès a la gent no la va fer apuntar a l'exèrcit, per lluitar contra el moros?**

No

- **Va ser més una cosa de posar bombes?**

Sí, això, exacte. I també te dic que era perillós quan hi havia OAS tot això, tu te passetjaves pes carrer, venien tres o quatre, t'agafaven i ja està.. ningú sabia on eres ni te trobaven.

I n'agafaren molts, casi casi tots joves, jo coneixia una al·lota d'allà de sa meva edat i un dia va desapareixer, i son pare i sa mare sempre feren renou amb això, però.. i com aquesta dona n'hi hagués molts, i per això és que jo me'n vaig anar.

- **I els vostres germans que feren?**

Es meu germà major, ja estava un poc dins s'OAS, nomia Silviere, que va estar anys aquí, perquè ja havia fet es servici ell allà i se va posar a lo de s'OAS i quan mon pare ho va saber el va enviar a ca una tia aquí, perquè sinó... jo he tengut un germà mort allà, per sa guerra, el cridaren es militars, no era voluntari i l'enviaren a sa guerra i el mataren a Alger i aquest nomia Biel al 1960. I llavor sa meva germana Margalida.

- **I el vostre germà que va venir a estar a Santa Margalida va quedar aquí o va tornar cap a França?**

Va quedar com a quatre anys aquí i llavor se'n va anar a França.

- **I vós, que vos considerau més mallorquí o més francès?**

Mallurquí!

- **Ho duies dedins encara?**

Uiiii, sí, jo te dire una cosa a França hi arribarem a l'any 62 i jo quan estic a França me trob estranger, jo allà no m'hi he fet mai en aquell país, jo sóc més mallorquí que francès, per això vaig voler agafar sa nacionalitat espanyola i per això he vengut aquí. Jo no volia ser estranger a sa meva terra.

## **Entrevista Apolonia Oliver**

07/06/2014

### **- Ereu vós que havieu nascut a Algèria?**

No, jo vaig néixer aquí, però al cap de tres anys mon pare i ma mare ja se'n anaren cap a Alger. I allà mon pare se va posar, perquè es padrí, es padrí Garau, que era son pare de ma mare, tenia una fàbrica de tabac. Mon pare se va posar a estar allà, estava a nes despatx i estava allà. I noltros també hi vàrem viure.

### **- I quan és que tornareu?**

Anava i tornava es estius a Can Picafort, perquè hi havia son pare i sa mare de mon pare que hi estaven. Estaven a veinat d'en Jordi Poquet, era una de ses primeres cases. Pensa domés hi havia, casi casi quatre cases i no hi havia corrent i haviem de treure es llum de carburo i el penjàvem a sa persiana.

### **- I a Algèria, a on estàveu vós, a la capital?**

Sí, primer estàvem a l'Alger, i hi havia sa fàbrica que era des padrí i mun pare ja se va posar a sa fàbrica i allà hi havia gent que treballava allà. Jo tenia tres anys quan mos en vàrem anar i cada dos anys o casi casi cada any venia en s'estiu que mon pare venia a veure a son pare i a sa mare i després mos entornàvem. Agafàvem barco i cap allà. Saps que fa d'anys, jo tenia 3 anys i ara en tenc 93, era l'any vint.

### **- I a quina edat tornareu?**

Tenia deu anys, a l'any trenta.

### **- I allà hi havia més gent de Santa Margalida?**

Hi havia gent de Santa Margalida, però ara jo ja no sé qui eren, perquè tenien una finca i noltros moltes vegades anàvem a sa finca aqueixa, però ja no hi ha ningú.

### **- I vós anàveu a una escola francesa allà?**

Idò, anàvem a escola allà fins a 10 anys.

### **- I sa vida allà com era?**

I per l'estil d'aquí. Jo anava a s'escola que estava en front de cas padrí Garau, domés havia de travessar es carrer, i com qui mu mare ca nostra ja era més alluny i es padri Garau va dir envers d'anar a dinar a ca teva, que vengui a dinar a ca nostra. Hi anàvem

dematí i horabaixa, ara no me'n record si hi havia nins, crec que tot eren nines i no hi havia àrabs, hi havia francesos.

- **I la fàbrica, allà, la va posar el vostre padrí?**

Sí, mon pare de ma mare, i anaven junts amb en March.

- **Amb en March el vell o el jove?**

Es vell. Eren socis, i sa fàbrica era a Alger, i noltros estàvem a un pis i feiem baixar s'escala i erem a sa fàbrica.

- **I allà n'hi havia moltes de fàbriques o era de les poques?**

No, jo me permi que casi casi era s'única que hi havia. I es tabac no sé on havien d'anar a comprar-lo, mon pare se'n anava i alomillor estava dos dies a tornar perquè havien de dur es tabac.

- **I havia molta gent que fes feina a sa fàbrica?**

Sí, tot eren dones, i sa fàbrica era de pursos i xigarros. Les hi deien ses xigarreres a ses que hi feien feina.

- **Idò a la fàbrica, tot eren dones, no hi havia homes?**

Dones, hi havia homos també, hi havia en Mustafà que era una criatureta, molt bona persona, era moro també, i qualque vegada mu mare l'hi donava roba i deia ell para la moreta!.

- **I les dones que feien feina, que eren àrabs o europees?**

Hi havia de tot, però si haguéssis vist fer es pursos, agafaven una fulla, i llavor fulles manjuclades a dedins i ho juntaven.

- **I que se deia la fàbrica?**

No me'n record.

- **I gent de Santa Margalida n'hi havia que hi fes feina?**

Noo, no hi havia ningú, no hi havia cap espanyol, tots eren moros.

- **I llavor que era el vostre sogre que va anar a Xile?**

No, mon pare. I es padrí. Mon pare tenia tres anys, i sa padrina i es padri, que eren son pare i sa mare de mon pare se'n anaren a Xile perquè aquí no porien viure, ma mare era molinera, tenien un molí de blat i feien farina i quan mon pare tenia tres anys varen

acordar anar-se'n a Amèrica mam si porien fer qualche cosa. I se'n anaren a Xile. I per arribar a Xile, anaren fins a Bons Aires i hagueren de passar es Andes. Sa padrina moltes vegades contava i deia, domés tenia por de deixar en Mateu. Tenia tres anys. No tenien res haver de passar es Andes esquena de mul, pensa tu!.

- **I estaren molts d'anys allà?**

Vàren estar... perquè mon pare va tornar que tenia 16 anys.

- **I allà, a on estaven?**

Allà estaven a Viña del Mar. Estaven mot bé, perquè llavor se va posar es negoci es padrí de vendre porcs, i se'n anava a comprar porcs i les venia, i una vegada allà hi va haver un terremoto i sa padrina estava tota sola que es padrí era a sa capital per comprar porcs i ses vaques, perquè tenien vaques que venien sa llet a un col·legi d'hermanos, de frares, i va començar a sentir ses vaques. Sa padrina estava tota sola amb so nin i amb això es carrer se va obrir, i ella deia me pensava morir-me. I sa feta que llavor, es viatge que havia de fer es padrí no podia venir perquè es tren no podia partir i sa padrina tota preocupada, però es cap i a a fi varen estar bé.

I mon pare quan va tornar aquí tenia 17 anys. I es seu germà, que era son pare de'n marti verdadero, en mateu i en miquel, un de tres anys i s'altre de devers 5. I allà mon pare va guanyar moltes copes de ciclisme. Era ciclista. I mon pare contava que quan anava amb bicicleta hi havia tots es altres que també hi anaven i mon pare anava darrera es primer, era es segon, i es de davant li deia passa Gringo, pasa Gringo, i mon pare l'hi deia que no. Però llavor pegava envestida i li passava.

I llavor tornaren tots, però amb fortuna, els hi va anar bé allà, perquè llavor, quan tornaren aquí, es padrí va comprar una casa a nes carrer de na Grins, una casa que estava bé. I llavor compraren una casa aquí on ara hi ha can mateu de tanca, es cap de cantó.

- **I degueren comprar finques també, és segur.**

Sí, varen comprar finques, varen comprar es ¿?, i es coscolls, també, i llavor això va tocar al tio Martí. Tot i així, es padrí no se va dedicar a res més ja que a viure. No es que fossin senyors des viure, però tenien fortuna.

- **I a quina edat es casaren els vostres pares?**

Mu mare tenia me pareix que eren 27 anys. I ja se posaren a fer feina a sa fàbrica de tabac, no s'han dedicat mai a s'agricultura. Quan va venir, llavor tot d'una, tenien es clapers i hi tenien vinya.

[mirant fotografies antigues]

Això és mu mare i duia es vestit negre [ de noces ] perquè duia dol del tio Rafel, saps qui era el tio Rafel? Es qui va fer matar en March, que era un germà de mu mare. Ella era una filla de'n Pep Garau, que era soci a sa fàbrica de tabac d'en March, ella era una filla seva. Aquest tenia un fill que era en Rafel, que era un tio meu, que el mataren a 27 anys, a València.

Mon pare va estar primer a Xile i llavor a Alger. Ells va tornar amb 17 anys de Xile, va conèixer a mu mare, se casaren i partiren cap a Alger.

- **I sa Boleda no era de família vostra?**

Sa Boleda no. Això era des Medines, però no sé a qui ho compraren.

- **Perquè es Medines a Alger i feren sa fortuna allà....**

Saps qui hi havia?, hi havia en Mascaró. Aquells estaven allà i tenien un fill que era molt intel·ligent, i sa mare estava tot alavada d'ell, i una vegada anàrem a sa finca que estaven allà a Alger, però jo no escoltava res perquè era petita, jo vaig tornar amb 10 anys. Hi havia també de Santa Margalida una família allà, que eren es Taulers, que també tenien una finca allà i ho passaren molt malament amb sa revolució allà.

- **I es merons no vos sona que també tenguessin per allà?**

No me sona

- **I quan tornareu aquí, veieu Santa Margalida molt diferent d'Alger?**

I no, per l'estil d'allà. No vaig notar cap diferència ni una. També a Alger hi tenia més família perquè hi havia el tio Francesc que també estava a sa fàbrica i estava casat amb una marianda.

- **I quan vós tornareu es vostros padrins encara quedaren per allà?**

No, perquè es padrins anaven i venien. A més es padri s'havia fet "amic" amb una que feia feina a sa fàbrica. I quan tornarem estavem a sa casa on estàs tu. [ca n'estrella]

- **Quan tornareu que era perquè sa fàbrica va tancar?**



No, va durar més temps i anaven i venien i més envant se'n va cansar d'anar i venir i va decidir tornar a la vila i va tornar a ca nostra, que era seu i un dia se va decidir quedar allà amb sa criada, però que era sa dona. I mu mare no ho volia. I llavor en bones en bones, crec que n'Antònia li devia dir fe sa casa fe sa casa, i va fer sa casa on ara està na Mita. Perquè en pep Garau tenia 6 fills, en Rafel que el mataren, en Francisco, sa mare des dentista, mu mare i tal i tota sa tirada de l'església de ca na Mita fins a l'església tot som parents perquè tot era des Garaus.

- **I quan es vostro padrí va tornar d'Alger que hi tenia sa fàbrica, qui la va agafar, es vostros tios?**

A en Francesc, i com qui també anaven junts amb en March. I moltes vegades en March anava a veure com anaven es assuntos i anava a sa fàbrica i un dia mu mare era allà i toquen a sa porta i mu mare va obrir i ell li va agafar i li va fer així, i ella va pegar un vel, i ell li va dir o no saps que és això, això vol dir una cita.

- **I quan es vostres sogres se'n anaren a Xile, com així partiren cap allà, és que ja hi tenien qualque contacte?**

No, ningú, per veure si tendrien qualque feina.

- **I a Santa Margalida en aquell temps que és que no hi havia feina?**

No hi havia gaire feina, n'hi havia res, ells tenien es molí i feien farina. Aquest molí estava, [on ara es és molinot] i es padrí quan hi va haver sa guerra d'Espanya va agafar tot s'or que tenia i el va amagar dins es molí. Després de venir de xile seguien tenint es molí, però no seguien fent farina. I això va correspondre al tio Martí, qui ho va deixar a nes seu fill. Que el tio Martí no va fer feina mai va viure de lo que havien guanyat son pare i sa mare, i llavor sa dragonera.... I ell se va dedicar a vendre totes ses finques.

I també de Xile, dugueren un lloro d'allà cap aquí, i sa gent de la Vila no se'n poria avenir. Pensa tu, jo encara l'he vist a nes lloro. I es padrins quan tornaren ja agafaren una criada.

- **I com així tornaren?**

No ho sé, perquè degueren trobar que ja havien fet fortuna. Devien enyorar es poble.

- **I llavor es vostres pares ja se conegueren a Santa Margalida?**

Sí, exacte. Es cap d'un parell d'anys se conegueren. I llavor me tengueren a mi i en tenir jo tres anys se'n anaren a Alger, i això que quan se casaren se'n anaren de nocces a Barcelona, devers el 1915 tu diràs.

[parlant sobre els tovells, la família del seu home]

Els duien sa finca de son tovell, era d'un senyor que era de Madrid. Eren com a posaders de Son tovell.

## **Transcripció mort de dos margalidans a Alger:**

Le Journal d'Alger 1-2 Avril 1956. N° 2080. 11<sup>e</sup> année.

### **Jean et Joseph Serra.**

#### **Deux modestes cultivateurs de Saint-Pierre-Saint-Paul sauvagement assassinés par la banda de Khodja.**

Les tueurs guettaient les victimes à leur arrivée dans la ferme.

La vieille camionnette Citroën grimpe dans un bruit d'enfer, souffrant sur le raidillon qui conduit à la petite ferme. Au volant, Barcelo Jean Serra, un homme sec et brun, âgé de 54 ans, qui, à l'âge de 14 ans, a quitté sa province natale, celle de Santa Margarita (Baléares) avec ses parents pour l'Algérie. A sa droite, son frère, Joseph Serra, âgé de 47 ans, marié, sans enfant. Lui aussi a les yeux noirs, le cheveu crépu du Méditerranéen, mais il est plus fort et plus robuste que son aîné. Il est 7 h 30 et les deux hommes arrivent, comme chaque matin, à la petite propriété agricole qu'ils exploitent en commun, depuis cinq ans à 8 km de Saint-Pierre-Saint-Paul juste en face de la ferme des malheureux Cruet dont ils ne sont séparés que par la route départementale 122 qui conduit de Saint-Pierre-Saint-Paul à Keddara.

Jean arrête la camionnette, 'avant vers le hangar à fourrage. Le silence qui règne les étonne. Chaque matin, quand ils arrivent à Réghaïa, où ils passent la nuit depuis l'assassinat des Cruet, ils sont tout de suite au milieu de leurs ouvriers agricoles.

Intrigués, les deux hommes descendent sans même songer à détacher la petite chèvre noire qu'ils ont achetée, la veille, vendredi, au marché de Maison-Carrée pour grossir leur cheptel et qu'ils ont chargée sur le plateau.

Ils ont à peine amorcé quelques pas dans la direction de la petite cour qui sépare leur habitation du hangar à paille et à fourrage, que trois hommes, trois inconnus pour les témoins qu'on interrogera plus tard, se présentent à eux. Deux d'entre eux sont armés d'une mitraillette. Le troisième tient un fusil de chasse.

### **Sans pitié !**

Sous la menace des armes, les frères Serra sont conduits dans le hangar. Celui-ci très modeste de construction, sert à la fois de remise pour les outils agricoles et d'abri pour

les bottes de paille. Ils arrivent à la petite porte grossièrement faite qui sépare les deux pièces. Les mitrailletes commencent à tirer. Les deux hommes sont blessés, mais réussissent à s'enfuir au milieu des bottes de paille.

Hélas, ils ont affaire comme les malheureux Cruet, Servat et Bénéjean, à des tueurs sanguinaires qui les poursuivent au milieu des cris des volailles effrayées. Sous une nouvelle rafale, Joseph s'abat de tout son long. Sa main gauche tient encore le gros pain qu'il a acheté le matin même au départ de Réghaïa pour le repas de midi.

Jean blesse à mort, tombe à un mètre de son frère. Dans un dernier soubresaut, son corps se glisse entre les bottes de paille et des grilles de piste d'aérodrome. Son bras gauche [...] Sa main droite s'agrippe à la grille. Il est peut-être mort, mais ses assassins, pour en être sûrs, s'approchent et l'un d'eux, à bout portant, lui loge une balle de mitraillette dans la nuque.

Leurs crimes accomplis, les trois hors-la-loi disparaissent rapidement au travers des collines qui abritent des vents la petite ferme. Devant les bâtiments c'est la masse imposante du Bou-Zegza avec ses éboulis de rochers et ses touffes de lentisques. C'est la masse imposante du Bou-Zegza qui évoque les affaires d'Ain-Defla et de la Côte 616 !

### **Le facteur découvre les cadavres..**

Les poules continuent à caqueter. Tout près du hangar habité maintenant par la mort, les porcs grognent en se frottant contre l'enclos. Dans l'étable voisine, les huit bœufs ruminent dans un rayon de soleil. Un homme à bicyclette grimpe la petite côte. C'est le facteur de Saint-Pierre-Saint-Paul. La première des choses que ce home remarque en arrivant dans la ferme. C'est la chèvre noire pendue aux ridelles de la camionnette des Serra. La bête a cessé de ses débattre. En s'enfuyant, les terroristes l'ont jetée de l'autre côté des ridelles et elle s'est étranglée à la corde qui l'attachait sur le plateau. Dans le hangar, le facteur découvre ensuite les corps des deux frères. En même temps il entend des coups sourds qui proviennent de la baraque du vannier. Il se précipite sur la route et là rencontre le lieutenant Marc du GMPR, qui rentre d'une mission de protection. Après avoir constaté qu'on ne peut plus rien pour Jean et Joseph Serra, l'officier va libérer les ouvriers agricoles et Semmar peut lui faire récit suivant :

<< Ils sont arrivés à quatre heures du matin. Ils étaient trois, trois Kabyles, armés de mitraillettes et d'un fusil de chasse. Ils m'ont demandé à quelle heure venaient chaque matin mes patrons. Je leur ai répondu qu'ils arrivaient peu après le car de Palestro qui passe vers 7 h. 30>>

L'interrogatoire s'est arrêté là. Les trois hommes ont repoussé le vannier dans sa baraque où de minute en minute il a été rejoint par les ouvriers agricoles. Quand tout le personnel de la ferme fut rassemblé, les hors-la-loi ont fermé la porte au cadenas sur les dix hommes.

Maîtres du terrain, ils ont attendu l'arrivée des deux frères.

### **Khodja le tueur...**

A 11 h., samedi matin, la première brigade de la Police Judiciaire arrivait à la ferme Serra où elle trouvait le capitaine Mercier, commandant la Compagnie de Gendarmerie de Maison-Carrée, les gendarmes de Maréchal-Foch, le GMPR et la compagnie Rurale de Saint-Pierre-Saint-Paul, ainsi que de nombreux petits colons, rapidement accourus sur les lieux.

Mais il est presque inutile de chercher des indices. Ceux-ci, on les trouvera dans le Bou Zegza le jour où l'on se décidera à y déclencher une vaste, une très vaste opération, dans le genre de celle de Palestro. On y découvrira surtout les tueurs des Cruet qui sont aussi depuis samedi les tueurs des Serra. On y découvrira aussi leur chef, un certain Khodja qui n'était, il n'y a pas si longtemps, sergent à l'arsenal de Belcourt et qui disparut une nuit avec deux des hommes de garde, son équipement, son armement et deux caisses de grenade.

Mais pour l'instant il s'agit de constatations judiciaires et médico-légales. Pendant que M. Wais, juge de paix suppléant de Ménerville interroge les ouvriers agricoles le docteur Imbert de l'Alma s'apprête à pratiquer l'autopsie.

Le médecin allait donner le premier coup de bistouri, quand il s'est arrêté en voyant un homme en pleurs s'approcher rapidement de la grange. Il s'agissait de Michel Serra, venu de Rivet à l'annonce du malheur, verser des larmes bouleversantes sur les corps de ses deux frères.

Il était suivi de José Font, autre petit cultivateur espagnol, qui est marié à une fille Serra. Les deux hommes sanglotant et criant des prières en espagnol, ressortirent ensemble du hangar en se tenant par le bras.

Avant la fin de l'examen médico-légal, on savait que Jean avait été touché de plusieurs balles de 9 mm dans les reins et dans le flanc gauche, sans compter la balle dans la nuque, et Joseph avait été frappé en pleine poitrine. En fermant la petite porte qui sépare les deux remises, un gendarme devait découvrir sur le battant de bois une inscription en kabyle, écrite au crayon par la main d'un assassin.

### **Le Village maudit.**

Après l'assassinat des Cruet, l'émotion s'était emparée de la population de Saint-Pierre-Saint-Paul. Le double crime de samedi a transformé cette émotion en colère.

<< Ils veulent que nous partions tous >> dit, samedi à haute voix, un jeune agriculteur du coin, petit cousin des victimes. << Ils ne reculent devant rien pour nous contraindre à abandonner nos terres...>> a ajouté un second. << De nombreuses fermes sont déjà abandonnées...>> a précisé un troisième.

Le ton de la conversation montait. On sentait la colère arriver à grands pas.

Mais les regards de tous n'étaient pas fixés sur le hangar ni sur la malheureuse chèvre, mais sur le massif du Bou-Zegza. Regards interrogateurs qui cherchaient à deviner combien de fois encore de ces grottes jailliront les assassins féroces et sanguinaires à qui le titre d'être humain doit être refusé !

### **Les obsèques**

C'est dans le petit cimetière de Saint-Pierre-Saint-Paul qui abrite maintenant cinq innocentes victimes du terrorisme, que les frères Serra ont été inhumés hier après-midi à 16 heures.

De la mairie où ils avaient été déposés la veille, les cercueils furent transportés à bras d'hommes dans la petite église où abbé Rossignol curé de Réghaia, devait célébrer le service funèbre. A l'issue de celui-ci, le cortège se dirigea vers le cimetière. Le deuil était conduit par Mme Vve Jean Serra, les deux sœurs et les deux frères des victimes. C'est sur près d'un kilomètre que la foule s'étira. Composée exclusivement de petits

fermiers de Saint-Pierre-Saint-Paul, Réghaia, Maréchal-Folch, Foundouk, Palestro. On notait la présence de MM. Bouchet, maire de Saint-Pierre-Saint-Paul ; Ducourneau, administrateur des services civils, chef de la délégation spéciale de Palestro ; Jérôme Zévaco, délégué-maire de Ménerville ; le capitaine Mercier, commandant la section de gendarmerie de Maison-Carrée.

Avant que les deux cercueils, recouverts de gerbes, soient descendus dans la fosse, M. Bouchet s'éleva avec force contre ce nouvel acte de terrorisme qui frappe une fois de plus des petits cultivateurs. En terminant, il demanda une juste et rapide châtime des coupables.

### **Taula d'emigrats a l'exterior:**

Aquesta taula recull, la major tasca d'aquest treball en la que hem passat més temps, en ella hem aconseguit reunir un total de 1098 margalidans que emigraren a l'exterior. Recollits un per un, emprant tot el màxim de fonts possibles i organitzant la informació de tal manera que puguem saber el nom, la destinació, l'any que es va emigrar, si tornaren, tota la informació disponible i finalment totes aquelles referències documentals o bibliogràfiques de cada persona en qüestió, que a la vegada permeten veure l'esforç invertit en la seva confecció.



	Nom	Destinació	Anada	Retorn	Informació	Font
1	Aguiló Piña, Francesc	Argentina, Mendoza	1918 A.		A 1918 vivia al carrer San Martín 358 de Mendoza. A 1929 encara hi residia. A 1920 figura que acompanyarà a Margalida Garau Sancho a Argentina, juntament amb la seva esposa Magina Pastor Estelrich, el que fa pensar que va poder tornar a Mallorca per casar-se i després va tornar partir.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. Apareix també a la de 1929 AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
2	Alba Riutort, Bartomeu	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 encara hi residia	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. Apareix també a la de 1929.
3	Alba Riutort, Catalina	Argentina, Mendoza, Guaymallén	1901 A.	Sí	A 1924 tenia 52 anys, estava casada amb Joan Torres Font amb qui tengué 5 fills, part d'ells a Argentina. Era mare de Jaume Torres Alba.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924. APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
4	Alba Serra, Bartomeu	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 encara hi residia	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. També a la de 1929.
5	Alba Serra, Joan	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.	1935 A.	Pare de Jaume i Mariana Alba Moncades i espòs de Antònia Moncades.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll També a la de 1929. APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
6	Alcover Monjo, Antoni	Argentina, Mendoza	1927 A.		A 1927 figura com a casat, és el padrí jove de Maria Ferrer Alcover	APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932. F 377 n° 85
7	Alemaný Perelló, Damià	Argentina, Buenos Aires	1924-1930		A 1930 tenia 26 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
8	Alemaný Perelló, Josep	Cuba, L'Havana	1920		Fill de Pere Alemaný Moragues que li donà permís per emigrar a l'octubre de 1920 era fadrí, jornaler, tenia 18 anys i	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 337 registre de

					vivia al carrer del Sol n° 70. Serà declarat pròfug. A la seva tornada complirà amb el servei militar	correspondència de sortida 1929-1930. Registre n°444. AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
9	Alemany Perelló, Margalida	Amèrica	1920-1924		A 1924 tenia 58 anys i estava casada.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
10	Alemany, Guillem	Argentina, Buenos Aires	1918 A.		A 1918 vivia al carrer E. Unidos n° 2148 de Buenos Aires. No apareix a 1929.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
11	Alfa Moncades, Jaume	Argentina, Santa Fe	1929 A.		A 1929 vivia al carrer 25 de mayo n° 3452 de Santa Fe.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
12	Alfa Moncades, Jeroni	Argentina, Santa Fe	1929 A.	Sí	A 1929 vivia al carrer Vera n° 3142 de Santa Fe.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930. Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. Apareix també a la de 1929.
13	Alomar Aloy, Antoni	Argentina, Buenos Aires	1920		Fill de Bartomeu Alomar Alba que li donà permís per emigrar al maig de 1920 tenia 16 anys, era fadrí, jornaler i a la Vila vivia a la Plaça de la Vila n°13, mentre que a Buenos Aires vivia al carrer Castro N° 848 El seu pare també li donarà permís per emigrar a França.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
14	Alomar Aloy, Joan	Desconegut	1917		A 1917 va aconseguir permís per poder viatjar per les costes d'Espanya, Nord d'Àfrica i illes adjacents.	AMSM 326 registre de correspondència de sortida 1918-1919. Registre n°95.
15	Alòs Alòs, Miquel	Argentina	1911		Figura en el permís per emigrar de Antoni Mieras tous com el seu acompanyant.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
16	Alòs Alòs, Pere Joan	Argentina, Santa Fe	1904		Havia emigrat amb tota la seva família, era germana de na Valentina també emigrada i pare d'en Pere Joan Alòs Tous. A la Vila	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM. 1891. Registro oficial de

					residia al carrer Sol nº 32.	edificios y solares de 1921.
17	Alòs Alòs, Valentina	Argentina, Santa Fe	1910		Esposa de Miquel Fiol Mulet emigrarà amb ell cap a Argentina i ho faran com acompanyants de Pere Joan Alòs Tous. A la Vila residia al quarter est nº 1.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
18	Alòs Aloy, Francesc	Algèria	1901 A.		A 1901 tenia 38 anys, estava casat amb Joana Aina Fornés Rosselló i era jornaler.	AMSM 420. Padró d'habitants de 1901.
19	Alòs Aloy, Francesc	Argentina, Santa Fe, Villa Cañás	1901-1911		A 1911 tenia 22 anys, estava casat i era jornaler. La seva germana i pares viuen a Villa Cañás, i retornaran	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
20	Alòs Alzamora, Andreu	Argentina, Córdoba, Rio Cuarto	1886-1914		Fil de Joan Alòs Estelrich i de Rafela Alzamora Muntaner neix el 23 de gener de 1886 i es casarà el 27 de juny de 1914 amb Guiselda Alfonso a Rio Cuarto a l'edat de 28 anys. A la Vila residia al carrer Mina nº 8.	APSM 34/2 llibre de baptismes de 1885-1887. F 7 nº 14 AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
21	Alòs Capó, Antoni	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1909.		Al setembre de 1909 figura en el consentiment que firma Mateu Morro a la seva filla Maria, de tres anys, per a que aquesta pugui emigrar. Antoni Alòs és la persona que en té la custòdia durant el viatge. Figura que en aquells moments tenia 51 anys i era casat. A la Vila vivia a la plaça Cardenal Cerdà nº 15.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també. AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
22	Alòs Capó, Joan	Amèrica	1921 A.		Alegries 19	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
23	Alòs Dalmau, Antoni	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 encara hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
24	Alòs Dalmau, Gabriel	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 encara hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també
25	Alòs Dalmau, Joan	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República</i>

						Argentina. Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
26	Alòs Dalmau, Joan	Cuba	1924-1930			A 1930 tenia 36 anys, era fadrí i comerciant. AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
27	Alòs Dalmau, Josep	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.			A 1929 encara hi residia. Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
28	Alòs Estelrich, Genís	Argentina, Santa Fe	Indet.			Nascut a Santa Margalida a 1892 era fill de Jaume i Margalida i jornalier de professió. PARES. Registre de moviments migratoris. <a href="http://pares.mcu.es/MovimientosMigratorios/detalle.form?nid=1000050348">http://pares.mcu.es/MovimientosMigratorios/detalle.form?nid=1000050348</a>
29	Alòs Estelrich, Jaume	França	1920-1924			A 1924 tenia 18 anys, era fadrí i pagès. AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
30	Alòs Fiol, Joan	Argentina, Santa Fe, Villa Cañás	1920 A.	No		AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
31	Alòs Font, Antònia	Algèria, Foundouck	1932-1956			Filla de Mateu Alòs Pieras i Rosa Font Sansó. Casa a Foundouk el 28 d'abril de 1956 amb Paul Galia René a l'edat de 23 anys. APSM 81/17 llibre de baptismes de 1932-1935. f.31 n° 95
32	Alòs Font, Bàrbara	Algèria, Foundouck	1937-1956			Filla de Mateu Alòs Pieras i Rosa Font Sansó. Casa a Foundouk el 28 d'abril de 1956 amb Fernand Garcia a l'edat de 21 anys. APSM 81/17 llibre de baptismes de 1932-1935. F.31 n° 95
33	Alòs Fornés, Pere Joan	Argentina	1913			Fill de Guillem Alòs Alòs i d'Antònia Maria Fornés Tous, aquest li donaren el consentiment per emigrar al Juliol de 1907. Va anar a viure a Argentina després de quedar viudo, va deixar un fill, Guillem Alòs Garau, a càrrec del seu pare a la Vila, però aquest després també partirà cap a Argentina. AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 322 registre de correspondència de sortida 1916. Registre n°232.
34	Alòs Garau, Guillem	Argentina	1919			Fill de Pere Joan Alòs Fornés qui el deixà amb el seu padrí quan partí a Argentina. Al 1919 demana per carta que li sigui enviat AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

					allà, amb 13 anys, i ho farà acompanyat per Antoni Femenias Moragues.	
35	Alòs Gayà, Antoni	Argentina, Buenos Aires	1917 A.	Sí	A 1924 tenia 37 anys i estava casat amb Catalina Fiol Genovart, amb qui tindrà dos fills a Argentina.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
36	Alòs Mas, Miquel	Argentina	1921 A.		A 1930 tenia 36 anys, era fadrí i pagès. A la Vila posseïa un solar al carrer Unió nº 3.	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921. AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
37	Alòs Muntaner, Catalina	Amèrica	1921 A.		Gral. Concas nº 21	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
38	Alòs Ordinas, Esteve	Desconegut	1898 A.			AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916
39	Alòs Perelló, Isabel Maria	Argentina, Santa Fe, Villa Cañas	1904-1925		Filla de Josep Alòs Gayà i Maria Perelló Ferrer es casà amb Jaume Aloy Moyà a Argentina dia 31 d'octubre de 1925 amb 21 anys.	APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. F 60 nº 116
40	Alòs Pieras, Margalida	Algèria	1931 A.		A 1931 la seva mare, Praxedes Pieras Carreras, demana permís per poder anar a visitar-la a l'Alger. A 1930 tenia 30 anys, era fadrina i jornalera.	AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre nº213. AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
41	Alòs Pieras, Mateu	Cuba, L'Havana	1920	Sí	Fill de Praxedes Pieras Carreras que li donà permís per emigrar al novembre de 1911 amb 17 anys. Era fadrí i jornaler i vivia al carrer Clavell. Les seves fills, Alòs Font de llinatge, amb posterioritat emigraran a Algèria.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
42	Alòs Tous, Àgueda	Argentina, Santa Fe, Rosario	1895-1938		Filla de Pere Joan Alòs Alòs i de Àgueda Tous Gual casà dia 31 de desembre de 1938 amb Luís González a Argentina amb 43 anys.	APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F4 nº 100
43	Alòs Tous, Antònia	Argentina, Santa Fe	1892-1927		Filla de Pere Joan Alòs Alòs i de Àgueda Tous Gual, es casa amb Pablo Abbas a Argentina dia 20 de juliol de 1927 amb 35 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 238 nº 56

44	Alòs Tous, Pere Joan	Argentina, Santa Fe	1904		Havia emigrat amb tota la seva família a Argentina però tornarà devers 1909 per mor de problemes de salut. Tornarà d'Argentina amb el vapor La Pampa. Un cop recuperat tornarà a partir cap a Argentina acompanyat pels seus oncles Miquel Fiol Mulet i Valentina Alòs Alòs.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
45	Alòs, Andreu	Argentina, Buenos Aires, Gral. Viamonte.	1918 A.		A 1918 vivia al carrer Madero n° 559 de Buenos Aires. A 1929 el localitzam a Gral. Viamonte.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
46	Alòs, Andreu	Argentina, Santa Fe, Villa Cañás	1928 A.	1928 A.	Pare d'Elisabet Maria Alòs Aloy i espòs de Joana Aina Aloy.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
47	Alòs, Antoni	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
48	Alòs, Josep	Argentina, Santa Fe, Villa Cañás	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
49	Alòs, Josep	Cuba	1898		Va servir a la guerra de Cuba i un cop acabada decidirà quedar-hi.	AMSM 302 registre de correspondència de sortida 1905. Registre n°60
50	Aloy (a) Saco, Jaume	Veneçuela	Indet.			Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.
51	Aloy Alòs, Antoni	Cuba, L'Havana	1920	1923	Fill de Jaume Aloy Bauzà qui li donarà permís per emigrar al juny de 1920 amb 19 anys, essent fadrí. A La Vila vivia al carrer Bauzà n°2 . Va ser declarat pròfug. A la seva tornada complirà amb el servei militar.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 330 registre de correspondència de sortida 1922-1923. Registre n°218.
52	Aloy Alòs, Francesc	Argentina, Buenos Aires, Ramos Mejia	1888-1909		Fill de Jaume Aloy Bauzà i de Bàrbara Alòs Fluxà es va casar amb Adelina Pitart dia 13 de gener de 1913 a Argentina amb 25 anys. Va ser declarat pròfug.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 23 n° 12 AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916

53	Aloy Capó, Bartomeu	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 59 anys. estava casat i era jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
54	Aloy Coli, Jaume	Argentina, Mendoza	1911 A.	Sí	A 1911 tenia 19 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 421 i 426. Padrons d'habitants de 1911 i 1935.
55	Aloy Dalmau, Francesc	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 23 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
56	Aloy Dalmau, Joan	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 21 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
57	Aloy Pastor, Jaume	Argentina	1930 A.		A 1930 tenia 21 anys, era fadrí i picapedrer.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
58	Aloy Vidal, Miquel	Argentina, Buenos Aires, Rivadavia	1898 A.		A 1911 tenia 29 anys, era fadrí i pagès. Va ser declarat pròfug.	AMSM 306 registre de correspondència de sortida 1907. Registre n°161. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916
59	Aloy, Antoni	Argentina, Mendoza, Colonia Segovia	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
60	Aloy, Joana Aina	Argentina, Santa Fe, Villa Cañás	1928 A.	1928 A.	Mare d'Elisabet Maria Alòs Aloy i esposa de Andreu Alòs.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
61	Alzamora Culumbram, Guillem	Cuba, L'Havana	1920		Fill de Sebastià Alzamora Rosselló que li donà permís per emigrar a l'octubre de 1920 amb 17 anys, era fadrí, jornaler i vivia al carrer Doctor Calafat n° 2.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
62	Alzamora Gili, Joan	Algèria	1911 A.		A 1911 tenia 28 anys, estava casat i era jornaler. A 1930 documentam una demanda per part seva per embarcar-se cap a Alger, pel que podria tractar-se d'emigració "golondrina".	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. AMSM 338 registre de correspondència de sortida 1930-1931. Registre n°375.
63	Alzamora Gili, Miquel	Argentina	1909		Fill de Bartomeu Alzamora Sancho va emigrar amb 19 anys després que el seu pare li donés el consentiment per partir al	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM. 497/1-3. Expedients de

					desembre de 1909. És declarat pròfug, té un germà a Algèria.	pròfugs 1898-1916
64	Alzamora Gual, Bartomeu	Argentina	1914		Fill de Francisca Gual Mascaró que li donarà permís per emigrar a l'agost de 1914 amb sols 6 anys. Partirà amb el seu padrí, Bartomeu Alzamora Sancho, per reunir-se amb el seu pare, Joan Alzamora Gili, que ja es trobava allà.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
65	Alzamora March, Francesc	Argentina	1911 A.		A 1911 tenia 30 anys, era fadrí i pagès. Va ser declarat pròfug.	AMSM 315 registre de correspondència de sortida 1911-1912. Registre n°128. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
66	Alzamora Pastor, Gabriel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 50 anys, estava casat i era pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
67	Alzamora Rosselló, Esteve	Argentina, Mendoza, Rodeo de la Cruz	1918 A.		A 1929 encara hi residia. A la Vila vivia al carrer Cladera n° 5.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
68	Amengual Alzamora, Joan	Cuba, L'Havana	1920		Fill de Joan Amengual Ferrer que li donà permís per emigrar a l'abril de 1920 amb 19 anys. Era fadrí, jornalero i vivia al carrer de ses Casetes n° 27.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
69	Amengual Alzamora, Pere Antoni	Hondures	1920		Fill de Joan Amengual Ferrer i de Joana Aina Alzamora Dalmau que li donaren permís per emigrar al juny de 1920 amb 24 anys. El seu permís era per anar a Cuba on des d'allà degué anar a Hondures ja que allà es casà amb Maria Olivia Milla dia 9 d'abril de 1928. Era llaurador.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 424. Padró d'habitants de 1924. APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F16 n° 10
70	Amengual Avellà, Pere Antoni	Argentina	1923		Fill d'Arnau Amengual Ferrer i de Margalida Avellà Torres el seu pare li donà permís per emigrar al febrer de 1923 amb 24 anys essent fadrí i jornalero. Vivia	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.



					al carrer Ferrà nº 8. Es casà amb Antònia Ordinas Roca dia 3 de maig de 1924 a Argentina amb 26 anys.	APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F 137 nº 55
71	Amengual Crespí, Jeroni	Argentina	1912		Fill de Jeroni Amengual Moragues qui li donà permís per emigrar l'octubre de 1912 amb 19 anys.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
72	Amengual Estelrich, Francesc	Argentina, Mendoza	1904 A.		A 1911 tenia 28 anys, era fadrí i llaurador.	AMSM 300 registre de correspondència de sortida 1902-1904. Registre nº189 AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
73	Amengual March, Bartomeu	Argentina, Buenos Aires	1911 A.		Vivia al carrer A.Berro nº 3754. A 1911 figura que té 23 anys, és fadrí i botiguer. Estava casat amb Catalina Cifre Ferrer, sembla que va tornar a Mallorca per casar-se i llavor va tornar partir. A la Vila vivia al carrer Europa nº 1.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
74	Amengual March, Catalina	Argentina, Buenos Aires	1911		Filla de Margalida March Pastor i de Bartomeu Amengual Tous emigrarà amb la seva mare cap a Argentina. Vivien al carrer Gerrer nº 15.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
75	Amengual March, Joan	Argentina, Buenos Aires, Tres Lomas	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
76	Amengual, Catalina	Algèria, Saint-Eugene	1880-1899		Mare de Maria Pieras Amengual i esposa de Pere Josep Pieras.	ANOM. Crescia matrimonis, nº 4, 31 d'octubre de 1903. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275523">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275523</a>
77	Avellà Alomar, Andreu	Argentina	1920		Fill d'Andreu Avellà Bassa que li donà	AMSM. Pendent de catalogació.

					permís per partir el juliol de 1920 era fadrí, jornaler, tenia 17 anys i vivia al carrer Alexandre Rosselló n° 52.	Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
78	Avellà Alomar, Joan	Argentina, Córdoba, Serrano	1907-1936		Fill de Andreu Avellà Bassa, Teixidor, i de Maria Alomar Alba es va casar amb Angela Dalmaso a Argentina dia 27 d'abril de 1936 amb 31 anys.	APSM 81/14 llibre de baptismes de 1907-1915. F 52 n° 90
79	Avellà Aloy, Isabel Maria	Mèxic, Veracruz	1921 A.		Havia nascut a La Vila al 1876, era mestressa de casa de professió i estava casada amb un tal Ferrer. A la Vila vivia al carrer Antoni Maura n° 42.	PARES. Registre de moviments migratoris. <a href="http://pares.mcu.es/MovimientosMigratorios/detalle.form?nid=25083">http://pares.mcu.es/MovimientosMigratorios/detalle.form?nid=25083</a> AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
80	Avellà Barceló, Andreu	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 43 anys, estava casat i era jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
81	Avellà Bassa, Isabel	Amèrica	1921 A.		A la Vila vivia al carrer Alexandre Rosselló, n° 20.	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
82	Avellà Coll, Margalida	Argentina	1913		Filla de Miquel Avellà Barceló que li donarà permís per emigrar al gener de 1913 amb 19 anys. Partirà acompanyada per Catalina Femenia Femenia. Vivia al carrer Nou n° 13.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
83	Avellà Coll, Miquel	Desconegut	1908 A.			AMSM 308 registre de correspondència de sortida 1908. Registre n°151.
84	Avellà Huguet, Francesc	Cuba, Cienfuegos, San Antonio de Padua	1911 A.	Sí	Espòs de Margalida Moncades Muntaner es casà amb ella a Cuba.	AMSM 421 i 425. Padrans d'habitants de 1911 i 1930.
85	Avellà Huguet, Joan	Cuba, Cienfuegos, Mayajigüa	1910 A.		A 1911 tenia 21 anys, era fadrí i jornaler. Va ser declarat pròfug.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916.
86	Avellà Huguet, Maria	Cuba, Cienfuegos, Mayajigüa	1890-1913	1940 A.	Filla d'Andreu Avellà Barceló i de Bàrbara Huguet Gomila es va casar a Cuba amb Guillem Crespí Coll, també de la Vila amb 23 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 169v n° 133 APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.

87	Avellà Torres, Miquel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 36 anys, estava casat i era llaurador.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
88	Barceló Femenia, Bartomeu	Amèrica (Uruguai ?)	1911 A.		A 1911 tenia 21 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
89	Barceló Femenia, Joan	Amèrica (Uruguai ?)	1911 A.		A 1911 tenia 18 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
90	Barceló Femenia, Margalida	Uruguai, Montevideo	1882-1923		Neix el 8 de novembre de 1882 filla de Rafel Barceló Frau i de Joana Aina Femenia Ripoll es casarà a Montevideo amb Manuel Novo Calvo el 7 de juliol de 1923 amb 41 anys.	APSM 35/2 llibre de baptismes de 1878-1884.f 64 n° 124.
91	Barceló Femenia, Mateu	Uruguai, Montevideo	1913		Fill de Rafel Barceló Frau que li donà permís per emigrar l'octubre de 1913 amb 17 anys.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
92	Barceló Femenia, Rafel	Uruguai, Montevideo	1913		Fill de Rafel Barceló Frau i de Joana Aina Femenia Ripoll es va casar amb Esther Nosiglia a Uruguai dia 16 d'abril de 1927 amb 31 anys. A 1911 tenia 13 anys, figura com a fadrí i jornaler.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F37 n° 69
93	Barceló Frau, Joan	Uruguai, Montevideo	1901 A.	Sí	A 1924 tenia 56 anys i era pagès.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
94	Barceló Gual, Bartomeu	Cuba, L'Havana	1919		Fill de Joan Barceló March que li donà permís per emigrar al desembre de 1919 amb 17 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
95	Barceló March, Joana	Algèria	1930		Mare de Maria Serra Barceló, a 1930 tenia 54 anys i estava casada demanarà permís per embarcar cap Alger ja que hi vivien els seus fills.	AMSM 338 registre de correspondència de sortida 1930-1931. Registre n°299.
96	Barceló March, Martí	Argentina, Buenos Aires	1930 A.		A 1930 tenia 71 anys i era pagès.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
97	Barceló Pastor, ??	Argentina	Indet.	No	Germana de Joana Aina Barceló Pastor.	Entrevista a Sebastià Estelrich Mateu (a) Major
98	Bassa Fiol, Joan	França	1920		Fill de Guillem Bassa Garau va obtenir el permís per partir al gener de 1920 amb 16	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

					anys. Era jornaler i vivia a la Plaça de La Vila nº 14.	
99	Bassa Fiol, Jordi	França	1922 A.	1923	Fill de Guillem i de Joana Aina serà declarat pròfug, però a la seva tornada complirà amb el servei militar.	AMSM 330 registre de correspondència de sortida 1922-1923. Registre nº195.
100	Bassa Galmés, Antoni	Argentina	1930 A.		A 1930 tenia 32 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
101	Bassa, Jordi	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
102	Batle Rosselló, Isabel Maria	Argentina	1919		El seu espòs i tots el seus fills es trobaven a Argentina i ella havia quedat a la Vila a càrrec de la seva neta, decidirà anar cap a Argentina amb ella per viure amb la resta de la família. Partirà amb 68 anys. Vivia al carrer dels horts nº47, era viuda i jornalera.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
103	Bauzà Moranta, Josep	Cuba	1930 A.	Sí	A 1930 tenia 57 anys, estava casat i era pagès.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
104	Bennàssar Molinas, Antònia	França	1922		Filla de Margalida Molinas Crespí qui li donà permís per emigrar al novembre de 1922 amb 14 anys. El seu pare, Antoni Bennàssar Muntaner es trobava a Cuba, va partir cap a França amb la seva germana Isabel Maria i el seu cunyat Mateu Pastor Femenias.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
105	Bennàssar Molinas, Isabel Maria	França	1922		Filla de Margalida Molinas Crespí qui li donà permís per emigrar al novembre de 1922. El seu pare, Antoni Bennàssar Muntaner es trobava a Cuba, va partir cap a França amb la seva germana Antònia i el seu espòs Mateu Pastor Femenias.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
106	Bennàssar Molinas, Joana Maria	Algèria	1929		Va demanar permís per embarcar cap a l'Alger.	AMSM 336 registre de correspondència de sortida 1927-1928. Registre nº229.
107	Bennàssar Molinas,	França	1919		Va emigrar a 1919 en un primer moment	AMSM. Pendent de catalogació.

	Josep				cap a França després d'obtenir el permís del seu pare amb 17 anys. Més endavant passarà a Argentina. Era el padrí jove de Catalina Moll Bennàssar a 1927 ja era casat. A la vila vivia a S'Estanyol. A Argentina va viure a Carlos Casares, a la província de Buenos Aires.	Llicències i consentiments 1907-1923. APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932.f.354 n° 47.
108	Bennàssar Muntaner, Antoni	Cuba, L'Havana	1919		Les seves filles emigraran a França. A 1911 tenia 40 anys, era casat i llaurador.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
109	Bergas Moragues, Antònia	Algèria	1918		Filla de Bartomeu Bergas Gelabert partirà amb 10 anys juntament amb Joan Tous Font i Margalida Garau Planas, casats, per conviure-hi com a criada.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
110	Bergas, Sebastià	Argentina, Buenos Aires, Junín	1918 A.		A 1918 vivia al carrer P. Junta n° 267 de Junín. A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
111	Bestart Fluxà, Isabel	França	1920		Filla de Joan Bestart Florit que li donà permís per emigrar al maig de 1920 ho farà amb 12 anys i acompanyada per Catalina Ferrer, una tia seva.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
112	Bibiloni Barceló, Antoni	Algèria, Foundouck	1929 A.	1933	A 1935 tenia 38 anys.	AMSM 426. Padró d'habitants de 1935.
113	Bibiloni Barceló, Antònia	Algèria	1929		Va demanar permís per embarcar cap a l'Alger.	AMSM 336 registre de correspondència de sortida 1927-1928. Registre n°229.
114	Bibiloni Barceló, Joan	Argentina, Buenos Aires, Gral. Pinto	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
115	Bibiloni Barceló, Mateu	Argentina, Buenos Aires, Gral. Viamonte	1910		Apareix a la guia de Garcías-Moll de 1918, però no a la de 1929. Figura com acompanyant de Martí Moranta Calafat cap a Argentina en el permís d'emigració	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República</i>

					d'aquest. A més també figura que el seu pare, Mateu Bibiloni Cifre li donà permís per emigrar al febrer de 1910 amb 27 anys. Vivia al carrer de la Taronja nº 84. A 1929 encara hi residia.	<i>Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
116	Bibiloni Barceló, Miquel	Argentina, Buenos Aires, Gral. Pinto	1911 A.		A 1911 tenia 22 anys, era fadrí i pagès. A 1929 ja no hi figura.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
117	Bibiloni Cifre, Apol·lònia	Xile, Viña del Mar	1897	1910	Esposa de Martí Oliver Bibiloni i mare de Mateu i Oliver Bibiloni emigrà cap a Xile amb la seva família on regentaven un negoci de mercadeig de porcs.	Entrevista a Apolonia Oliver Garau.
118	Bibiloni Cladera, Antoni	Argentina	1920	Sí	Fill d'Antoni Bibiloni Reus, aquest li donarà permís per emigrar al setembre de 1920. A La Vila vivia al carrer de Ses Jovades nº 63. 1930 tenia 58 anys, estava casat amb Catalina Ferrer Morey.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
119	Bibiloni Estelrich, Antoni	Argentina, Buenos Aires	1918 A.		A 1920 envia certs papers a través del Consolat Espanyol de Buenos Aires.	AMSM 327 registre de correspondència de sortida 1919-1920. Registre nº386.
120	Bibiloni Fluxà, Antoni	Argentina	1913		Fill de Baltasar Bibiloni Dalmau que li donà permís per emigrar al setembre de 1913 amb 19 anys.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
121	Bibiloni Font, Antoni	Amèrica	1921 A.		G. Concas nº 58	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
122	Bibiloni Font, Bartomeu	Amèrica	1899 A.			AMSM 298 registre de correspondència de sortida 1898-1901. Registre nº255.
123	Bibiloni Monjo, Joan	Algèria, Réghaïa	1912-1936		Era fill de Joan Bibiloni Dalmau i de Maria Monjo Ribas. Es va casar amb Maria Serra a Algèria de 5 de febrer de 1936 amb 24 anys.	APSM 81/14 llibre de baptismes de 1907-1915. F 184 nº 4
124	Bibiloni Morey, Bartomeu	Argentina, Buenos Aires, 9 de Julio	1890-1912		Fill de Bartomeu Bibiloni Font i de Francisca Aina Morey Morey es casa a	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 148 nº 67

					Argentina amb Antònia Adrover dia 23 de novembre de 1912 amb 22 anys.	
125	Bibiloni Muntaner, Baltasar	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 encara hi residia. A la Vila residia al carrer de Ses Vinyes n° 25.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
126	Bibiloni Muntaner, Bartomeu	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 ja no hi figura. A la Vila vivia al carrer Glòria n° 25.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
127	Bibiloni Perelló, Isabel Maria	Argentina, Mendoza	1905-1924		Filla de Miquel Bibiloni Muntaner i Antònia Perelló Estelrich es casà a Argentina amb Antoni Moragues Serra dia 6 de setembre de 1924 amb 19 anys.	APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. F 87v n° 42
128	Bibiloni Roca, Mateu	Argentina, Mendoza, Rodeo del Medio	1903-1929		Fill de Baltasar Bibiloni Muntaner i de Margalida Roca Ribas, es casà amb Maria Gayà a Argentina dia 8 de juny de 1929 amb 26 anys.	APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. F 12 n° 129
129	Bibiloni Torres, Antoni	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1911 A.		A 1911 tenia 25 anys, era fadrí i llaurador. A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
130	Bibiloni Torres, Nicolau	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 21 anys, era fadrí i llaurador.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
131	Bibiloni, Bartomeu (Fill)	Argentina, Buenos Aires, 9 de Julio	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
132	Bibiloni, Bartomeu (Pare)	Argentina, Buenos Aires, 9 de julio	1929 A.		A 1929 vivia al carrer Catamarca n° 360 de 9 de Julio.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República</i>

						Argentina. Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
133	Bibiloni, Jaume	Argentina	Indet.			Entrevista a Pere Cifre Capó
134	Bonet Molinas, Josep	Uruguai, Montevideo	1918 A.		A 1918 vivia al carrer Maldonado nº 1077 de Montevideo	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
135	Borràs Gayà, Francesc	Argentina, Mendoza, Guaymallén	1940 D.	No	Nascut a Santa Margalida el 16 d'octubre de 1920 es casarà amb Margalida Roig Garau, amb la qui partirà poc després de casats.	Documentació aportada per Margalida Borràs Femenia Entrevista a Pere Cifre Capó
136	Buñola Moragues, Isabel	Argentina, Buenos Aires	1910		Filla de Joan Buñola Oliver que li donarà permís per emigrar al febrer de 1910. Ho farà acompanyada per sa mare Magdalena Moragues. Esposa de Bernat Santandreu Font, qui també li donarà permís per emigrar al febrer de 1910. Vivia a la Plaça nº6.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
137	Buñola, Josep	Argentina, Buenos Aires	1929 A.		A 1929 vivia al carrer Colombres nº 841 de Buenos Aires.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
138	Cabezas García, Francisco	Argentina, Buenos Aires, La Plata	1918 A.		A 1918 vivia al carrer 54-1365 de la Plata. A 1929 encara hi residia. Fill d'Antonio i Josefa enviarà certs papers a través del Consolat Espanyol de Buenos Aires.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també. AMSM 324 registre de correspondència de sortida 1917. Registre nº203.
139	Cabezas García, José	Argentina, Buenos Aires, La Plata	1918 A.		A 1918 vivia al carrer 54-1365 de la Plata. A 1929 ja no hi apareix.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
140	Calafat Alòs, Maria	Cuba, L'Havana	1920	1930	Dona de Joan Crespí Avellà, aquest li va donar el permís per emigrar al març de 1920. Va partir cap a Cuba acompanyada	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 425. Padró d'habitants de



					per Mateu Avellà Coll amb 21 anys.	1930.
141	Calafat Capó, Joan	Cuba, L'Havana	1923		A 1923 demana permís per instal·lar-se a Cuba.	AMSM 331 registre de correspondència de sortida 1923-1924. Registre n°32.
142	Calafat Capó, Magdalena	Algèria, Birtouta	1894-1915		Neix l'11 de novembre de 1894 filla de Joan Calafat Estela i de Martina Capó Alòs es casarà a Birtouta amb Josep Ribot Muntaner l'11 de setembre de 1915 amb 21 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 355 n° 132
143	Calafat Capó, Miquel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 20 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
144	Calafat Capó, Pere	Cuba, L'Havana	1919	1922	Fill de Joan Calafat Estela que li donà permís per emigrar al desembre de 1919 amb 18 anys, era fadrí, jornaler i vivia al carrer Crespí n° 12. Serà declarat pròfug, però a la seva tornada complirà amb el servei militar.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 330 registre de correspondència de sortida 1922-1923. Registre n°135.
145	Calafat Dalmau, Rafel	Algèria	1901 A.		A 1901 tenia 58 anys, estava casat amb Margalida Tous Calafat i era jornaler.	AMSM 420. Padró d'habitants de 1901.
146	Calafat Femenia, Francisca	Amèrica	1921 A.		Gral. Concas n° 82.	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
147	Calafat Gual, Antònia	Algèria	1927 A.		A 1927 estava casada i era la padrina jove de Catalina Roca Moranta.	APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932.f.343. n°29
148	Calafat Massanet, Josep	Argentina, Santa Fe, Villa Cañas	1918-1945		Filla de Pere Calafat Tous i de Magdalena Massanet Crespí, es va casar a Argentina amb Antonia Polo Mayos dia 29 de desembre de 1945 amb 27 anys.	APSM 81/15 llibre de baptismes de 1915-1921. F 113 v n° 51
149	Calafat Massanet, Magdalena	Argentina, Santa Fe, Villa Cañas.	1915-1953		Filla de Pere Calafat Tous i de Magdalena Massanet Crespí. Va casar a Villa Cañas amb Alfredo Luis Mayoramo dia 29 de juliol de 1953 amb 38 anys. La seva tia Angela Massanet Crespí, també figura resident a Villa Cañas.	APSM 81/15 llibre de baptismes de 1915-1921. F 13 n°85
150	Calafat Perelló, Miquel	Cuba	1896 A.		Serà soldat voluntari destinat a Cuba. A 1911 tenia 37 anys, estava casat i era	AMSM 297 registre de correspondència de sortida 1889-1898.

					jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
151	Calafat Petro, Joan	Cuba, Yaguajay	1927 A.		Padrí jove de Mateu Pastor Calafat, a 1927 ja estava casat.	APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932.f.343 n° 29
152	Calafat Pieras, Joana	Amèrica	1921 A.		Jovades n° 39	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
153	Calafat Tous, Pere	Amèrica	1921 A.		Casetes n° 39	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
154	Calafat, Baltasar	Argentina, Buenos Aires	Indet.	Sí		Entrevista a Catalina Ramis Roig.
155	Calafat, Magdalena	Cuba, Cienfuegos, Mayajigua	1940 A.	1940 A.	Mare de Catalina Moncades Calafat i esposa de Francesc Moncades.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
156	Calafat, Miquel	Argentina, La Pampa, Ing. Luiggi.	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
157	Calvó Calafat, Antoni	Algèria, Aulet-Fayet	1892-1923		Fill de Gabriel Calvó Perelló i de Margalida Calafat Pastor es casà a Algèria amb Margalida Gual dia 7 de juny de 1923 amb 31 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 240 v n° 63
158	Calvó Calafat, Margalida	Algèria	1929		A 1929 demana permís per poder partir.	AMSM 337 registre de correspondència de sortida 1929-1930. Registre n°148.
159	Cànaves Garau, Joan	Cuba, L'Havana	1920		Fill de Pere Joan Cànaves Ferrer qui li donà permís per emigrar al setembre de 1920 era fadrí, jornaler, tenia 18 anys i vivia al carrer Vent n° 33.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
160	Cànaves Gayà, Tomàs	Desconegut	1908 A.			AMSM 308 registre de correspondència de sortida 1908. Registre n°171.
161	Cànaves Vives, Francesc	Argentina, Buenos Aires, Valentín Alsina	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
162	Cànaves Vives, Pere	Argentina, Buenos Aires, Valentín Alsina	1929 A.		A 1929 vivia al carrer N. Valenines n° 2755 de Valentín Alsina	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República</i>

						<i>Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
163	Cantallops Carreras, Catalina	Cuba, Cienfuegos, Mayajigua	1894-1920		Filla de Francesc Cantallops Rosselló de Rosa Carreras Ferriol es casà amb Joan Moncades Alòs, de la Vila, a Cuva dia 19 de juny de 1920 amb 26 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 329 v n° 58
164	Cantallops Carreras, Margalida	Argentina, Buenos Aires, 9 de Julio	1912 A.	Sí	A 1940 tenia 54 anys i estava casada amb Miquel Dalmau Cantallops.	AMSM 427. Padró d'habitants de 1940. APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
165	Cantallops Carreras, Rosa	Amèrica	1921 A.		Posseïa un solar al carrer Lluna n° 23	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
166	Capó Alòs, Magina	Argentina, Santa Fe	Indet.		Germana de la mare de l'amo en Pere Cifre.	Entrevista a Pere Cifre Capó
167	Capó Capó, Miquel	Algèria, Orà	1921		Fill de Miquel Capó Amengual qui li donà permís per emigrar al febrer de 1921 amb 18 anys. Vivia al carrer Alexandre Rosselló n° 70.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
168	Capó Capó, Pere Joan	Algèria	1931		Tenia 21 anys, era fadrí i treballava com a comerciant. Demanarà permís per anar a Algèria un parell de mesos per temes de negocis.	AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre n°244.
169	Capó Estelrich, Jaume	Cuba, L'Havana	1915		Fill d'Antoni Capó Cladera que li donà permís per emigrar al novembre de 1915 amb 23 anys. Era fadrí i vivia al carrer Nou n° 72. Dos anys després tornarà a Mallorca i d'allà anirà cap a Puerto Rico. Fill d'Antoni Capó Cladera que li donà permís per emigrar al febrer de 1917 amb 25 anys.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
170	Capó Estelrich, Rafela	Puerto Rico	1919 A.	Sí	Estava casada amb Miquel Gual Ferrer, amb qui tindrà 2 fills a nats a Puerto Rico.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
171	Capó Femenia, Catalina	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 13 anys, era fadrina i jornalera.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
172	Capó Femenia, Maria	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 18 anys, era fadrina i	AMSM 421. Padró d'habitants de

					jornalera.	1911.
173	Capó Femenia, Mateu	Amèrica	1921 A.		Posseïa un solar al carrer Maria nº 6	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
174	Capó Femenia, Miquel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 57 anys, estava casat i era teixidor.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
175	Capó Ferriol, Joan	Argentina, Buenos Aires, Gral. Villegas	1880-1916		Neix el 7 de setembre de 1880 fill d'Antoni Capó Garau i de Margalida Ferriol Carreras. Casarà a Argentina amb Clementina Laffores el 22 de març de 1916 amb 36 anys.	APSM 35/2 llibre de baptismes de 1878-1884. F 48 nº 102
176	Capó March, Catalina	Algèria	1921		Filla de Francesc Pastor Ribot qui li donarà permís per emigrar al setembre de 1921 i altre cop a 1923 el que indica una migració "golondrina". Vivia al carrer Llibertat nº 20.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
177	Capó March, Francesc Pau	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 41 anys, estava casat i era pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
178	Capó Perelló, Miquel	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
179	Capó Riutort, Sebastià	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 40 anys, estava casat i era pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
180	Capó Rubí, Pere	Argentina	1930 A.		A 1930 tenia 26 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
181	Capó Serra, Bartomeu	Algèria, Mahelma	1888-1914		Fill de Pere Capó Ribas i de Joana Aina Serra Fiol va casar amb Margalida Barceló Barceló a Algèria dia 16 de maig de 1914 amb 26 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 47v nº82
182	Capó, Antoni	Argentina, Buenos Aires, Gral. Viamonte	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
183	Capó, Bartomeu	Argentina, Buenos Aires, Gral. Viamonte	1918 A.		A 1929 no hi figura.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República</i>

						Argentina. Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
184	Capó, Gabriel	Argentina, La Pampa, Ing. Luiggi.	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
185	Capó, Gabriel	Argentina, Neuquén, Calefú	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
186	Capó, Maciana	Argentina, Buenos Aires, Chivilcoy	1902 A.	No	Casada amb Francesc Morey partirà cap a Argentina amb ell i els seus tres fills, més endavant passaran a General Villegas on tendran un forn.	Entrevista a Amelia Morey.
187	Capó, Mateu	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
188	Capó, Pau	Argentina, Mendoza, Salta y Corrientes	1918 A.		A 1929 ja no hi figura.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
189	Carbonell Estelrich, Antoni	Argentina, Buenos Aires, Calafate	1899-1930		Fill de Francesc Carbonell Bauzà i de Bàrbara Estelrich Reus es casà a Argentina amb Maria de la Asunción Besico dia 18 d'octubre de 1930 amb 31 anys.	APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F 157v n° 5
190	Carbonell Estelrich, Antònia	Argentina, Santa Fe	1894-1915		Nada el 14 de juliol de 1894 era filla de Francesc Carbonell Bauzà i de Bàrbara Estelrich Reus. Casarà amb Miquel Riera Richard a Santa Fe el 12 de juny de 1915 amb 21 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F339 n° 85
191	Carbonell Estelrich, Bàrbara	Argentina, Buenos Aires	1903-1930		Filla de Francesc Carbonell Bauzà i Bàrbara Estelrich Reus es casà a Argentina amb Victorio Zappi dia 29 d'agost de 1930 amb 27 anys.	APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. F 2 v n° 115
192	Carbonell Ferriol, Jordi	Argentina	1912		Al novembre de 1912 el seu pare, Pere	AMSM. Pendent de catalogació.

					Carbonell Jordà, li donà el consentiment per a poder emigrar. Era fadrí i tenia 16 anys.	Llicències i consentiments 1907-1923.
193	Carreras Ferriol, Catalina	Algèria	1929		Amb 73 anys i viuda demanarà permís per embarcar cap Alger al·legant que es seus familiars viuen allà.	AMSM 337 registre de correspondència de sortida 1929-1930. Registre n°427.
194	Carreras Galmés, Antoni	Xile, Valparaiso	1888		Treballava de pescador.	García-Cuerdas, J. A, Buades, J. (2012) La Emigración Balear a Chile (1880-1950). Col·lecció els Camins de la quimera. N° 10. Pàg 35-57
195	Cifre Estelrich, Antoni	Argentina	1911 A.	Sí	A 1930 tenia 51 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 421 i 425. Padrons d'habitants de 1911 i 1930.
196	Cifre Estelrich, Joan	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 28 anys, era fadrí i llaurador.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
197	Cifre Ferrer, Catalina	Argentina, Buenos Aires	1922		Casada amb Bartomeu Amengual March, aquest li va enviar una carta perquè anés a viure amb ell a Argentina, ja que ell havia emigrat primer. Ella partirà amb 35 anys, era brodadora i vivia al carrer major n° 53.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
198	Cifre Ferrer, Mateu	Argentina	1930 A.		A 1930 tenia 39 anys, era fadrí i barber.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
199	Cifre Gual, Mateu	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 23 anys, era fadrí i pagès. A la Vila vivia al carrer Major n° 39.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
200	Cifre, Mateu	Argentina, Buenos Aires, Bahía Blanca	1929 A.		A 1929 vivia al carrer Rondeau n° 226 de Bahía Blanca.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
201	Cifre, Miquel	Argentina, Buenos Aires, Bahía Blanca	1929 A.		A 1929 vivia al carrer Rondeau n° 226 de Bahía Blanca	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
202	Cillero Fullana, Joan	Algèria, Saint Carlos de l'Acha	1922-1944		Fill de pare valencià i mare manacorina va néixer a Santa Margalida. Emigrarà a Alger on es casarà dia 5 d'agost de 1944 amb 22 anys amb Rosa Vengut.	APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932. F.32 n° 45

203	Cladera Cifre, Francisca Aina	Desconegut	1897		Casada amb Sebastià Ferragut Barceló va emigrar un any després que el seu marit.	AMSM 297 registre de correspondència de sortida 1889-1898.
204	Cladera Estelrich, Antoni	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
205	Cladera Fluxà, Pere Joan	Argentina, Mendoza	1921		Fill de Jaume Cladera Fornés que li donà permís per emigrar al gener de 1914 amb 18 anys. A la Vila vivia al carrer de Ses Casetes. Segons fonts orals casa amb Maria Fornés Monjo al 1921 i parteixen poc després plegats a Argentina no abans. A 1929 vivia al carrer Monte Caseros nº 1610 de Mendoza.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
206	Cladera Salvà, Bartomeu	Cuba, L'Havana	1920		Fill de Pere Joan Cladera Estelrich que li donà permís per emigrar l'octubre de 1920 era fadrí, jornaler, tenia 17 any i vivia al carrer Revolució 1.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
207	Coll Capó, Antònia	Amèrica	1921 A.		Crespi nº 4	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
208	Columbram Bibiloni, Antoni	Argentina, Santa Fe, San Gregorio	1918 A.		A 1929 ja no hi figura.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
209	Comellas Malondra, Josep	Argentina, Buenos Aires	1914 A.		Fill de Mateu i Joana tenim constància de que envia certs papers a través del Consolat Espanyol de Buenos Aires.	AMSM 318 registre de correspondència de sortida 1914. Registre nº97.
210	Comellas Malondra, Mateu	Argentina, Buenos Aires, Lazzarino	1929 A.		A la Vila vivia al carrer Alegries nº 26.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
211	Company Serra, Antoni	Cuba, L'Havana	1890 A.		Fou soldat destinat a Ultramar i després no se'l localitza.	AMSM 297 registre de correspondència de sortida 1889-1898. Registre nº 283.
212	Corró Muñoz, Miquel	Panamà, Darién	1935-1962		Fill de Maties Corró Ribas, d'Alcúdia, qui havia emigrat a Panamà on es casà amb	APSM 81/17 llibre de baptismes de 1932-1935. F.126v nº 36

					Benilda-Maria Muñoz Heart. Al 17 de setembre de 1962 Miquel Corró es va casar a Panamà amb Rosa Luciela Michineau.	
213	Corró Ribas, Maties	Cuba, L'Havana	1920		Al gener de 1920 el seu pare, Maties Corró Cerdà li donà el permís per emigrar. Tenia 16 anys, era fadrí, jornaler i vivia al carrer Major nº 9.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
214	Crespí Avellà, Joan	Cuba	1921 A.		A 1930 tenia 35 anys, estava casat amb Maria Calafat Alòs amb qui tengué un parell de fills a Cuba. Era jornaler.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
215	Crespí Capó, Damià	Amèrica	1924 A.		A 1924 tenia 26 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
216	Crespí Capó, Sebastià	Argentina	1930 A.		A 1930 tenia 23 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
217	Crespí Coll, Guillem	Cuba, Cienfuegos, Mayajigüa	1890-1913		Fill de Guillem Crespí Garau i d'Antònia Coll Capó es casa a Cuba amb Maria Avellà Huguet dia 27 de gener de 1913 amb 23 anys. Va ser declarat pròfug.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 139 nº 42 AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916
218	Crespí Coll, Manuel	Argentina, Buenos Aires	1909		A 1909 obté el permís per emigrar, en teoria a Argentina, tot i que els seus germans resideixen a Cuba i es probable que ell també. A Santa Margalida vivia al carrer Dr. Crespí, era jornaler i va partir amb 17 anys.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
219	Crespí Coll, Miquel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 20 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
220	Crespí Femenia, Damià	Cuba, L'Havana	1924 A.		A 1924 tenia 28 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
221	Crespí Femenia, Gabriel	Cuba, L'Havana	1920		Fill de Sebastià Crespí Pastor que li donà permís per emigrar a l'Agost de 1920, vivia al carrer de les Casetes nº 8 i era fadrí. El permís per emigrar és per anar a Cuba tot i que el localitzam a Mèxic. Reb	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 424. Padró d'habitants de 1924. AMSM 334 registre de



					un altre permís a 1921, quan es trobava a Cuba per viatjar per tot el món. A 1924 tenia 21 anys, era fadrí i jornalero. Germà de l'anterior. Serà declarat pròfug. A la seva tornada complirà amb el servei militar.	correspondència de sortida 1925-1926. Registre nº16.
222	Crespí Pastor, Antoni	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1927 A.		A 1927 tant la seva dona, Antònia Ferrer Font, com la seva neta, Francisca Crespí Femenia resideixen a la Vila.	APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932. F 355 nº 48
223	Crespí Pastor, Mateu	Argentina, Buenos Aires, Ing. White	1921 A.		Tenir un solar al carrer Cruz nº 5. A 1929 vivia al carrer Sitjes nº553 de Ing. White.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
224	Cru Inglada, Pere Joan	Argentina, Santa Fe	1942-1957		Fill de Jose Cru Climent, guàrdia Civil originari de Catadau a València, i de Margalida Inglada Pastor, de la Vila va casar-se en segones núpcies amb Margarita Vallejos a Argentina dia 16 de setembre de 1957 amb 54 anys.	APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F 160v nº 27
225	Culumbram Bibiloni, Antoni	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 21 anys, era fadrí i llaurador.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
226	Cursach Bernad, Clement	Argentina	1913		Fill d'Antoni Cursach Amorós que li donarà permís per emigrar al novembre de 1913.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
227	Cursach Bernad, Pere	Amèrica	1913 A.			AMSM 320 registre de correspondència de sortida 1915. Registre nº270.
228	Dalmau Alòs, Joan	Cuba, L'Havana	1924 A.	No	A 1924 tenia 30 anys, era fadrí i pagès. 1924 tenia 19 anys, era fadrí i jornalero. A L'Havana va construir una teulera amb el seu germà Miquel. Després de la revolució cubana serà assassinat al moll de l'Havana quan intentava tornar a Mallorca.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924. Entrevista Antoni Dalmau Flo

229	Dalmau Alòs, Miquel	Cuba, L'Havana	1924 A.	Sí.	A 1924 tenia 36 anys, estava casat i era comerciant. Va emigrar a Cuba amb el seu germà, allà fundaran una teulera. Al cap dels anys tornarà i amb els doblers fets a Cuba podrà comprar 5 quarterades dins sa Teulada i a més construirà una nova teulera a Santa Margalida.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924. Entrevista Antoni Dalmau Flo
230	Dalmau Avellà, Sebastià	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 18 anys, era fadrí i llaurador.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
231	Dalmau Cantallops, Miquel	Argentina, Buenos Aires	1908 A.	Sí	Fill de Mateu i Cataina es casarà amb Margalida Cantallops Carreres.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni. AMSM 427. Padró d'habitants de 1940.
232	Dalmau Cifre, Miquel	Argentina	1930 A.		A 1930 tenia 21 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
233	Dalmau Estelrich, Joan	Argentina, Santa Fe	1891-1923		Fill de Mateu Dalmau Pastor i de Joana Aina Estelrich Alomar es casà dia 9 de juny de 1923 amb Albana Poderna a Argentina amb 32 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 210 n° 112
234	Dalmau Estelrich, Llorenç	Argentina	1911 A.		A 1911 tenia 23 anys, era fadrí i jornalер.	AMSM 421 i 425. Padró d'habitants de 1911 i 1930.
235	Dalmau Femenias, Andreu	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
236	Dalmau Femenias, Jaume	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
237	Dalmau Femenias, Mateu	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
238	Dalmau Femenias, Pere	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José

						Garcías-Moll
239	Dalmau Molinas, Antoni	Argentina, Mendoza, Guaymallén	1909 A.	1909	Fill de Bartomeu Dalmau Garau i de Magdalena Molinas Estelrich es va casar a la Vila en primeres núpcies i en segones a Argentina amb Maria Rosselló dia 7 d'octubre de 1922 amb 35 anys. Havia quedat orfe de molt jove per la qual cosa va emigrar.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F11v n° 138 AMSM 310 registre de correspondència de sortida 1909. Registre n°140.
240	Dalmau Molinas, Joan	Argentina	1912 A.		Fill de Bartomeu Dalmau Molinas va emigrar a Argentina, però després passarà a Cuba. Envià a un fill seu, Bartomeu Dalmau Vicens, des d'Argentina a Mallorca, però després demanarà que vagi a viure amb ell a Cuba.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
241	Dalmau Moranta, Isabel	Algèria	1901 A.		A 1901 tenia 43 anys, estava casada i era jornalera.	AMSM 420. Padró d'habitants de 1901.
242	Dalmau Noguera, Bartomeu	Cuba, L'Havana	1919		A 1919 se li dóna permís per instal·lar-se a L'Havana.	AMSM 327 registre de correspondència de sortida 1919-1920. Registre n°235.
243	Dalmau Noguera, Magdalena	Argentina	1913		Filla d'Antoni Dalmau Ximenis que li donà permís per emigrar al setembre de 1913 amb 22 anys. Partirà amb el seu germà Miquel. Vivia al carrer dels Horts n° 51.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
244	Dalmau Noguera, Miquel	Argentina	1913		Fill d'Antoni Dalmau Ximenis que li donà permís per emigrar al setembre de 1913 amb 19 anys amb la seva germana Magdalena. Era fadrí i vivia al carrer del Horts n° 51. Era el pare de Rosa Dalmau Cantallops	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
245	Dalmau Payeras, Joana	Amèrica	1921 A.		Posseïa un solar al carrer Cuesta n° 17	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
246	Dalmau Rigo, Antoni	Argentina, Mendoza	1918 A.		A 1918 vivia al carrer Chacabuco n° 102 de Mendoza. A 1929 encara hi residia. A 1911 tenia 19 anys, era fadrí i fuster. A la Vila posseïa un solar al carrer Ponent n° 11	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.

						AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
247	Dalmau Rigo, Gabriel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 19 anys, era fadrí i jornal·ler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
248	Dalmau Vicens, Bartomeu	Argentina, Buenos Aires	1910		Fill de Margalida Vicens Jaume que li donarà permís per emigrar al gener de 1910, ho farà amb 13 anys i partirà acompanyat pel seu oncle Antoni Dalmau Molinas. Retornarà al 1912 per després partir a Cuba on hi havia son pare.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
249	Dalmau, Antoni	Argentina, Santa Fe, Ceres	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
250	Dalmau, Mateu	Argentina, La Pampa, Colonia Barón	1918 A.			Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
251	Dalmau, Miquel	Argentina, Buenos Aires, 9 de Julio	1936 A.	1936 A.	Pare de Rosa Dalmau Cantallops i espòs de Margalida Cantallops.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
252	Domingo Tauler, Pere Josep	França	1910		Fill de Francesc Domingo que li donà permís per emigrar l'octubre de 1910 amb 14 anys.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
253	Estela Calafat, Joan	Algèria	1901 A.		A 1901 tenia 39 anys, estava casat amb Apol·ònia Ribas Pastor i era jornal·ler.	AMSM 420. Padró d'habitants de 1901.
254	Estela Ramis, Joan	Cuba, L'Havana	1919		A 1919 se li dóna permís per instal·lar-se a L'Havana.	AMSM 327 registre de correspondència de sortida 1919-1920. Registre nº244.
255	Estela Ribas, Antoni	Algèria	1904 A.			AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916
256	Estela Ribas, Josep	Argentina	1930 A.		A 1930 tenia 35 anys, era fadrí i sabater.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
257	Estelrich Alòs, Antoni	Argentina, Buenos Aires,	1892-		Fill d'Antoni Estelrich Fluxà i de	APSM 81/9 llibre de baptismes de

		La Plata	1920		Margalida Alòs March casà amb Maria Torres dia 19 de maig de 1920 a Argentina amb 28 anys.	1887-1895. F 238v n° 57
258	Estelrich Alòs, Joan	Amèrica	1908		Va emigrar amb els seus pares.	AMSM 314 registre de correspondència de sortida 1911. Registre n°75.
259	Estelrich Bassa, Gabriel	Desconegut	1901 A.	1901	Va ser declarat pròfug per trobar-se a l'estranger.	AMSM 298 registre de correspondència de sortida 1898-1901. Registre n°171.
260	Estelrich Bauzà, Sebastià	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 34 anys, estava casat i era pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
261	Estelrich Calafat, Miquel	Argentina	1919		Fill de Miquel Estelrich Cànaves va obtenir el permís del seu pare per emigrar amb 15 anys. Era fadrí i jornaler i vivia al carrer Dr. Crespí. A 1930 tenia 26 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
262	Estelrich Campomar, Gabriel	Argentina, Buenos Aires	1917 A.	1917	Fill de Pere Estelrich Ribas i Rosa Campomar enviarà certs papers a través del Consolat Espanyol de Buenos Aires. A la seva tornada complirà amb el servei militar. El seu pare li donà permís per emigrar al desembre de 1911.	AMSM 324 registre de correspondència de sortida 1917. Registre n°202 i 273. AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
263	Estelrich Campomar, Jaume	Argentina	1914		Fill de Pere Joan Estelrich Ribas que li donarà permís per emigrar al gener de 1914 amb 14 anys, però acompanyat de Jaume Ferragut Campomar.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
264	Estelrich Cantallops, Antoni	Argentina	1920		Fill de Damià Estelrich Monjo que li donà permís per emigrar al desembre de 1920 amb 15 anys, era fadrí, jornaler i vivia al carrer de la Pau n° 22.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
265	Estelrich Carreras, Antoni	Amèrica	1899 A.			AMSM 298 registre de correspondència de sortida 1898-1901. Registre n°255.
266	Estelrich Cifre, Josep	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 20 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.

267	Estelrich Cifre, Miquel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 27 anys, estava casat i era jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
268	Estelrich Cladera, Miquel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 35 anys, estava casat i era pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
269	Estelrich Dalmau, Nadal (a) Music	Argentina	Indet.		Va muntar una fàbrica de sobrassada mallorquina	Bordoy, R. Mas, A. Margalidans, conversarem amb Sebastià Esterich Mateu. Dins Revista Santa Margalida. N° 42. Juliol de 19971 pàg 20-23.
270	Estelrich Estelrich, Josep	Cuba, L'Havana	1924 A.		A 1924 tenia 31 anys, era fadrí i jornaler. Cap a 1930 el localitzam a Buenos Aires.	AMSM 424 i 425. Padró d'habitants de 1924 i 1930.
271	Estelrich Ferrer, Esperança	Argentina	1940 D.	Sí	Filla de Vicenç Estelrich i Antonina Ferrer va emigrar cap a Argentina amb els seus pares, però tornarà al cap de poc temps.	Entrevista a Margalida Ramis Vidal.
272	Estelrich Ferriol, Joan	Amèrica	1906 A.		A 1911 tenia 25 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 304 registre de correspondència de sortida 1906. Registre n°81 AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
273	Estelrich Fornés, Antoni	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 18 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
274	Estelrich Grimalt, Jaume	Argentina, Buenos Aires, Sierra Chica	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
275	Estelrich Grimalt, Mateu	Algèria	1931		Demana permís per emigrar a Algèria.	AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre n°317.
276	Estelrich Malondra, Antoni	Amèrica	1921 A.		Molins 15	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
277	Estelrich Malondra, Cristòfol	Cuba	1920		A 1920 se li dóna permís per viatjar a l'estranger.	AMSM 328 registre de correspondència de sortida 1920-1921. Registre n°421.
278	Estelrich Mascaró, Joan	Argentina, Buenos Aires, Sierra Chica	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José

						Garcías-Moll. A la de 1929 també.
279	Estelrich Molinas, Margalida	Algèria, Crescia	1880-1899		Mare de Maria i Emmanuela Martí Estelrich vivia a Crescia juntament al el seu espòs, Antoni Martí.	ANOM. Crescia matrimonis, nº 4, 2 de setembre de 1899. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275505">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275505</a>
280	Estelrich Monjo, Antoni	Xile, Valparaiso		No	Neix a 1888, mor el 25 de juny de 1950 vivia a Avda matta 1350.	García-Cuerdas, J. A, Buades, J. (2012) La Emigración Balear a Chile (1880-1950). Col·lecció els Camins de la quimera. Nº 10. Pàg 35-57
281	Estelrich Monjo, Jaume	Argentina	1930 A.		A 1930 tenia 33 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
282	Estelrich Moragues, Antoni	Amèrica	1921 A.		Mina 11	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
283	Estelrich Moragues, Gabriel	Algèria, Blida	1943 A.	No	Va emigrar a Algèria on cantarà amb Henriette Soriano Alòs, d'Alacant amb qui tindrà un parell de fills. Després de la independència d'Algèria hauran d'emigrar a França.	Entrevista a Joan Estelrich Soriano.
284	Estelrich Moragues, Joan	Amèrica	1898 A.			AMSM 298 registre de correspondència de sortida 1898-1901. Registre nº112.
285	Estelrich Morey, Jaume	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 40 anys, era fadrí i jornaler. A la Vila era propietari d'una casa al carrer dels Molins nº 17 i d'un solar al quarter nord nº 26.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
286	Estelrich Morey, Mateu	Argentina, Buenos Aires, Sierra Chica	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
287	Estelrich Munar, Jaume	Argentina	1919		Fill d'Antoni Estelrich Cànaves, aquest li va donar el permís per emigrar al novembre de 1919 amb 19 anys. Era fadrí i jornaler, vivia al carrer de ses Casetes.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
288	Estelrich Ordinas,	Amèrica	1921 A.		Llibertat nº 27	AMSM. 1891. Registro oficial de

	Joana					edificios y solares de 1921.
<b>289</b>	Estelrich Perelló, Lluís	Cuba, l'Havana	1930 A.	Sí	A 1930 tenia 18 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
<b>290</b>	Estelrich Puigserver, Joan	Argentina, Santa Fe	1909		Fill de Miquel Estelrich Alomar, aquest li va donar el permís per emigrar al setembre de 1909. Vivia al carrer de ses Vinyes n° 8, era fadrí i va partir amb 16 anys. Era jornaler.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. PARES. Registre de moviments migratoris. <a href="http://pares.mcu.es/MovimientosMigratorios/detalle.form?nid=1000051135">http://pares.mcu.es/MovimientosMigratorios/detalle.form?nid=1000051135</a>
<b>291</b>	Estelrich Puigserver, Miquel	Argentina, Santa Fe	1913		Fill de Miquel Estelrich Alomar que li donà permís per emigrar al desembre de 1913 amb 12 anys. Partirà acompanyat per la seva tia Joana Aina Puigserver Capó.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. PARES. Registre de moviments migratoris. <a href="http://pares.mcu.es/MovimientosMigratorios/detalle.form?nid=1000051136">http://pares.mcu.es/MovimientosMigratorios/detalle.form?nid=1000051136</a>
<b>292</b>	Estelrich Ramis, Joan	Argentina, Buenos Aires, Tres Algarrobos	1913 A.	Sí	Testifica a favor de Magdalena Pastor Femenias al 1913 per a que pugui tornar a Argentina al·legant que viu allà, ja que ell ha estat i menjat a ca seva a Buenos Aires.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
<b>293</b>	Estelrich Ramis, Miquel	Algèria, Regis-Saoula	1884-1910		Neix el 19 d'octubre de 1884 fill de Miquel Estelrich Mascaró i de Catalina Ramis Vidal es casà a Alger amb Sebastiana Rigó de Santanyí el 15 d'octubre de 1910 amb 26 anys.	APSM 35/2 llibre de baptismes de 1878-1884. F 69 n° 132.
<b>294</b>	Estelrich Ramis, Miquel	Argentina, Santa Fe, Villa Cañas	1900-1920	Sí	Fill de Josep Estelrich Grimalt i de Bàrbara Ramis Dalmau es casa a Argentina amb Angela Ribolsei dia 14 de juny de 1920 amb 20 anys. A 1930 tenia 30 anys, era vidu i pagès.	APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F26v n° 13 AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
<b>295</b>	Estelrich Reus, Antoni	Amèrica	1901 A.		A 1901 tenia 45 anys, estava casat amb Maciana Capó Femenia i era jornaler.	AMSM 420. Padró d'habitants de 1901.
<b>296</b>	Estelrich Roig, Catalina	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 33 anys, estava casada amb Miquel Tous Ramis, amb qui emigrarà, juntament amb els seu fills, Mateu,	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.



					Sebastià i Catalina Tous Estelrich.	
297	Estelrich Roig, Margalida	República Dominicana, San Pedro de Macorís	1921 A.		A la Vila posseïa un solar al carrer Clavell nº 4 .	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
298	Estelrich Rosselló, Lluís	Cuba, L'Havana	1919		A 1919 se li dóna permís per instal·lar-se a L'Havana.	AMSM 327 registre de correspondència de sortida 1919-1920. Registre nº234.
299	Estelrich, Antoni	Argentina, Mendoza	Indet.	No	A Mendoza casarà amb una emigrant d'origen francès.	Entrevista a Sebastià Estelrich Mateu (a) Major
300	Estelrich, Gabriel	Argentina, Santa Fe, Laguna Paiva	Indet.	No	Va partir casat i amb tres fills cap a Laguna Paiva per treballar en les obres ferroviàries.	Entrevista a Sebastià Estelrich Mateu (a) Major
301	Estelrich, Jaume	Argentina, Buenos Aires, Sierra Chica.	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
302	Estelrich, Jaume	Argentina, Santa Fe, Cañada de Gómez	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
303	Estelrich, Jaume (Fill)	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
304	Estelrich, Jaume (Pare)	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
305	Estelrich, Joana Aina	Argentina	Indet.	No	Casada amb Sebastià Nicolau, amb qui va emigrar.	Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.
306	Estelrich, Mateu	Argentina, Buenos Aires	1929 A.		A 1929 vivia al carrer Trenta y tres nº 1090 de Buenos Aires	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
307	Estelrich, Miquel	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República</i>

						Argentina. Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
308	Estelrich, Pere Joan	Argentina, Buenos Aires, 9 de Julio	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
309	Esterich, Vicenç	Argentina	1940 D.	Sí	Casat amb Antonina Ferrer i pare d'Esperança Estelrich Ferrer emigrarà a Argentina, però tornarà al cap de poc temps.	Entrevista a Margalida Ramis Vidal.
310	Esteve Molinas, Catalina	Algèria, Foundouck	1902-1925		Fill de Gabriel Esteve Carbonell i de Maria Molinas Amengual es casà a Algèria amb Eustaquia Ferragut dia 29 d'agost de 1925 amb 23 anys.	APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F 125 n° 76
311	Esteve Molinas, Maria	Algèria, Birtouta	1897-1937		Filla de Gabriel Esteve Carbonell i de Maria Molinas Amengual va casar amb Jaume Sintes a Algèria deia 24 de juliol de 1937 amb 40 anys.	APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F79 n° 25
312	Esteve Molinas, Mateu	Argentina	1909		Fill de Gabriel Esteve Carbonell va obtenir el permís del seu pare per emigrar a l'octubre de 1909 amb 17 anys, era fadrí i jornalero. Residia al carrer Crespí n° 2.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
313	Femenia Alzamora, Mateu	França	1911 A.		A 1911 tenia 50 anys, estava casat i era jornalero.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
314	Femenia Dalmau, Catalina	Amèrica	1921 A.		Casetes n° 45	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
315	Femenia Estelrich, Damià	Argentina, Buenos Aires, San Francisco	1901-1950		Fill de Mateu Femenia Comellas i de Maria Estelrich Dalmau, es va casar a Argentina amb Sabina Manzoti dia 6 de febrer de 1950 amb 49 anys.	APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F95 n° 107
316	Femenia Moragues, Jaume	Desconegut	1909 A.			AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916
317	Femenia Ribot, Nadal	Algèria	1901 A.		A 1911 tenia 58 anys, estava casat amb Catalina Molinas Femenia, amb qui emigrarà, juntament amb el seu fill	AMSM 420 i 421. Padró d'habitants de 1901 i 1911.

					Francesc Femenia Molinas. Era Jornaler	
318	Femenias Capó, Pere	Argentina	1913		Fill de Mateu Femenia Ribas que li donà permís per emigrar al setembre de 1913 amb 19 anys.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
319	Femenias Comellas, ???	Argentina	1918 A.		Apareix en el permís per emigrar del seu germà, Damià, ja que aquell passarà a estar al seu càrrec a Argentina.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
320	Femenias Comellas, Damià	Argentina	1918		Net de Maties Molinas Femenias qui l'envia a Argentina ja que és sordomut i el seu pare ja té una edat massa avançada per fer-se'n càrrec per això l'envia amb 37 anys a Argentina per viure amb els seus dos germans acompanyat per Julià Sansaloni.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
321	Femenias Comellas, Mateu	Argentina	1918 A.		Apareix en el permís per emigrar del seu germà, Damià, ja que aquell passarà a estar al seu càrrec a Argentina.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
322	Femenias Font, Antoni	Argentina, Buenos Aires, Avellaneda	1914		Fill de Maria Font Planas, qui era viuda i li donà permís per emigrar al gener de 1914 amb 17 anys. A la Vila vivia al carrer del Molinot nº 6 i a Argentina vivia al carrer Boquerón nº 3648	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
323	Femenias Font, Mateu	Cuba, L'Havana	1920		Fill de Maria Font Planas, qui era viuda i li donà permís per emigrar a l'agost de 1920 amb 17 anys. Vivia al carrer Major nº 13.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
324	Femenias Molinas, Damià	Algèria, Crescia	1878-1899		Nat a La Vila el 12 de gener de 1878 era fill de Nadal Femenias, que també estava a Crescia i de Catalina Molinas, qui estava a La Vila. Casarà amb Maria Martí, filla del propietari Antoni Martí i de Margalida Estelrich, els dos estaven a Crescia. Es casaran 2 de setembre de 1899. Treballava de pagès.	ANOM. Crescia matrimonis, nº 4, 2 de setembre de 1899. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275505">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275505</a> AMSM 298 registre de correspondència de sortida 1898-1901. Registre nº389.
325	Femenias Molinas,	Algèria	1911 A.		A 1911 tenia 19 anys, era fill de Nadal	AMSM 421. Padró d'habitants de

	Francesc				Femenia Ribot i Catalina Molinas Femenias, amb qui emigrarà. Era jornalер.	1911.
326	Femenias Molinas, Pere	Algèria, Alarbatas	1908 A.			AMSM 308 registre de correspondència de sortida 1908. Registre n°60
327	Femenias Moragues, Antoni	Argentina	1919		Fill de Joan Femenias Pastor qui li donarà el permís per emigrar al gener de 1919. Serà l'acompanyant de Guillem Alòs Garau.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
328	Femenias Moragues, Mateu	Argentina, Mendoza	1911 A.		Espòs de Bàrbara Vallès Molinas i pare de Mateu Femenias Moragues. Partirà a Argentina on més tard arribarà el seu fill. A 1911 tenia 35 anys, estava casat i era pagès.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
329	Femenias Moragues, Miquel	Uruguai, Montevideo	1899-1923		Fill de Mateu Femenia Alzamora i de Margalida Moragues Moragues, va contreure matrimoni amb Catalina López dia 28 de juny de 1923 amb 24 anys.	APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903.
330	Femenias Reus, Pere	Argentina	1908		Fill de Jaume Femenias Alzamora va obtenir el permís per emigrar al setembre de 1908 amb sols 13 anys. Partirà amb i baix la custòdia de Antoni Munar Munar.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
331	Femenias Torres, Antoni	Argentina	1915 A.			AMSM 320 registre de correspondència de sortida 1915. Registre n°156.
332	Femenias Vallès, Mateu	Argentina, Mendoza	1911		Fill de Bàrbara Vallès Molinas i de Mateu Femenias Moragues. Partirà amb 9 anys cap a l'Argentina, on ja es trobava el seu pare i ho farà acompanyat per Bartomeu Gelabert Sancho.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
333	Femenias, Antoni	Argentina, Santa Fe, Villa Trinidad	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
334	Femenias, Bartomeu	Argentina, Buenos Aires, Gral. Viamonte	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleàrics residents en la República</i>

						Argentina. Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
335	Femenias, Mateu	Argentina, La Pampa, Monte Nievas	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
336	Femenias, Mateu	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
337	Femenias, Nadal	Algèria, Crescia	1880-1899		Pare de Damià Femenias Molinas, estava casat amb Catalina Molinas. Ell vivia a Algèria, però la seva dona vivia a La Vila. Treballava de Pagès.	ANOM. Crescia matrimonis, nº 4, 2 de setembre de 1899. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275505">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275505</a>
338	Ferragut Barceló, Sebastià	Desconegut	1896		Casat amb Francisca Aina Cladera Cifre va emigrar una mica abans que ella.	AMSM 297 registre de correspondència de sortida 1889-1898.
339	Ferrer (a) Palanqueta, Antonina	Argentina	1940 D.	Sí	Casada amb Vicenç Estelrich i mare d'Esperança Estelrich Ferrer emigrarà a Argentina, però tornarà al cap de poc temps.	Entrevista a Margalida Ramis Vidal.
340	Ferrer Alcover, Margalida	Algèria, Hussein dey	1924-1951		Filla de Miquel Ferrer Moncades i de Cecília Alcover Monjo va casar amb Marcel Geor a Algèria dia 30 de juny de 1951 amb 27 anys.	APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932. F.124 nº 3
341	Ferrer Alcover, Maria	Algèria, Hussein dey	1927-1952		Filla de Miquel Ferrer Moncades i de Cecília Alcover Monjo es va casar amb Emilio Mutscheer amb 25 anys dia 28 de juny de 1952. El seu padrí jove, Antoni Alcover Monjo, es trobava a Argentina, i la padrina paterna, Margalida Moncades Pastor a Algeria.	APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932. F 377 nº 85
342	Ferrer Bibiloni, Mateu	Argentina	1907		Fill d'Antoni Ferrer Oliver va obtenir el permís del seu pare per emigrar a l'octubre de 1907 amb sols 14 anys. A la Vila vivia al carrer Major nº 33.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

343	Ferrer Carbonell, Antoni	Argentina	1911		Fill de Francisca Carbonell Bauzà, qui era viuda i li donà permís per emigrar l'abril de 1911 amb 23 anys, era fadrí i vivia al carrer Europa.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
344	Ferrer Carbonell, Bartomeu	Xile, Santiago de Xile	1906 A.	No	Va néixer a 1885. Va muntar una companyia d'assegurances. Morirà el 19 de març de 1973.	García-Cuerdas, J. A, Buades, J. (2012) La Emigración Balear a Chile (1880-1950). Col·lecció els Camins de la quimera. N° 10. Pàg 35-57 AMSM 304 registre de correspondència de sortida 1906. Registre n°34
345	Ferrer Carbonell, Pere	Xile, Santiago de Xile	1907 A.	No	Va muntar una fàbrica de suc, a la qual anomenada Lambe on hi feien licors mallorquins.	García-Cuerdas, J. A, Buades, J. (2012) La Emigración Balear a Chile (1880-1950). Col·lecció els Camins de la quimera. N° 10. Pàg 35-57 AMSM 306 registre de correspondència de sortida 1907. Registre n°167
346	Ferrer Estelrich, Antoni	Argentina, Santa Fe, Rosario	1930 A.	Sí	A 1930 tenia 29 anys, era fadrí i pagès. Va tornar al cap de no massa temps.	Entrevista a Joan Amengual Ferrer (a) Mora AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
347	Ferrer Grimalt, Antoni	Algèria	1911 A.	1911	Tornarà amb Mateu Roca Dalmau d'Algèria amb el vapor Balear i serà vigilat durant 5 dies pel metge Pere Santandreu per verificar la seva salut.	AMSM 315 registre de correspondència de sortida 1911-1912. Registre n°222.
348	Ferrer Grimalt, Antònia	Argentina	1930 A.	Sí	A 1930 tenia 35 anys i estava casada amb Joan Morey Fluxà.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
349	Ferrer Llull, Antoni	Amèrica del Sud	1906 A.			AMSM 305 registre de correspondència de sortida 1906. Registre n°271
350	Ferrer Llull, Arnau	Amèrica	1898 A.		No es presenta a files. A 1911 tenia 32 anys, estava casat i era fuster.	AMSM 297 registre de correspondència de sortida 1889-1898. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
351	Ferrer Llull, Bartomeu	Algèria	1931 A.		Surt mencionat en el permís per emigrar	AMSM 339 registre de

					del seu nebot, Esteve Ribas Ferrer, ja que ell ja vivia a Alger.	correspondència de sortida 1931-1932. Registre nº155.
352	Ferrer March, Josep	Cuba, L'Havana	1920		Fill de Josep Ferrer Ferrer qui li donarà el consentiment per partir a l'octubre de 1920. Vivia al carrer Escola nº 3.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
353	Ferrer Moncades, Jaume	Algèria	1923		Fill de Josep Ferrer Muntaner que li donarà permís per emigrar al juny de 1923, amb 24 anys, era fadrí, ferrer i vivia al carrer Revolució nº 15.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
354	Ferrer Morey, Catalina	Argentina, Mendoza, Tumuyán	1920 A.	Sí	Casada amb Pere Antoni Rosselló Parera, de Manacor, a 1940 tenia 45 anys.	AMSM 427. Padró d'habitants de 1940.
355	Ferrer Morey, Joana Aina	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 5 anys, era filla de Joan Ferrer Muntaner i Joana Aina Morey Tous, amb qui emigrarà.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
356	Ferrer Morey, Maria	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 8 anys, era filla de Joan Ferrer Muntaner i Joana Aina Morey Tous, amb qui emigrarà.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
357	Ferrer Muntaner, Antoni	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 36 anys, estava casat i era pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
358	Ferrer Muntaner, Joan	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 36 anys, estava casat amb Joana Aina Morey Tous, amb qui emigrarà, juntament amb les seves filles Maria i Joana Aina Ferrer Morey. Era jornal·ler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
359	Ferrer Muntaner, Josep	Algèria	1901 A.		A 1901 tenia 30 anys, estava casat i era jornal·ler.	AMSM 420. Padró d'habitants de 1901.
360	Ferrer Oliver, Antoni (a) Cremat	Amèrica	1921 A.		Tenia una casa al carrer Major nº 33	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
361	Ferrer Pastor, Guillem	Algèria	1920		Fill de Joan Ferrer Serra que li donà permís per emigrar al novembre de 1920 tenia 17 anys, era fadrí, jornal·ler i vivia al carrer de sa Mina nº 10.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
362	Ferrer Pastor, Jaume	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José

						Garcías-Moll. A la de 1929 també.
363	Ferrer Salvà, Antoni	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 17 anys, era fadrí i llaurador.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
364	Ferrer Salvà, Margalida	Argentina	1913		Esposa de Miquel Capó Perelló qui li donarà permís per emigrar al març de 1913. A la Vila vivia al carrer de la Lluna.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
365	Ferrer Salvà, Miquel	Argentina	1912		Fill de Guillem Ferrer Pastor que li donarà permís per emigrar al febrer de 1912. Vivia al carrer de la Pau nº 2.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
366	Ferrer Serra, Martí	Algèria, Zeralda	1896-1921		Fill de Rafel Bonaventura Ferrer Muntaner i de Maria Serra Fiol es casà amb Epiroma Martínez a Algèria dia 24 de febrer de 1921 amb 25 anys.	APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F 53v nº 116
367	Ferrer, Antoni	Argentina	Indet.			Entrevista a Martí Pastor Fornés
368	Ferrer, Antònia	Algèria, Crescia	1880-1899		Mare d'Antoni i Bernat Molinas Ferrer i casada amb Joan Molinas, propietari, vivia a Crescia.	ANOM. Crescia matrimonis, nº 6, 31 d'octubre de 1903. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275523">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275523</a>
369	Ferrer, Catalina	Argentina			Casada amb Miquel Molinas	Bordoy, R. Margalidans d'Amèrica. Dins Revista Santa Margalida. Nº 46. Març 1998 pàg 18
370	Ferriol Ribas, Bernat	Algèria	1920		Fill de Catalina Ribas Alòs, viuda, que li donà permís per emigrar amb 15 anys, essent fadrí i jornalero, vivia al carrer del pou de sa Garriga nº 80. Partirà cap Algèria amb el seu germà Esteve.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
371	Ferriol Ribas, Esteve	Algèria, Foundouck	1919		Fill de Catalina Ribas Alòs, aquesta li otorga el permís per casar-se a Algèria amb Encarnació Dalmau, en aquells moments tenia 31 anys. A la Vila vivia al carrer del Pou de sa Garriga nº 78. A 1920 figura que acompanya al seu germà Bernat el que vol dir que va retornar i tornar emigrar, podria ser un cas d'emigració	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.



					“golondrina”.	
372	Ferriol Ribas, Joan	Mèxic, Mèxic D.F.	1904		Havia nascut a la Vila al 1888, era comerciant de professió.	PARES. Registre de moviments migratoris. <a href="http://pares.mcu.es/MovimientosMigratorios/detalle.form?nid=25548">http://pares.mcu.es/MovimientosMigratorios/detalle.form?nid=25548</a>
373	Ferriol Vidal, Joan	Argentina, Buenos Aires, 9 de Julio	1891-1909		Fill de Joan Ferriol Quetglas i de Margalida Vidal Genovart es va casar a Argentina amb Catalina Ferrer dia 3 d'abril de 1909 amb 18 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 176 v n° 12
374	Fiol Genovart, Catalina	Argentina, Buenos Aires	1917 A.	Sí	A 1924 tenia 30 anys i estava casat amb Antoni Alòs Gayà, amb qui tindrà dos fills a Argentina.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
375	Fiol Mora, Bartomeu	Argentina, Buenos Aires	1928		De 40 anys va demanar permís per embarcar a Buenos Aires.	AMSM 336 registre de correspondència de sortida 1927-1928. Registre n°158.
376	Fiol Mulet, Guillem	Amèrica	1899 A.			AMSM 298 registre de correspondència de sortida 1898-1901. Registre n°255.
377	Fiol Mulet, Miquel	Argentina, Santa Fe	1910		Apareix en el permís per emigrar de Pere Joan Alòs Tous com el seu acompanyat juntament amb la seva esposa, Valentina Alòs Alòs.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
378	Fiol, Francesc	Argentina, Santa Fe, Villa Cañás	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
379	Flaquer, Mateu	Argentina, La Pampa, Quemú Quemú	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
380	Fluxà Estelrich, Jaume	Argentina, Buenos Aires, Carlos Casares	1908 A.			AMSM 308 registre de correspondència de sortida 1908. Registre n°92
381	Fluxà Garau, Bernat	França	1922		Fill de Bernat Fluxà Monjo qui li donà permís per emigrar al setembre de 1922	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

					amb 20 anys, era fadrí, sense professió i vivia al carrer de ses Casetes n° 10.	
382	Fluxà Morey, Damià	Argentina, Santa Fe, Villa Cañas	1917-1942		Fill de Guillem Fluxà Pastor i de Catalina Morey Gayà es va casar a Argentina amb Josefina Angela Baella, dia 18 d'abril de 1942 amb 25 anys.	APSM 81/15 llibre de baptismes de 1915-1921. F. 65 n° 7
383	Fluxà Morey, Miquel	Argentina, Santa Fe, Villa Cañas	1915-1946		Fill de Guillem Fluxà Pastor i Catalina Morey Gayà. Es va casar a Argentina amb Maria Llull dia 27 d'abril de 1946 amb 31 anys.	APSM 81/14 llibre de baptismes de 1907-1915. F 286 v n° 9
384	Fluxà Pastor, Guillem	Amèrica	1906 A.			AMSM 304 registre de correspondència de sortida 1906. Registre n°166
385	Fluxà Pastor, Magdalena	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 27 anys, era fadrina i pagesa.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
386	Fluxà Pastor, Miquel	Argentina, Buenos Aires	1900		Va ser soldat voluntari a l'exèrcit d'Ultramar, després de la guerra de Cuba emigrarà a Argentina.	AMSM 298 registre de correspondència de sortida 1898-1901. Registre n°273.
387	Fluxà Pons, Bernat	Argentina, Santa Fe	1923 A.	Sí	A 1930 tenia 39 anys.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
388	Fluxà Vives, Bernat	Argentina, Santa Fe	1923 A.	Sí	A 1935 tenia 44 anys.	AMSM 426. Padró d'habitants de 1935.
389	Fluxà Vives, Francesc	Argentina, Santa Fe	1930 A.	Sí	Se li enviaren certs papers a través del consolat espanyol. A 1930 tenia 21 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 338 registre de correspondència de sortida 1930-1931. Registre n°282. AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
390	Fluxà Vives, Joana Aina	Algèria	1916		Filla de Miquel Fluxà Moll i de Margalida Vives Nicolau que li donaren permís per partir al desembre de 1916 amb 11 anys i ho farà acompanyada per Nadal Femenias i Catalina Molinas, casats i de la Vila. A la Vila vivia al carrer de ses Jovades n° 33.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
391	Fluxà Vives, Margalida	Argentina	1913		Filla de Miquel Fluxà Moll qui li donà permís per partir al setembre de 1913 amb	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

					19 anys i ho farà acompanyada per Magdalena Pastor Femenias.	
392	Font Alòs, Bartomeu	Algèria	1917 A.			AMSM 323 registre de correspondència de sortida 1917. Registre n°125.
393	Font Batle, Antònia	Argentina	1913		Filla d'Isabel Maria Batle Rosselló emigrà amb son pare i els seus germans a Argentina. Figura en el permís per emigrar de la seva neboda, Isabel Maria Pomar Font.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
394	Font Batle, Domingo	Argentina	1911 A.		A 1911 tenia 27 anys, figura com a fadrí i llaurador.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
395	Font Batle, Francisca	Argentina	1913		Filla d'Isabel Maria Batle Rosselló emigrà amb son pare i els seus germans a Argentina. Figura en el permís per emigrar de la seva filla, Isabel Maria Pomar Font, qui havia deixat a càrrec de sa mare i que acabarà per anar a Argentina amb aquesta.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
396	Font Batle, Joan	Argentina	1913		Fill d'Isabel Maria Batle Rosselló emigrà amb son pare i els seus germans a Argentina. Figura en el permís per emigrar de la seva neboda, Isabel Maria Pomar Font.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
397	Font Capó, Joan	Amèrica	1906 A.			AMSM 304 registre de correspondència de sortida 1906. Registre n°166
398	Font Capó, Margalida	Algèria	1931		Demana permís per emigrar a Algèria.	AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre n°320.
399	Font Cifre, Antoni	Cuba, L'Havana	1920	1922	Fill de Rafel Font Planas que li donà el permís per emigrar al juliol de 1920 amb 19 anys. Era fadrí, jornaler i vivia al carrer Progrés n° 7. Serà declarat pròfug però a la seva tornada complirà amb el servei	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 330 registre de correspondència de sortida 1922-1923. Registre n°79.

					militar.	
400	Font Molinas, Josep	Algèria	1909-1943		Era fill de Bartomeu Font March i Catalina Molinas Vives. Es va casar a Alger amb Dolores Lauro dia 13 de novembre de 1943 amb 34 anys.	APSM 81/14 llibre de baptismes de 1907-1915.f 84 n° 52
401	Font Ribas, Antònia	Algèria	1909-1921		Era fila de Martí Font Barceló i Antònia Ribas Fluxà es va confirmar a Alger a 1921 amb 12 anys.	APSM 81/14 llibre de baptismes de 1907-1915. F 106 v n° 114
402	Font Ribas, Francesc	Cuba, L'Havana	1920		Fill de Martí Font Barceló que li donà permís per emigrar a l'Octubre de 1920 amb 18 anys. Vivia al carrer General Concas n° 86.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
403	Font Ribas, Joan	Cuba	1920 A.		A 1930 tenia 31 anys, era viudo i jornalер.	AMSM 328 registre de correspondència de sortida 1920-1921. Registre n°529. AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
404	Font Roca, Miquel	Puerto Rico	1888		Va servir com a voluntari a l'exèrcit a Puerto Rico, lloc on, després, entrarà a formar part de la Guàrdia Civil durant, almanco, 7 anys.	AMSM 298 registre de correspondència de sortida 1898-1901. Registre n°265.
405	Font Sansó, Antoni	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 37 anys, estava casat i era jornalер.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
406	Font Vallés, Antoni	Argentina, Santa Fe, Llampi Campbell	1911 A.		Fill d'Antoni Font Planas i de Margalida Vallés Ferrer es casa a Argentina amb Magdalena Oliver dia 21 de novembre de 1929 amb 39 anys. A 1911 tenia 21 anys, era fadrí i pagès.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 153 v n° 85 AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916
407	Font Vallès, Antònia	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 27 anys, estava casada amb Maties Pomar Pieras, amb el que emigrarà, juntament amb el seu fill Antoni Pomar Font.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
408	Fontcuberta Morey, Miquel	Argentina, Santa Fe	1927		Nascut a La Vila a 1927 arribarà a Argentina pocs mesos després, pel que es dedueix que emigrà amb els seus pares.	PARES. Registre de moviments migratoris. <a href="http://pares.mcu.es/MovimientosMigrat">http://pares.mcu.es/MovimientosMigrat</a>

						orios/detalle.form?nid=1000031657
409	Fornés Cladera, Gabriel	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1909		Fill de Gabriel Fornés Font i Catalina Cladera Fornés va obtenir el permís del seus pares per emigrar al novembre de 1909 amb 14 anys .Es va casar a Argentina amb Francisca Tous Estelrich dia 21 d'abril de 1923 amb 28 anys. Prèviament havia demanat permís per casar-se.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 383 n° 53
410	Fornés Cladera, Pere Joan	Argentina	1908	1914	Fill de Gabriel Fornés Font va obtenir el permís del seu pare per emigrar al novembre de 1908 amb 16 anys. Durant el viatge va anar acompanyat per Jaume Moragues Pastor. És declarat pròfug, a la seva tornada complirà amb el servei militar.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 319 registre de correspondència de sortida 1914-1915. Registre n°191.
411	Fornés Estelrich, ???	Argentina, Santa Fe, Tortugas.	1910 D.	No	Germà de Joan Fornés Esterich.	Entrevista a Martí Pastor Fornés
412	Fornés Estelrich, Joan	Argentina, Santa Fe, Tortugas.	1910	No	A 1911 tenia 14 anys, era fadrí i jornalер.	Entrevista a Martí Pastor Fornés AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
413	Fornés Estelrich, Margalida	Amèrica	1910		A 1911 tenia 11 anys, era fadrina i jornalera.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
414	Fornés Femenia (a) Coves, ???	Argentina	Indet.		Casada amb Bartomeu Perelló (a) Gerrer, amb qui va emigrar.	Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.
415	Fornés Femenias, Josep	Algèria	1915		Fill de Joan Fornés Gual que li donarà permís per partir al febrer de 1915 amb 11 anys. Ho farà acompanyat pel seu oncle Miquel Fornés Gual.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
416	Fornés Grimalt, Joan	Algèria	1901 A.		A 1901 tenia 63 anys, estava casat i era jornalер.	AMSM 420. Padró d'habitants de 1901.
417	Fornés Gual, Josep	Algèria, Aulet-Fayet	1913 A.		Fill de Josep Fornés Font i de Catalina Gual Moll. Havia emigrat a Argentina, serà declarat pròfug. Tornarà a Mallorca, on complirà el servei militar per després, passar a Algèria on es casarà amb Dolores Marco dia 10 de novembre de 1923 amb	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 175 n° 8 AMSM 316 registre de correspondència de sortida 1913. Registre n°78.

					32 anys.	
418	Fornés Gual, Miquel	Algèria, Crescia	1880-1899		Nascut a La Vila el 23 de desembre de 1878, era fill de Josep Fornés i de Catalina Gual. Es va casar el 31 d'octubre de 1903 amb Margalida Martí..	ANOM. Crescia matrimonis, nº 5, 31 d'octubre de 1903. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275492">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275492</a>
419	Fornés Mir, Margalida	Xile, Valparaiso	1912			García-Cuerdas, J. A, Buades, J. (2012) La Emigración Balear a Chile (1880-1950). Col·lecció els Camins de la quimera. Nº 10. Pàg 35-57
420	Fornés Monjo, Joan	Argentina	1930 A.		A 1930 tenia 19 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
421	Fornés Ribas, Joan	Argentina, Santa Fe	1914 A.	Sí	A 1930 tenia 49 anys.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
422	Fornés Ribas, Joan	Puerto Rico	1901 A.			AMSM 298 registre de correspondència de sortida 1898-1901. Registre nº187.
423	Fornés Ribas, Pere	Argentina, Santa Fe	1911 A.	Sí	A 1935 tenia 43 anys.	AMSM 421 i 426. Padrons d'habitants de 1911 i 1935.
424	Fornés Rosselló, Joana	Amèrica	1921 A.		Posseïa una casa a la Vila al carrer Alegries nº 6	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
425	Fornés Tauler, Joana Aina	Algèria	1908		Casada amb Martí Mascaró Sansó partirà amb el seu espòs i fills en destinació a Algèria. Era la mare de Joan Mascaró Fornés.	March, J. F. (2005) Joan Mascaró, La Vila i els margalidans. Col·lecció Tintinnabula nº 5. Ed. Ajuntament de Santa Margalida.
426	Fornés Torres, Antoni	Cuba, L'Havana	1920		Fill de Maciana Torres Capó, viuda, aquesta li donà permís per emigrar al març de 1920 amb 24 anys, era fadrí i jornaler. Vivia al carrer de la Pau nº 10	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
427	Fornés Torres, Miquel	Argentina, Mendoza, Rodeo de la Cruz	1918 A.		A 1929 encara hi residia. Era el padrí jove de Martina Fornés March.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també. APSM 81/15 llibre de baptismes de

						1915-1921. 214 n° 71
428	Fornés, Joan	Argentina, Santa Fe, Francia y Catamarca	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també
429	Fornés, Pere	Argentina, Santa Fe, Francia y Catamarca	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
430	Fornés, Pere Joan	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
431	Fuente (Font?), Jaume	Argentina, La Pampa, Ing. Luiggi	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
432	Fullana Bibiloni, Antoni	Argentina, Buenos Aires	1921 A.		A 1921 envia certs papers a través del Consolat Espanyo de Buenos Aires.	AMSM 329 registre de correspondència de sortida 1921-1922. Registre n°78.
433	Fullana Bibiloni, Joan	Argentina, Buenos Aires, Bragado	1898-1924		Fill de Joan Fullana Terrassa i de Maria Bibiloni Cifre es casà amb Catalina Ferrer a Argentina dia 1 de març de 1924 amb 26 anys. El seu padrí patern, Bartomeu Fullana Sansó figura com emigrat a Amèrica.	APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F122 n° 9
434	Fullana Femenias, Gabriel	Argentina, Buenos Aires, 9 de Julio	1921 A.	1925	A 1935 tenia 48 anys i estava casat amb Margalida Morey Avellà, amb la que va emigrar .	AMSM 426. Padró d'habitants de 1935.
435	Fullana Sansó, Bartomeu	Amèrica	1898 A.		Era el padrí per part de pare de Joan Fullana Bibiloni. La seva dona figura com a resident a la Vila.	APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F122 n° 9
436	Fullana Terrassa, Antoni	Xile, Santiago de Xile	1902 A.	1908	A 1924 tenia 52 anys, estava casat amb Francisca Oliver Moranta, les seves filles Coloma, Maria i Francisca nasqueren a Xile, però el fill Josep ja va néixer a La	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924. APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.

					Vila.	
437	Fuster Barceló, ???	Algèria	1905 A.			AMSM 302 registre de correspondència de sortida 1905. Registre n°60
438	Fuster Bonnín, Aina	Argentina, Santa Fe, San Justo	1895-1916		Nada el 30 de juliol de 1894 filla de Antoni Fuster Miró i de Maria Bonnín Fuster es casarà a San Justo amb Pere Moragues Carbonell el 5 de juny de 1916 amb 22 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 340 v n° 89
439	Fuster Bonnín, Antoni	Argentina, Santa Fe, San Justo	1890-1916		Fill d'Antoni Fuster Miró i de Maria Bonnín Fuster es casa a Argentina amb Isabel Pauloni Canduzzi dia 4 de maig de 1916 amb 26 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 140 n° 45
440	Fuster Fuster, Aina	Argentina	1913		Esposa de Pere Joan Valls Bonnín que li donarà permís per emigrar al març de 1913.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
441	Fuster Pomar, Jaume	Puerto Rico	1899 A.		De Puerto Rico passarà anirà a Argentina cap al 1901.	AMSM 298 registre de correspondència de sortida 1898-1901. Registre n°389 i n°88.
442	Gacias Grimalt, Maria Àngela	Algèria, Crescia	1892-1911		Filla de Pere Gacias Salom i de Maria Grimalt Nicolau es casà a Algèria amb Guillaume Santer dia 19 d'agost de 1911 amb 19 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 231 v n° 44
443	Galmés (a) de Sa Tanca, Antoni	Argentina	Indet.			Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.
444	Galmés Dalmau, Bartomeu	Argentina	1913		Fill de Bartomeu Galmés Ferrer que li donà permís per emigrar al setembre de 1913 amb 18 anys, era fadrí i vivia al carrer de la Mina n° 14.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
445	Galmés Roca, Antoni	Argentina, Santa Fe, Diego Alvear	1917 A.	Sí	Neix el 19 d'abril de 1886 fill d'Antoni Josep Galmés Alòs i de Bàrbara Roca Ribas es casa a Santa Fe amb Catalina Roca Ferrer el 1920 amb 34 anys.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930. APSM 34/2 llibre de baptismes de 1885-1887. F 29 n° 62
446	Garau Alòs, Bernat	Argentina, Santa Fe, San Gregorio	1907-1929		Fill de Bernat Garau Fluxà i d'Antònia Alòs Mas es va casar a Argentina amb	AMSM 336 registre de correspondència de sortida 1927-1928.



					Francisca Bibiloni dia 21 d'abril de 1945 amb 38 anys.	Registre nº261. APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. F185v nº 36
447	Garau March, Francesc	Argentina	1909 A.	1914	Fill d'Antoni i Catalina va ser declarat pròfug, tot i que a la tornada complirà amb el servei militar.	AMSM 318 registre de correspondència de sortida 1914. Registre nº4.
448	Garau Mayol, Simó	Cuba, L'Havana	1920		Fill de Joan Garau Ferragut que li dona permís per emigrar l'octubre de 1920 era fadrí, jornalero i tenia 17 anys.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
449	Garau Ordinas, Catalina	Algèria	1921		Esposa de Bartomeu Tous Tous qui li donà permís per emigrar al febrer de 1921 amb 62 anys, era casada, llauradora i vivia al carrer Antoni Maura nº 46.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
450	Garau Planas, Francesc	Algèria			Fill de Josep Garau i Tous, heretarà el negoci de tabacs del seu pare després de la ruptura de la societat mercantil entre aquest i Joan March.	Carreras, J. (2003) Apuntes históricos y documentales sobre la sociedad tabaquera "March y Garau" para la compra-venta de tabacos en hoja y elaborados, con fabricación exclusiva para la exportación. Dins <i>BSAL</i> , N° 59, Pàgs. 175-196. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921. Entrevista a Apolonia Oliver Garau.
451	Garau Planas, Francisca	Algèria	1923	Sí	Era filla de Josep Garau, propietari d'una fàbrica de tabac, es va casar amb Mateu Oliver Bibiloni, amb qui tengué una filla, Apolonia, i quan aquesta tenia 3 anys partiren cap a Alger.	Entrevista a Apolonia Oliver Garau.
452	Garau Planas, Margalida	Algèria	1917 A.	Sí	A 1930 tenia 42 anys i estava casada amb Joan Tous Font amb qui tengué un parell de fills a Algèria.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
453	Garau Sancho, Margalida	Argentina	1920		Filla de Isabel Maria Sancho Timoner qui l'havia deixada a càrrec d'una germana seva quan va emigrar a Argentina i després demana que li sigui enviada. Partirà cap a Argentina amb el matrimoni format per	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

					Francesc Aguiló Piña i Magina Pastor Estelrich.	
454	Garau Tous, Josep	Algèria	Indet.	Sí	Casat amb Francisca Planas March. Formava part d'una de les famílies més importants de Santa Margalida, cosa que li permetrà crear una fàbrica de tabac a Alger on després s'associarà amb en Joan March, fins que aquest farà matar al seu fill Rafel. Temps després tornarà a Santa Margalida on comprarà els terrenys que ocupava l'antic palau dels Zaforteza a La Vila i ho edificarà.	Entrevista a Apolonia Oliver Garau.
455	Gayà Ferriol, Bernat	Argentina, Santa Fe, Crespo y San Martín	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
456	Gayà Oliver, Josep	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 27 anys, estava casat i era jornalero.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
457	Gayà Pastor, Andreu	Argentina, Buenos Aires	1929 A.		A 1929 vivia al carrer 25 de Mayo nº 3452 de Buenos Aires	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
458	Gayà Pastor, Guillem	Argentina, Santa Fe, San José	1878-1913		Neix el 9 de juny de 1878 fill de Guillem Gayà Femenia i d'Antònia Pastor Molinas es casarà a San José amb Catalina Nadal Noguera el 25 de desembre de 1913 amb 35 anys.	APSM 35/2 llibre de baptismes de 1878-1884. F 24v nº 49.
459	Gayà Ramis, Francisca Aina	Algèria, Regis	1892-1912		Filla de Joan Gayà Rosselló i de Francisca Ramis Vidal es casa a Algèria amb Vicenç Casellas Font dia 10 d'agost de 1912 amb 20 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 253 nº 101
460	Gayà Ramis, Pere Josep	Algèria	1896-1917		Fill de Joan Gayà Rosselló i de Francisca Aina Ramis Vidal es casà amb Catalina Maconi dia 16 d'abril de 1921 a Algèria amb 25 anys. Havia estat declarat pròfug, es rebran certs	APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F31 nº 51 AMSM 323 registre de correspondència de sortida 1917. Registre nº115.

					papers a través del Consolat Espanyol d'Alger.	
461	Gayà Rosselló, Antònia	Amèrica	1921 A.		Unió 34	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
462	Gayà Terrassa, Josep	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 34 anys, estava casat i era llaurador.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
463	Gelabert Dalmau, Magdalena	Argentina, Buenos Aires	1910-1934		Era filla de Nadal Gelaber Mascaró de Llubí i de Catalina Dalmau Noguera, es va casar amb Emilio Bono a Argentina dia 24 d'agost de 1934 amb 24 anys.	APSM 81/14 llibre de baptismes de 1907-1915. F 132 n° 56
464	Gelabert Sancho, Bartomeu	Argentina, Mendoza	1911		Figura com l'acompanyant de Mateu Femenias Vallès fins a Argentina.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
465	Genovart March, Sebastià (a) Corona	Estats Units, Nova York, Brooklyn, Cumberland St.	1920		Fill de Simó Genovart Pastor i de Catalina March Molinas casà a Estats Units amb Eufrasia Alonso dia 21 de març de 1924. Arribarà a Nova York des de Burdeus a bord del vaixell Oscoda. Més endavant casà a Estats Units amb Eufrasia Alonso dia 21 de març de 1924.	APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F 10 n° 116 Ellis Island Archives. <a href="http://libertyellisfoundation.org/passenger-details/czoxMjoiNjAyODg2MTUwMDM3Ijs=/czo5OiJwYXNzZW5nZXIiw==">http://libertyellisfoundation.org/passenger-details/czoxMjoiNjAyODg2MTUwMDM3Ijs=/czo5OiJwYXNzZW5nZXIiw==</a>
466	Genovart March, Simó	Mèxic	1922	Sí	Fill de Simó Genovart Pastor aquest li donà permís per emigrar al juliol de 1920 quan tenia 19 anys. El permís especifica que és per anar a Cuba i Estats Units, tot i que allà on el documentam és a Argentina i després passarà a Mèxic. A la Vila vivia al carrer del Pouàs n°3.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
467	Genovart Pastor, Francisca	Amèrica	1921 A.		Pau 11	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
468	Genovart Ribas, Joan	Argentina, Buenos Aires, Bahía Blanca	1907 A.		Va emigrar amb els seus pares a Argentina però tornarà una temporada fins que al 1908 el seu padrí li donarà el permís per tornar a Argentina amb els seus pares.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 315 registre de correspondència de sortida 1911-1912. Registre n°175.
469	Genovart Ribas, Josep	Argentina, Buenos Aires, Ing. White	1929 A.		A 1929 vivia al carrer Mascarello n° 351 d'Ing. White.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República</i>

						Argentina. Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
470	Genovart, Bartomeu	Argentina, Buenos Aires, Ing. White	1929 A.		A 1929 vivia al carrer Mascarello n° 351 d'Ing. White.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
471	Ginart Riutort, Maria	Argentina	1914		Filla de Gabriel Ginart Capó que li donarà permís per emigrar al novembre de 1914. Partirà acompanyada per la seva mare Francisca Riutort Noceras.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
472	Ginart Sastre, Rafel	França, Nimes	1915		Fill de Rafel Ginart Alòs partirà amb sols 2 anys, però ho farà acompanyat pel seu oncle Josep Sastre Caimari, amb el que viurà un cop arribats a França.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
473	Gómez Galmés, Francisca	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1912 A.		Havia emigrat abans de 1912 cap a Argentina, tornarà al 1913 amb un fill, Francesc Vallés Gómez. Ella tornarà a partir però deixarà el seu fill a càrrec d'Antoni Estelrich Dalmau, al seu cunyat a qui li demana que li envii el seu fill.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
474	Gordillo Fornés, Joana	República Dominicana, San Pedro de Macorís	1940 D.	Sí	Casada amb Martí Gual residirà un cert temps a Santo Domingo on exercirà de mestre.	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
475	Grimalt Estelrich, Bartomeu	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 36 anys, estava casat i era guarnicioner.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
476	Grimalt Fornés, Antònia	Algèria	1906-1952		Filla de Pere Joan Grimalt March i Antònia Fornés Gual es casà a Algèria amb Ludovico Jiravol dia 9 de novembre de 1952 amb 46 anys. La seva germana estava casada amb Martí Gual Ribot, també emigrat a Algèria.	APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. F154v n° 92
477	Grimalt Fornés, Catalina	Algèria	1904-1946		Filla de Pere Joan Grimalt March i d'Antònia Fornés Gual es casà amb Joan Bautista Bartomeu dia 1 de juny de 1946 a Algèria amb 42 anys.	APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. F 68v n° 139
478	Grimalt Fornés, Maria	Algèria, Aulet-Fayet	1902-		Filla de Pere Joan Grimalt March i	APSM 81/12 llibre de baptismes de

			1926		Antònia Fornés Gual es casà amb Martí Gual Riutort a Algèria dia 6 de febrer de 1926 amb 24 anys.	1899-1903. F 128 n° 85
479	Grimalt Santandreu, Guillem	Argentina, Buenos Aires	1911 A.		Va ser declarat pròfug. A 1911 tenia 20 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 314 registre de correspondència de sortida 1911. Registre n°140. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
480	Gual Cantallops, Francesc	Argentina, Santa Fe	1930 A.		Se li enviaren certs papers a través del consolat espanyol.	AMSM 338 registre de correspondència de sortida 1930-1931. Registre n°281.
481	Gual Ferrer, Antoni	Puerto Rico	1914	Sí	Fill de Martí Gual Moll, va partir amb 15 anys cap a Puerto Rico acompanyat pel seu germà Miquel. Després passarà a la República Dominicana a 1922, després d'haver tornat a la Vila, ja que se li dona un segon permís per emigrar. A Santa Margalida, abans d'emigrar, vivia al carrer Bons Aires n° 44.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
482	Gual Ferrer, Miquel	Puerto Rico	1901 A.	Sí	Estava casat amb Rafela Capó Ferrer, amb qui tindrà 2 fills nats a Puerto Rico.	AMSM 298 registre de correspondència de sortida 1898-1901. Registre n°187. AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
483	Gual Morey, Martí	República Dominicana	1930 A.		A 1930 tenia 21 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
484	Gual Morey, Nicolau	República Dominicana	1930 A.		A 1930 tenia 16 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
485	Gual Nadal, Margalida	Algèria, Aulet-Fayet	1888-1923		Filla d'Antoni Gual Moll i d'Antònia Nadal Jordà casa a Algèria amb Antonio Calvo dia 7 de desembre de 1923 amb 35 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 43 n° 70
486	Gual Nadal, Miquel	Algèria	1924 A.		A 1924 tenia 24 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
487	Gual Perelló, Pere	Cuba, L'Havana	1924 A.		A 1924 tenia 25 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.

488	Gual Ramis, Jaume	República Dominicana, San Pedro de Macorís				
489	Gual Ramis, Martí	República Dominicana, San Pedro de Macorís				
490	Gual Riutort, Martí	Algèria, Aulet-Fayet	1906-1926		Fill de Jaume Gual Moll i de Bàrbara Riutort Ribas, es casà amb Maciana Grimalt Fornés a Algèria de 6 de febrer de 1926 amb 20 anys.	APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. F124 n° 10
491	Ignacio Barceló, Miquel	Argentina, Buenos Aires, Sierra Chica	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
492	Ignacio Grimalt, Jaume	Argentina, Buenos Aires, Sierra Chica	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
493	Ignacio Polleras, Jaume	Argentina, Buenos Aires, Sierra Chica	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
494	Juan Font, Joan	Argentina	1924 A.		A 1930 tenia 35 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 424 i 425. Padró d'habitants de 1924 i 1930.
495	Lladó, Bartomeu	Argentina, Buenos Aires, Tres Lomas	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
496	Llinàs Alzamora, Cristòfol	Algèria	1901 A.		A 1901 tenia 44 anys, estava casat amb Catalina Massanet Estelrich i era jornaler.	AMSM 420. Padró d'habitants de 1901.
497	Llinàs Massanet, Cristòfol	Argentina, Buenos Aires	1930 A.		A 1930 tenia 39 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
498	Llull Alòs, Mateu	Algèria, Mahelma	1918		Fill de Bartomeu Llull Molinas i de Margalida Alòs Femenia es va casar a Algèria amb Margalida Alòs Pieras dia 19 d'abril de 1919 amb 28 anys. A Santa Margalida vivia al carrer Llibertat n° 6.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 201 n° 84

499	Llull Batle, Sebastià	Argentina, Buenos Aires	1906 A.			AMSM 305 registre de correspondència de sortida 1906. Registre n°262
500	Llull Calafat, Bartomeu	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 24 anys, estava casat i era jornal·ler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
501	Llull Femenia, Bartomeu	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 30 anys, estava casat i era jornal·ler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
502	Llull Ferrer, Mateu	Argentina, Buenos Aires	1918 A.		A 1918 vivia al carrer Calvo n° 3570 de Buenos Aires.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
503	Llull Puigserver, Joan	Algèria	1931		Demana permís per anar cap a Alger per viure amb el seu oncle Pere Puigserver Capó.	AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre n°189.
504	Llull Puigserver, Miquel	Argentina	1913		Nét d'Antònia Torres Barceló la qual s'havia fet càrrec d'ell després que la seva mare emigrés a Argentina a on l'enviarà amb 9 anys d'edat acompanyat per la seva tia Joana Puigserver Capó.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
505	Llull Reus, Nadal	Cuba, L'Havana	1919		A 1919 aconsegueix permís per instal·lar-se a L'Havana.	AMSM 326 registre de correspondència de sortida 1918-1919. Registre n°142.
506	Llull Riutort, Sebastià	Algèria	1921	No	Fill de Sebastià Llull Batle qui li donà permís per emigrar al novembre de 1921 amb 15 anys, era fadrí, jornal·ler i vivia al carrer Revolució n° 14. D'Algèria hagué de passar a França, s'establí a Marsella.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.
507	Llull Torres, Margalida	Argentina, Santa Fe, San Gregorio	1918 A.	1922	A 1940 tenia 53 anys i estava casada amb Bartomeu Quetglas Femenias.	AMSM 427. Padró d'habitants de 1940.
508	Llull, Bàrbara	Algèria, Saoula	1940 A.	1940 A.	Mare de Joana Aina Torres Llull i esposa de Miquel Torres.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
509	Luciano Molinas, Magdalena	Amèrica	1921 A.		Sol 56	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
510	Malondra Burguera, Bàrbara Maria	Algèria, L'Arba	1873-1898		Nada a Palma el 30 de juliol de 1868 era fill de Pere Joan Malondra i de Catalina	ANOM. L'Arba matrimonis, n° 10, 20 de juliol de 1899.

					Burguera. A 1899 casarà amb Antoni Femenia Puig, de Dènia al 1899. .	<a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=62300">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=62300</a>
511	Malondra Burguera, Esteve	Algèria, Rivet	1873-1898		Nat a La Vila el 12 de maig de 1873 fill de Pere Joan Malondra i Catalina Burguera es casà amb Clara Valero, fill de Joan Valero que era propietari, el 30 d'octubre de 1898. A 1902 tendran una filla, Margeritte Georgette, que naixerà a Foundouk.	ANOM. Rivet matrimonis, nº 4, 30 octubre de 1898. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=428199">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=428199</a>
512	Malondra Burguera, Pau	Algèria, L'Arba	1873-1898		Nat a La Vila el 25 de juny de 1871 era fill de Pere Joan Malondra i de Catalina Burguera, treballava de jardiner. A 1899 casarà amb Anna Marie Camille Sassano, de Nàpols, a L'Arba . Tendran com a mínim tres fills, Pierre, Catherine i Theresa Catherine.	ANOM. L'Arba matrimonis, nº 4, 3 de juny de 1899. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=62445">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=62445</a>
513	Malondra Estelrich, Nadal	Argentina	1920		Fill de Mateu Malondra Alòs qui li va donar el permís per emigrar a l'octubre de 1920, tenia 20 anys, era fadrí i vivia al carrer del Dr. Crespí.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
514	Malondra Grimalt, Pere Joan	Desconegut	1907 A.			AMSM 306 registre de correspondència de sortida 1907. Registre nº133
515	Malondra Ordinas, Antoni	Amèrica	1913 A.	1913	Fill de Guillem i Maciana va ser declarat pròfug, tot i que a la tornada complirà amb el servei militar.	AMSM 316 registre de correspondència de sortida 1913. Registre nº117.
516	Malondra Ordinas, Miquel	Algèria	1904 A.		Al 1906 emigrarà a Amèrica del Sud.	AMSM 300 registre de correspondència de sortida 1902-1904. Registre nº52 AMSM 305 registre de correspondència de sortida 1906. Registre nº271
517	Malondra, Pere Joan	Algèria , L'Arba	1873-1898		Casat amb Caterina Burguera, qui morirà a Algèria, tenia tres fills, com a mínim, en Pau, n'Esteve i na Bàrbara Maria que també estaven a Algèria i que es casaran	ANOM. L'Arba matrimonis, nº 4, 3 de juny de 1899. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire</a>



					allà.	<a href="#">e=ALGERIE&amp;acte=62445</a>
518	March Dalmau, Miquel	Cuba, L'Havana	1930 A.		A 1930 tenia 55 anys, era casat i jornalер.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
519	March Estelrich, Joan	Amèrica	1921 A.		Lluna 29	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
520	March Ferrer, Miquel	Argentina	1921		Fill de Francesc March Gual qui li donà permís per emigrar l'agost de 1921 amb 19 anys, era fadrí i moliner.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
521	March Font, Joan	Argentina, Buenos Aires, Tres Lomas	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
522	March Font, Margalida	Argentina, Buenos Aires, Pellegrini	1893-1916		Filla de Joan March Pastor i de Francisca Font Roca es casa a Argentina amb Bartomeu Lladó Ferragut dia 11 d'octubre de 1916	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 301 v n° 110
523	March Llull, Antoni	Cuba, L'Havana	1919		Fill de Catalina Llull Reus i de Miquel March Dalmau, obté el permís per emigrar a l'agost de 1919 amb 19 anys. Anirà a treballar a Cuba on ja hi residia el seu pare des de feia 4 anys. A la Vila vivia al carrer Gerrer n° 14.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
524	March Molinas, Catalina	Mèxic	1911 A.	Sí	Esposa de Simó Genovart Pastor i mare de Catalina, Simó i Sebastià Genovart March que retornà de Mèxic al 1911 amb dos dels seus fills.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
525	March Molinas, Sebastià	Amèrica	1921 A.		A la Vila tenia una casa al carrer Dr Grimalt n° 3	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
526	March Pastor, Bernal	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1907 A.		A 1929 encara hi residia.	AMSM 306 registre de correspondència de sortida 1907. Registre n°160 Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.

527	March Pastor, Joan	Argentina, Buenos Aires, Tres Lomas	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
528	March Pastor, Lluís	Argentina, Buenos Aires	1921 A.		A la Vila tenia una casa al carrer Escola nº 7	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
529	March Pastor, Margalida	Argentina, Buenos Aires	1911		Esposa de Bartomeu Amengual Tous que li donà permís per emigrar al gener de 1911 amb la seva filla Catalina Amengual March, vivien al carrer Gerrer nº 15.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
530	March Pastor, Miquel	Argentina, Mendoza	1918 A.		A 1918 vivia al carrer P. Mendocinas nº 903 de Mendoza.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
531	March Vidal, Antoni	Argentina	1909	1912	Fill d'Antoni March Riutort va obtenir el permís del seu pare per emigrar a l'octubre del 1909 amb 17 anys. Vivia al carrer del Pou de sa Garriga nº 74. Va ser declarat pròfug. A la seva tornada haurà de complir amb el servei militar.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 315 registre de correspondència de sortida 1911-1912. Registre nº127.
532	March, Ferran	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
533	Mare de Joan Genovart Ribas	Argentina, Buenos Aires, Bahía Blanca	1912 A.		Vivia amb el seu espòs i fill, Joan Genovart Ribas, a Argentina.	AMSM 315 registre de correspondència de sortida 1911-1912. Registre nº175
534	Mare de Rafel Mora Cifre	Xile	1890 A.		Emigrarà amb la seva esposa i fill.	AMSM 297 registre de correspondència de sortida 1889-1898. Registre nº 63.
535	Martí Estelrich, Emmanuela	Algèria, Crescia	1880-1899	Sí	Nada a La Vila el 9 de juny de 1874 era filla del propietari Antoni Martí i de Margalida Estelrich, que també vivien a Crescia. Es va casar el 24 d'abril de 1897 amb Pere Joan Puigserver Capó, a Crescia.	ANOM. Crescia matrimonis, nº 1, 24 d'abril de 1897. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275492">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275492</a> APSM 20/7 llibre de proclames de

						matrimoni.
536	Martí Estelrich, Margalida	Algèria, Crescia	1880-1899		Nada a La Vila el 30 d'octubre de 1890, era filla del propietari Antoni Martí i de Margalida Estelrich, que també vivien a Crescia. Es va casar el 31 d'octubre de 1903 amb Miquel Fornés a Crescia.	ANOM. Crescia matrimonis, nº 5, 31 d'octubre de 1903. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275492">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275492</a>
537	Martí Estelrich, Maria	Algèria, Crescia	1880-1899		Nada a La Vila el 19 d'abril de 1880 era filla del propietari Antoni Martí i de Margalida Estelrich, que també vivien a Crescia. Es va casar el 2 de setembre de 1899 amb Damià Femenias, fill de Nadal Femenias, que també estava a Crescia i de Catalina Molinas, qui estava a La Vila.	ANOM. Crescia matrimonis, nº 4, 2 de setembre de 1899. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275505">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275505</a>
538	Martí Ferragut, Antoni	Algèria, Crescia	1880-1899		Pare de Maria i Emmanuela Martí Estelrich vivia a Crescia juntament amb la seva esposa, Margalida Estelrich, figura com a propietari.	ANOM. Crescia matrimonis, nº 4, 2 de setembre de 1899. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275505">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275505</a>
539	Martí Ferragut, Jaume	Algèria	1884 A.		A 1920 tenia 70 anys, tenia un fill, Bernat Martí Tous, el qual havia nascut a Algèria.	AMSM 422. Padró d'habitants de 1920.
540	Martorell Moll, Miquel	Argentina, Mendoza	1918 A.		A 1918 vivia al carrer P. Mendocinas nº 903 de Mendoza.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
541	Mas Ginart, Francesc	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 37 anys, estava casat i era jornalero.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
542	Mas Mas, Jaume	Argentina	1912	1913	Fill de Miquel Mas Bergas que li donà permís per partir l'octubre de 1912 amb 19 anys. Va ser declarat pròfug, tot i que a la tornada complirà amb el servei militar.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 318 registre de correspondència de sortida 1914. Registre nº43.
543	Mas Quetglas, Andreu	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 50 anys, estava casat i era llaurador.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
544	Mas Rosselló, Andreu	Argentina, Buenos Aires, Morea	1911 A.		A 1911 tenia 25 anys.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República</i>

						Argentina. Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
545	Mas Rosselló, Antoni	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1911 A.		A 1911 tenia 22 anys.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
546	Mas Rosselló, Gabriel	Argentina, Buenos Aires, Morea	1909.	1916	Fill d'Andreu i Maria fou declarat pròfug, però a la seva tornada complirà amb el servei militar. La seva mare Maria Magdalena Rosselló Font li va concedir el permís per emigrar al novembre de 1909. A 1911 tenia 14 anys, era fadrí i jornaler.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. AMSM 321 registre de correspondència de sortida 1916. Registre nº138. AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
547	Mas Rosselló, Jaume	Argentina, Buenos Aires, Morea	1909		La seva mare Maria Magdalena Rosselló Font li va concedir el permís per emigrar al novembre de 1909. A 1911 tenia 16 anys, era fadrí i jornaler.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
548	Mas Rosselló, Joan	Argentina, Mendoza, Colonia Segovia	1911 A.		A 1911 tenia 8 anys. A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també. AMSM 314 registre de correspondència de sortida 1911. Registre nº149.

						AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
549	Mas Salas, Apol·lònia	Algèria	1929-1935	1938	A 1940 tenia 30 anys i estava casada amb Simó Muntaner Salvà, la seva filla Magdalena naixerà a Alger, però la seva filla Bàrbara ho farà a La Vila.	AMSM 427. Padró d'habitants de 1940.
550	Mas, Antoni	Argentina, Buenos Aires, Angel Etcheverry	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
551	Mascaró Estelrich, Joan	Amèrica	1909 A.		A 1911 tenia 28 anys, estava casat i era pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. AMSM 311 registre de correspondència de sortida 1909. Registre n°272.
552	Mascaró Fornés, Antònia	Algèria, Foundouck	1908		Era filla de Martí Mascaró Sansó i de Joana Aina Fornés Tauler, fou confirmada a Foundouck a 1921 amb 12 anys.	APSM 81/14 llibre de baptismes de 1907-1915. F 80 v
553	Mascaró Fornés, Bartomeu	Algèria, Foundouck	1908		Partirà amb els seus pares i germans cap a Algèria.	AMSM 331 registre de correspondència de sortida 1923-1924. Registre n°153. March, J. F. (2005) Joan Mascaró, La Vila i els margalidans. Col.lecció Tintinnabula n° 5. Ed. Ajuntament de Santa Margalida.
554	Mascaró Fornés, Joan	Anglaterra, Cambridge	1908		De 1932 a 1936 va viure a Barcelona, com a professor. Passarà a Algèria al 1936 per mor de la guerra civil, i d'allà cap a Cambridge fins que va morir.	March, J. F. (2005) Joan Mascaró, La Vila i els margalidans. Col.lecció Tintinnabula n° 5. Ed. Ajuntament de Santa Margalida.
555	Mascaró Fornés, Joana Aina	Algèria	1908		Partirà amb els seus pares i germans cap a Algèria.	March, J. F. (2005) Joan Mascaró, La Vila i els margalidans. Col.lecció Tintinnabula n° 5. Ed. Ajuntament de Santa Margalida.
556	Mascaró Fornés, Martí	Algèria	1908		Partirà amb els seus pares i germans cap a Algèria.	March, J. F. (2005) Joan Mascaró, La Vila i els margalidans. Col.lecció Tintinnabula n° 5. Ed. Ajuntament de

						Santa Margalida.
557	Mascaró Fornés, Pau	Algèria	1908		Partirà amb els seus pares i germans cap a Algèria.	March, J. F. (2005) Joan Mascaró, La Vila i els margalidans. Col.lecció Tintinnabula n° 5. Ed. Ajuntament de Santa Margalida.
558	Mascaró Gual, Joan	Algèria	1901 A.		A 1901 tenia 43 anys, estava casat i era jornal·ler.	AMSM 420. Padró d'habitants de 1901.
559	Mascaró Morey, Cristòfol	Algèria	1901 A.		A 1901 tenia 33 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 420. Padró d'habitants de 1901.
560	Mascaró Morey, Pere Antoni	Argentina, Buenos Aires	1909		Fill de Catalina Morey Morey sa mare li va donar el permís per emigrar a l'octubre de 1909 amb tant sols 10 anys. Es probable que el seu pare ja es trobés a fora.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
561	Mascaró, Francesc	Argentina, Buenos Aires, Matheu	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
562	Mascaró, Joan	Argentina, Buenos Aires, Bragado	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
563	Mascaró, Joan	Argentina, Neuquén, Caleufú	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
564	Massanet Bibiloni, Antoni	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 56 anys, estava casat i era jornal·ler	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
565	Massanet Cànaves, Josep	Amèrica	1924 A.		A 1924 tenia 65 anys, estava casat i era pagès.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
566	Massanet Crespí, Angela	Argentina, Santa Fe, Villa Cañas	1927 A.		A 1927 figura com a casada, és la padrina jove de Angela Massanet Cifre.	APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932. F 373 n° 79
567	Massanet Crespí, Joan	Argentina	1913 A.	1913	Fill de Josep i Francisca va ser declarat pròfug, tot i que a la tornada complirà amb el servei militar.	AMSM 317 registre de correspondència de sortida 1913. Registre n°214.
568	Massanet Estelrich,	Amèrica	1921 A.		G. CONcas n° 54	AMSM. 1891. Registro oficial de

	Esteve					edificios y solares de 1921.
569	Massanet Ferrer, Bernat	Argentina, Mendoza, Colón y Lemos	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
570	Massanet Pont, Joan	Argentina, Santa Fe, Llampi Campbell	1902-1929		Fill de Francesc Massanet Garau i de Margalida Pont Torres es casà a Argentina amb Júlia Font dia 5 d'octubre de 1929 amb 27 anys.	APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F119 n° 57
571	Massanet Sans, Bernat	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1919	1922	A La Vila treballava a Can Feliciano, partirà cap a Argentina amb un altre de La Vila, en Llisset, deixant al poble la seva esposa i els dos fills. Allà va treballar, de jornalero, cuiner i barber.	Entrevista a Catalina Ramis Roig.
573	Matas Galmés, Miquel	Argentina	1915 A.			AMSM 320 registre de correspondència de sortida 1915. Registre n°156.
573	Mateu Bunyola, Francesc	Cuba	Indet.	No		Entrevista a Sebastià Estelrich Mateu (a) Major
574	Mateu Bunyola, Joan	Argentina, Mendoza, Rodeo de la Cruz	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll AMSM 337 registre de correspondència de sortida 1929-1930. Registre n°338.
575	Mateu Bunyola, Miquel	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
576	Mateu Femenia, Arnau	Argentina, Mendoza, Tumuyán	1918 A.		Oncle de Rafel Perelló Mateu. A 1918 vivia al Carrer P. Mendocinas n° 903 a Mendoza.	APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932. Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll

577	Mateu Femenias, Antoni	Argentina, Mendoza				Bordoy, R. Arrels. Dins Revista Santa Margalida. N° 52 febrer de 1999 pàg 23
578	Mateu, Rafel (a) Gerrer	Argentina, Mendoza	1948			Bordoy, R. Mas, A. Margalidans, conversàrem amb Sebastià Esterich Mateu. Dins Revista Santa Margalida. N° 42. Juliol de 19971 pàg 20-23.
579	Mayol, Gaspar	Argentina, Buenos Aires, Arrecifes	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
580	Medina Martí, Francesc	Algèria	1916		Fill de Francesc Medina Bonet i Manuela Martí, el seu pare li donarà permís per emigrar al gener de 1916 i ho farà acompanyat pel seu padrí matern, Jaume Martí Ferragut. A la Vila vivia al carrer Major n° 10.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
581	Mesilla Muntaner, Mateu	Cuba, Camagüay	1920 A.			AMSM 328 registre de correspondència de sortida 1920-1921. Registre n°476.
582	Mieras Fons, Antoni	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1911 A.		Va partir amb la seva dona i va deixar un fill, Antoni Mieras Tous, a càrrec de son pare, Antoni Mieras Bauzà. Apareix a la guia de Garcías-Moll de 1918, però no a la de 1929.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
583	Mieras Font, Bartomeu	Argentina	1903 A.			AMSM 300 registre de correspondència de sortida 1902-1904. Registre n° 118.
584	Mieras Font, Cosme	Algèria	1898 A.			AMSM 297 registre de correspondència de sortida 1889-1898.
585	Mieras Tous, Antoni	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1911	1919	El seu pare Antoni Mieras Fons i sa mare havien emigrat a Argentina deixant-lo a ell a càrrec del seu padrí patern, Antoni Mieras Bauzà, qui li donarà el permís per partir i ho farà acompanyat per Miquel Alòs Alòs. A la seva tornada complirà amb	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 326 registre de correspondència de sortida 1918-1919. Registre n°57. Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de</i>



					el servei militar.	<i>Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
586	Miró Cortès, Francisca	Xile, Santiago de Xile		No		García-Cuerdas, J. A, Buades, J. (2012) La Emigración Balear a Chile (1880-1950). Col·lecció els Camins de la quimera. N° 10. Pàg 35-57
587	Molinas Calafat, Antoni	Cuba, L'Havana	1918		A l'agost de 1918 el seu pare li donarà el permís per emigrar amb 8 anys i ho farà acompanyat pel seu germà Miquel.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
588	Molinas Calafat, Joan	Cuba, L'Havana	1930 A.		A 1930 tenia 32 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
589	Molinas Calafat, Miquel	Amèrica	1921 A.		Casetes n° 32 i 34	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
590	Molinas Calafat, Miquel	Cuba, Yaguajay	1911 A.	Sí	A 1930 tenia 39 anys i estava casat amb Francisca Timoner Amengual. Va ser declarat pròfug.	AMSM 421 i 425. Padró d'habitants de 1911 i 1930. AMSM 314 registre de correspondència de sortida 1911. Registre n°174..
591	Molinas Carreras, Joan	Argentina, Mendoza, Tumuyán	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
592	Molinas Carreras, Martí	Argentina, Mendoza, Rodeo de la Cruz	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
593	Molinas Carreras, Pau	Argentina, Mendoza, Rodeo de la Cruz	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
594	Molinas Cladera, Bernat (a) Bisbal	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1912	No	La seva mare Antònia Cladera Cifre, viuda, li donà permís per emigrar al gener de 1912. A la Vila vivia al carrer Nou. Treballava com a ferrer. Apareix a la guia de Garcías-Moll de 1918, però no a la de	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José

					1929. Tenim constància de que envia certs papers a través del Consolat Espanyol de Buenos Aires.	Garcías-Moll AMSM 318 registre de correspondència de sortida 1914. Registre n°125.
595	Molinas Comellas, Catalina	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 29 anys, estava casada amb Antoni Munar Munar amb qui hauria emigrat deixant 3 fills a La Vila.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
596	Molinas Crespí, Joan	Argentina, Buenos Aires	1930 A.		A 1930 tenia 56 anys, estava casat i era jornalero.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
597	Molinas Femenias, Catalina	Algèria	1911 A.		A 1911 tenia 59 anys, estava casada amb Nadal Femenia Ribot, amb qui emigrarà juntament amb el seu fill Francesc Femenia Molinas.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
598	Molinas Ferrer, Antoni	Algèria, Crescia	1880-1899		Nascut a La Vila el 7 de juny de 1879 era el fill major de Joan Molinas i d'Antònia Ferrer. Vivia a Crescia amb els seus pares on es casarà amb Maria Pieras, també de La Vila, el 31 d'octubre de 1903.	ANOM. Crescia matrimonis, n° 6, 31 d'octubre de 1903. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275523">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275523</a>
599	Molinas Ferrer, Bernat	Algèria, Crescia	1880-1899		Fill de Joan Molinas i Antònia Ferrer, es casarà a Crescia amb Bàrbara Cànovas, de Sant Llorenç el 31 d'octubre de 1901.	ANOM. Crescia matrimonis, n° 6, 31 d'octubre de 1903. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275523">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275523</a>
600	Molinas Ferrer, Esteve	Cuba, L'Havana	1930 A.		A 1930 tenia 27 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
601	Molinas Ferrer, Francesc	Algèria, Angès-Rabassen	1886-1918		Neix el 16 de març de 1886 fill de Joan Molinas Femenias i d'Antònia Ferrer Pastor es casà amb Sebastiana Oliver Capó a Angès-Rabassen el 19 de gener de 1918 amb 32 anys.	APSM 34/2 llibre de baptismes de 1885-1887. F 20 v n° 44
602	Molinas Ferrer, Jaume	Desconegut	1908 A.			AMSM 308 registre de correspondència de sortida 1908. Registre n°171.
603	Molinas Ferrer, Joan	Argentina, Buenos Aires	1890 A.		No es localitzat quan es cridat per la	AMSM 297 registre de

					quinta.	correspondència de sortida 1889-1898. Registre n° 63.
604	Molinas Ferrer, Josep	Algèria, Zeralda	1889-1918		Fill de Joan Molinas Femenia i d'Antònia Ferrer Pastor es casà amb Maria Bennàssar a Algèria dia 20 de juliol de 1918 amb 29 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 82 n° 24
605	Molinas Gayà, Antònia	Amèrica (Xile?)	1921 A.		Posseïa una casa a la Plaça n° 6	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
606	Molinas Gayà, Jaume	Xile, Viña del mar	1906		Va néixer a 1886.	García-Cuerdas, J. A, Buades, J. (2012) La Emigración Balear a Chile (1880-1950). Col·lecció els Camins de la quimera. N° 10. Pàg 35-57
607	Molinas Gayà, Josep	Xile, Valparaiso			Va néixer a 1872, treballava de comerciant. Va ser declarat pròfug.	García-Cuerdas, J. A, Buades, J. (2012) La Emigración Balear a Chile (1880-1950). Col·lecció els Camins de la quimera. N° 10. Pàg 35-57
608	Molinas Grimalt, Miquel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 18 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
609	Molinas Grimalt, Miquel	Argentina, Buenos Aires	1909		Fill de Miquel Molinas Capó, qui li va donar el permís per emigrar a l'octubre de 1909 vivia a S'Estanyol i va emigrar amb 18 anys.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
610	Molinas Oliver, Rafel	Algèria, Zeralda	1908-1938		Fill de Joan Molinas Amengual i d'Antònia Oliver Pastor es va casar amb Rosa Pedrás a Alger dia 4 de juny de 1938 a l'edat de 30 anys.	APSM 81/14 llibre de baptismes de 1907-1915. F 59 n° 110
611	Molinas Pastor, Aina	Amèrica	1921 A.		Major 25	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
612	Molinas Pieras, Margalida	Algèria, Mahelma	1892-1919		Filla de Miquel Molinas Amengual i de Maria Pieras Vallés casà a Algèria amb Mateu Llull Alòs, de la Vila, dia 17 de juliol de 1909 amb 27 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 231 n° 43
613	Molinas Pieras, Maria	Algèria, Saoula	1897-1916		Filla de Miquel Molinas Amengual i de Maria Pieras Vallés es casà amb Miquel	APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F88v n° 51

					Rexach, també de la Vila, a Algèria dia 4 de novembre de 1916 amb 19 anys.	
614	Molinas Pieras, Mateu	Algèria, Colia	1902-1927		Fill de Miquel Molinas Amengual i de Maria Pieras Vallés es casà a Algèria amb Quadri Fernanda dia 26 de maig de 1927 amb 25 anys.	APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F127v n° 84
615	Molinas Vidal, Miquel	Argentina, Buenos Aires	1930 A.		A 1930 tenia 18 anys, era fadrí, jornaler i fill de Joan Molinas Crespí, també emigrat.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
616	Molinas Vives, Antoni	Argentina, Santa Fe	1885-1952		Neix el 24 de juliol de 1885 fill d'Antoni Molinas Ferrer i d'Antònia Vives Nicolau casa amb Francisca Perales a Santa Fe el 24 de juliol de 1952 amb 67 anys.	APSM 34/2 llibre de baptismes de 1885-1887. F 43 n° 86
617	Molinas Vives, Maria	Argentina, Santa Fe	1892-1915		Filla de Antoni Molinas Ferrer i d'Apol·lònia Vives Nicolau casà amb Guillem Vaquer a Argentina dia 29 d'abril de 1915 amb 23 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 239 n° 59
618	Molinas, Anselm	Argentina, Santa Fe	1918 A.		A 1918 vivia al carrer 9 de Julio n° 302 de Santa Fe. Casat amb Catalina Ferrer	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll Bordoy, R. Margalidans d'Amèrica. Dins Revista Santa Margalida. N° 46. Març 1998 pàg 18
619	Molinas, Gabriel	Algèria	1920 A.		Fou declarat pròfug, fill de Gabriel i Maria, a la seva tornada farà el servei militar.	AMSM 329 registre de correspondència de sortida 1921-1922. Registre n°231.
620	Molinas, Joan	Algèria, Crescia	1880-1899		Mercader de vi i pare d'Antoni i Bernat Molinas Ferrer i casat amb Antònia Ferrer, era propietari i vivia a Crescia.	ANOM. Crescia matrimonis, n° 6, 31 d'octubre de 1903. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275523">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275523</a>
621	Molinas, Miquel	Argentina, Córdoba	1915 A.		Casat amb Joana Aina Grimalt i pare de Miquel Molinas.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
622	Moll Aloy, Esteve	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 25 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.

623	Moll Aloy, Joan	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1911 A.		A 1929 ja no hi era. A 1911 tenia 21 anys, era fadrí i jornaler.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911
624	Moll Barceló, Martí	Cuba, L'Havana	1924 A.		A 1924 tenia 50 anys, estava casat i era fuster. Era el pare de Martí, Gabriel, Francesc, Joan i Francisca Moll Mateu. A 1930 el trobam residint a Algèria.	AMSM 424 i 425. Padrons d'habitants de 1924 i 1930.
625	Moll Mateu, Francesc	Algèria, Hussein-dey	1913-1954		Fill de Martí Moll Barceló i d'Antònia Mateu Pujades es va casar amb Henriette Tuars dia 3 d'abril de 1954 amb 41 anys.	APSM 81/14 llibre de baptismes de 1907-1915. F 234 n° 53
626	Moll Mateu, Francesc	Cuba, L'Havana	1924 A.		A 1924 tenia 11 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
627	Moll Mateu, Francisca	Algèria, Hussein-dey	1918-1939		Filla de Martí Moll Barceló i d'Antònia Mateu Pujades es va casar a Algèria dia 17 de gener de 1939 amb 21 anys amb Magain Rene.	APSM 81/15 llibre de baptismes de 1915-1921. F 108 v n° 39
628	Moll Mateu, Francisca	Cuba, L'Havana	1924 A.		A 1924 tenia 6 anys, era fadrina i jornalera.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
629	Moll Mateu, Gabriel	Cuba, L'Havana	1924 A.		A 1924 tenia 13 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
630	Moll Mateu, Joan	Cuba, L'Havana	1924 A.		A 1924 tenia 9 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
631	Moll Mateu, Martí	Algèria, Fort de l'Eau	1909-1955		Era fill de Martí Moll Barceló, Fuster, i d'Antònia Mateu Pujades. Es va casar amb Rafaela Mazzella a Alger dia 22 de febrer de 1955 a l'edat de 46 anys.	APSM 81/14 llibre de baptismes de 1907-1915. F 72 n° 16
632	Moll Mateu, Martí	Cuba, L'Havana	1924 A.		A 1924 tenia 15 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
633	Moll Muntaner, Jeroni	Argentina	1908		Fill de Miquel Moll Femenia va obtenir el permís del seu pare per emigrar al desembre de 1908.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
634	Moll Muntaner, Miquel	França	1919		Fill de Miquel Moll Femenias va obtenir el permís per emigrar del seu pare al	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

					novembre de 1919. A la Vila vivia al carrer del Pou de Sa Garriga n° 65.	
635	Moll Muntaner, Simó	Argentina	1912 A.	1912	Fill de Miquel i de Catalina va ser declarat pròfug, tot i que a la tornada complirà amb el servei militar.	AMSM 315 registre de correspondència de sortida 1911-1912. Registre n°181.
636	Moncada, Jaume	Argentina, Buenos Aires, 9 de Julio	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
637	Moncades Alòs, Francesc	Cuba, L'Havana	1922		A 1922 se li dóna permís per instal·lar-se a L'Havana.	AMSM 329 registre de correspondència de sortida 1921-1922. Registre n°207.
638	Moncades Alòs, Gabriel	Cuba, L'Havana	Indet.		Era fill de Mateu Moncades Dalmau qui li donà el permís per emigrar amb 15 anys. Era fadrí i jornaler. Vivia al carrer Llibertat n° 26.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
639	Moncades Alòs, Joan	Cuba, Cienfuegos, San Antonio de Padua	1902-1920	1927	Fill de Mateu Moncades Dalmau i Maria Alòs Aloy es casà a Cuba amb Catalina Cantallops Carreras i en segones núpcies a la Vila amb Joana Maria Molinas Calafat al 1927 amb 25 anys. Va partir amb 17 anys, fadrí i jornaler. Vivia al carrer Llibertat n° 26.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F117 n° 50
640	Moncades Alòs, Mateu	Cuba	1920 A		Fill de Mateu Moncades i de Maria Alòs.	AMSM 328 registre de correspondència de sortida 1920-1921. Registre n°518.
641	Moncades Dalmau, Francesc	Algèria	1901 A.		A 1901 tenia 34 anys i estava casat amb Catalina Muntaner Pomar. Era jornaler.	AMSM 420. Padró d'habitants de 1901.
642	Moncades Dalmau, Mateu	Algèria	1901 A.		A 1901 tenia 31 anys i estava casat amb Maria Alòs Aloy, era jornaler.	AMSM 420. Padró d'habitants de 1901.
643	Moncades Ferrer, Andreu	França	1923		Fill de Andreu Moncades Pastor que li donà permís per emigrar al gener de 1923 amb 16 anys. Era fadrí, llaurador i vivia al carrer Maria n° 33. El permís era per anar a França, tot i que el documentam a Algèria. A 1930 tenia 22 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.

644	Moncades Ferrer, Antoni	Algèria	1930 A.		A 1930 tenia 27 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
645	Moncades Ferrer, Margalida	França, Toulouse	1917		Figura com a persona que acollirà a Margalida Ribas Ferrer, la seva cosina. Filla d'Andreu Moncades Pastor aquest li va donar el permís per emigrar a l'agost de 1917 amb 23 anys. Partirà cap a França acompanyada per Joan Mateu Coll, de Palma. Tenia dos germans a Algèria. Cap a 1930 residia a París.	AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre n°267. AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
646	Moncades Moncades, Mateu	Cuba, L'Havana	1919		Fill de Francesc Moncades Alòs i de Maria Moncades Muntaner, va partir amb sa mare quan sols tenia 2 anys. A la Vila vivia al carrer Bona Vista n° 3.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
647	Moncades Muntaner, Antònia	Cuba, Cienfugos, Mayajigua	1910-1925		Era filla de Francesc Moncades Dalmau i Catalina Muntaner Pomar. Es va casar a Cuba amb Jose Cervera dia 27 de juny de 1925 amb 15 anys.	APSM 81/14 llibre de baptismes de 1907-1915. F 132 v
648	Moncades Muntaner, Francesc	Puerto Rico	1910	1915	El seu pare Francesc Moncades Dalmau li donà permís per emigrar a l'abril de 1910 amb 16 anys, vivia al carrer Bona Vista. El permís per emigrar és cap a Puerto Rico, tot i que el documentam al 1918 a Cuba. Casa per poders amb Magdalena Calafat Petro. Pare de Catalina Moncades Calafat.	AMSM 319 registre de correspondència de sortida 1914-1915. Registre n°54. AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni
649	Moncades Muntaner, Margalida	Cuba, Cienfuegos, San Antonio de Padua	1918 A.	Sí	Filla de Francesc Moncades Dalmau i Catalina Muntaner Pomar es casa a Cuba amb Francesc Avellà Huguet, també de Santa Margalida, dia 21 de setembre de 1918 amb 16 anys.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930. APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F115 n° 43
650	Moncades Muntaner, Maria	Cuba, L'Havana	1919		Esposa de Francesc Moncades Alòs qui li donà el permís per emigrar al desembre de 1919. Partirà amb el seu fill Mateu de dos anys. A la Vila vivia al carrer Bona Vista n°3.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
651	Moncades Pastor,	Algèria, Zeralda	1927 A.		Era la padrina per part de pare de Maria	APSM 81/16 llibre de baptismes de

	Margalida				Ferrer Alcover, a 1927 es troba a Algèria, mentre que el seu espòs, Josep Ferrer Muntaner, es trobava a la Vila.	1922-1932. F 377 n° 85
652	Moncades, Antònia	Argentina, Mendoza, Guaymallén	1935 A.	1935 A.	Mare de Jaume Alba Moncades i esposa de Joan Alba.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
653	Moncades, Francesc	Cuba, Cienfuegos, Mayajigua	1940 A.	1940 A.	Pare de Catalina Moncades Calafat i espòs de Magdalena Calafat.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
654	Monjo (a) Silis, Esteve	Argentina	Indet.			Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.
655	Monjo Alòs, Antoni	Argentina, Santa Fe, General López	1907 A.		Neix el 13 d'abril de 1886 fill de Ramón Monjo Santandreu i Apolònia Alòs Grimat. És casarà a Santa Fe amb Maria Paulinelli el 21 de setembre de 1931 amb 45 anys.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. AMSM 306 registre de correspondència de sortida 1907. Registre n°100 APSM 34/2 llibre de baptismes de 1885-1887.f 26v n° 57 PARES. Registre de moviments migratoris. <a href="http://pares.mcu.es/MovimientosMigratorios/detalle.form?nid=1000030972">http://pares.mcu.es/MovimientosMigratorios/detalle.form?nid=1000030972</a>
656	Monjo Alòs, Antònia	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 24 anys, era fadrina i jornalera.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
657	Monjo Alòs, Miquel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 36 anys, era fadrí i jornalera.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
658	Monjo Flo, Antoni	França	1923		Fill d'Esteve Monjo Ribas que li donarà permís per emigrar a l'agost de 1923, amb 15 anys i estudiant. Vivia al carrer major n° 45.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
659	Monjo Flo, Esteve	Algèria	1931		Demana permís per emigrar a Algèria.	AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre n°318.
660	Monjo Garau, Francesc	Cuba, L'Havana	1923		Fill de Margalida Garau Ordinas, viuda, qui li donà permís per emigrar al maig de 1923. Vivia al carrer Alexandre Rosselló	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.



					n° 78.	
661	Monjo Garau, Francisca	Algèria	1932 A.		Figura en el permís d'emigrar del seu germà Rafel, ja que aquest anirà a Alger per resoldre uns temes familiars amb ella.	AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre n°46.
662	Monjo Garau, Rafel	Algèria, Crescia	1932		Fill de Mateu Monjo Carreras i de Margalida Garau Ordinas Anirà cap a Alger per resoldre uns assumptes familiars amb la seva germana, Francisca Monjo Garau, que ja vivia allà. Es casà a Algèria amb Magdalena Puigserver dia 23 de desembre de 1938 amb 36 anys. Abans d'això ja havia estat a Cuba. Era el padrí jove de Mateu Pons Monjo. Quan aquest neix ell es troba a Cuba.	AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre n°46. APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F 124 n° 72 APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932.f.285 n° 41
663	Monjo Malondra, Joan	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
664	Monjo March, Joan	Algèria	1917		Fill de Josep Monjo Roca emigrarà juntament amb el seu germà Miquel després d'aconseguir el permís del seu pare.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
665	Monjo March, Miquel	Algèria	1917		Fill de Josep Monjo Roca emigrarà juntament amb el seu germà Joan després d'aconseguir el permís del seu pare.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
666	Monjo Massanet, Joan	Amèrica	1924 A.		A 1924 tenia 23 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
667	Monjo Molinas, Rafel	Argentina, Buenos Aires, Bahía Blanca	1911 A.		Neix el 25 de novembre de 1883 fill de Rafel Monjo Alòs i de Rafela Molinas Molinas es casarà a Argentina amb Maria Mestre el 18 de novembre de 1938.	APSM 35/2 llibre de baptismes de 1878-1884. F 72 v n° 140. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
668	Monjo Moll, Joan	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 27 anys, era fadrí i llaurador.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
669	Monjo Ribas, Esteve	Argentina, Mendoza	1898		No es presenta a files. Era el padrí jove de Catalina Monjo Monjo a 1903 figura com a resident a Argentina i fadrí.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930. AMSM 297 registre de

						correspondència de sortida 1889-1898. APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F 165v n° 43
670	Monjo Ribas, Maria	Algèria	1930 A.	Sí	A 1930 tenia 56 anys i era viuda.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
671	Monjo Salvà, Francisca Aina	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 12 anys, era fadrina i pagesa.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
672	Monjo Tauler, Valentina	Argentina, Buenos Aires, Gral. Pinto	1910	No	A 1911 tenia 31 anys. Casada amb Martí Pastor, partirà cap a Argentina amb dos fills, na Joana Aina i en Sebastià i allà en tindrà dos més Més endavant passaran a Mendoza.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. Entrevista a Martí Pastor Fornés
673	Monjo Torres, Guillem	Argentina, Buenos Aires	1919		Fill de Miquel Monjo Estelrich va obtenir el permís del seu pare per emigrar al desembre de 1919 amb 23 anys. A 1911 figura que ja havia emigrat un germà seu. A 1930 encara es troba a fora. Vivia al carrer Alegries.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
674	Monjo Torres, Joan	Argentina	1909		Fill de Miquel Monjo Estelrich va obtenir el permís per partir al setembre de 1909 amb 16 anys. Vivia al carrer Alegries n° 20.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
675	Monjo Torres, Mateu	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 23 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
676	Monjo Vives, Miquel	Argentina, Buenos Aires	1911 A.	1911	Tornarà de Buenos Aires, via Barcelona, amb el vapor Jaume II i serà vigilat durant 5 dies pel metge Pere Santandreu per verificar la seva salut.	AMSM 315 registre de correspondència de sortida 1911-1912. Registre n°224. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
677	Monjo Vives, Pere J.	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
678	Monjo, Joan	Argentina, Mendoza, Colonia Segovia	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José

						Garcías-Moll.
679	Monjo, Rafel	Argentina, Buenos Aires, Bahía Blanca	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
680	Mora Cifre, Bartomeu	Xile, Valparaiso			Va néixer a 1873.	García-Cuerdas, J. A, Buades, J. (2012) <i>La Emigración Balear a Chile (1880-1950)</i> . Col·lecció els Camins de la quimera. N° 10. Pàg 35-57
681	Mora Cifre, Mateu	Amèrica	1921 A.		A Roselló, 50	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
682	Mora Cifre, Rafel	Xile	1890 A.		No es localitzat quan es cridat per la quinta. Emigrarà amb el seus pares.	AMSM 297 registre de correspondència de sortida 1889-1898. Registre n° 63.
683	Moragues Alòs, Jeroni	Xile	1890 A.		No es localitzat quan es cridat per la quinta. En una comunicació de 1890 es menciona que es trobava a Argentina.	AMSM 297 registre de correspondència de sortida 1889-1898. Registre n° 63 i 98.
684	Moragues Buñola, Bartomeu	Amèrica	1921 A.		C- Este 2	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
685	Moragues Dalmau, Bernat	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 21 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
686	Moragues Dalmau, Guillem	Argentina, Buenos Aires, Tres Algarrobos	1913A.	Sí	Testifica a favor de Magdalena Pastor Femenias al 1913 per a que pugui tornar a Argentina al·legant que viu allà, ja que ell ha estat i menjat a ca seva a Buenos Aires.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
687	Moragues Estelrich, Antoni	Argentina	1920	1930	Fill de Maria Estelrich Ordinas va emigrar amb 15 anys, essent fadrí i fuster. Vivia al carrer Antoni Maura n°8.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 424 i 425. Padró d'habitants de 1924 i 1930.
688	Moragues Femenia, Bartomeu	Amèrica del sud	1913 A.			AMSM 316 registre de correspondència de sortida 1913. Registre n°102.
689	Moragues Fornés, Jeroni	Amèrica	1921 A.		Pau 24	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
690	Moragues Fuster,	Desconegut	1916 A.	1916	Havia partit amb la seva família, serà	AMSM 322 registre de

	Miquel				declarat pròfug, a la seva tornada complirà amb el servei militar.	correspondència de sortida 1916. Registre n°245.
691	Moragues Grimalt, Bartomeu	Argentina, Buenos Aires, Sierra Chica	1912		Fill d'Esteve Moragues Ferrer que li donà permís per partir al novembre de 1911 amb 15 anys. Vivia al carrer del Sol n° 27. A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també. AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
692	Moragues Grimalt, Joan	Argentina, Buenos Aires, Sierra Chica.	1911 A.		A 1911 tenia 20 anys, era fadrí i jornaler. A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll AMSM 314 registre de correspondència de sortida 1911. Registre n°148. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
693	Moragues Gual, Jeroni	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 34 anys, era fadrí i llaurador.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
694	Moragues Gual, Joan	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 17 anys, era fadrí i llaurador.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
695	Moragues Gual, Miquel	Argentina, Buenos Aires	1911 A.		A 1911 tenia 21 anys, era fadrí i llaurador. A 1929 vivia al carrer Venezuela n° 1300 de Buenos Aires.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916
696	Moragues Pastor, Antoni	Algèria	1901			AMSM 300 registre de correspondència de sortida 1902-1904. Registre n°102.
697	Moragues Rigo, Bartomeu	Algèria, Zeralda	1891-1930		Fill de Jeroni Moragues Calafat i Isabel Rigo Bonet es va casar a Algèria amb Maria Raudo dia 10 d'octubre de 1930 amb 39 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 189 n° 49

698	Moragues Torres, Magdalena	Argentina, Buenos Aires	1910		Esposa de Joan Buñola Oliver que li donarà permís per emigrar al febrer de 1910 ho farà acompanyada de la seva filla Isabel Buñola Moragues.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
699	Moragues, Antoni	Xile, Valparaiso	1918 A.			Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll García-Cuerdas, J. A, Buades, J. (2012) <i>La Emigración Balear a Chile (1880-1950)</i> . Col·lecció els Camins de la quimera. N° 10. Pàg 35-57
700	Moragues, Jeroni	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
701	Moragues, Jeroni	Argentina, Santa Fe, Laguna Paiva	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
702	Moragues, Joan	Argentina	Indet.	No		Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.
703	Moranta Bauzà, Joana	Argentina	1912		Filla de Catalina Bauzà Ramis, viuda, que li donà permís per emigrar al setembre de 1912 amb 22 anys i essent fadrina.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
704	Moranta Bauzà, Josep	Algèria	1927 A.		A 1927 estava casat i era el padrí jove de Catalina Roca Moranta.	APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932. F.324 n° 2
705	Moranta Bauzà, Josep	Cuba, L'Havana	1924 A.		A 1924 tenia 51 anys, estava casat i era botiguer.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
706	Moranta Bauzà, Martí	Argentina	1911		Fill de Martí Moranta Ribas que li donà permís per emigrar al setembre de 1911. Vivia al carrer de Ses Casetes n° 18.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
707	Moranta Calafat, Catalina	Cuba, L'Havana	1920		Filla de Josep Moranta Bauzà que li donà permís per emigrar al juny de 1920 amb 20 anys i essent fadrina. A la Vila vivia al carrer de ses Jovades n° 51.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

708	Moranta Calafat, Martí	Argentina, Buenos Aires	1914		Fill de Antònia Calafat Gual que li donà permís per emigrar a l'octubre de 1914 amb 17 anys. Havia d'anar a Argentina a viure amb son pare que ja hi era. Vivia al carrer de ses Jovades n° 61.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
709	Moranta Gual, Martí	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 15 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
710	Moranta, Guillem	Argentina, Mendoza, La Lagunita	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
711	Moranta, Josep	Argentina, Buenos Aires	1910 A.		Espòs de Antònia Calafat Gual figura en el permís d'emigració del seu fill Martí ja que aquest anirà a viure amb ell a Argentina.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
712	Moranta, Martí	Cuba	Indet.	Sí	A la seva tornada de Cuba va portar un gramòfon, que fou el primer que hi va haver a Santa Margalida i va causar una profunda sensació al poble.	Rubí, A. (1999) <i>En aquell temps... La Vila abans de 1925</i> (I). Col·lecció Tintinnabula n° 2. Ed. Ajuntament de Santa Margalida. Pàg. 101.
713	Morera, Antoni	Argentina, Buenos Aires, 9 de Julio	1929 A.		A 1929 vivia al carrer Primer centenario n° 380 de 9 de Julio	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
714	Morey Aloy, Martí	Algèria	1920		Fill de Margalida Aloy Dalmau que li donà permís per partir al juny de 1920 amb 16 anys, era fadrí i vivia a la Plaça de la Vila n° 16. El documentam a Algèria però el seu permís d'emigració és per anar a Cuba.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
715	Morey Avellà, Margalida	Argentina, Buenos Aires, 9 de Julio	1921 A.	1925	A 1935 tenia 43 anys i estava casada amb Gabriel Fullana Femenias.	AMSM 426. Padró d'habitants de 1935.
716	Morey Bonet, Andreu	Puerto Rico, Mayagüez		Sí	Va néixer a 1810. El temps que va estar a Puerto Rico va donar classes de música i dirigí l'orquestra del teatre principal. En destaquen composicions com "Dragonne,".	Parets, J. Estelrich, P. I Massot, G. <b>Músics mallorquins</b> a Amèrica. Dins "Les Illes Balears i Amèrica". Pàg. 235

717	Morey Capó, Antoni	Argentina, Buenos Aires, Chivilcoy	1902	No	Fill de Francesc Morey i de Maciana Capó va néixer a Argentina on vivien els seus pares i germans. Més endavant passaran a General Villegas. Allà es casarà amb María Teresa Ortíz, filla d'un "hacendado" amb qui tindrà dos fills; Carlos i Alícia.	Entrevista a Amelia Morey. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
718	Morey Capó, Francisca	Argentina, Buenos Aires, Chivilcoy	1902 A.	No	Filla de Francesc Morey i de Maciana Capó partirà de petita cap a Argentina amb els seus pares i germans. Més endavant passaran a General Villegas.	Entrevista a Amelia Morey.
719	Morey Capó, Joan	Argentina, Buenos Aires, Chivilcoy	1902 A.	No	Fill de Francesc Morey i de Maciana Capó partirà de petit cap a Argentina amb els seus pares i germans. Més endavant passaran a General Villegas. Tornarà a Espanya on serà campió de pilota basca.	Entrevista a Amelia Morey.
720	Morey Capó, Joan	Cuba, L'Havana	Indet.		Fill d'Antoni Morey Bibiloni va partir amb 16 anys, era fadrí i jornalер.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
721	Morey Capó, Miquel	Desconegut	1925 A.	1926	Va ser declarat pròfug, a la seva tornada complirà amb el servei militar.	AMSM 335 registre de correspondència de sortida 1926-1927. Registre nº138.
722	Morey Dalmau, Maria	Argentina, Buenos Aires	1914 A.		A 1930 tenia 20 anys, era fadrí i jornalер.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
723	Morey Dalmau, Martí	Cuba, L'Havana	1924 A.		A 1924 tenia 18 anys, era fadrí i jornalер.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
724	Morey Estelrich, Miquel	Xile, Santiago de Xile	1929		No compareixerà quan serà cridat a files, serà el seu pare, Sebastià Morey Alòs, qui dirà que es troba emigrat. Més endavant casarà a Argentina, a Betania, amb Micaela Franchi el 10 de juliol de 1946 amb 36 anys.	AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre nº328. APSM 81/14 llibre de baptismes de 1907-1915. F 140 v nº 80 AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
725	Morey Fluxà, Damià	Cuba, L'Havana	1920	Sí	Fill de Joan Morey Morey va obtenir el permís del seu pare per emigrar al juliol de 1920 amb 17 anys. A 1930 era casat i llaurador. Tenia un germà a Argentina i una filla.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

726	Morey Fluxà, Damiana	Cuba, Santiago de Cuba	1925 A.	Sí	A 1930 tenia 28 anys, estava casada i era pagesa.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
727	Morey Fluxà, Joan	Cuba	1917 A.	1920	Va ser declarat pròfug, a la seva tornada complirà amb el servei militar.	AMSM 327 registre de correspondència de sortida 1919-1920. Registre n°388.
728	Morey Fluxà, Joan Pau	Argentina	1917	Sí.	Fill de Joan Morey Morey que li donà permís per emigrar al març de 1917 amb 17 anys. A 1930 era casat i tenia un fill de 7 anys. Estava casat amb Antònia Ferrer Grimalt.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
729	Morey Gayà, Joan	Argentina	1921		Fill de Joan Morey Bibiloni qui li donà permís per emigrar al novembre de 1921 amb 24 anys, era fadrí, jornalero i vivia al carrer de la Pau n° 22.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 329 registre de correspondència de sortida 1921-1922. Registre n°66.
730	Morey Llull, Sebastià	Algèria	1908-1959		Fill de Mateu Morey Monjo i de Francisca Llull Valle, va casar amb Matilde Ximgnés a Alger dia 12 de febrer de 1959 a 51 anys.	APSM 81/14 llibre de baptismes de 1907-1915. F 54 n° 95
731	Morey Monjo, Mateu	Algèria	1921 A.			AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
732	Morey Morey, Francesc	Argentina, Buenos Aires, Gral. Villegas	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
733	Morey Morey, Francisco	Amèrica	1921 A.		Tenia una casa al carrer Dr. Ferrà n° 4	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
734	Morey Ordinas, Antònia	Argentina, Santa Fe, Villa Cañas	1918		Esposa de Sebastià Reus Capó que feia tres anys que es trobava a Argentina i li demana que hi vagi amb la seva filla, ho faran acompanyades per Julià Sanseloni.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
735	Morey Serra, Antoni	Amèrica	1921 A.		Tenia una casa al carrer Crespi n° 6	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
736	Morey Tous, Joana Aina	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 34 anys, estava casada amb Joan Ferrer Muntaner amb qui emigrarà, juntament amb les seves filles Maria i	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.



					Joana Aina Ferrer Morey.	
737	Morey, Bartomeu	Argentina, Buenos Aires	1918 A.		A 1918 vivia al carrer B. Irigoyen n° 248 de Buenos Aires. A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
738	Morey, Francesc	Argentina, Buenos Aires, Chivilcoy	1902 A.	No	Casat amb Maciana Capó, partirà amb ella i els seus tres fills. Més endavant passarà a General Villegas on era propietari d'un forn.	Entrevista a Amelia Morey.
739	Morey, Miquel (Fill)	Argentina, Buenos Aires, Tres Lomas	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
740	Morey, Miquel (Pare)	Argentina, Buenos Aires, Tres Lomas	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
741	Morey, Sebastià	Argentina, Buenos Aires, Gral. Villegas	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
742	Morro Dalmau, Antoni	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 25 anys, era fadrí i llaurador.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
743	Morro Dalmau, Catalina	Amèrica	1921 A.		Tenia una casa al carrer Alexandre Rosselló n° 78	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
744	Morro Dalmau, Jaume	Argentina, Mendoza	1911 A.		A 1911 tenia 27 anys, era fadrí i llaurador. A 1918 vivia al carrer P. Mendocinas n° 903 a Mendoza. A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
745	Morro Dalmau, Maria	Argentina	1909		Germana dels anteriors va partir amb sols 3 anys quan el seu pare l'hi firmà el consentiment. Vivia al carrer de la Pau n° 1. Cap a Argentina va partir acompanyada i sota la custòdia d'Antoni Alòs Capó, de	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.

					51 anys.	
746	Morro Dalmau, Mateu	Cuba, L'Havana	1919		Fill de Mateu Morro Rullán va obtenir el permís per emigrar del seu pare al gener de 1919 amb 19 anys i essent fadrí. A la Vila vivia al carrer de la Pau n° 1.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
747	Munar Dalmau, Jaume	Argentina	1911	1912	Fill de Josep Munar Ribot que li donà permís per emigrar a l'octubre de 1911. Va ser declarat pròfug, tot i que a la tornada complirà amb el servei militar.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 315 registre de correspondència de sortida 1911-1912. Registre n°182.
748	Munar Munar, Antoni	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 31 anys, estava casat amb Catalina Molinas Comellas amb qui hauria emigrat i deixat 3 fills a La Vila. Era sabater.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
749	Munar Nogueras, Jaume	França	1911 A.		A 1911 tenia 20 anys i era comerciant.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
750	Muntaner Brotat, Antoni	Argentina	Indet.	No		Entrevista a Bartomeu Roig Muntaner.
751	Muntaner Brotat, Bartomeu	Amèrica	1921 A.		Clavel n° 3	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
752	Muntaner Brotat, Bartomeu	Argentina	Indet.	No		Entrevista a Bartomeu Roig Muntaner.
753	Muntaner Brotat, Josep	Argentina, Buenos Aires, Gral. Villegas	1929 A.	No		Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
754	Muntaner Brotat, Simó	Argentina, Buenos Ares, Gral. Villegas	1912	No	Fill de Miquel Muntaner Alòs i de Magdalena Brotat Muntaner. El seu pare li donà el permís per emigrar l'octubre de 1912. Es casà a Argentina amb Jeronia Martín dia 4 d'agost de 1920 amb 29 anys.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. Entrevista a Bartomeu Roig Muntaner. AMSM. Pendent de catalogació. APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 204 n° 94

755	Muntaner Capó, Llorenç	Algèria	1924 A.	1925	Fill de Josep i Pedrona, serà declarat pròfug, a la seva tornada complirà amb el servei militar. A 1930 se li donarà un altre permís per emigrar. A 1924 tenia 20 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 334 registre de correspondència de sortida 1925-1926. Registre n°244. AMSM 338 registre de correspondència de sortida 1930-1931. Registre n°160. AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
756	Muntaner Capó, Petra	Algèria, Orà	1921		Filla de Josep Muntaner Inglada qui li donà permís per partir al febrer de 1921 amb 21 anys, era fadrina i vivia al carrer Progrés n° 2.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
757	Muntaner Estelrich (a) de Son Morro, Joan	Veneçuela	Indet.			Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.
758	Muntaner Ferrer, Joan	Cuba, L'Havana	1924 A.		A 1924 tenia 25 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 333 registre de correspondència de sortida 1924-1925. Registre n°48. AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
759	Muntaner Mascaró, Joan	Argentina, Buenos Ares, Gral.Villegas	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
760	Muntaner Mascaró, Miquel	Argentina, Buenos Aires, Carlos Tejedor	1898-1923		Fill de Bartomeu Muntaner Brotat i de Magdalena Mascaró Estelrich es casà amb Natividad Gómez a Argentina dia 30 de juny de 1923 amb 25 anys.	APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F 135v n° 51
761	Muntaner Ribas, Miquel	Argentina, La Pampa, Intendente Alvear	1916-1939		Fill de Miquel Muntaner Brotat i de Margalida Ribas Martorell, casa a Argentina amb Domitilia Arribas dia 16 de setembre de 1939 amb 23 anys.	APSM 81/15 llibre de baptismes de 1915-1921. F 53 n° 85
762	Muntaner Salvà, Miquel	Amèrica	1924 A.		A 1924 tenia 20 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
763	Muntaner Salvà, Simó	Algèria	1920	1926	Era fill de Mateu Muntaner Pastor que li donà permís per emigrar l'Octubre de 1920 amb 17 anys, era fadrí, jornaler i vivia al carrer Doctor Alòs n° 17. És de mencionar	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 335 registre de correspondència de sortida 1926-1927.

					que el documentam a Algèria però el seu permís per emigrar és per anar a Cuba. Va ser declarat pròfug, a la seva tornada complirà amb el servei militar. A 1940 tenia 37 anys i estava casat amb Apol·lònia Mas Salas, la seva filla Magdalena naixerà a Alger, però la seva filla Bàrbara ho farà a La Vila.	Registre n°65. AMSM 427. Padró d'habitants de 1940.
764	Muntaner Vives, Catalina	Argentina, Buenos Aires, La Plata	1903-1920		Filla de Josep Muntaner Brotat i Margalida Vives i Estelrich casa amb Agustino Álvarez a Argentina dia 13 de setembre de 1920 amb 17 anys.	APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. f 10 n° 133
765	Muntaner Vives, Magdalena	Argentina, Buenos Aires, General Villegas,	1902-1920		Filla de Josep Muntaner Brotat i de Margalida Vives Estelrich, es casà amb Cristóbal Fornica dia 4 d'agost de 1920 amb 18 anys.	APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F110v n° 28
766	Muntaner, Josep	Argentina, Buenos Aires, Gral. Villegas	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
767	Muntaner, Simó	Argentina, Santa Fe, Villa Cañás	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
768	Nadal Alemany, Benet	Amèrica	1909 A.	1916	Fill d'Antoni i Maria fou declarat pròfug, però a la seva tornada complirà amb el servei militar. A 1919 se li donarà un altre permís per emigrar. A 1911 tenia 22 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 322 registre de correspondència de sortida 1916. Registre n°209. AMSM 327 registre de correspondència de sortida 1919-1920. Registre n°220. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
769	Nadal Alemany, Joan	Amèrica	1911 A.		A 1924 tenia 30 anys, era fadrí i sastre, fill de Margalida Alemany Perelló.	AMSM 421 i 424. Padró d'habitants de 1911 i 1924.
770	Nadal Aloy, Miquel	Amèrica	1924 A.		A 1924 tenia 20 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.

771	Nadal Capó, Bartomeu	Algèria, Foundouck	1894-1927		Neix el 14 juliol de 1894 fill de Mateu Nadal Perelló i d'Antònia Capó Ribas es casarà a Foundouck amb Catalina Tous Garau el 15 d'octubre de 1927 amb 33 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 338v n° 84
772	Nadal Capó, Joana Aina	Algèria, Réghaïa	1897-1916		Filla de Mateu Nadal Perelló i Antònia Capó Ribas es casà a Algèria amb Miquel Ramis dia 30 de desembre de 1916 amb 19 anys.	APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F 87 n° 47
773	Nadal Capó, Joana Maria	Algèria, Réghaïa	1889-1920		Filla de Mateu Nadal Perelló i d'Antònia Capó Ribas es casà dia 19 d'agost de 1920 amb Guillem Barceló a Algèria amb 31 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 74 v n° 3
774	Nadal Riera, Joan	Argentina	1902		Casat amb Margalida Aloy Estelrich i pare de Miquel Nadal Aloy va emigrar devers el 1902 però a partir de 1912 es deixaren de rebre notícies seves.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
775	Nicolau, Sebastià	Argentina	Indet.	No	Casat amb Joana Aina Estelrich amb qui va emigrar.	Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.
776	Noguera Avellà, Bartomeu	Argentina, Buenos Aires, La Plata	1884-1911		Neix el 14 de novembre de 1884 fill de Mateu Noguera Pastor i de Joana Aina Avellà Barceló es casarà a La Plata amb Aida Vegetti el 15 de febrer de 1911 amb 27 anys.	APSM 35/2 llibre de baptismes de 1878-1884. F 74 n° 141. Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
777	Oliver Alemany, Antoni	Argentina, Buenos Aires, Gral. Viamonte	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
778	Oliver Alemany, Josep	Argentina, Buenos Aires, Gral. Viamonte	1918 A.		A 1929 encara hi residia.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
779	Oliver Alòs, Jaume	Argentina, Buenos Aires	1889-1912		Fill de Maties Oliver Perelló i de Catalina Alòs Fluxà es casa a Argentina amb Catalina Pellicer dia 27 de setembre de	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 91 v n° 53

					1912 amb 23 anys.	
780	Oliver Bibiloni, Josep	Xile, Valparaiso	1912 A.		Va ser declarat pròfug, enviarà certs papers a través del Consolat Espanyol a Valparaiso.	AMSM 321 registre de correspondència de sortida 1916. Registre n°123.
781	Oliver Bibiloni, Mateu	Xile, Viña del Mar	1897	1910	Fill de Martí Oliver Moranta i d'Apol·lònia Bibiloni Cifre, va partir cap a Xile amb els seus pares i els seus germans quan sols tenia 3 anys. Allà s'establiran a Viña del Mar on treballaran com a mercaders, especialment de porcs. Mateu Oliver aconseguirà tota una sèrie de trofeus com a ciclista allà. A la seva tornada es casarà amb Francisca Garau Planas, filla de Josep Garau, propietari d'una fàbrica de tabac a Alger, on aquest tornarà a emigrar per a treballar-hi.	Entrevista a Apolonia Oliver Garau.
782	Oliver Bibiloni, Miquel	Xile, Viña del Mar	1897	1910	Fill de Martí Oliver Moranta i d'Apol·lònia Bibiloni Cifre, va partir cap a Xile amb els seus pares i el seu german quan sols tenia 3 anys. Allà s'establiran a Viña del Mar on treballaran com a mercaders, especialment de porcs. A la seva tornada es dedicarà a gestionar les noves finques que comprarà la seva família amb els doblers que allà aconseguiren.	Entrevista a Apolonia Oliver Garau.
783	Oliver Calafat, Jordi	Argentina, Buenos Aires, Los Toldos	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
784	Oliver Capó, Jaume	Argentina	1913		Fill d'Antoni Oliver Perelló qui li donarà permís per emigrar al setembre de 1913 amb 17 anys.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
785	Oliver Estelrich, Francisca	Algèria, Castiglione	1927-1951	1970	Filla de Joan Oliver Mascaró, de Petra, i de Maria Estelrich Molinas, es va casar amb Mauricio Comis el 12 de juliol de 1951 a Alger a l'edat de 24 anys.	APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932. F 370 n° 74

786	Oliver Moranta, Francisca	Xile, Santiago de Xile	1902 A.	1908	A 1924 tenia 52 anys, estava casada amb Antoni Fullana Terrassa, les seves filles Coloma, Maria i Francisca nasqueren a Xile, però el fill Josep ja va néixer a La Vila.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
787	Oliver Moranta, Martí	Xile, Viña del Mar	1897	1910	Espòs d'Apol·lònia Bibiloni Cifre i pare de Mateu i Oliver Bibiloni va emigrar a Xile on tenia un negoci de venda de porcs que li va reportar grans beneficis.	Entrevista a Apolonia Oliver Garau. García-Cuerdas, J. A, Buades, J. (2012) La Emigración Balear a Chile (1880-1950). Col·lecció els Camins de la quimera. N° 10. Pàg 35-57
788	Oliver Pastor, Antoni	Cuba, L'Havana	1920		Fil de Francesc Oliver Moranta que li donà permís per emigrar al juny de 1920 amb 21 anys. Era fadrí, jornaler i vivia al carrer General Concas n° 37.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
789	Oliver Pastor, Jaume	Argentina	1906		Fil de Rafel Oliver Perelló i de Joana Maria Pastor Timoner va obtenir la llicència per emigrar dels seus pares al setembre de 1906. Era major d'edat i vivia al carrer Clavell n° 7.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
790	Oliver Perelló, Rafel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 48 anys, estava casat i era jornaler. Tenia una casa al carrer Clavell n 32	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
791	Oliver Ribas, Francesc	Cuba, L'Havana	1930 A.		A 1930 tenia 24 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
792	Oliver Torres, Antoni	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 16 anys, era fadrí i llaurador.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
793	Oliver, Francisca	Xile, Santiago de Xile	1927 A.	1927 A.	Mare de Francesca Fullana Oliver i esposa de Antoni Fullana.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
794	Oliver, Jaume	Argentina, Buenos Aires	1929 A.		A 1929 vivia al carrer Yapeyú n° 883 de Buenos Aires.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
795	Ordinas Ferrer, Sebastià	Argentina	1930 A.		A 1930 tenia 25 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.

796	Ordinas Monjo (a) Tovell, Bernat	Argentina	Indet.		Casat amb Martina Perelló March amb qui va emigrar.	Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.
797	Ordinas Muntaner, Mateu	Cuba, L'Havana	1919		Fill d'Antoni Ordinas Oliver que li donà permís per emigrar al setembre de 1919 amb 18 anys, era llaurador i vivia al carrer de ses Jovades nº5.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
798	Ordinas Roca, Antònia	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1902-1924		Filla de Bernat Ordinas Fluxà i de Bàrbara Roca Fluxà es casà amb Pere Amengual Avellà al 1924 amb 22 anys. La seva germana Magdalena es troba allà mateix.	APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F105 nº 10
799	Ordinas Roca, Josep	Desconegut	1920		A 1920 se li dóna permís per emigrar a l'estranger.	AMSM 327 registre de correspondència de sortida 1919-1920. Registre nº372.
800	Ordinas Roca, Magdalena	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1905-1928		Filla de Bernat Ordinas Fluxà i de Bàrbara Maria Roca Fluxà es va casar amb Antoni Ferragut dia 4 d'agost de 1928 amb 23 anys. La seva germana Antònia es troba al mateix lloc.	APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. F 100v nº 77
801	Ordinas Roca, Sebastià	Argentina	1921 A.		Fill de Bernat Ordinas i de Bàrbara Roca.	AMSM 328 registre de correspondència de sortida 1920-1921. Registre nº519. Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
802	Ordinas, Bernat (fill)	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
803	Ordinas, Bernat (pare)	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
804	Pare de Joan Genovart Ribas	Argentina, Buenos Aires, Bahía Blanca	1912 A.		Vivia amb la seva esposa i fill, Joan Genovart Ribas, a Argentina.	AMSM 315 registre de correspondència de sortida 1911-1912.



						Registre nº175
805	Pare de Rafel Mora Cífre	Xile	1890 A.		Emigrarà amb la seva esposa i fill.	AMSM 297 registre de correspondència de sortida 1889-1898. Registre nº 63.
806	Parrona Oliver, Maria	Algèria, Foundouck	1920		Filla de Joan Parrona Moragues i Maria Oliver Pastor es va casar a Algèria amb Francisco Chery.	APSM 81/15 llibre de baptismes de 1915-1921. F 102 nº 22
807	Pastor Aloy, Antoni	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 30 anys, estava casat i era jornalero.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
808	Pastor Bauzà, Pere J	Amèrica	1921 A.		Tenia una casa al carrer de'n Bauzà nº 1	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
809	Pastor Bergas, Mateu	Desconegut	1924 A.		A 1924 obté permís per viatjar a l'estranger.	AMSM 333 registre de correspondència de sortida 1924-1925. Registre nº114.
810	Pastor Borràs, Francesc	Argentina, Santa Fe, Llambi Campbell	1904-1929		Fill d'Antoni Pastor Aloy i de Margalida Borràs Monjo es casà amb Sebastiana Méndez a Argentina el 22 de juny de 1929 a 25 anys.	APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. F 32 nº 50
811	Pastor Calafat, Guillem	Argentina	1913		Fill de Guillem Pastor Timoner que li donarà permís per emigrar l'octubre de 1913 amb 9 anys. Partirà acompanyat per Joan Campomar.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
812	Pastor Calafat, Mateu	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 17 anys, era fadrí i llaurador.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
813	Pastor Capó, Pere	Algèria	1919		Fill de Francesc Pastor Ribot que li donà permís per emigrar al setembre de 1919. A la Vila vivia al carrer Llibertat nº 20. Casat i de 27 anys demanarà permís per embarcar cap a l'Alger. Va embarcar-se el 22 de febrer de 1928, pagant una pòlissa de 1'20 ptes. Pel document.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 336 registre de correspondència de sortida 1927-1928. Registre nº135.
814	Pastor Carbonell, Antoni	Cuba, Comagüey	1920	1933	Fill de Josep Pastor Gayà que li donà permís per emigrar al juny de 1920 amb 19 anys. Era fadrí i vivia al carrer General Concas nº 72.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 426. Padró d'habitants de 1935.

815	Pastor Estelrich, Francesc	Amèrica	1908 A.		Tenia una casa al carrer Clavell nº 49.	AMSM 308 registre de correspondència de sortida 1908. Registre nº131. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
816	Pastor Estelrich, Joan	Argentina, Mendoza, Colón y Lemos	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
817	Pastor Estelrich, Magina	Argentina	1920		Casada amb Francesc Aguiló Piña apareix en el permís per emigrar de Margalida Garau Sancho com a acompanyant seva, juntament amb el seu marit.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
818	Pastor Femenia, Joan	Algèria	1911 A.		A 1911 tenia 44 anys, estava casat i era pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
819	Pastor Femenia, Magdalena	Amèrica	1921 A.		Príncipe 22 i bona vista 15	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
820	Pastor Femenias, Antoni	Argentina, Buenos Aires	1918 A.		A 1918 vivia al carrer Boedo nº 853 de Buenos Aires. A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
821	Pastor Femenias, Francesc	Algèria	1932 A.		Fil de Francesc Pastor Ribot, apareix en el permís d'emigrar del seu pare, ja que aquest anirà fins a Alger per estar amb ell.	AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre nº108.
822	Pastor Femenias, Magdalena	Argentina, Buenos Aires, Tres Algarrobos	1895		Havia emigrat amb el seu espòs Pere Torelló, però tornarà amb el vapor Príncipe-Melini a 1913 per cuidar del seu pare. Un cop aquest havia millorat tornarà partir cap a Argentina on hi té el seu home i fills. Apareix en el permís d'emigració de Margalida Fluxà Femenias com la seva acompanyant.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
823	Pastor Femenias, Mateu	França	1922		Va partir amb la seva esposa, Isabel Maria Bennassar Molinas, i la germana d'aquesta cap a França.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
824	Pastor Femenias, Pere	Cuba, L'Havana	1901 A.		A 1901 tenia 38 anys i estava casat amb	AMSM 420. Padró d'habitants de

	Joan				Joana Aina Font Fiol. Era pagès.	1901.
825	Pastor Font, Antoni	Desconegut	1908 A.			AMSM 308 registre de correspondència de sortida 1908. Registre nº171.
826	Pastor Font, Bartomeu	Argentina	1912		Al novembre de 1912 la seva mare, Magdalena Font Moragues, li donà el consentiment per poder emigrar. En aquells moments tenia 21 anys, era fadrí i residia al carrer Unió nº 36.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
827	Pastor Font, Guillem	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 36 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
828	Pastor Juan, Joan	Cuba, L'Havana	1920		Fill de Joan Pastor Monjo va obtenir el permís per emigrar amb 24 anys i essent fadrí. Residia al carrer Major nº 21.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
829	Pastor Juan, Miquel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 20 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
830	Pastor Juan, Miquel	Desconegut	1911 A.			AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916
831	Pastor Molinas, Lluís	Argentina, Mendoza, Lemos y P. Molina	1919		Fill de Joan Pastor Estelrich va obtenir el permís per emigrar al gener de 1920 amb 17 anys, era fadrí, jornaler i a la vila vivia al carrer de ses Jovades nº 41.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
832	Pastor Monjo, Joana Aina	Argentina, Buenos Aires, Gral. Pinto	1910	No	Filla de Marti Pastor i Valentina Monjo amb qui emigrarà a Argentina. Més endavant passaran a Mendoza.	Entrevista a Martí Pastor Fornés
833	Pastor Monjo, Sebastià	Argentina, Buenos Aires, Gral. Pinto	1910	1943	Filla de Marti Pastor i Valentina Monjo amb qui emigrarà a Argentina. Més endavant passaran a Mendoza.	Entrevista a Martí Pastor Fornés
834	Pastor Ribot, Francesc	Algèria	1932		Demana permís per poder visitar al seu fill, Francesc Pastor Femenias.	AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre nº108.
835	Pastor Ribot, Sebastià	Cuba, L'Havana	1889		Havia servit a l'exèrcit d'Ultramar a Cuba, va tornar a Espanya via Barcelona, i d'allà,	AMSM 296 registre de correspondència de sortida 1877-1889.

					va decidir tornar-se'n a Cuba.	Lligall 2968.
836	Pastor, Antoni	Argentina, Buenos Aires	1918 A.		A 1918 vivia al carrer Loria nº 556. A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
837	Pastor, Antoni	Argentina, Santa Fe, Laguna Paiva	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
838	Pastor, Bernat	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
839	Pastor, Joan	Argentina, Mendoza	1929 A.		A 1929 vivia al carrer F. Moreno nº 1002 de Mendoza.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
840	Pastor, Joan	Argentina, Mendoza, Colón y Mitre	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
841	Pastor, Magdalena	Argentina, Buenos Aires, General Villegas	1900 A.	Sí	Mare de Maria Josep Torelló Pastor i esposa de Pere Josep Torelló Carbonell. Tendrà a la seva filla a Argentina, però després tornarà a Mallorca.	APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F60v nº 117
842	Pastor, Martí	Argentina, Mendoza, Rodeo de la Cruz	1910.	No	A 1911 tenia 35 anys. Casat amb Valentina Monjo, partirà cap a Argentina amb dos fills, na Joana Aina i en Sebastià i allà en tendrà dos més. S'establiran a Gral. Pinto, a Buenos Aires. Més endavant passaran a Mendoza	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. Entrevista a Martí Pastor Fornés
843	Payeras Ribas, Josep	França	1911 A.		A 1911 tenia 19 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
844	Payeras Ribas, Miquel	França, Ile de France,	1891-		Fill de Josep Payeras Mestre i Margalida	APSM 81/9 llibre de baptismes de

		Pontoise	1928		Ribas Gayà es va casar a França amb Maria L. Suret dia 22 de maig de 1928 amb 37 anys.	1887-1895. F 173 n° 1
845	Perelló (a) Gerrer, Bartomeu	Argentina	Indet.	No		Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.
846	Perelló Alòs, Bartomeu	Algèria	1929		Va demanar permís per embarcar cap a l'Alger.	AMSM 336 registre de correspondència de sortida 1927-1928. Registre n°229.
847	Perelló Aloy, Miquel	Cuba, L'Havana	1921		Fill de Miquel Perelló Frau que li donà permís per partir l'abril de 1921 amb 17 anys, era fadrí, gerrer i vivia al carrer Antoni Maura n°1.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
848	Perelló Cifre, Antoni	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 25 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
849	Perelló Cifre, Gabriel	Amèrica	1921 A.		Tenia una casa al carrer General Concas n° 10	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
850	Perelló Cifre, Mateu	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 27 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
851	Perelló Cifre, Miquel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 17 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916
852	Perelló Ferrer, Antoni	Amèrica	1924 A.		A 1924 tenia 46 anys, estava casat i era jornaler. És el pare d'Antoni Perelló Grimalt.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
853	Perelló Fornés, Pere	Cuba, L'Havana	1919		Fill de Mateu Perelló March que li donà permís per emigrar al desembre de 1919 amb 17 anys.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
854	Perelló Grimalt, Antoni	Argentina	1930 A.		A 1930 tenia 23 anys, era fadrí i pagès. . Era fill d'Antoni Perelló Ferrer.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
855	Perelló March (a) Verga, Martina	Argentina	Indet.		Casada amb Bernat Ordinas Monjo amb qui va emigrar.	Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.
856	Perelló Mateu, Rafel	Argentina, Mendoza	1924-1967	1970	Fill de Tomeu Perelló Bibiloni i de Joana Aina Mateu Femenia va casar amb Esther Bauzà a Mendoza amb 43 anys dia 20	APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932. F.146 n° 35

					d'abril de 1967. A 1970 serà confirmat a la Vila.	
857	Perelló Monjo, Andreu	Cuba, L'Havana	1920		Fill de Damià Perelló Alòs qui li donà permís per emigrar al juliol de 1920 amb 16 anys. Era fadrí. Se'n anà amb el seu germà Bartomeu.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
858	Perelló Monjo, Bartomeu	Cuba, L'Havana	1920		Fill de Damià Perelló Alòs qui li donà permís per emigrar al juliol de 1920 amb 19 anys. Era fadrí. Se'n anà amb el seu germà Andreu.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
859	Perelló Perelló, Pere	Cuba	1921 A.	1921	Fill d'Andreu I Antònia, a la seva tornada haurà de fer el servei militar.	AMSM 329 registre de correspondència de sortida 1921-1922. Registre nº92.
860	Perelló Ribas, Genís	Argentina	Indet.	No		Entrevista a Martí Pastor Fornés
861	Perelló Torres, Joana	Amèrica	1921 A.		Tenia una casa al carrer General Concas nº 62	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
862	Perelló, Gabriel	Argentina, Santa Fe, 25 de Mayo	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
863	Picó Miró, Joan	Xile, Santiago de Xile	1894	No	Fill de Agustí Picó Cortès i de Francisca Miró Pomar es va casar a Xile amb Aina Ferrer Bauzà dia 12 de març de 1917. Va néixer a 1887, vivia a Arturo Prat 1328, posseïa una fàbrica de calçat i morirà el 19 de juliol de 1958.	García-Cuerdas, J. A, Buades, J. (2012) La Emigración Balear a Chile (1880-1950). Col·lecció els Camins de la quimera. Nº 10. Pàg 35-57 APSM 34/2 llibre de baptismes de 1885-1887- f 2 nº 3
864	Pieras Amengual, Maria	Algèria, Crescia	1880-1899		Esposa d'Antoni Molinas Ferrer, amb qui es casarà el 31 d'octubre de 1903 a Crescia, era filla de Josep Pieras, qui havia mort a Algèria i de Catalina Amengual, que residia a Saint-Eugene.	ANOM. Crescia matrimonis, nº 6, 31 d'octubre de 1903. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275523">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275523</a>
865	Pieras Carreras, Catalina	Algèria, Aulet-Fayet	1894-1913		Filla de Pere Josep Pieras Ramis i d'Antònia Carreras Molinas es casà amb Josep Castelló a Algèria dia 18 de desembre de 1913 amb 20 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 313 nº 8

866	Pieras Pomar, Maties	Argentina	1909		Fill de Pere Joan Pieras i de Joana Maria Pomar Ordinas vivia a Son Mas. Va obtenir el consentiment per emigrar a l'octubre de 1909 amb 18 anys. Treballava de jornalero.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
867	Pieras Vallés, Maria	Algèria	1921 A.		Llibertat 21	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
868	Pieras, Pere Josep	Algèria, Mustapha	1880-1899		Pare de Maria Pieras Amengual i espòs de Catalina Amengual, va morir a Mustapha el 7 de novembre de 1900.	ANOM. Crescia matrimonis, nº 6, 31 d'octubre de 1903. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275523">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275523</a>
869	Piña Aguiló, Margalida	Algèria, Agha	1896-1916		Filla de Baltasar Piña Piña i de Margalida Aguió Piña es va casar amb Bartomeu Roig dia 22 de gener de 1916 amb 20 anys.	APSM 81/10 llibre de baptismes de 1895-1899. F62v nº 141
870	Piña Fuster, Jaume	França	1922		Fill d'Agustina Fuster Pomar, viuda, que li donà permís per emigrar als 17 anys, era fadrí, llaurador i vivia al carrer del Vent nº 7.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
871	Piña Piña, Francisca	Cuba	1933 A.	Sí	A 1935 tenia 26 anys.	AMSM 426. Padró d'habitants de 1935.
872	Planas March, Francisca	Algèria	Indet.	Sí	Esposa de Josep Garau Tous, formava part d'una de les famílies més importants de Santa Margalida, anirà anant i tornant d'Alger amb el seu espòs degut als interessos que aquest tenia allà.	Entrevista a Apolonia Oliver Garau.
873	Planas Ordinas, Jaume	Amèrica	1928 A.		Va ser ordenat al 1921. Dia 13 d'abril de 1923 serà anomenat vicari de Moscarí. A 1928 residia a Amèrica.	Emigració evangelització del clero mallorquí, dins les illes balears i amèrica
874	Planas Ordinas, Joan	Cuba, L'Havana	1923		Fill de Jaume Planas March qui li donà permís per emigrar al febrer de 1923 amb 23 anys. Vivia al carrer Cardenal Cerdà nº 10.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
875	Planas, Jaume	Argentina	Indet.	No	Era rector a Moscarí on deixà una al·lota embarassada i hagueren d'emigrar.	Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.

876	Pomar Font, Antoni	Argentina, Santa Fe, Villa Cañas	1911 A.		Fill de Maties Pomar Pieras i d'Antònia Font Vallès, amb els que emigrarà. Casà amb Antònia Mora a Argentina dia 26 d'abril de 1953 amb 48 anys.	APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. F 116v n° 119 AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
877	Pomar Font, Isabel Maria	Argentina	1919		Filla de Francisca Font Batle qui feia 6 anys que havia emigrat a Argentina i la deixà a càrrec de la seva padrina Isabel Maria Batle Rosselló amb la qui emigrarà cap a Argentina.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
878	Pomar Moncades, Francesc	Cuba, L'Havana	1919		Fill de Joan Pomar Ordinas va obtenir el permís del seu pare per emigrar al setembre de 1919. Era fadrí i jornaler.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
879	Pomar Ordinas, Maties	Amèrica	1921 A.		Unió 38	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
880	Pomar Pieras, Maties	Algèria	1903 A.		A 1911 tenia 37 anys, estava casat amb Antònia Font Vallès, amb la que emigrarà, juntament amb el seu fill Antoni Pomar Font cap a Argentina, el que apunta a un doble emigració. Era jornaler.	AMSM 300 registre de correspondència de sortida 1902-1904. Registre n° 248. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
881	Pomar Pomar, Antònia	Argentina, Santa Fe, Villa Cañas	1921-1950		Filla de Maties Pomar Moncades i de Maria Pomar Pieras es va casar amb Joaquín Rodríguez dia 21 de maig de 1950, a Argentina, amb 29 anys.	APSM 81/15 llibre de baptismes de 1915-1921. F 220 n° 4
882	Pomar, Josep	Argentina, Buenos Aires, Lazzarino	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
883	Pomar, Josep	Argentina, Mendoza, Rodeo de la Cruz	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
884	Pons Gili, Antoni	Cuba, L'Havana	1913 A.	1913	Fill de Llorenç Pons Morro. Va ser declarat pròfug, tot i que a la tornada complirà amb el servei militar. Al setembre de 1917 amb 25 anys se li donà permís per emigrar a Argentina. Era fadrí i	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 316 registre de correspondència de sortida 1913. Registre n°169.



					vivia al carrer de ses Jovades nº 12.	
885	Pons Gili, Catalina	Algèria	1929		A 1929 demana permís per poder partir.	AMSM 337 registre de correspondència de sortida 1929-1930. Registre nº148.
886	Pons Gili, Llorenç	Cuba, L'Havana	1919		Obté el permís del seu pare, Llorenç Pons Morro, per partir al juliol de 1919 amb 17 anys, era fadrí i forner. A 1930 encara es troba a fora. A la Vila vivia al carrer de ses Jovades nº 12.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 333 registre de correspondència de sortida 1924-1925. Registre nº56. AMSM 424 i 425. Padrons d'habitants de 1924 i 1930.
887	Pons Monjo, Mateu	França, Montauban	1926-1971		Fill de Antoni Pons Gili i Francisca Monjo Garau va casar dia 17 d'abril de 1971, a França, amb Nicole Cardona amb 45 anys. És possible que es tracti d'un pied noir.	APSM 81/16 llibre de baptismes de 1922-1932. F.285 nº 41
888	Puigserver Capó, Joana	Argentina	1913		Figura en el permís d'emigració del seu nebot, Miquel Llull Puigserver com a la persona que l'acompanyarà cap a Argentina.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
889	Puigserver Capó, Pere Joan	Algèria, Crescia	1890-1931		Va néixer a La Vila el 5 de juliol de 1874. Era fill de Joan Puigserver Barceló i de Martina Capó Estelrich. Es casarà a Algèria amb Emmanuela Martí, dia 24 d'abril de 1897. Figura com a oncle de Joan Llull Puigserver.	ANOM. Crescia matrimonis, nº 1, 24 d'abril de 1897. <a href="http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275492">http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/caomec2/pix2web.php?territoire=ALGERIE&amp;acte=275492</a> AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre nº189.
890	Puigserver Julià, Joan Ignasi	França, París	1893-1925		Fill d'Ignasi Puigserver Salvà i de Catalina Julià Llitas es casà a París amb Omitiana Mension Thulier dia 31 de gener de 1925 amb 32 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 293 nº 85
891	Puigserver, Antoni	Algèria, Crescia	1933 A.	1933 A.	Pare d'Antoni Puigserver Martí i espòs de Manuela Martí.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
892	Quetgas (a) Calet, Cristòfol	Desconegut	Indet.			Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.
893	Quetglas Femenias,	Argentina, Santa Fe, San	1918 A.	1922	A 1940 tenia 59 anys i estava casat amb	AMSM 427. Padró d'habitants de

	Bartomeu	Gregorio			Margalida Lull Torres.	1940.
894	Ramis Cañellas, Andreu	Argentina, Santa Fe, Gálvez	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
895	Ramis Cañellas, Antoni	Argentina, Santa Fe, Gálvez	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
896	Ramis Estelrich, Francesc	Cuba, L'Havana	1919		A 1919 aconseguí permís per instal·lar-se a L'Havana.	AMSM 326 registre de correspondència de sortida 1918-1919. Registre nº141.
897	Ramis Estelrich, Miquel	Argentina	1907		Fill de Damià Ramis Roig i de Catalina Estelrich Tous va obtenir el permís per emigrar dels seus pares a l'octubre de 1907, en principi per anar a Argentina, en aquells moments tenia 13 anys. Posteriorment es casà amb Aina Nadal Capó a Algèria dia 30 de desembre de 1916 amb 23 anys. Això fa pensar en que fos una persona que emigrés dos cops.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 302 v nº 113
898	Ramis Salvà, Francisca	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 23 anys, era fadrí i jornal·ler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
899	Ramis Salvà, Gabriel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 35 anys, era fadrí i jornal·ler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
900	Reus Capó, Gabriel	Argentina, Santa Fe, Villa Cañás	1910 A.	1923	Residia al carrer Unió nº 6 i era jornal·ler.	AMSM 330 registre de correspondència de sortida 1922-1923. Registre nº331. AMSM 424 i 425. Padró d'habitants de 1924 i 1930.
901	Reus Capó, Martí	Amèrica	1924 A.		A 1924 tenia 29 anys, era fadrí i jornal·ler.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
902	Reus Capó, Sebastià	Argentina, Santa Fe, Villa Cañás	1915		Casat amb Antònia Morey Ordinas, amb la que tenia una filla, li demana per carta que vagin a viure amb ell a Argentina.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.

903	Reus Ferriol, Joana Aina	França, Saine et Marne, Ville de Provins	1908 A.		Esposa de Bernat Torres Pastor i mare de Bernat Torres Reus.	AMSM 337 registre de correspondència de sortida 1929-1930. Registre n°50.
904	Reus Ferriol, Josep	Argentina, Buenos Aires, Bahía Blanca	1907 A.		Fill de Gabriel i Coloma residia a Bahía Blanca quan es va casar amb Antònia Mieras Font.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
905	Reus Morey, Maria	Argentina, Santa Fe, Villa Cañás	1918		Filla de Sebastià Reus Capó, qui ja es trobava a Argentina, i de Antònia Morey Ordinas, emigrarà amb la seva mare per reunir-se amb el seu pare. Partiran acompanyades per Julià Sanseloni.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. Bordoy, R. Mas, A. Margalidans, conversarem amb Maria Reus de Muntaner. Dins Revista Santa Margalida. N° 47. Maig de 1998 pàg 20
906	Reus, Gabriel	Desconegut	1918 A.		Germà del pare de Maria Reus, també emigrada a Argentina.	Bordoy, R. Mas, A. Margalidans, conversarem amb Maria Reus de Muntaner. Dins Revista Santa Margalida. N° 47. Maig de 1998 pàg 20
907	Reus, Miquel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 38 anys, estava casat i era llaurador.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
908	Reus, Sebastià	Argentina, Santa Fe, Villa Cañás	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
909	Rexach Barceló, Miquel	Algèria, Saoula	1893-1916		Fill de Miquel Rexach Rosselló i Magdalena Estelrich Mascaró es casà a Soula amb Maria Molinas Pieras, també de la Vila, dia 4 de novembre de 1916 amb 23 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 295v n° 93
910	Rexach Estelrich, Miquel	Algèria, Crescia	1916 A.		Fill de Miquel Rexach Rosselló i Magdalena Estelrich Mascaró es casà a Soula amb Maria Molinas Pieras, també de la Vila, dia 4 de novembre de 1916 amb 23 anys.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
911	Ribas Alzamora, Miquel	Argentina, Santa Fe, Venado Tuerto	1904-1934		Fill de Miquel Ribas Alòs i de Francisca Alzamora Cífre, es casà a Argentina amb Neus Artigues dia 28 de juliol de 1934 amb 30 anys.	APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. F 40 n° 65

912	Ribas Ferrer, Esteve	Algèria	1931		Demana permís per embarcar-se cap Alger on treballarà amb el seu oncle, Bartomeu Ferrer Llull. Tenia 26 anys, era fadrí i jornalер.	AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre n°155.
913	Ribas Ferrer, Josep	Argentina	1930 A.		A 1930 tenia 18 anys, era fadrí i fuster.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
914	Ribas Ferrer, Margalida	França, París	1931		A 1931 era jornalera, fadrina i de 19 anys. Va demanar permís per anar a residir amb la seva cosina Margalida Moncades Ferrer.	AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre n°267.
915	Ribas Gayà, Esteve	Algèria	1911 A.		A 1911 tenia 36 anys, estava casat i era jornalер.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
916	Ribas Gayà, Francesc	Argentina, Mendoza	1917 A.	Sí	A 1930 tenia 47 anys i estava casat amb Joana Maria Roca Ferrer.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
917	Ribas Gayà, Jaume	Algèria	1911 A.		A 1911 tenia 50 anys, estava casat i era pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
918	Ribas Gayà, Josep	Amèrica	1900			AMSM 300 registre de correspondència de sortida 1902-1904. Registre n°204.
919	Ribas Malondra, Antoni	França	1919		Fill d'Antoni Ribas Pastor va partir amb 19 anys i essent fadrí després de que el seu pare li donés el consentiment. A la Vila vivia al carrer del Sol n°39.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
920	Ribas Ordinas, Antoni	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 52 anys, estava casat i era pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
921	Ribas Ribas, Joana	Argentina, Mendoza	1918 A.	Sí	A 1935 tenia 43 anys.	AMSM 426. Padró d'habitants de 1935.
922	Ribas Salvà (a) Prim, Esteve	Cuba, L'Havana	1919		Fill de Miquel Ribas Martorell va partir amb 17 anys, quan son pare li donà el permís. Era jornalер i vivia al carrer Lluna. A 1930 figura que es troba a Buenos Aires.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 424 i 425. Padrons d'habitants de 1924 i 1930.
923	Ribas Vidal, Jaume	Algèria	1911 A.		A 1911 tenia 36 anys, era fadrí i jornalер.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
924	Ribas Vidal, Miquel	Algèria	1911 A.		A 1911 tenia 22 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de

						1911.
925	Ribas, Joana Aina	Argentina, Mendoza, Guaymallén	1938 A.	1938 A.	Mare de Margalida Riera Ribas i esposa de Miquel Riera.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
926	Ribot Calafat, Gabriel	Argentina	1912		Fill de Gabriel Ribot Alòs qui li donà permís per emigrar l'octubre de 1912.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
927	Ribot Estelrich, Antoni	Argentina	1913		Fill d'Antoni Ribot March qui li donarà permís per emigrar al setembre de 1913.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
928	Ribot Estelrich, Sebastià	Argentina	1922		Fill de Antoni Ribot March qui li donà permís per emigrar al setembre de 1922.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
929	Ribot Gili, Miquel	Argentina	1909		Fill de Maria Gili Quetglas, aqueixa li va donar el consentiment per emigrar al novembre de 1909 amb 16 anys. Vivia al carrer Bons Aires.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
930	Ribot Muntaner, Josep	Algèria, Birtouta	1887-1915		Neix el 19 gener de 1887 fill de Miquel Ribot Barceló i d'Àgueda Muntaner March es casarà a Alger amb Magdalena Calafat Capó l'11 de setembre de 1915 amb 28 anys.	APSM 34/2 llibre de baptismes de 1885-1887 f 5v n° 10
931	Ribot Parrona, Bartomeu	Americà	1930 A.	Sí	A 1930 tenia 22 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
932	Ribot Parrona, Rafel	Amèrica	1924 A.	Sí	A 1924 tenia 19 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
933	Ribot Pieras, Antoni	Algèria, Zeralda	1904-1938		Fill de Francesc Ribot Estelrich i de Margalida Pieras Carreras es casà amb Dionisia Ferruro a Alger amb 34 anys dia 22 d'octubre de 1938.	APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. F 55 n° 104
934	Ribot Pieras, Margalida	Algèria	1902-1922		Filla de Francesc Ribot Estelrich i de Margalida Pieras Carreras es casà amb Fernando Raymond dia 10 de juny de 1922 amb 20 anys.	APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F118 n° 53
935	Ribot Sansó, Miquela	Argentina	1904 A.		A 1911 tenia 39 anys, estava casada amb Guillem Tous Fornés amb qui emigrarà. A Argentina tindrà als seus fills, Joan, Margalida, Bàrbara, Francisca, Joana i Pere.	AMSM 422. Padró d'habitants de 1920.

936	Ribot Sansó, Pere	Algèria	1901 A.		A 1901 tenia 24 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 420. Padró d'habitants de 1901.
937	Ribot Sansó, Rafel	Argentina	1907		Fill de Rafel Ribot Torres va obtenir el permís del seu pare per emigrar a l'octubre de 1907. És declarat pròfug, té una germana emigrada.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
938	Ribot, Miquela	Argentina, Santa Fe	1934 A.	1934 A.	Mare de Regina Tous Ribot i esposa de Guillem Tous.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
939	Ribot, Simó	Argentina, La Pampa, Quemú Quemú	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
940	Riera Bibiloni, Joan	Argentina	Indet.			Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.
941	Riera, Miquel	Argentina, Mendoza, Guaymallén	1938 A.	1938 A.	Pare de Margalida Riera Ribas i espòs de Joana Aina Ribas.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
942	Ripoll Bujosa, Jaume	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 15 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
943	Riutort Cànaves, Jeroni	Amèrica	1921 A.			AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
944	Riutort Carreras, Joana	Algèria	1919		Al juliol de 1919 la seva mare Catalina Carreras Ferriol, qui era viuda, li dona el permís per partir, amb 22 anys i essent fadrina. Pel camí anirà acompanyada de Jaume Esteve Moinas i de Francisca Llull Alòs, casats i de la Vila qui la portaran amb el seu germà Pere que ja residia allà. A la Vila vivia al carrer dels Horts nº 17.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
945	Riutort Carreras, Josep	Algèria	1920		Fill de Catalina Carreras Ferriol, qui era viuda i li donà permís per emigrar al febrer de 1920 amb 23 anys. Vivia al carrer dels Horts nº 17.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
946	Riutort Carreras, Pere	Algèria	1903 A.			AMSM 300 registre de correspondència de sortida 1902-1904. Registre nº 114.

947	Riutort Morey, Maria	Argentina, Buenos Aires, San Carlos	1886-1912		Neix el 6 de febrer de 1886 filla de Jeroni Riutort Amengual i de Joana Aina Morey Estelrich es casarà a San Carlos amb Bartomeu Bibiloni dia 24 d'abril de 1912 amb 26 anys.	APSM 34/2 llibre de baptismes de 1885-1887. F 10 n° 21
948	Riutort Noceras, Francisca	Argentina	1914		Esposa de Gabriel Ginart Capó que li donà consentiment per emigrar al novembre de 1914, partirà juntament amb la seva filla Maria Ginart Riutort.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
949	Riutort Ribas, Antoni	Cuba, L'Havana	1923	1926	Fill de Maties Riutort Oliver que li donà permís per emigrar al maig de 1923 amb 18 anys, era fadrí, jornaler i vivia al carrer Major n° 5. Va ser declarat pròfug, a la seva tornada complirà amb el servei militar.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 335 registre de correspondència de sortida 1926-1927. Registre n°133.
950	Riutort Riera, Joan	Algèria	1919		Fill de Joan Riutort Carreras va obtenir el permís per emigrar del seu pare al desembre de 1919. Va partir amb 15 anys essent fadrí i jornaler i acompanyat per Miquel Torres Capó, qui tenia l'encàrrec de deixar-lo amb en Joan Femenia Molinas. A 1921 se li dóna un permís per emigrar a Argentina.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
951	Riutort Tous, Josep	Cuba, Santiago de Cuba	1889-1915		Fill de Miquel Riutort Artigues i de Margalida Tous Bibiloni es casà a Cuba amb Angela González dia 10 de juliol de 1915 amb 26 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 110v n° 105
952	Riutort, Jeroni	Argentina, Buenos Aires, Gral. Viamonte	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
953	Roca Alòs, Martí	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 43 anys, era fadrí i mestre.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
954	Roca Cladera, Francesc	Desconegut	1911 A.			AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916
955	Roca Dalmau, Mateu	Algèria	1911 A.	1911	Tornarà amb Antoni Ferrer Grimalt	AMSM 315 registre de

					d'Algèria amb el vapor Balear i serà vigilat durant 5 dies pel metge Pere Santandreu per verificar la seva salut.	correspondència de sortida 1911-1912. Registre n°222.
956	Roca Femenia, Nadal	França	1923 A.	1924	Fill de Miquel i d'Isabel. A la seva tornada complirà amb el servei militar.	AMSM 331 registre de correspondència de sortida 1923-1924. Registre n°235.
957	Roca Ferrer, Antoni	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1882-1918		Neix el 28 de gener de 1882 fill de Francesc Roca Fiol i de Magdalena Ferrer Bibiloni es casarà a Bolívia amb Josefa Carpesse el 21 de setembre de 1918 amb 36 anys.	APSM 35/2 llibre de baptismes de 1878-1884. F 6v n° 12
958	Roca Ferrer, Catalina	Argentina, Santa Fe, Diego Alvear	1917 A.	Sí	Filla de Francesc Roca Fiol i de Magdalena Ferrer Bibiloni es casà amb Antoni Roca a Argentina dia 4 de novembre de 1920 amb 30 anys.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930. APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 127 n° 10
959	Roca Ferrer, Francesc	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 29 anys, era fadrí i ferrer.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
960	Roca Ferrer, Joana Maria	Argentina, Mendoza	1917 A.	Sí	A 1930 tenia 42 anys i estava casada amb Francesc Ribas Gayà.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
961	Roca Ginart, Francesc	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 15 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
962	Roca Ginart, Miquel	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1888-1923		Fill de Jaume Roca Grimalt i de Antònia Ginart Oliver es va casar amb Catalina Ferragut a Argentina dia 5 de maig de 1923 amb 35 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 35v n° 49 AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
963	Roca Ginart, Miquel	Desconegut	1909 A.			AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916
964	Roca Grimalt, Miquel	Algèria	1901 A.		A 1901 tenia 47 anys, estava casat i era jornalero.	AMSM 420. Padró d'habitants de 1901.
965	Roca Mulet, Mateu	Cuba, L'Havana	1923		Fill de Martí Roca Ribas qui li donà permís per emigrar al gener de 1923 amb 19 anys, era fadrí, comerciant i vivia al carrer Major n° 17.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
966	Roca Riutort, Miquel	Argentina	1914		Fill de Miquel Roca Fiol que li donà permís per partir al gener de 1914 amb 18	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.



					anys. Vivia al carrer del Vent nº 37.	AMSM 321 registre de correspondència de sortida 1916. Registre nº135.
967	Roca, Antoni	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
968	Roca, Miquel	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
969	Roig Bibiloni, Joan	Argentina	Indet.	No	Estava casat amb una Palanqueta.	Entrevista a Catalina Ramis Roig.
970	Roig Estelrich, Joan	Alemanya, Wendhausen	1937-1963	No	Va casar al 26 de juny de 1963 amb 30 anys amb Ingeborg Meine, a Wendhausen.	APSM 81/17 llibre de baptismes de 1932-1935. F.150v. nº 84
971	Roig Garau, Margalida	Argentina, Mendoza, Guaymallén	1950	No	Nascuda a Santa Marglida el 9 d'agost de 1920 es casarà amb Francesc Borràs Gayà amb qui partirà poc temps després de casat.	Documentació aportada per Margalida Borràs Femenia
972	Roig, Bernat	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1919 A.	No		Entrevista a Catalina Ramis Roig.
973	Roig, Joan	Argentina, Buenos Aires	1929 A.		A 1929 vivia al carrer 12 de octubre de Buenos Aires.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
974	Rosselló Estelrich, Jaume	Algèria	1914		Fill de Jaume Rosselló Pastor qui li donà permís per partir al juliol de 1914.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
975	Rosselló Ferrer, Josep	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 51 anys, estava casat i era jornalero.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
976	Rosselló Fluxà, Miquel	Argentina, Santa Fe, Llampi Campbell,	1902-1928		Fill de Mateu Rosselló Dalmau i d'Antònia Fluxà Pastor, es casà a Argentina amb Antònia Alòs dia 29 de Juliol de 1928 amb 26 anys.	APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F 126 nº 79
977	Rosselló Font, Maria	Amèrica	1921 A.		A. Rosselló 19	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
978	Rosselló Pastor,	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 43 anys, estava casat i era	AMSM 421. Padró d'habitants de

	Sebastià				jornaler.	1911.
979	Rosselló Payeras, Pere Antoni	Argentina	1921 A.	Sí	A 1930 tenia 58 anys, estava casat amb Catalina Ferrer Morey.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
980	Rosselló Puigserver, Joan	Argentina, Buenos Aires	1909		A 1911 amb 23 anys ja constava com a resident a Argentina tot i que trobam que se li dóna el consentiment per emigrar al setembre de 1909 i de nou al novembre de 1912. Això pot evidenciar que va anar a Argentina, va tornar i va tornar a partir. Era jornaler i residia al carrer de Ses Jovades nº 19 abans d'emigrar. A 1913 es casa amb Margalida Ferrer Ordinas.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
981	Rosselló Puigserver, Llorenç	Desconegut	1924 A.			AMSM 333 registre de correspondència de sortida 1924-1925. Registre nº56.
982	Rosselló Ramis, Joan	Desconegut	1908 A.			AMSM 308 registre de correspondència de sortida 1908. Registre nº112.
983	Rosselló Ramis, Simó	Amèrica	1911 A.			AMSM 314 registre de correspondència de sortida 1911. Registre nº90.
984	Rosselló Torres, Josep	Argentina, Buenos Aires	1910		Fill de Jaume Rosselló Alzamora, a La Vila vivia al carrer dels Horts nº 15.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
985	Rosselló, Joan	Argentina, Santa Fe, Laguna Paiva	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
986	Rosselló, Joan	Argentina, Santa Fe, Villa Cañás	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
987	Rosselló, Josep	Argentina, Mendoza, Colonia Segovia	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.

988	Rosselló, Mateu	Argentina, Santa Fe, Laguna Paiva	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
989	Rosselló, Miquel	Argentina, Santa Fe, Laguna Paiva	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
990	Rubí Bibiloni, Joan Antoni	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 59 anys. estava casat i era pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
991	Rubí Buñola, Antoni	Argentina	1911		Fill de Antoni Rubí Bibiloni que li donà permís per emigrar al desembre de 1911.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
992	Rubí Buñola, Mateu	Argentina	1930 A.		A 1930 tenia 50 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
993	Rubí Fluxà, Antoni	Argentina, Buenos Aires	1909		Fill de Joan Antoni Rubí Bibiloni qui li donà el consentiment per emigrar al novembre de 1909 vivia al carrer Major nº 9 i se'n anirà amb 16 anys.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. PARES. Registre de moviments migratoris. <a href="http://pares.mcu.es/MovimientosMigratorios/detalle.form?nid=1000030760">http://pares.mcu.es/MovimientosMigratorios/detalle.form?nid=1000030760</a>
994	Rubí Fluxà, Antoni	Argentina, Buenos Aires, Dennchy	1911 A.	Sí	A 1930 tenia 26 anys, era fadrí i jornalier.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930. Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
995	Rubí Fluxà, Mateu	Argentina, Buenos Aires, Dennchy	1911 A.		A 1911 tenia 20 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916

996	Rubí Ribot, Pere Josep	Argentina, Santa Fe	1930 A.		Se li enviaren certs papers a través del consolat espanyol.	AMSM 338 registre de correspondència de sortida 1930-1931. Registre n°286.
997	Salas Cànaves, Cristòfol	Algèria	1919		A 1919 se l'autoritza per traslladar-se a Algèria.	AMSM 326 registre de correspondència de sortida 1918-1919. Registre n°137.
998	Salvà Estelrich, Pere	Argentina, La Pampa, Trenel	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
999	Salvà Puigserver, Joan	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 48 anys, estava casat i era pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
1000	Salvà Ramis, Miquel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 38 anys estava casat i era jornalер.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
1001	Sancho Timoner, Isabel Maria	Argentina	1909		Germana de Francisca Aina Sancho Timoner a qui li deixarà una filla a càrrec, Margalida Garau Sancho, la qual li demana que li sigui enviada a 1920.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
1002	Sancho Timoner, Sebastià	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 36 anys, era casat i picapedrer.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
1003	Sanseloni Femenias, Julià	Argentina, Buenos Aires, Gral. Alvear	1918		Figura en el permís per emigrar de Damià Femenias Comellas i també de Antònia Morey Capó i Maria Reus Morey com el seu acompanyant. Va partir dia 4 de setembre des de Barcelona amb tota la seva família	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
1004	Sanseloni, Antoni	Argentina, Buenos Aires, Gral. Alvear	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
1005	Sansó Muntaner, Antoni	Argentina, Santa Fe, Reconquista	1911 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916

1006	Sansó Torres, Antoni	Argentina, Buenos Aires, Gral. Pinto	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
1007	Santandreu Font, Baltasar	Algèria	1904 A.			AMSM 300 registre de correspondència de sortida 1902-1904. Registre n°64
1008	Santandreu Font, Bernat	Algèria	1902			AMSM 300 registre de correspondència de sortida 1902-1904. Registre n°283
1009	Santandreu Planas, Guillem	Ecuador, Guayaquil	1913		Fill de Guillem Santandreu Amengual que li donà permís per partir al maig de 1913 amb 19 anys i essent fadrí.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
1010	Santandreu, Joan	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
1011	Santandreu, Josep	Argentina, Buenos Aires, Mar del Plata	1918 A.		A 1918 vivia al carrer San Martín n° 3501 de Mar del Plata. A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
1012	Santandreu, Josep	Argentina, Buenos Aires, Trenque Lauquen	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
1013	Serra Barceló, Joan	Algèria, Réghaïa	1916	No	Havia deixat Santa Margalida als 14 anys, tenia una granja amb el seu germà a Algèria, dia 31 de març de 1956 va ser assassinat juntament amb el seu germà Josep per una partida de milicians algeresos. Va morir a 54 anys.	Le Journal d'Alger 1-2 Avril 1956. N° 2080. 11 <sup>e</sup> année.
1014	Serra Barceló, Josep	Algèria, Réghaïa	1916	No	Va ser assassinat amb el seu germà Joan a Algèria dia 31 de març de 1956 per una partida de milicians algeresos a la seva granja amb 47 anys.	Le Journal d'Alger 1-2 Avril 1956. N° 2080. 11 <sup>e</sup> année.
1015	Serra Barceló, Maria	Algèria, Réghaïa	1930		Filla de Pere Josep Serra Fiol i Joana	AMSM 338 registre de

					Barceló March, a 1930 tenia 23 anys, era fadrina, embarcarà amb la seva mare cap Alger per trobar-se amb els seus germans. Es va casar amb Joan Bibiloni a Algèria de 5 de febrer de 1938 amb 33 anys	correspondència de sortida 1930- 1931. Registre n°299. APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. F 108 n° 97
1016	Serra Barceló, Miquel	Algèria, Réghaïa	1916	No	Els seus germans Joan i Josep foren assassinats a Algèria.	
1017	Serra Fiol, Josep	Algèria	1930 A.		A 1930 tenia 54 anys, estava casat i era pagès.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
1018	Serra Salvà, Andreu	Argentina	1930 A.		A 1930 tenia 32 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
1019	Serra Torrens, Bartomeu	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
1020	Serra, Mateu	Argentina, Buenos Aires, Mirland	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
1021	Servera Estelrich, Miquel	Argentina	1908		Era fill de Jaume Servera Ribot, de qui va obtenir el permís per emigrar al desembre de 1908. A 1911 tenia 20 anys, era fadrí i ferrer. És declarat pròfug. A la Vila vivia al carrer Alegries.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
1022	Servera Estelrich, Miquel	Desconegut	1911 A.			AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916
1023	Servera, Gabriel	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
1024	Sifras (Cifre?), Antoni	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
1025	Sifras (Cifre?), Joan	Argentina, Buenos Aires,	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de</i>

		Bolivar				<i>Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
1026	Sitjar Femenias, Bernat	Argentina, Buenos Aires, Trelew	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
1027	Sitjar Monjo, Bernat	Argentina, Santa Fe	1929 A.		A 1929 vivia al carrer 25 de mayo nº 3452 de Santa Fe. A 1930 tenia 21 anys, era fadrí i pagès.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
1028	Tauler Estelrich, Nadal	Cuba, L'Havana	1920		Al març de 1920 el seu pare, Pere Josep Tauler Antich, li concedeix el permís per emigrar amb 18 anys. Tot i que el permís és per anar a Cuba, una fotografia que es conserva d'ell l'ubica a Argentina.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
1029	Tauler Ribas, Cristòfol	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 26 anys, era fadrí i llaurador. Tenia una casa al carrer Cladera nº 3.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
1030	Terrassa Carreras, Catalina	Argentina, Buenos Aires, Chiveleuy	1892-1919		Filla de Joan Terrassa Barceló i de Maria Carreras Ferriol es casà a Argentina amb Vicente Pilipal dia 17 de juliol de 1909 amb 27 anys.	APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 232 nº 37
1031	Timoner Amengual, Francisca	Cuba, Yaguajay	1921 A.	Sí	A 1930 tenia 41 anys i estava casada amb Miquel Molinas Calafat.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
1032	Timoner Torres, Antoni	Argentina, Mendoza	1918 A.		A 1918 vivia al carrer J. F. Moreno nº 902 de Mendoza. A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleàrics residents en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
1033	Timoner Torres, Mateu	Amèrica del Sud	1906 A.			AMSM 304 registre de correspondència de sortida 1906. Registre nº77
1034	Torelló Pastor, Maria	Argentina, Buenos Aires,	1900-		Filla de Josep Torelló Carbonell, de Maria,	APSM 81/12 llibre de baptismes de

	Josep	General Villegas	1918		que al moment de néixer la seva filla es trobava a Argentina, no així la seva dona Magdalena Pastor, que es trobava a la Vila tot i que també havia emigrat. Maria Josep es casà a Argentina amb Alfredo Lucido amb 18 anys dia 18 de setembre de 1918	1899-1903. F60v n° 117
1035	Torelló Pastor, Mateu	Argentina, Buenos Aires, General Villegas	1911		Fill de Pere Josep Torelló Carbonell i de Magdalena Pastor Femenia casa a Argentina amb Maria Adelaida Berardo dia 8 d'agost de 1914 amb 20 anys. Va partir amb 16 anys per reunir-se amb son pare que ja vivia allà. Vivia a la Plaça de la Vila n° 21.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. APSM 81/9 llibre de baptismes de 1887-1895. F 317 n° 20
1036	Torrella, Pere	Argentina, Buenos Aires, Gral. Villegas	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
1037	Torrens, Antoni	Argentina, Buenos Aires, Ing. White	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
1038	Torrens, Antoni	Argentina, Santa Fe, Goyena	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
1039	Torres Auba, Joan	Algèria	1931		Tenia 22 anys, era fadrí i jornaler. Demana permís per anar a visitar uns amics durant dos mesos.	AMSM 339 registre de correspondència de sortida 1931-1932. Registre n°297.
1040	Torres Capó, Miquel	Algèria, Crescia	1907 A.		Pare de Miquel Torres Llull	AMSM 337 registre de correspondència de sortida 1929-1930. Registre n°471.
1041	Torres Dalmau, Apol·lònia	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 67 anys, era viuda.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
1042	Torres Ferrer, Antoni	Argentina	1912		Fill de Josep Torres Ferriol qui li donà permís per emigrar l'octubre de 1912 amb 18 anys.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.



1043	Torres Ferrer, Bartomeu	França	1923		Fill de Josep Torres Ferriol que li donà permís per emigrar al maig de 1923 amb 24 anys, era fadrí, llaurador i vivia al carrer Llibertat nº 7.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
1044	Torres Ferrer, Joan	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 28 anys, era fadrí i pagès.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
1045	Torres Ferrer, Miquel	França, Burdeus	1901 A.		Fill de Pere Josep Torres Ferriol aquest li dóna permís per casar-se a França, on ja residia, al setembre de 1907. En aquells moments tenia 30 anys.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 420. Padró d'habitants de 1901.
1046	Torres Font, Joan	Argentina, Buenos Aires	1901 A.	Sí	A 1924 tenia 69 anys, estava casat amb Catalina Auba Riutort amb qui tengué 5 fills, part d'ells a Argentina.	AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
1047	Torres Llull, Damià	Algèria	1925 A.			AMSM 333 registre de correspondència de sortida 1924-1925. Registre nº209.
1048	Torres Llull, Miquel	Algèria, Crescia	1907	1929	Fill de Miquel Torres Capó va néixer a Algèria el 7 de febrer de 1907, tornarà per complir el servei militar.	AMSM 337 registre de correspondència de sortida 1929-1930. Registre nº471.
1049	Torres Moragues, Antoni	Cuba, L'Havana	1886-1917		Neix el 22 d'octubre de 1886 fill de Bartomeu Torres Barceló i de Antònia Moragues Moragues es casarà a Cuba amb Aurelia Hernández el 27 de gener de 1917 amb 31 anys.	APSM 34/2 llibre de baptismes de 1885-1887. F 61 nº 127
1050	Torres Pastor, Antoni	Argentina, Mendoza	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
1051	Torres Pastor, Bernat	França, Saine et Marne, Ville de Provins	1908 A.		Espós de Joana Aina Reus Ferriol i pare de Bernat Torres Reus. A la Vila tenia una casa al carrer Alexandre Rosselló nº 10.	AMSM 337 registre de correspondència de sortida 1929-1930. Registre nº50. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
1052	Torres Reus, Bernat	França, Saine et Marne, Ville de Provins	1908		Fill de Bernat Torres Pastor i de Joana Aina Reus Ferriol va ser portat a França l'any que va néixer, 1908, amb els seus	APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. AMSM 337 registre de

					pares, allà viurà i s'hi casarà amb Eglatina-Joanna Paquinn al 7 de febrer de 1928 amb 20 anys a Nanci, França.	correspondència de sortida 1929-1930. Registre n°50.
1053	Torres, Joan	Argentina, Mendoza, Guaymallén	1932 A.	1932 A.	Pare de Jaume Torres Alba i espòs de Catalina Alba.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
1054	Torres, Miquel	Algèria, Saoula	1940 A.	1940 A.	Pare de Joana Aina Torres Llull i espòs de Bàrbara Llull.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
1055	Tous (a) de sa murera, Rafel	Desconegut	Indet.			Entrevista a Mateu Ferrer i a Mateu Alzamora.
1056	Tous Calafat, Joan	Amèrica	1901 A.			AMSM 299 registre de correspondència de sortida 1901. Registre n°125.
1057	Tous Estelrich, Catalina	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 4 anys, era filla de Miquel Tous Ramis i de Catalina Estelrich Roig, amb qui emigrarà.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
1058	Tous Estelrich, Damià	Argentina	1912	1915	Fill de Sebastià Tous Calafat qui li donà permís per emigrar l'octubre de 1912 amb 19 anys. Vivia al carrer de la Mina n° 21. Era fadrí i llaurador. Es declarat pròfug a la seva tornada complirà amb el servei militar.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923. AMSM 319 registre de correspondència de sortida 1914-1915. Registre n°106. AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
1059	Tous Estelrich, Francisca	Argentina, Buenos Aires, Bolivar	1906-1921		Filla de Baltasar Tous Moragues i de Catalina Estelrich Monjo es va casar amb Gabriel Fornés Cladera a Argentina dia 21 d'abril de 1923 amb 17 anys. Tenia una casa al carrer Independència n° 8	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921. APSM 81/13 llibre de baptismes de 1903-1907. F 125v n° 12
1060	Tous Estelrich, Mateu	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 8 anys, era fill de Miquel Tous Ramis i de Catalina Estelrich Roig, amb qui emigrarà.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
1061	Tous Estelrich, Pere Josep	Desconegut	1911 A.			AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916
1062	Tous Estelrich, Sebastià	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 2 anys, era filla de Miquel Tous Ramis i de Catalina Estelrich Roig, amb qui emigrarà.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.

1063	Tous Font, Joan	Algèria	1917 A.	Sí	A 1930 tenia 41 anys i estava casat amb Margalida Garau Planas, amb qui tengué un parell de fills a Algèria.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
1064	Tous Font, Joan	Argentina	1910 A.	1914	Fill de Bartomeu i Catalina es declarat pròfug a la seva tornada complirà amb el servei militar.	AMSM 319 registre de correspondència de sortida 1914-1915. Registre n°267.
1065	Tous Fornés, Guillem	Argentina	1904 A.		A 1911 tenia 43 anys, estava casat amb Miquela Ribot Sansó amb qui emigrarà. A Argentina tindrà als seus fills, Joan, Margalida, Bàrbara, Francisca, Joana i Pere. A 1930 apareix casat amb Miquela Ribot Sansó.	AMSM 422 i 425. Padró d'habitants de 1920 i 1930.
1066	Tous Garau, Catalina	Algèria, Foundouck	1904-1927		Filla de Bartomeu Tous Tous i de Catalina Garau Ordinas casa amb Bartomeu Nadal a Algèria dia 15 d'octubre de 1927 amb 23 anys.	APSM 81/12 llibre de baptismes de 1899-1903. F177 n° 80
1067	Tous Garau, Francesc	Algèria, Foundouck	1919 A.			AMSM 327 registre de correspondència de sortida 1919-1920. Registre n°188.
1068	Tous Grimalt, Pere	Argentina, Buenos Aires	1920		Fill de Pere Tous Gual que li donà permís per emigrar al novembre de 1911 va partir amb 19 anys. Era fadrí, jornaler i vivia al carrer del Sol n° 48. 9. A 1930 encara estava a fora.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
1069	Tous Gual, Àgueda	Amèrica	1921 A.		Cardenal Cerdà 11	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
1070	Tous Moragues, Baltasar	Amèrica	1921 A.		Calvel 14 i 16	AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
1071	Tous Moragues, Baltasar	Argentina, Mendoza	1912 A.	Sí	A 1930 tenia 49 anys i estava casat amb Bàrbara Petro Ferrer de Muro.	AMSM 425. Padró d'habitants de 1930.
1072	Tous Ramis, Mateu	Argentina	1909		Es declarat pròfug.	AMSM 315 registre de correspondència de sortida 1911-1912. Registre n°67. AMSM 318 registre de correspondència de sortida 1914. Registre n°41.

1073	Tous Ramis, Miquel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 33 anys, estava casat amb Catalina Estelrich Roig, amb la que emigrarà juntament els seus fills Mateu, Sebastià i Catalina Tous Estelrich. Era jornalero.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
1074	Tous Tous, Bartomeu	Algèria	1921		Espòs de Catalina Garau Ordinas amb qui emigrarà, deixarà al seu fill Bartomeu Tous Garau a càrrec d'un nebot seu, Antoni Grimalt Santandreu, qui era capellà.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
1075	Tous, Guillem	Argentina, Santa Fe	1934 A.	1934 A.	Pare de Regina Tous Ribot i espòs de Miquela Ribot.	APSM 20/7 llibre de proclames de matrimoni.
1076	Tous, Joan	Argentina, Santa Fe, Cañada de Gómez	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
1077	Tous, Mateu	Argentina, La Pampa, Bernardo Larroude	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
1078	Tous, Miquel	Argentina, Córdoba, Buchardo	1918 A.			Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
1079	Vallès Estelrich, Apol·lònia	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 24 anys, era fadrina i criada.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
1080	Vallès Estelrich, Margalida	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 26 anys, era fadrina i criada.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
1081	Vallés Gómez, Francesc	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1917		Havia tornat d'Argentina al 1912 amb sa mare, Francisca Gómez Galmés, qui tornà a partir i el deixà a càrrec del seu oncle Antoni Estelrich Dalmau, qui li dóna el permís per anar a Argentina després de que la seva mare li ho demani per carta.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
1082	Vallés Molinas, Joan	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 residia a Colonia Segovia. A 1929 ja no hi era. A la vila tenia una casa al	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República</i>

					carrer Llibertat nº22.	<i>Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
1083	Vallés Molinas, Nadal (Fill)	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1908 A.		A 1929 residia a Colonia Segovia. A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també. AMSM 308 registre de correspondència de sortida 1908. Registre nº171.
1084	Vallés Molinas, Nadal (Pare)	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 residia a Colonia Segovia. A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll. A la de 1929 també.
1085	Valls Miro, Antoni	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 54 anys i estava casat.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
1086	Valls Villet, Antoni	Desconegut	1911 A.			AMSM. 497/1-3. Expedients de pròfugs 1898-1916
1087	Valls Villet, Joan	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 28 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
1088	Valls Villet, Rafel	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 17 anys, era fadrí i jornaler.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911.
1089	Valls Villet, Ramon	Amèrica	1911 A.		A 1911 tenia 35 anys, era fadrí i jornaler. A la Vila tenia un carrer a la plaça nº 12.	AMSM 421. Padró d'habitants de 1911. AMSM. 1891. Registro oficial de edificios y solares de 1921.
1090	Valls Villet, Sebastià	Argentina	1912		Fill de Ramon Valls Miró que li donà permís per partir al setembre de 1912 amb 21 anys i essent fadrí. Vivia a la Plaça de la Vila nº 12.	AMSM. Pendent de catalogació. Llicències i consentiments 1907-1923.
1091	Vicens Ribot, Jaume	Argentina, Santa Fe	1912-1938		Era fill de Jaume Vicens Jaume, de Capdepera i de Maria Ribot Estelrich, es va casar amb Joana Vicens Dalmau a Argentina dia 3 de setembre de 1938 a l'edat de 26 anys.	APSM 81/14 llibre de baptismes de 1907-1915. F 203 v nº 61

1092	Vicens, Antoni	Argentina, Santa Fe, Ceres	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
1093	Vicens, Jaume (Fill)	Argentina, Santa Fe, Ceres	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
1094	Vicens, Jaume (Pare)	Argentina, Santa Fe, Ceres	1929 A.			Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.
1095	Vidal Cantallops, Miquel	Cuba, Camagüay	1920 A.			AMSM 328 registre de correspondència de sortida 1920-1921. Registre n°476. AMSM 424. Padró d'habitants de 1924.
1096	Vidal Miquel, Gabriel	França	1917 A.			AMSM 323 registre de correspondència de sortida 1917. Registre n°124.
1097	Vidal, Joan	Argentina, Mendoza, Los Corralitos	1918 A.		A 1929 ja no hi era.	Garcías-Moll, J. (1918). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll
1098	Vidal, Miquel	Argentina, Buenos Aires	1929 A.		A 1929 vivia al carrer Cangallo n° 1299 de Buenos Aires.	Garcías-Moll, J. (1929). <i>Guía de Baleáricos residentes en la República Argentina</i> . Buenos Aires: Ed. José Garcías-Moll.